

Sigurnost i suglasnost

Zakone o potvrđivanju međudržavnih sporazuma ili ugovora, sadržaje kojih, inače, utanačuju vlade, a parlamenti ih zakonima potvrđuju, bez mogućnosti intervencije u ugovorne obveze, Hrvatski sabor najčešće donosi hitnim postupkom, nerijetko bez rasprave i jednoglasno.

U tu uobičajenu kolotečinu, međutim, nije se uklopilo potvrđivanje Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško i zajedničke izjave povodom potpisivanja Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško. Potvrđivanje tog Ugovora, ne samo što je prošlo redovni postupak (prvo i drugo čitanje), nego i cjelodnevnu saborsku raspravu, sa sasvim oprečnim ocjenama i stajalištima - od onoga da će Hrvatskoj Ugovor donijeti samo financijski teret i problem iznalaženja rješenja za odlaganje nuklearnog otpada, do ocjene da se najvećom hrvatskom investicijom izvan zemlje (oko 600 milijuna dolara) valja konačno okoristiti i riješiti opskrbu električnom energijom u slijedeća dva desetljeća. Dapače, na potvrđivanju Ugovora "slomila" se dosadašnja vladajuća koalicija i pala je Vlada, a zbunjivanje građana da i ne spominjemo.

Koja je strana u pravu bit će jasnije nakon što nuklearka dovrši svoj vijek i bude razgrađena - ako nam se posreći da budemo pošteđeni možebitne havarije. U slučaju, nedajbože, nezgode u neposrednom susjedstvu, cijena za naše zdravlje i živote bit će jednaka, neovisno o tome je li Ugovor potvrđen i s koliko glasova koje stranke. Zato bi valjalo učiniti sve što je moguće da se stanje nadzire i utječe na sprečavanje incidenta.

M.K.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Konačni prijedlog zakona o prekršajima	3
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine	12
- Konačni prijedlog zakona o osnivanju sveučilišta u Zadru	22
- Konačni prijedlozi zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj	26
- Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju nuklearne elektrane Krško i zajedničke izjave povodom potpisivanja Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju nuklearne elektrane Krško	46
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1419 (2001) za obnovu škole Narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni management "Andrija Štampar" u Dubrovniku, između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske	46
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zdravstvenom osiguranju	49
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o tržištu brašna	51
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Republike Hrvatske i Vlade Republike Turske o suradnji na područjima obrambene proizvodnje	52
- Prijedlog zakona o civilnoj službi	53
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga	58
- Prijedlog zakona o financijskim prekršajima	62
- Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti	62
- Odgovori na zastupnička pitanja	65

PRIKAZ RADA:

- 23. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 12, 13, 14, 19, 20, 21, 26, 27. I 28. LIPNJA, TE 3, 4, 5, 10, 11. I 12. SRPNJA 2002.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PREKRŠAJIMA

Za maloljetnike poseban prekršajni sud i postupak

Hrvatski sabor donio je većinom glasova Zakon o prekršajima, čiji se Konačni prijedlog pred zastupnicima našao u trećem čitanju.

Novim Zakonom o prekršajima prestaje važiti stari još iz 1973. godine

Novim Zakonom o prekršajima prestaje važiti stari zakon još iz 1973. godine i sve njegove kasnije izmjene i nadopune, kao i Zakon o privrednim prijestupima donijet početkom 1990.

i sve njegove kasnije promjene i nadopune, kao i Zakon o privrednim prijestupima. Zakon o prekršajima stupa na snagu 1. listopada 2002.

Novim je zakonom dosadašnje prekršajno pravo preoblikovano u novi, jedinstveni koncept prekršajnog sudovanja, a sadrži materijalno-pravne i procesno-pravne norme koje se primjenjuju na sve prekršaje koji su propisani zakonima ili drugim propisima. Zakon je usuglašen s Ustavom Republike Hrvatske i Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

O PRIJEDLOGU

O Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o prekršajima već smo opširnije pisali u IHS, brojevi 289. i 320., pa u nastavku donosimo tek promjene u trećem u odnosu na drugo čitanje. Predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske u obrazloženju navodi da u samom tekstu nema većih i

značajnijih izmjena u odnosu na drugo čitanje, da je tekst dopunjen u skladu s prijedlozima i primjedbama te zaključcima Odbora za pravosuđe i Odbora za zakonodavstvo, pojedinih zastupnika, a i sam je predlagatelj izvršio neke preinake prema dostavljenim amandmanima na Konačni prijedlog u drugom čitanju. U tekst su ujedno ugrađene i neke primjedbe Odbora za zakonodavstvo, Ministarstva financija i Državnog inspektorata. Te se promjene odnose na članke kojima su nomotehnički i jezično uređeni pojedini stavci, npr. članak 85. stavak 5. (vođenje postupka protiv pravne i odgovorne osobe) usklađen je s odgovarajućim člancima i njime se propisuje da se oduzeti predmeti dostavljaju sudu ili upravnom tijelu koje vodi prekršajni postupak, potom članak 30. stavak 2. (novčana kazna) gdje je određena visina novčane kazne do 1.000 kuna za financijske prekršaje, u članku vezanom uz određivanje vještačenja dodan je novi stavak kojim je uređeno da vještačenje određuje naredbom sud ili upravno tijelo koje vodi postupak, a u članku 187. (Osnove za privremeno oduzimanje predmeta i tijela koja ga određuju) pojašnjen je stavak 5. tako da žalba ne odgađa izvršenje rješenja. Predlagatelj je, na inicijativu Koordinacije za gospodarstvo Vlade RH izostavio članak 51. (ublažavanje kazne), tako da će se za odmjeravanje kazne kod izricanja kazne za počinjeni prekršaj primijeniti samo opće pravilo o izboru vrste i mjere kazne iz članka 49. predloženog zakona.

RADNA TIJELA

Donošenje Zakona o prekršajima podržao je **Odbor za zakonodavstvo** koji je na Konačni prijedlog podnio 64 amandmana (donosimo ih u posebnom poglavlju Amandmani - pregled, očitovanje i glasovanje).

Brojne manjkavosti izričaja

Odbor je u izvješću istaknuo da pojedine odredbe u svom izričaju imaju brojne manjkavosti koje čine njihov sadržaj nedovoljno razvidnim, da u pojedinim odredbama sadržaj nije nomotehnički uređen glede pravnih instituta, ali i neodgovarajućeg pozivanja na druge odredbe predloženog zakona. Odbor je naveo niz primjedbi i prijedloga takve naravi. Naveo je tako da u članku 32. (Globa) stavku 1. treba navesti da se radi o propisima iz članka 7. stavka 1. točke 2. i 3., te da se rabi i pojam fizičke osobe koje obavljaju registriranu gospodarsku djelatnost što odredbu čini nerazvidnom u odnosu na pojam fizičke osobe kada se pod tim podrazumijeva i svaki građanin. Također se ukazuje da predlagatelj u drugom zakonu koji je u postupku donošenja rabi i treći pojam "fizičke osobe poduzetnici" što valja izjednačiti.

Odbor je iznio primjedbu i na članak 45. (Zamjena i prisilno izvršenje novčane kazne i globe) stavak 8. gdje se govori o "drugom nadležnom tijelu" osim suda i upravnog tijela koje vodi prekršajni postupak. Takav pojam rabi se i u drugim odredbama pa nije razvidno o kojem se nadležnom tijelu radi, jer to nije određeno. Odbor nadalje ističe da

u članku 88. (Jezik i pismo u postupku) treba urediti izričaj u stavku 1. glede zakonskog "uvođenja", a u članku 90. (Nadležnost suda) preispitati odredbu stavka 5. (određivanje jednog suda koji bi odlučivao o pojedinim vrstama prekršaja za više sudova) imajući u vidu sadržaj Prijedloga zakona o financijskim prekršajima koji tu zakonsku ovlast uređuje kao pravo koje se može urediti uredbom Vlade RH. Odbor je predložio da se glede JMBG i drugih podataka doradi niz članaka, da se doradi odredba u članku 139. (koji regulira privremeno ograničenje i zabranu djelatnosti) stavku 2. jer se ne radi samo o naredbi već o rješenju o zabrani.

Odbor navodi da bi dio odredbe članka 150. koji govori o roku trebao biti u prijelaznim odredbama, da je nužno u 164. i narednim člancima doraditi izričaj glede prekršajnog naloga i to gdje se navodi izričaj "novčana kazna", a očito je da se može izdati nalog i za globu, da u članku 168. stavku 3. treba preispitati ne radi li se o nepotrebnom odugovlačenju postupka, a u člancima 174, 175, 177. i 191. stavku 2. doraditi izričaj sukladno Zakonu o kaznenom postupku (ZKP) glede postupka prema maloljetnicima.

Primjedbe Odbor iznosi i na članak 184. (pretraga od strane policije) stavak 1. gdje se točkom 1. daju prevelike ovlasti, pa bi trebalo barem da se ta ovlast odnosi za slučaj kada je sudbeni nalog zatražen. Odbor kod članka 191. (javnost glavne rasprave) navodi da bi trebalo preispitati mogućnost dopune stavka 2. (na koga se ne odnosi isključenje javnosti) u odnosu na roditelje malodobnog okrivljenika, odnosno njegovog zakonskog zastupnika. Odbor je upozorio i na članak 234. (uvjeti za ublažavanje kazne) stavak 2. i potrebu da se odredi oblike "privole", članak 248. (brisanje rješenja o prekršaju) i doradu izričaja jer se ne radi o brisanju rješenja već upisa, te članak 250. i potrebu da se preispita mogućnost dopune imajući u vidu stavak 4. članka 25. Ustava RH prema kojemu svatko tko je bio nezakonito lišen slobode ili osuđen, u skladu sa zakonom, ima pravo na odštetu i javnu ispriku. Takođe se predlaže da se u članku 252. (ostvarivanje prava na naknadu štete) stavku 1. odredi rok za podnošenje zahtjeva, a u članku 267. (prijelazne i završne odredbe) stavicima 2. i 3. razvidno

odredi da se radi o protupravnim, a ne materijalnim odredbama.

Odbor je ocijenio i da tekst Konačnog prijedloga nije nomotehnički ureden pa je predložio zaključak kojim se Stručna služba Sabora ovlašćuje da obavi redakciju teksta Zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama". Odbor obrazlaže da je nužno doraditi različite izričaje pravnih pojmova i instituta, te u 24 točke iznosi takve primjere, kao npr. uhićenja bez zakonske osnove, neosnovano oduzimanje slobode, neosnovano uhićenje, ili neutemeljeno uhićenje; obratiti se svojim zahtjevom, podnijeti zahtjev, stavljati zahtjev, podići zahtjev, postaviti zahtjev, dostaviti zahtjev; djelo koje se okrivljeniku stavlja na teret i djelo za koje se okrivljenik optužuje; tijelo koje vodi postupak, tijelo pred kojim se vodi postupak, nadležno tijelo prekršajnog postupka, sud i upravno tijelo koje vodi prekršajni postupak i tijelo postupka, i drugo.

Obični prigovori vodit će zastari postupaka

Odbor za pravosuđe u raspravi je ocijenio kako su u tekst Konačnog prijedloga zakona unijeti mnogi prijedlozi i rješenja iz rasprave u Saboru i odborima ili temeljem vlastite inicijative predlagatelja koji objektivno predstavljaju značajne kvalitativne pomake, te da je tekst postigao i zadovoljavajuću razinu nomotehničke i jezične urednosti. U izvješću Odbor ističe da je od konkretnih, značajnijih rješenja oko kojih su izraženi prijevori u dosadašnjim raspravama naglašeno nekoliko pitanja. Uloga Državnog odvjetnika u prekršajnom postupku u tekstu je ostala neizmijenjena jer je u cijelosti u skladu s odredbama Ustava RH i Zakona o Državnom odvjetništvu, te je iz tih razloga prihvaćeno stajalište predlagatelja kako nema osnove ni potrebe za izmjenama u ovlastima i ulozi Državnog odvjetništva u prekršajnom postupku. Postignuta je i suglasnost oko stajališta kako ne treba uvoditi institut nepravne obnove postupka, iz razloga jer je prekršajni postupak jednostavniji od kaznenog, pa bez obzira na sličnosti i uzore nije nužno u svim rješenjima prepisati ZKP, jer bi se npr. institutom nepravne obnove u prekršajnom postupku mogao sabotirati sam postupak i to u pravcu zastare.

Odbor u izvješću navodi i primjedbe i prijedloge iz rasprave vezano za pojedine članke. Tako je u svezi članka 1. (određenje prekršaja), a potaknuto terminom "društvena disciplina", zatraženo objašnjenje o načinu i modalitetima određivanja sadržaja pravnih standarda. Prihvaćeno je stajalište kako pravna teorija, te praksa kroz sudovanje i vještačenje raspoložu utemeljenim kriterijima i mjerilima za određivanje sadržaja tih standarda.

Dvojba oko članka 7. (propisivanje prekršaja i prekršajnih sankcija) stavka 1. točke 5. i rješenja da se prekršaji i sankcije mogu propisivati i odlukom "općinskog vijeća" i pitanja ne radi li se o preširoko i hijerarhijski prenisko postavljenom ovlaštenju, razriješena je informacijom da se radi o tradiciji, ali i o manje značajnim prekršajima od interesa i značaja za manje, lokalne sredine.

Odbor je izvijestio i da je predlagatelj izrijekom prihvatio nužnost da se nomotehnički i jezično uredi članak 22. (nehaj i namjera). Kod članka 45. (zamjena i prisilno izvršenje novčane kazne i globe) stavka 3. izražena je pak dvojba zbog općeprihvaćenog stava kako su izvršenja kazni supletornog zatvora znatno opteretila zatvorski sustav, te da predloženo rješenje uspostavlja svojevrsni automatizam u zamjeni novčane kazne kaznom zatvora i ne ostavlja sudu drugu mogućnost. To rješenje trebalo bi propisati upravo kao mogućnost i to bez ograničenja rokom od 6 mjeseci iz stavka 6. istog članka, navodi Odbor.

Kod članka 65. (svrha prekršajnih sankcija za maloljetnike) pojavio se prijedlog o uvođenju moguće prekršajne odgovornosti roditelja ako je prekršaj počinio maloljetnik, a počinjenje se može pripisati nemaru roditelja i to bez obzira što bi ovakva odredba bila po sadržaju primjerenija Obiteljskom zakonu.

U svezi s člankom 76. koji propisuje zastaru prekršajnog progona Odbor je iznio mišljenje da su propisani rokovi prekratki, da će postupke voditi u sigurnu zastaru, te da bi trebalo razmisliti o produljenju tih rokova. U izvješću se navodi da se kod članka 175. (zabrana ispitivanja određenih svjedoka i pravo na uskratno iskaza) pojavio prijedlog kako bi, radi zaštite prava i integriteta djece i maloljetnika, trebalo razmotriti mogućnost da nitko ne bi imao pravo uskratiti iskaz u postupku povodom

prekršaja kojim su oštećeni dijete ili maloljetnik.

Odbor iznosi primjedbu i na članak 184. (pretraga od policije) i mišljenje da bi trebalo precizirati izričaj, te razloge i uvjete u kojima policija može izvršiti pretrage bez naloga i nazočnosti svjedoka. Kod članka 202. (pokretanje prekršajnog postupka pred upravnim tijelima) zamjećuje se da on upućuje na definiciju iz članka 171. stavka 1. koje, međutim, tamo nema, te da se očito radi o tehničkoj neusklađenosti. Odbor kod članaka 267. i 208. ističe kako je nužno razmisliti o usklađenosti roka stupanja na snagu ovog Zakona s rokovima u kojima je potrebno donijeti podzakonske propise.

Odbor je zaključno ocijenio kako je predloženi tekst Konačnog prijedloga zakona, uz očitovanje predstavnika predlagatelja o iznijetim zapažanjima članova Odbora i preuzimanje obveze za intervencijama, sazrio za donošenje pa je jednoglasno odlučio predložiti donošenje Zakona o prekršajima.

Zabrinjava porast maloljetničke delinkvencije

Odbor za obitelj, mladež i šport predloženi je zakon razmotrio kao zainteresirano radno tijelo, a nakon rasprave predložio je njegovo donošenje. Odbor u izvješću ističe da je podržao prijedlog odredbi o prekršajnoj odgovornosti i kažnjavanju maloljetnika koje su doradene i proširene, odnosno usklađene s odredbama Zakona o sudovima za mladež. Do sada su, istaknuto je, svega četiri članka tretirala problematiku prekršajnih sankcija prema maloljetnicima, te ih je valjalo doraditi i poboljšati.

U raspravi je naglašeno kako je u zabrinjavajućem porastu maloljetnička delinkvencija, pa je zato održana zajednička sjednica toga s Odborom za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost i provedena sadržajna rasprava o tom problemu. Odbor je izrazio zadovoljstvo odredbama prijedloga zakona koji predviđaju prevenciju, a u izvješću navodi i da je naglašena važnost pažljivog postupanja prema maloljetnicima gdje prekršajni sudac mora radnje u postupku izvoditi poštujući maloljetnikov duševni i tjelesni uzrast, stanje, osjetljivost i druge okolnosti. Podržano je i uvođenje specijaliziranih policijskih službenika

za mladež u izvidnim radnjama prema maloljetnim počiniteljima kao i poboljšani status maloljetnika u prekršajnom postupku.

Kao zainteresirano radno tijelo o Konačnom prijedlogu zakona raspravljao je i Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo. Provedena je rasprava o odredbama koje reguliraju upućivanje okrivljenika u psihijatrijsku ustanovu, ako postoji sumnja da je počinio prekršaj u stanju nebrojivosti, kao hitnoj i privremenoj mjeri radi zaštite i sigurnosti okrivljenika i drugih osoba, navodi se u izvješću Odbora koji je uz jedan suzdržan glas predložio usvajanje Zakona o prekršajima.

RASPRAVA

Zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave mr.sc. **Miljenko Kovač** u kratkom je uvodu izvjestio o primjedbama koje predlagatelj nije mogao prihvatiti, a tiču se prigovora na ulogu državnog odvjetnika kao supsidijarnog tužitelja u prekršajnom postupku, nekih prigovora u pogledu postupka s nebrojivim osobama, te nepravne obnove postupka. Sve bitno i važno tijekom dugotrajne rasprave ugrađeno je u predloženi tekst, kazao je.

Postupak je znatno složeniji nego do sada

Raspravu je u ime klubova otvorila zastupnica **Ljubica Lalić** koja je u ime **Kluba zastupnika HSS-a** istaknula da se očekivalo da će predloženi zakon u prekršajni postupak unijeti temeljna načela ekonomičnosti i efikasnosti, ali i da ima utisak da predloženi zakon, iako je u trećem čitanju, to ne čini.

Prema sadašnjem Zakonu prekršajni je postupak znatno jednostavniji od kaznenog, dok je prema predloženom zakonu postupak pred prekršajnim sudovima znatno složeniji od dosadašnjeg, sličniji kaznenom postupku, kazala je. Upozorila je i na strah da će primjenom predloženog zakona dvije trećine predmeta pasti u zastaru.

U nastavku je iznijela niz konkretnih primjedbi na Konačni prijedlog zakona. Osvrnula se na izostavljanje članka 51. i ukidanje instituta ublažavanja kazni, ističući

njegov značaj za individualizaciju kazne. Svrha kažnjavanja u nekim će slučajevima biti postignuta izricanjem znatno niže kazne od zakonom predviđene minimalne, kazala je i predložila vraćanje tog instituta.

Prema cijeni zatvora od 300 kuna po danu može se zaključiti da ćemo imati masu počinitelja koji će novčane zamijeniti kaznom zatvora.

Kod članka 25. stavak 2. koji propisuje da su opomena i globa prekršajne sankcije koje su propisane drugim propisima, naglasila je da se čini da prema toj formulaciji otpada mogućnost tzv. mandatnog kažnjavanja, tj. primjene globe na mjestu počinjenja prekršaja, najčešće prekršaja u prometu. Osvrnula se i na članak 45. stavka 3. o zamjeni kazne ili globe radom za opće dobro na slobodi, i svakih započetih 300 kuna novčane kazne računa za jedan dan zatvora.

Prema cijeni zatvora od 300 kuna po danu može se zaključiti da ćemo imati masu počinitelja koji će novčane zamijeniti kaznom zatvora. Zatvori su nam prepuni, ne znači li to da će uprava zatvora masovno samo izdavati potvrde o izvršenoj kazni, a ona neće biti i izvršena, upitala je. Podsjetila je i na odredbu da najmanja mjera zatvora ne može biti kraća od tri dana, pa ni jedna novčana kazna ili globa manja od 600 kuna ne može biti zamijenjena zatvorom iako to zakon dozvoljava. Objasnila je da nije jasno kako zamjenu novčane kazne ili globe radom za opće dobro primijeniti na prekršitelje strance, posebice u neradne dane, a kod članka 54. da strana i fizička i pravna osoba odgovaraju za prekršaje jednako kao i domaće upozorila je da u zakonu nema mjera osiguranja provedbe postupka protiv stranih pravnih osoba koje nemaju sjedište ni organizacijsku jedinicu u Hrvatskoj i protiv odgovornih fizičkih osoba koje nemaju prebivalište ili boravište u Hrvatskoj pa su sudu nedostupne.

Posebno se osvrnula na predloženi relativni rok zastare od godinu i apsolutni od dvije godine, te ponovila da će u mnogim, ako ne i većini predmeta nastupiti zastara. Na kraju je upozorila da konačni prijedlog ne rješava problem prekršajnih sudaca koji 15, 20 i više godina dobro rade

svoj posao, a nemaju položen pravosudni ispit, te zaključila da ih ne treba prisiljavati na polaganje ako im do mirovine nedostaje pet godina.

U zastaru pada 35 posto prekršajnih prijava

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a Jadranka Kosor** je kazala da uglavnom podupiru amandmane Odbora za zakonodavstvo, te najavila da će konačno stajalište Kluba ovisiti o prihvaćanju amandmana. Iznijela je neke podatke o porastu prekršajnog kriminaliteta - 1999. bilo je ukupno okrivljeno 246.231 punoljetni prekršitelj, većinu prekršaja čine muškarci, na žene otpada 18 posto, od ukupno izrečenih sankcija 87,6 posto su novčane kazne, ostalo zatvor i ukor, a zabrinjava rast broja maloljetnih počinitelja koji je najveći iz područja sigurnosti prometa na cestama i čini više od 66 posto.

Nedavno je uhvaćena osoba koja je 25 puta vozila pijana, za njega je jedino rješenje uzeti zauvijek dozvolu i zabraniti mu da sjedne za volan.

Iznoseći konkretne primjedbe kazala je da bi rok stupanja na snagu - 1. listopada trebalo primjereno produžiti. Konstatirala je da 35 posto prekršajnih prijava danas pada u zastaru zbog pretrpanosti sudova i nedovoljnog broja sudaca, te istaknula da bi rok zastare mogao biti i dvije godine. Kazala je i da bi trebalo razmisliti o svrsi supletornog zatvora, jer je u nekim zatvorima 50 posto zatvorenika koji nisu htjeli ili nisu mogli platiti kaznu nego su radije išli u zatvor.

Upozorila je i na članak 30. po kojem su obrtnici izjednačeni s pravnim osobama u izricanju kazni i tako stavljeni u neravnopravni položaj u odnosu na druge fizičke osobe koje obavljaju registriranu samostalnu djelatnost, kao npr. arhitekti i liječnici. Istaknula je i kako nema valjanog obrazloženja za povećanje novčane kazne sa 500.000 na milijun kuna, te upozorila na članke 38. i 40. o zabrani obavljanja zvanja djelatnosti ili dužnosti fizičkoj osobi i zaštitnu mjeru protjerivanja stranaca naglašavajući da to treba

uskладiti s Ustavom. Kod članka 42. i zaštitne mjere zabrane upravljanja motornim vozilom (ne kraće od jednog mjeseca niti dulje od dvije godine), kazala je kako bi možda trebalo razmišljati i o duljem razdoblju, pogotovo za one koji učestalo krše zakon.

Nedavno je uhvaćena osoba koja je 25 puta vozila pijana, za njega je jedino rješenje uzeti zauvijek dozvolu i zabraniti mu da sjedne za volan, istaknula je. Predložila je i brisanje članka 48. jer bi bilo neodrživo i protuustavno da ministar može odrediti privremenu uskratu izdavanja pojedinih isprava. U članku 156. nedopustivo je da inspeksijska i druga uprava tijela mogu tražiti od policije da poduzmu, dođuše iznimno, odgovarajuće pretrage, jer se to može samo na temelju odluke suda.

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a dr.sc. Vilim Herman** je podsjetio da se u Hrvatskoj sada primjenjuje zakon o prekršajima iz 1973. koji je doživio mnogobrojne dopune i izmjene. Iznoseći primjedbe na predloženi zakon, kazao je kao načelo krivnje nije dosljedno provedeno jer očigledno ne vrijedi za pravne osobe kod kojih se dopušta i objektivna odgovornost, a iz tih i kasnijih odredbi se ne vidi kada se pravna osoba može kazniti po načelu objektivne odgovornosti. Osvrćući se na članak 55., kazao je da bi uzor mogao biti njemački zakon o prekršajima prema kojem se pravna osoba može kazniti za prekršaj samo ako je utvrđeno da je kazneno djelo ili prekršaj počinio netko kao organ pravne osobe ovlašten za zastupanje ili član takvog organa i sl. Predložio je da se razmotri mogućnost koncepcije jedinstvenog počinitelja, kao i u njemačkom zakonu gdje se uopće ne pravi razlika između počinitelja, poticatelja i pomagatelja. Stanovitih nedostataka, nastavio je, ima i u odredbi o krivnji, a kod smanjene ubrojivosti treba primijeniti istu metodu utvrđivanja kao i kod utvrđivanja neubrojivosti. Zaključno je rekao kako Klub zastupnika HSLS-a neće imati posebne rezerve i najavio podršku predloženom zakonu.

Prijedlog u trećem čitanju zadržava koncepciju iz drugog čitanja, uvažava koncepcijski i materijalno standard i duh članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i u tom smislu **Klub zastupnika SDP-a** podržava i Konačni prijedlog zakona, istaknuo je u ime Kluba **Josip Leko**. Podržao je izvješće Odbora za zakonodavstvo i u nastavku

iznio načelne primjedbe na predloženi tekst. Polazeći od članaka Ustava, kazao je da je upitno određenje članaka 2. i 7. i mogućnost da se uredbom Vlade propisuju prekršaji i prekršajne sankcije, a bez da je ona na to zakonom ovlaštena.

Osvrnuo se i na članak 177. stavak 7. po kojoj se svjedok može kazniti zatvorom u neograničenom trajanju, jer je upitno da li se svjedok može uopće kazniti, a upitna je i odredba glede svjesnog iznudivanja iskaza svjedoka jer je zapriječeno trajanje zatvora "dok ne pristane svjedočiti". Ta bi odredba bila u suprotnosti s člankom 176. Konačnog prijedloga, pa i Ustavom. Glede postupka prema maloljetnicima dvojbeno je mogućnost izravnog pozivanja na osobe mlađe od 16 godina i članak 174. stavak 2., kao i obveza svjedočenja maloljetnika koji to ne mora osim ako to zahtijeva okrivljenik prema članku 175. stavak 3. Glede načela krivnje upitne su odredbe članka 53. stavci 1. i 2., jer se načelo krivnje različito određuje prema vrsti propisa kojim je prekršaj propisan i jer se prepušta donositelju propisa da sam odredi koje načelo i stupanj krivnje hoće primjenjivati. Posebno je na to upozorio imajući u vidu prijedloge zakona o kaznenoj odgovornosti pravnih osoba i o financijskim prekršajima, te istaknuo da bi se posebna pozornost morala voditi o usklađenosti predloženog zakona i Prijedloga zakona o financijskim prekršajima. Upozorio je i na članke 76. i 77. o zastari i prekratak rok za pokretanje postupka. Ako predlagatelj prihvatiti amandmane i redaktorske prijedloge Odbora za zakonodavstvo Klub zastupnika SDP-a će podržati Konačni prijedlog zakona o prekršajima i glasovat će za njegovo donošenje, zaključio je posljednji sudionik rasprave o predloženom zakonu.

AMANDMANI - PREGLED, OČITOVANJE I GLASOVANJE

Na Konačni prijedlog zakona o prekršajima bilo je podnijeto 89 amandmana, od kojih je većinu, 64 podnio Odbor za zakonodavstvo. U nastavku donosimo pregled amandmana, očitovanje predstavnika predlagatelja o njima i glasovanje.

Zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave mr.sc.

Miljenko Kovač u ime predlagatelja prihvatio je amandmane Odbora za zakonodavstvo na članak 2. i brisanje riječi "uredbom Vlade RH", u članku 7. stavak 1. brisanje točke 2. i 3., te promjenu stavka 2. tako da glasi: "Tijela iz stavka 1. točke 2. i 3. ovoga članka mogu propisivati prekršaje i prekršajne sankcije samo za povrede propisa koje one donose na temelju svoje nadležnosti utvrđene Ustavom i zakonom i tu ovlast ne mogu prenijeti na drugoga.", i brisanje stavka 3. Odbor obrazlaže da nije prihvatljivo da se zakonodavna ovlast delegira, prenosi na izvršna tijela i osobe, pogotovo jer bi predložena rješenja bila izvan okvira koje određuju članci 87. i 112. Ustava, te da to svakako ne bi mogle biti uredbe kao akti druge naravi.

Predlagatelj je prihvatio amandman zastupnice **Katice Sedmak** i jezično uređenje teksta brisanjem prijedloga "s" i "sa" u stavcima 2. do 7. članka 22.

Nakon što predstavnik predlagatelja nije prihvatio amandman Odbora za zakonodavstvo na članak 23. stavak 2. i iza "kazniti" dodati "ako je to propisano", u ime Odbora predsjednik **Josip Leko** povukao amandman. Odbor je obrazložio da se, budući da u tekstu Konačnog prijedloga ne postoje odredbe o mogućnosti blažeg kažnjavanja, pretpostavlja da je namjera predlagatelja "otvoriti" mogućnost da se to propiše posebnim propisom. Mr.sc. **Kovač** je objasnio da se institut blažeg kažnjavanja u slučaju otklonjive zablude može primijeniti temeljem ovog zakona.

Predlagatelj je prihvatio amandman Odbora kojim se pravno i nomotehnički uređuje izričaj u naslovu članka 24. i narednim člancima i riječi "biću", "značenje prekršaja", "priroda prekršaja", "pravna ocjena prekršaja" i "pravni opis prekršaja" zamjenjuju riječima "obilježja prekršaja".

Propisati i globu kao prekršajnu sankciju

Na članak 25. amandmane su podnijeli zastupnica **Ljubica Lalić** i Odbor za zakonodavstvo. Zastupnica Lalić predložila je promjenu stavka 1. tako da se utvrdi da su prekršajne sankcije kazne, globe, mjere upozorenja, zaštitne mjere i odgojne mjere, a u stavku 2. brišu riječi "globa i". Odbor je predložio da se u stavku

1. iza "kazne" doda riječ "globe". U obrazloženju navodi da valja zadržati prekršajne sankcije kojima se izriču novčane kazne niskog iznosa, a koje bi se primjenjivale na cijelom području Hrvatske.

Treba zadržati sustav blažeg kažnjavanja za "male" prekršaje koji bi važio na cijelom području Hrvatske, a ne da npr. za pogrešno parkiranje, svaka općina ili grad, ima različite sankcije, dakako, na temelju više od 400 propisa.

To znači da trebaju biti propisane zakonom i po vrsti trebaju biti globe, a na taj bi se način zadržao sustav blažeg kažnjavanja za "male" prekršaje koji bi važio na cijelom području Hrvatske, a ne da npr. za pogrešno parkiranje, svaka općina ili grad, ima različite sankcije, dakako, na temelju preko 400 propisa. Mr.sc. **Kovač** je prihvatio varijantu Odbora, a zastupnica Lalić povukla svoj amandman.

Predlagatelj je prihvatio i amandmane Odbora na članak 26. (veznik "a" zamijenjen veznikom "te"), te promjenu članka 28. tako da glasi: "(1) Vrste kazni jesu: novčana kazna i kazna zatvora. (2) Kazna zatvora ne može se propisati kao jedina kazna za određeni prekršaj." Odbor je obrazložio da se time nomotehnički uređuje izričaj kako bi bilo razvidno da se kazna zatvora može propisati samo ako je istodobno propisana novčana kazna i na taj način ostavljena mogućnost da sud izrekne novčanu kaznu ili kaznu zatvora, a ne jednu uz drugu.

Na članak 28. amandmanom je reagirala i zastupnica **Sedmak** predlažući da se u stavku 1. umetne izraz "radom za opće dobro". Mr.sc. **Kovač** je objasnio da rad za opće dobro nije vrsta kazne nego alternativna mjera za zamjenu izrečene kazne zatvora, a zastupnica povukla amandman.

Predlagatelj je prihvatio amandman zastupnika **Baltazara Jalšovca** na članak 30. i u stavku 1. brisanje riječi "i fizičke osobe koje obavljaju registriranu gospodarsku djelatnost", čime je izbrisana izjednačenost tih fizičkih osoba s pravnim osobama u pogledu novčanih kazni.

Odbor za zakonodavstvo predložio je promjenu članka 31. tako da glasi: "Kazna zatvora može biti propisana u trajanju od najmanje tri dana do najdulje trideset dana, a iznimno u trajanju do šezdeset dana. Kaznu zatvora može izreći samo sud i to samo u slučaju kada je počinitelj ili odgovorna osoba u pravnoj osobi prekršaj počinila s namjerom". Obrazložio je da se time otklanja mogućnost tumačenja da počinitelj koji nije istodobno i odgovorna osoba u pravnoj osobi ne bi mogao biti kažnjen kaznom zatvora do 60 dana. Predlagatelj je amandman prihvatio u izmijenjenom obliku - iza riječi "iznimno" dodaju se riječi "za najteže oblike prekršaja", a u stavku 2. dodaje "a odgovornoj osobi u pravnoj osobi može se izreći kada je prekršaj počinila s namjerom", što je u ime Odbora prihvaćeno.

Predlagatelj je prihvatio amandman Odbora na članak 32. stavak 1. i zamjenu riječi "Za prekršaje iz članka 7. stavka 1. točke 2. i 3. ovoga Zakona globa ne može biti propisana ni primijenjena" riječima "Zakonom se ne može propisati globa", a u stavku 3. riječi "Upravno tijelo koje vodi postupak povodom počinjenog prekršaja i službena" riječju "Službena".

Amandmanom je na članak 32. reagirala i zastupnica **Lalić** koja je predložila da se u stavku 1. precizira da globa ne može biti manja od 500 ni veća od 10.000 kuna za pravne osobe, te od 350 do 5.000 kuna za fizičke osobe koje obavljaju registriranu gospodarsku djelatnost. Obrazložila je da se time pravi razlika između pravnih osoba i obrtnika. Mr.sc. **Kovač** je prihvatio da se u stavku 1. brišu riječi "i fizičke osobe koje obavljaju registriranu gospodarsku djelatnost", što je zastupnica prihvatila.

Predlagatelj je prihvatio amandman Odbora i uređenje izričaja u članku 36. stavak 2. u kojem se briše tekst iza riječi "Zakona".

Odbor je amandmanom reagirao i na članak 38. i predložio da se u stavku 2. iza riječi "jedne godine" dodaju riječi "iznimno do dvije godine u slučaju kada je zanimanje nerazdvojivo uvjetovano zvanjem." Za Odbor je upitno radi čega je predlagatelj samo za zvanje vozača motornog vozila odredio najdulje trajanje mjere do dvije godine, a za sve druge do jedne godine. Mjerilo da je prekršaj protiv sigurnosti prometa "teži" od prekršaja protiv sigurnosti

života i zdravlja iz područja npr. zdravstva ili veterinarstva nije razvidno obrazloženo, obrazložio je Odbor. Predlagatelj je pak predložio nomotehničko uređenje i to tako da zaštitna mjera zabrane obavljanja zvanja djelatnosti ili dužnosti ne može biti propisana niti primijenjena u trajanju kraćem od jednog mjeseca niti duljem od jedne godine, a iznimno za najteže oblike prekršaja može biti do 2 godine, što je u ime Odbora prihvaćeno.

Mr.sc. **Kovač** je prihvatio amandmane Odbora i uređenje izričaja u članku 41. i u stavku 3. brisanje riječi "neovlaštene", a riječi "naknadu štete zbog oduzetog predmeta prema počinitelju" zamjenom sa "zahtjev za naknadu štete zbog oduzetog predmeta od počinitelja", članku 43. stavku 3. zamjenu riječ "isplaćivanja" riječju "plaćanja", a brisanje riječi "isplate", članku 45. stavku 5. u petom retku zamjenu riječ "kazni" riječju "mjeri".

Uskrata prava na isprave je nedopustiva

Predlagatelj je prihvatio i amandman Odbora o brisanju članka 48. s obrazloženjem Odbora da nije prihvatljiva mogućnost da se daje ovlast ministru da kao mjeru osiguranja naplate novčane kazne ili globe određuje "mjeru uskrate izdavanja isprava ili dozvola", jer je nedopustiva uskrata prava na isprave. Isti je amandman podnijela i zastupnica **Jadranka Kosor**, a kako je prihvaćen onaj Odbora to je njen povučen.

Predlagatelj je prihvatio i amandman Odbora na članak 50. stavak 1. i brisanje riječi "i propisu", što je obrazloženo uređenjem izričaja sukladno rješenju da se novčane i kazne zatvora mogu propisati samo zakonom.

Odbor je predložio i amandman na članak 50. i dodavanje članka 50a. "Ublažavanje kazne" i tekst da se Zakonom može utvrditi da se propisana kazna za prekršaj može ublažiti. Mr.sc. **Kovač** je predložio, a Odbor prihvatio, nomotehničko uređenje i tekst da propisana kazna za prekršaj može biti ublažena kada to Zakon izričito propisuje ili kad sud utvrdi da se, s obzirom na posebno izražene olakotne okolnosti, svrha kažnjavanja može postići i blažom kaznom, ali da ona ne može biti ispod

zakonske donje granice za tu vrstu kazne. Promijenjen je i stavak 2. da se ublažena kazna izriče i tako da se umjesto kazne zatvora izrekne novčana u okvirima članka 30. Zakona.

Prihvaćen je amandman Odbora na članak 51. stavak 1. i iza "Sud" dodano "ili upravno tijelo", riječi "propisane kazne" zamijenjene s "propisane prekršajne sankcije", te članku 52. stavak 1. brisano "zakonski utemeljene".

Odbor je amandmanom na članak 53. predložio promjenu stavka 1. tako da glasi "Pravna osoba odgovara za prekršaj ako je odgovorna osoba kriva, a posebnim zakonom može se propisati da će se za prekršaj kazniti pravna i odgovorna osoba", te brisanje stavka 2. U obrazloženju navodi da su, polazeći od temeljnih sastojaka krivnje (ubrojivost, namjera ili nehaj i svijest o protupravnosti) predložene odredbe tog članka upitne, jer se načelo krivnje različito određuje prema vrsti propisa kojim je prekršaj propisan, te što se prepušta donositelju propisa da sam odredi koje načelo krivnje hoće primjenjivati. Mr. **Kovač** je prihvatio do vezano za stavak 2., a za stavak 1. predložio tekst "Odgovornost pravne osobe za prekršaj temelji se na krivnji odgovorne osobe, a posebnim zakonom može se propisati da će se za prekršaj kazniti pravna i odgovorna osoba ili samo pravna osoba". Objasnio je da se i u tom slučaju odgovornost pravne osobe mora izvoditi iz krivnje odgovorne osobe, a s formulacijom se složio i predsjednik Odbora.

Predlagatelj je prihvatio amandmane Odbora na članke 61. (stavci 1. i 2. i iza "62. do 76." dodavanje "ovoga Zakona"), te 62. (brisanje stavka 1.).

Odredbe o maloljetnicima

Amandmanom na članak 65. zastupnica **Sedmak** je predložila dodavanje novog podnaslova (Prekršajna odgovornost roditelja, posvojitelja i skrbnika) i članka 65a. da će se roditelju, posvajatelju ili skrbniku izreći novčana ili zatvorska kazna u slučajevima kada je prekršaj maloljetne osobe posljedica njihova propusta u odgoju, podizanju ili nadzoru. Predlagatelj to nije prihvatio s obrazloženjem da to ne treba unositi u zakon o prekršajima, već prepustiti posebnim zakonima za pojedine vrste prekršaja, kao što postoji u npr. Zakonu o sigurnosti prometa na

cestama, pa i u Obiteljskom zakonu. Sedmak je objasnila da je amandman stav stručne javnosti i zatražila glasovanje, ali amandman nije prihvaćen.

Predlagatelj je prihvatio amandman zastupnice **Kosor** na članak 68. i stavak 2. (obveze koje sud može odrediti maloljetniku) i u točki 3. (uzdržavanje od posjeta) zamjenu riječi "lokal" s riječi "mjesto", a u točki 4. iza "odvikavanje" dodavanje riječi "liječenje" (od droge ili drugih ovisnosti).

Prihvatio je i amandman zastupnice **Lalić** na članak 68. stavak 7. da je Centar za socijalnu skrb dužan voditi posebnu evidenciju za svakog maloljetnika prema kojem je sud izrazivši primjerno odgojnu mjeru (bilo je predloženo da takvu evidenciju vodi sud).

Mr.sc. **Kovač** prihvatio je nomotehničko uređenje kroz amandman Odbora za zakonodavstvo za promjenu naziva glave IX. u "Zastara".

Nakon objašnjenja predlagatelja, zastupnica **Dubravka Horvat** povukla je amandman na članak 76. s prijedlogom da se u stavku 1. utvrdi da prekršajni postupak ne može biti pokrenut kada proteknu dvije godine od dana počinjenja prekršaja. Mr. **Kovač** je to odbio i objasnio da je relativni rok zastare od jedne godine primjeren samoj naravi prekršajnog postupka.

Odbor za zakonodavstvo amandmanom je na članak 77. stavak 1. predložio da se nakon riječi "dostavom" doda "odnosno od dana kada je prvostupanijska odluka postala pravomoćna". Mr.sc. **Kovač** je predložio da se izraz zamijeni riječima "od dana pravomoćnosti odluke o prekršaju". **Leko** je objasnio da je to bitna razlika jer Odbor predlaže početak primjene od objektivnog roka (prijava odluke urednom dostavom), a ne od pravomoćnosti, te zatražilo glasovanje kojim je amandman prihvaćen.

Predlagatelj je prihvatio amandman Odbora na članak 83. i brisanje stavka 4., te druge rečenice u stavku 5. (radi se o vođenju postupka protiv pravne i odgovorne osobe), s obrazloženjem da je to riješeno u prethodnim člancima, poglavito člancima 53. i 56., a i u suprotnosti s njima.

Prihvaćen je i amandman zastupnice **Lalić** na članak 86. stavak 1. i zamjena riječi "priopćavaju" s "mogu priopćiti". Objasnila je da se time omogućava Sudu da priopći odluku

usmeno, ali ga se ne obvezuje da to čini u složenim predmetima.

Predlagatelj je prihvatio i nomotehničku intervenciju Odbora i u članku 88. stavku 1. i zamjenu riječi "zakonom" riječima "na temelju zakona".

Prihvaćen je i amandman zastupnice **Lalić** na članak 88. stavak 2. i na početku treće rečenice dodane riječi "pod uvjetom uzajamnosti" (dostava poziva, odluka i drugih sudskih podnesaka okrivljeniku na jeziku kojim se služi u postupku, osim ako se nije odrekao prava na njihovo prevođenje).

Prihvaćeni su i amandmani Odbora na članak 90. stavak 3. i brisanje teksta iza riječi "Zakonom", te na članak 95. stavak 6. gdje je riječ "odgovarajućim" (odnosi se na ispit) zamijenjena riječju "pravosudnim".

Odbor je amandmanom reagirao i na članke 101, 102. i 103. tražeći da se u njima riječi "isključenje" i "otklon" zamijene riječju "izuzeće". Mr.sc. **Kovač** to nije prihvatio objašnjavajući da ustanova izuzeća u širem smislu uključuje isključenje i otklon, da treba razlikovati isključenje i otklon. Zastupnik **Leko** je objasnio da se koriste obadva, te da ili jedno ili drugo treba dosljedno provesti. Zatražio je glasovanje i amandman je prihvaćen.

Predlagatelj je pak prihvatio nomotehnička uređenja teksta koja je Odbor predložio u članku 122. i zamjenu riječi "javnoj ili privatnoj organizaciji" riječima "na temelju javnog natječaja fizičkoj ili pravnoj osobi", u stavku 2. riječ "organizacija" riječju "osoba", te brisanje stavka 3. U članku 131. stavku 2. riječ "ogluše" zamijenjena je riječima "ne odazovu", u članku 141. stavku 3. "naređuje" s određuje", a u članku 144. stavku 2. tekst iza riječi "jamstvo" promijenjen tako da glasi "prijhod su državnog proračuna nakon podmirenja troškova postupka, izrečene kazne i naknade štete oštećeniku".

Suci za prekršaje dežuraju 24 sata

Nakon obrazloženja predlagatelja, zastupnica **Lalić** povukla je amandmane na članke 145. i 147. u kojima je predlagala da se brojka "12" zamijeni brojkom "16". Mr.sc. **Kovač** je objasnio da je neprihvatljivo da se policiji za djela prekršaja omogućiti zadržavanje osobe i do 16 sati bez dovodenja sucu.

Do isteka roka od 12 sati zadržanu osobu policija treba predati sucu, a suci za prekršaje imaju organizirana dežurstva u trajanju od 24 sata, kazao je.

Do isteka roka od 12 sati zadržanu osobu policija treba predati sucu, a suci za prekršaje imaju organizirana dežurstva u trajanju od 24 sata.

Zastupnica **Kosor** amandmanom je zatražila da se u poglavlju XVI. "Mjere za osiguranje provedbe postupka i izvršenja kazni za prekršaje" brišu točka 9. "Upućivanje" i članak 149. Obrazložila je da taj članak nije u skladu sa Zakonom o osobama s duševnim smetnjama gdje se upućivanje u psihijatrijsku ustanovu predviđa za kaznena djela. Mr.sc. **Kovač** to je odbio i istaknuo da se uređuje pod kojim pretpostavkama bi se osoba koja je počinila prekršaj uputila u psihijatrijsku ustanovu, da se postojanje tih pretpostavki utvrđuje na temelju mišljenja liječnika vještaka. Kosor je odgovorila da je riječ o sasvim novoj odredbi koja se pojavila u trećem čitanju. Zatražila je glasovanje, ali amandman nije dobio potrebnu potporu.

Predlagatelj je prihvatio amandman Odbora na članak 150. i brisanje riječi "ustavnih odredbi odnosno" u stavku 2., te "potanje" i "smisleno" u stavku 3.

Nije prihvatio amandman Odbora na članak 151. stavak 1. i zamjenu riječi "za nužno" riječima "ako bi njihovim plaćanjem doveo u pitanje", a u stavku 3. riječi "lažnog" riječju "neovlaštenog". Mr.sc. **Kovač** je objasnio da se stavkom 3. sankcionira slučaj zloporabe kada podnositelj svjesno lažno podnosi zahtjev protiv osobe za prekršaj koji ta osoba nije učinila, te da samo u tom slučaju troškovi postupka padaju na podnositelja. Slažući se da je bolja formulacija predlagatelja, predsjednik Odbora povukao je amandman.

Zastupnica **Kosor** amandmanom je zatražila brisanje članka 156. obrazlažući da je člankom 34. Ustava predviđeno da samo sud može obrazloženim pisanim nalogom odrediti da se dom ili drugi prostor pretraži, a redarstvene vlasti mogu i bez sudskog naloga ili privole držatelja stana ući u dom ili prostorije ako

je to neophodno radi izvršenja naloga za uhićenje ili radi hvatanja počinitelja kaznenog djela. Mr. **Kovač** amandman je odbio objašnjavajući da je članak u skladu s Ustavom i Zakonom o policiji, da i počinjenjem prekršaja može doći do opasnosti za život i zdravlje ljudi, ili imovinu većeg opsega kada redarstvene vlasti prema odredbi stavka 4. članka 34. Ustava mogu i bez sudskog naloga ili privole držatelja stana ući u dom ili prostorije i izvršiti pretragu bez nazočnosti svjedoka. Kosor je ponovila da je predložena odredba sasvim u suprotnosti s Ustavom, da se radi o velikom, debelom zahvatu u zaštitu temeljnih ljudskih prava. Zatražila je glasovanje, ali amandman nije dobio potrebnu potporu.

U ime predlagatelja mr.sc. **Kovač** je prihvatio nomotehničko uređenje teksta Odbora za zakonodavstvo i amandmane na članak 156. stavak 2. i brisanje riječi "privatnog", u članku 162. stavak 1. točka 3. brisanje riječi "provjerenog", te u članku 164. stavak 1. točka 3. zamjena "provjerenog" uređaja za automatski nadzor riječima "uređaja za nadzor i mjerenje". Kod amandmana na članak 165. nije prihvatio izmjene stavaka 2. (brisanje riječi "rješenja" u uvodnoj rečenici) i stavka 3. (zamjena "rješenja" s "naloga", a "opravdavaju" riječima "su osnova za"), objašnjavajući da se tom odredbom propisuje da se prekršajni nalog donosi u formi rješenja. Prihvatio je intervencije u stavku 4. i zamjenu riječi "dati" s "navesti", te stavak 5. i zamjenu riječi "računalom" riječju "putem".

Proširenje kruga podnositelja prigovora

Predlagatelj je odbio amandman zastupnice **Lalić** na članak 167. i novi stavak 2. da u korist okrivljenika prigovor mogu podnijeti i njegov bračni i izvanbračni drug, rođak u uspravnoj liniji, posvojitelj, posvojenik, brat, sestra i branitelj, a rok bi tekao od dana kada je okrivljeniku, odnosno njegovom branitelju dostavljen prekršajni nalog. Mr.sc. **Kovač** je objasnio da je svrha neširenja kruga ovlaštenika na podnošenje tog specifičnog pravnog lijeka izbjegavanje odugovlačenja postupka. **Lalić** je objasnila da se dopunom zadržava do sada postignut standard pravne zaštite okrivljenika, a glasovanjem je amandman prihvaćen.

Predlagatelj je prihvatio amandmane Odbora za zakonodavstvo na članak 167. stavak 3. i brisanje riječi "i navesti kako će se ti dokazi pribaviti", na članak 168. stavak 1. iza riječi "dana" dodavanje "od dana primitka naloga", u stavku 2. iza riječi "predmeta" dodavanje "bez odgađanja", te na članak 170. na kraju stavka 1. zamjenu riječi "postupka" riječju "propisa".

Odbor je amandmanom reagirao i na članak 171. stavak 1. predloživši da se riječ "određivanjem" zamijeni riječju "zakazivanjem", što predlagatelj nije prihvatio uz objašnjenje da je termin određivanje jednak izričaju ZKP-a. Odbor je zatražio i da se u stavku 2. brišu riječi "ako podnositelj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nije ovlašten podnijeti prijavu za odnosni prekršaj". Mr.sc. **Kovač** je objasnio da se mora zadržati odbačaj zahtjeva za progon koji je podnesen od neovlaštenog podnositelja, te da se time ne uskraćuje pravo svakomu da podnese prijavu za počinjeni prekršaj. Naglasio je razliku između zahtjeva za vođenje prekršajnog postupka i prijave za prekršaj i objasnio da je u odredbi članka 171. stavka 2. došlo do greške u prijepisu i da riječ "prijava" treba zamijeniti sa "zahtjevom" čime se otklanja i nesporazum oko prijedloga predlagatelja. Tako je prvi dio amandmana povučen, a drugi dio prihvaćen u izmijenjenom obliku.

Kod amandmana Odbora na članak 172. predlagatelj nije prihvatio da se u članku 1. točki 2. iza riječi "nakon" dodavaju riječi "započetog postupka za". Mr. **Kovač** je objasnio da je dovoljno razvidno propisano da se uvijek prekida samo postupak koji je već započeo, a da se nastanak bolesti kao razlog za prekid postupka ne veže za trenutak započinjanja postupka. Predlagatelj je pak prihvatio intervenciju u stavak 3. i zamjenu riječi "izazvala" riječima "bila razlogom za", a "odluke" riječju "rješenja".

Na članak 173. amandmanom je reagirala zastupnica **Lalić** koja je predložila da se stavak 3. dopuni riječima "ako je okrivljenik pristupio sudu radi ispitivanja bez prethodno uručenog poziva". Mr. **Kovač** je to odbio i naglasio da je okrivljenika, bez obzira je li u pozivu upozoren da ima pravo uzeti branitelja, sud prilikom prvog ispitivanja dužan upozoriti na to pravo. Cijela se reforma prekršajnog prava temelji na osiguranju prava obrane okrivljenika, brzina i

učinkovitost prekršajnog postupka nikada ne smiju biti na štetu temeljnih prava i sloboda okrivljenika, kazao je. Lalić je odgovorila da je amandman u funkciji praktičnosti i efikasnosti postupka, te ga, uz uvjerenje da će praksa pokazati da je bio ispravan i osnovan, povukla.

S obrazloženjem da je identična odredba propisana ZKP-om, mr. **Kovač** je odbio amandman Odbora na članak 174. stavak 2. i brisanje riječi "osim ako to nije moguće zbog potrebe da se hitno postupka ili zbog drugih okolnosti". Predsjednik Odbora **Josip Leko** objasnio je da bi se prema prijedlogu predlagatelja svjedok mladi maloljetnik i bez obavijesti roditelja mogao privesti sudu za prekršaje. Takva je odredba nedopustiva, kazao je i zatražio glasovanje kojim su zastupnici amandman i prihvatili.

Swjedoci koji se ne mogu ispitati

Na članak 175. koji se odnosi na zabranu ispitivanja određenih svjedoka i pravo na uskratu iskaza bila su podnijeta tri amandmana. Zastupnica **Milanka Opačić** predložila je da se u stavku 1. brišu riječi "o onome što mu je okrivljenik kao svom branitelju povjerio", doda vjerski ispovjednik koji ne može biti ispitivan kao svjedok o sadržaju ispovjedne tajne, a isti briše u stavku 2., te da se u skladu s tim promijeni broj dosadašnjih točaka i takva izmjena izvrši i u stavku 3. Predložila je i da se kraj četvrte rečenice u točki 3. dopuni riječima "ali se saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, srodnika ili drugih osoba koje su s njime bile u kontaktu mogu koristiti kao dokaza", s obrazloženjem da se time izričito propisuje mogućnost korištenja saznanja dobivenih od maloljetnika kao dokaz, a što je usklađivanje i s izmjenama ZKP-a.

Zastupnica Sedmak predložila je da se u stavku 2. izrazi "rodaci" i "uspravnoj" zamijene izrazima "srodnici" i "ravnoj", u stavku 3. "duševna razvijenost" izrazom "duševna zrelost", te da se doda novi stavak 5. da se zabrana ispitivanja određenih svjedoka i pravo na uskratu iskaza ne odnosi na slučajeve kada je prekršajem oštećeno dijete ili maloljetnik.

Na članak 175. amandman je podnio i Odbor za zakonodavstvo i predložio da se u stavku 2. briše točka 4., u točki 6. riječ "njihovi", a u stavku

3. izostavi navođenje točke 4. i riječi "osim ako to sam okrivljenik ne zahtijeva". Obazlaže da nije prihvatljivo da maloljetnik mora svjedočiti ako to okrivljenik zahtijeva, te da taj postupak treba uskladiti s odredbama ZKP-a.

Mr.sc. **Kovač** je izvijestio da Vlada uglavnom prihvaća te amandmane, ali i nomotehničko dotjerivanje radi jasnoće. Predložio je da se u stavku 1. brišu riječi "o onome što mu je okrivljenik kao svom branitelju povjerio", iza riječi "zahtijevao" doda "te vjerski ispovjednik o onome što mu je okrivljenik ispovjedio", da se u stavku 2. briše točka 4. i riječi "vjerski ispovjednik o onome što mu je okrivljenik ispovjedio", a u stavku 3. riječi "osim ako to sam okrivljenik ne zahtijeva" zamijene riječima "ali se saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, srodnika ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu mogu koristiti kao dokaz". Predložio je i dodavanje stavka 5. da osobe navedene u stavku 2. ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o prekršaju u kojem su oštećeni dijete ili maloljetnik". Time su u izmijenjenom obliku prihvaćeni dijelovi amandmana zastupnica Opačić, zastupnice Sedmak i Odbora, pa su ti dijelovi povučeni.

Amandmanom je Odbor za zakonodavstvo u članku 177. stavku 7. predložio brisanje riječi "ili dok ne pristane svjedočiti ili dok njegovo svjedočenje ne postane nepotrebno", navodeći u obrazloženju da mjera zatvora nije vremenski ograničena, kao i da izričaj ukazuje da se radi o prisili na svjedočenje što je nedopustivo. Odbijajući amandman mr.sc. **Kovač** je kazao da identičnu odredbu sadrži i ZKP, a radi izbjegavanja nejasnoća predložio da se u stavku 7. doda tekst da se može zatvoriti dok ne pristane svjedočiti ili dok njegovo svjedočenje ne postane nepotrebno, ali ne dulje od 15 dana. **Josip Leko** je kazao da je to možda nešto modernija koncepcija, ali da Odbor misli da nije prihvatljivo zatvoriti svjedoka dok ne pristane svjedočiti. Zatražio je glasovanje, ali amandman nije prihvaćen.

Predlagatelj je prihvatio amandman zastupnice **Lalić** na članak 178. i u stavku 2. brisanje rečenica da se naredba dostavlja stranka, te da uredna dostava nije preduvjet obavljanja vještačenja. U obrazloženju je navela da dostava naredbe o vještačenju nepotrebno odugovlači i

poskupljuje postupak jer protiv naredbe nema prava žalbe.

O ovlastima policije

S obrazloženjem da je protivna članku 34. Ustava, zastupnica **Kosor** zatražila je brisanje članka 184. Ne prihvaćajući to, mr.sc. **Kovač** je ponovio što je rekao i kod njena amandmana na članak 156. Predložio je da se u članku 184. stavku 1. riječi "prije potrebno" zamijene riječju "neophodno", a u točki 1. istog stavka "hvatanje počinitelja prekršaja za koje je zapriječena kazna zatvora" zamijeni riječima "radi izvršenja naloga o uhićenju". **Kosor** je odgovorila da predlagatelj ne prihvaća njen amandman, ali pokušava promijeniti članak 184. što ne može učiniti bez amandmana Vlade.

Policiji je praktično omogućeno da uđe u dom, poslovne prostorije, pretraži automobil ako se sumnja da je napravljen prekršaj.

Ponovila je da je članak 184. u suprotnosti s Ustavom, te da je predloženom odredbom praktično policiji omogućeno da uđe u dom, poslovne prostorije, pretraži automobil ako se sumnja da je napravljen prekršaj. Zatražila je glasovanje u kojem su zastupnici amandman prihvatili.

Predlagatelj je prihvatio amandman zastupnice **Lalić** na članak 193. i dodavanje stavka 3. po kojem ne treba dokazivati činjenice koje je okrivljenik priznao pred sudom, osim ako sud ne ustanovi da se priznanjem želi zaštititi počinitelj prekršaja ili postići kakva druga nedopuštena svrha; te opće poznate činjenice i činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja, osim ako je pravno dopušteno opovrgavanje takve pretpostavke.

Predlagatelj je prihvatio i amandmane Odbora za zakonodavstvo (zamjena riječi "samo uputiti" riječju "dostaviti") i zastupnice **Lalić** (riječ "mora" zamijenjena s "može") na članak 195. stavak 3., amandmane Odbora na članak 197. stavak 2. (iza "tri dana" dodati "od dana dostave rješenja"), te na članak 198. stavak 2. ("naplate" zamijenjeno s "plaćanja").

S obrazloženjem da samo pravodobno podnesena žalba ima suspenzivno djelovanje, mr.sc. **Kovač** je odbio

amandman Odbora na članak 207. stavak 3. ("žalba odgađa izvršenje odluke"). U ime Odbora amandman je povučen, a nakon što predlagatelj nije prihvatio amandman na članak 209. i 2. riječi "sadrži u sebi i žalbu" zamijenile sa "smatra se žalbom", zastupnik **Leko** je u ime Odbora povukao sve amandmane o institutu žalbe, jer konceptijski predlagatelj taj institut uređuje sasvim drugačije od Odbora.

Odbor je amandmanom reagirao i na članak 215. i u stavku 2. predložio da se iza riječi "postupka" doda "prema navodima iz žalbe", a u stavku 5. brišu riječi "razgledati i". Mr. **Kovač** to nije prihvatio objasnivši da sudac izvjestitelj može od prvostupanjskog tijela pribaviti izvješće o povredama postupka ne samo onih na koje se ukazuje žalbom već i onih koje sud ispituje po službenoj dužnosti. Kod stavka 5. riječ je o postupanju sa spisom kada se postupak vodi po zahtjevu državnog odvjetnika, a brisanje riječi "razgledati" značilo bi da je državni odvjetnik dužan bez odgode spis vratiti sudu, a da ga nije dužan razmotriti. U ime Odbora povučeni su taj, kao i amandmani na članke 218. ("izmijeniti" zamijeniti riječju "preinačiti"), 220. (u stavku 1. iza "ukinuti" dodati "u cijelosti ili djelomično"), te 227. (u stavku 1. "prijašnji" zamijeniti riječju "podneseni").

Predlagatelj je pak prihvatio amandmane Odbora na članak 228. stavak 1. točku 4. i zamjenu riječi "prikadni da uzrokuju" riječima "mogu biti osnovom za", te u stavku 3. i članku 229. stavku 2. riječi "ostvarivati" riječima "zahtijevati podnošenjem zahtjeva", ali u nešto promijenjenom obliku tako da se u stavku 3. članka 228. utvrđuje da se zahtjev za obnovu postupka u korist oštećenika može podnijeti u roku od dvije godine od dana pravomoćnosti rješenja o prekršaju, a u stavku 2. članka 229. da se zahtjev za obnovu postupka na štetu okrivljenika ne može podnijeti nakon proteka jedne godine od dana pravomoćnosti rješenja o prekršaju.

Prihvaćen je amandman Odbora na članak 249. stavak 3. i zamjeni "preslušanja" riječju "očitovanja", ali ne i na članak 250. stavak 3. i zamjenu "priznanje" s "plaćanje", pa je predstavnik Odbora amandman povukao.

Mr. **Kovač** u ime predlagatelja prihvatio amandmane Odbora na članak 252. stavak 1. i zamjenu riječi

"obratiti se sa svojim zahtjevom" riječima "podnijeti zahtjev", na članak 256. i naslovu iznad njega i zamjenu riječi "Poništenje" riječju "brisanje", članak 262. stavak 2. i brisanje riječi "globu", članak 266. u kojem se u stavku 1. brišu treća i četvrta rečenica, a stavak 2. mijenja tako da "propis o obliku, sadržaju i načinu vođenja evidencije propisuje ministar nadležan za poslove pravosuđa", a u stavku 3. iza riječi "donosi" dodaje "ministar nadležan za poslove pravosuđa uz suglasnost". Prihvaćen je i amandman Odbora na članak 267. i brisanje stavka 4. (da će se svi propisi koji sadrže odredbe o kazni ili drugoj sankciji za privredne prijestupe i prekršaje sa Zakonom o prekršajima uskladiti najkasnije u roku šest mjeseci od stupanja na snagu Zakona) jer je to, obrazložio je Odbor, obveza koja ne može biti sadržaj zakona već samo Ustavnog zakona za provođenje Ustava.

Zastupnica **Lalić** amandmanom je predložila dodavanje novog članka

Donošenjem Zakona o prekršajima na status sudaca za prekršaje ni najmanje se neće utjecati, jer se taj zakon njihovim statusom uopće ne bavi.

268. kojim bi se utvrdilo da se suci prekršajnih sudova koji nemaju položen pravosudni ispit, a imaju najmanje 15 godina radnog staža u pravosuđu i 5 godina do pune mirovine, oslobađaju obveze polaganja tog ispita, a da su ga ostali dužni položiti u roku godine dana. Mr.sc. **Kovač** je objasnio da Zakon o prekršajima nema nikakvog utjecaja na status sudaca, da je status riješen Zakonom o sudovima. **Lalić** je odgovorila da joj je to poznato, ali i da je amandman podnijela kako bi se dobilo točno obrazloženje i javno tumačenje.

Donošenjem Zakona o prekršajima na status sudaca za prekršaje ni najmanje se neće utjecati, jer se taj zakon njihovim statusom uopće ne bavi, bio je izričit mr.sc. **Kovač**, nakon čega je amandman povučen.

Time je završeno izjašnjavanje o amandmanima, te na glasovanje dan Konačni prijedlog zakona. Zakon o prekršajima donesen je većinom glasova - 71 za, 19 protiv i 2 suzdržana.

N.B

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NAKNADI ZA IMOVINU ODUZETU ZA VRIJEME JUGOSLAVENSKE KOMUNISTIČKE VLADAVINE

Ispravljanje nepravdi i uređivanje vlasničkih odnosa

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Većinom glasova prihvaćena su zatim i dva zaključka. Prvim se zaključkom obvezuje Vladu Republike Hrvatske da u roku od 6 mjeseci podnese izvješće o provedbi Zakona. Tom će se prilikom ujedno ukazati na pitanja koja otežavaju njegovu provedbu. Slijedeći zaključak kojim se zapravo nadopunjuje prethodni, podnijeli su članovi Kluba zastupnika HSS-a. Njime se obvezuje Vlada da u roku od 6 mjeseci Saboru dostavi prijedlog cjelovitog zakona kojim će se na temelju do sada provedenih rasprava predložiti rješenja povrata i obeštećenja bivših vlasnika za oduzetu imovinu. U raspravi su bili dominantni tonovi kojima se upozoravalo da se isprave posljedice otimanja tuđe imovine do kojeg je došlo tijekom totalitarnih ideologija - komunizma, ali i fašizma.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog podnijela je Vlada Republike Hrvatske. Ujedno je iz procedure povukla Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, koji je dostavila Hrvatskom saboru u studenom 2001. godine.

Zakonskim se tekstom uvodno napominje, da je zbog sređivanja složenih vlasničkih odnosa, te ispravljanja nepravdi učinjenih prijašnjim vlasnicima oduzimanjem njihove imovine, Hrvatski sabor donio Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke

vladavine. Navedeni zakon ("Narodne novine" br. 92/96 - u nastavku teksta Zakon o naknadi) - donesen je zbog opredjeljenja zakonodavca za povrat prijašnjim vlasnicima one oduzete imovine koja se njima može vratiti, odnosno za davanje naknade u nekom drugom obliku ukoliko naturalna restitucija nije moguća. Slijedeći navedeno opredjeljenje iz 1990. godine i nastojeći zaštititi prava prijašnjih vlasnika, donesen je Zakon o zabrani prijenosa prava raspolaganja i korištenja određenih nekretnina u društvenom vlasništvu na druge korisnike, odnosno u vlasništvo fizičkih i pravnih osoba. Ovim su mjerama prethodila i dva manja, ali značajna zahvata u području denacionalizacije. Najprije je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o građevinskom zemljištu, bivšim vlasnicima trebalo biti vraćeno podruštvovljeno građevinsko zemljište koje nije bilo privedeno namjeni, a bilo je podruštvovljeno nakon 22. travnja 1974. godine.

Zatim je Zakonom o preuzimanju Zakona o osnovnim vlasničkopravnim odnosima izvršena reprivatizacija i denacionalizacija svekolikog, ovaj put izgrađenog građevinskog zemljišta u društvenom vlasništvu, ako je na njemu bila izgrađena zgrada u skladu sa zakonom. Zemljište je, dakle vraćeno bivšim vlasnicima, odnosno onima koji su gradili s dozvolom na zemljištu koje im je dano aktom nadležnog tijela na korištenje u svrhu izgradnje. Vlada Republike Hrvatske donijela je i Uredbu o evidenciji prijašnjih vlasnika i oduzete imovine kojom su pozvani svi prijašnji vlasnici i njihovi nasljednici da podnesu prijave radi evidentiranja prijašnjih vlasnika i oduzete imovine. Zakon o naknadi stupio je na snagu 1. siječnja 1997. godine, a rok za podnošenje zahtjeva teкао je do 30. lipnja odnosno 1. srpnja 1997. godine.

Postupci vraćanja ove imovine u tijeku su od 2. srpnja 1997. godine.

Odlukom i rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske u travnju 1999. godine, djelomično ili u cijelosti su ukinute pojedine odredbe Zakona o naknadi, s tim da ove zakonske odredbe prestaju važiti stupanjem na snagu zakona kojim će Hrvatski sabor donijeti nove odredbe umjesto ukinutih, a najkasnije istekom roka od jedne godine od dana objavljivanja ove odluke i rješenja u "Narodnim novinama". Radi se o slijedećim odredbama: članak 9., stavak 11., članak 11. stavak 1. i 2., članak 29. stavak 1., i članak 65., stavak 3. i 4. rečenog zakona. Navedene ukinute zakonske odredbe, odnosile su se na nepriznavanje svojstva ovlaštenika stranim fizičkim osobama i institut prava prvokupa u korist prijašnjeg vlasnika otkupljenog nacionaliziranog stana. Međutim, u praktičnoj primjeni Zakona bio je uočen i niz nedorečenosti (pravnih praznina) koje su proizlazile iz samog Zakona u cijelosti. Kako bi se otklonili uočeni nedostaci, Ustavni sud Republike Hrvatske je u nekoliko navrata na temelju danih prijedloga određivao novi rok prestanka važenja ukinutih zakonskih odredaba, tako da su one prestale važiti 1. srpnja 2002. godine. Slijedom navedenoga, bio je sačinjen i predložen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi, koji je uređivao osnovna pitanja uz: povrat imovine oduzete stranim državljanima, povrat oduzetog neizgrađenog zemljišta, naknada za oduzeto izgrađeno građevinsko zemljište, davanje u vlasništvo drugoga odgovarajućeg poljoprivrednog zemljišta, šume i šumskog zemljišta, pravo prvokupa u korist prijašnjeg vlasnika, troškovi postupka, upravni nadzor, utvrđivanje prava vlasništva Republike Hrvatske, općina, gradova i županija, dodatne rokove za

podnošenje zahtjeva za povrat imovine odnosno utvrđivanje prava na naknadu i ustrojavanje jedinstvene evidencije o svim podnesenim zahtjevima, predmetima i rješenjima o naknadi za oduzetu imovinu.

Osim navedenih osnovnih pitanja koja su se uređivala Zakonom, bile su predložene i izmjene i dopuna određenih postojećih zakonskih odredbi koje su bile nejasne ili nedorečene te terminološka usklađenja. S obzirom da je rezultat rasprava sa prvog čitanja ovoga Zakona u Hrvatskom saboru bio takav da nema pravne potrebe ići u tako preširoko predložene izmjene i dopune Zakona, ovaj Konačni prijedlog usuglašen je s time, tako da su predložene izmjene i dopune u granicama Odluke i rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske. Posljedice koje će proistići donošenjem Zakona ogledat će se u pravednijim zakonskim rješenjima u odnosu na postojeća, ocijenio je podnositelj zakonskog teksta.

RADNA TIJELA

Odbori za Ustav, Poslovnik i politički sustav, za zakonodavstvo, te za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predložili su Hrvatskom saboru da donese predloženi Zakon.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav predložio je i donošenje zaključka kojim se obvezuje Vladu da u roku od 6 mjeseci podnese Hrvatskom saboru izvješće o provedbi ovog zakona u kojem će ukazati na pitanja koja otežavaju njegovu provedbu.

Odbor za zakonodavstvo podnio je četiri amandmana. Njima se, sukladno obrazloženjima Odbora, otklanja zapreka da ovlaštenici naknade budu isključivo osobe koje imaju hrvatsko državljanstvo, utvrđuje se da se pravo prvokupa zadržava za slučaj prodaje stana, te se nomotehnički i izričajno doraduje tekst Zakona.

Odbor za pravosuđe predložio je donošenje dva zaključka. Umjesto donošenja ovog Zakona Odbor smatra da bi trebalo zajedno s odborima za Ustav, Poslovnik i politički sustav te za zakonodavstvo organizirati javnu raspravu o Konačnom prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, a predlagatelj se poziva da nakon toga razmotri sve primjedbe i prijedloge. Ujedno bi se ovlastio Odbor za Ustav, Poslovnik i

politički sustav da predloži Ustavnom sudu Republike Hrvatske produljenje roka prestanka važenja ukinutih odredbi Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

RASPRAVA

Uvodno je govorio zamjenik ministricе pravosuda, uprave i lokalne samouprave mr.sc. **Miljenko Kovač**. Naglasio je da je ovaj Konačni prijedlog zakona ograničen gotovo isključivo na usklađivanje s odlukom i rješenjem Ustavnog suda kojim su ukinute neke odredbe Zakona o

Konačni prijedlog zakona ograničen je gotovo isključivo na usklađivanje s odlukom i rješenjem Ustavnog suda kojim su ukinute neke odredbe Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. Međutim, kaže, iskorištena je prilika i napravljene su i neke izmjene kao rezultat primijećenih nedostataka prilikom primjene tog Zakona. Nada se da će tim izmjenama biti postignuta pravednija i bolja rješenja od onih koja su sada na snazi.

Potom je u ime Odbora za zakonodavstvo njegov predsjednik **Josip Leko** iznio stav članova Odbora glede predloženog Zakona, te je pojasnio amandmane koje Odbor podnosi.

Civilizacijska sramota je da se Zakon ne proteže i na razdoblje NDH

Prvi je u raspravi govorio u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Rekao je da će Zakon promatrati s istarske perspektive i u kontekstu jedne traumatične ratne i poratne povijesti toga poluotoka. Ukazao je na situaciju da se status Istre djelomično rješava 1947. odnosno 1954. godine te da bi u Zakonu trebalo stajati da se prava na povrat imovine priznaju i fizičkoj osobi koja s ustupljenog teritorija i slobodnog

teritorija Trsta ako je na dan oduzimanja imovine imala prebivalište na teritoriju RH odnosno njegovom bračnom drugu i zakonskim nasljednicima prvog nasljednog reda. Istaknuo je da je taj stavak nužan jer se imovina oduzimala do 1947. godine, odnosno prije nego što su Istra, Zadar i kvarnerski otoci postali teritorij bivše FNRJ i kada su osobe s tog teritorija još uvijek bile državljani Kraljevine Italije. Smatra da ta kategorija građana iz razloga što su međudržavni ugovori iznad zakona ne mogu svoju imovinu tražiti isključivo u Rimu. Zakonom bi se, kaže, trebalo riješiti pitanje onih građana koji su živjeli u Italiji a dobili su otpust iz državljanstva, dok je njihova imovina bila nacionalizirana. Tih osoba, napominje, ima 5236 i mogli bi ostvariti pravo na povrat imovine kao i Židovi, Nijemci i dr. Dodao je kako će zahvaljujući Ustavnom sudu i stranci vjerojatno jednog dana moći sudjelovati u denacionalizaciji jer drži da je civilizacijska sramota da se Zakon ne proteže i na razdoblje NDH čime se legalizira sve nacionalizacije koje su se provodile u ono vrijeme. Mišljenja je da bi sve priče o egzodusima, žrtvama rata, nacionalizmu, komunizmu, fašizmu itd. trebalo staviti ad acta kako ne bi više opterećivale ove prostore. Zakon mora okončati jedno razdoblje komunizma i protegnuti se do 1941. jer je u protivnom ispod svakog standarda i neprihvatljiv, zaključio je zastupnik.

Danas je pred nama Prijedlog zakona koji bitno odstupa od prvog prijedloga i od pokušaja rješavanja nedostataka i otklanjanja propusta u pozitivnom zakonu kako bismo u konačnici dobili zakon koji bi uistinu počivao na načelu naturalne restitucije.

Danas je pred nama Prijedlog zakona koji bitno odstupa od prvog prijedloga i od pokušaja rješavanja nedostataka i otklanjanja propusta u pozitivnom zakonu kako bismo u konačnici dobili zakon koji bi uistinu počivao na načelu naturalne restitucije, rekla je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Ljubica Lalić (HSS)**. Ove izmjene i promjene prihvaća kao nužnost ali predlaže i donošenje

zaključka kojim bi se obvezalo Vladu da u određenom roku predloži cjelovit Prijedlog zakona. Napomenula je da je HSS od početka bio protiv minimalističkog rješavanja problema otete imovine dodavši kako se novi zakon mora temeljiti na načelu prirodne restitucije što znači da se bivšim vlasnicima nekretnine trebaju i moraju vratiti u prirodnom obliku. Ukoliko bi došlo do adekvatne zamjene, kaže dalje zastupnica, morala bi se dati zemlja podjednake kvalitete i površine te u istok katastarskoj općini. Pri određivanju zamjene nužno je, kaže, voditi računa da vraćene površine budu u što bližem mjestu prebivališta bivšeg vlasnika kako bi je mogao normalno obrađivati. Ako bi to bilo nemoguće predložila je naknadu u novcu. Drži da se iz povrata imovine ne smije isključiti zemljišne zajednice i krajiške općine. Napomenula je i da novi Zakon mora pravednije riješiti pitanje tko ima pravo na povrat, odnosno naknadu, jer je, kaže, neprihvatljivo da pravo na povrat ima samo prvi nasljedni red bivših vlasnika. Rješenja moraju biti u skladu s Ustavom i Zakonom o nasljeđivanju, zaključila je. Konstatirala je potom da važno mjesto u Zakonu mora zauzeti rješavanje pitanja povrata oduzetih stanova, predloživši da se pitanje stanara rješava putem poticajne stanogradnje a da se stanovi vrate prijašnjim vlasnicima. Također je istaknula da se moraju iznaći drugačija rješenja za povrat ili obeštećenje bivših vlasnika oduzetih poduzeća. Na kraju izlaganja je rekla da Klub zastupnika HSS-a prihvaća ovaj zakonski prijedlog koji se kreće u granicama Odluke Ustavnog suda ali da čeka cjeloviti Zakon koji će na pravedan način riješiti svu iznesenu problematiku.

Treba izraditi novi Zakon

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Marina Matulović-Dropulić (HDZ)**. Smatra da predloženi zakon nije usklađen s tekstom Zakona koji je na snazi, zbog toga bi ga, kaže, trebalo povući iz procedure i hitno izraditi novi Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. Kao razlog za to navela je to što je otvoren rok u kojem stranci mogu postaviti zahtjev za naknadu imovine, što će, kaže, imati nesagledivih posljedica za Državni proračun. Također drži kako

nisu razvodni razlozi koje je predlagatelj naveo zbog izmjene članka 10. Dosadašnji članak 10. isključivao je primjenu Zakona na osobe koje su obeštećene, na temelju međudržavnih sporazuma ili na drugi način zbog čega je takva imovina bila slobodna za stjecanje stvarnih prava tijekom proteklog vremena, odnosno nije bila u režimu zabrane raspolaganja jer nije bila stečena naplatnim putem, pojasnila je zastupnica. Smatra da se izmjenama koje se predlažu isključivo preferiraju osobe koje su već jednom obeštećene temeljem sporazuma koje je sklopila bivša Jugoslavija. Zbog toga je, kaže, Klub zastupnika HDZ-a, podnio amandman o ukidanju stavka 1. članka 2. te će o njegovom prihvaćanju ovisiti glasanje njenog Kluba, istaknula je. Primjedbu je uputila i na to što primjene nisu doživjeli članci 17, 18. i 77. jer su oni bili najsporniji u postojećem Zakonu i trebalo ih je prestano dodatno tumačiti. Šteta je, kaže, i to što se izrijekom nije kazalo da se rok za podnošenje zahtjeva za povrat imovine koji je istekao 1. srpnja 1997. ne odnosi na slučajeve u kojima se radi o konvalidaciji ugovora o prijenosu prava korištenja neizgrađenog građevinskog zemljišta kojim je tijekom perioda društvenog vlasništva bilo zabranjeno raspolaganje ali koje nije bilo izuzeto iz korištenja i posjeda prijašnjih vlasnika.

Mišljenja je i da je trebalo pojasniti i odredbu koja govori o vlasništvu na imovinu za koju zahtjevi za povrat nisu uopće postavljeni ili su odbijeni zbog prekoračenja roka. Tu je naglasila da se mora opredijeliti je li ta odredba članka 77. lege specialis u odnosu na Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima ili se pak pod posebnim zakonom iz navedenog članka ima pravo smatrati i Zakon o lokalnoj samoupravi i upravi, Zakon o Gradu Zagrebu, koji sukladno Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima korištenje nekretnina pretvaraju u pravo vlasništva. Pohvalila je brisanje članka 70. koji govori o prethodnom nadzoru prvostupanjskih akata, naglasivši kako je predlagatelj također trebao uočiti i opterećenje koje se javlja za Državni proračun sukladno člancima 17, 18. i 77. te predložiti i njihovu promjenu. Zaključila je kako je nakon svega jasno da će se u saborskoj proceduri uskoro naći nove izmjene i dopune ovog Zakona ili cjelokupni novi Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za

vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

Deklaracija o pravima čovjeka i građanina iz 1779. izrijekom je utvrdila nedodirljivost privatnog vlasništva uz puno jamstvo njegove

Ovaj Zakon trebalo bi ipak podržati uz određene korekcije jer bi bez njega nastale štetne posljedice za RH.

pravne zaštite, rekao je u ime Kluba zastupnika LS-a dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Smatra da ukoliko država zbog javnih interesa zadire u nečije privatno vlasništvo dužna je platiti primjerenu naknadu. Pravednost bi trebala biti cilj svake Vlade, a to je ustvari cilj građanskog društva, zaključio je. Za Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine rekao je da je jedan od najvažnijih Zakona koji je donesen u zadnjih dvanaest godina, dodavši kako je njegova izmjena trajala tri i pol godine. Te izmjene je nazvao minimalističkim, jer se, kaže, ograničavaju samo na drugačije uređivanje pitanja koje je Ustavni sud ustvrdio neustavnim. Istaknuo je da je ipak ponešto izmijenjena i odredba o pravu prvokupa, međutim, dodao je, u tom dijelu nisu u cijelosti ispunjeni zahtjevi koje je postavio Ustavni sud, kada je zahtijevao da se propišu rokovi za pravo prvokupa ali i razjasni što se smatra stvarno-pravnim raspolaganjem. Drži da bi ovaj zakon trebalo ipak podržati uz određene korekcije jer bi bez njega nastale štetne posljedice za RH, ali, kada već nisu ispunjeni svi zahtjevi koje je postavio Ustavni sud, ovaj Zakon, ako ništa drugo zaslužuje treće čitanje, zaključio je gospodin Kramarić.

Ustvari je sve ostalo isto

Klub zastupnika nacionalnih manjina neposredno je zainteresiran za donošenje ovog Zakona jer bi se on u duhu trebao odnositi i na mnoge osobe koje su napustile Hrvatsku nakon II. svjetskog rata i nisu bile hrvatske nacionalnosti, rekao je u ime Kluba dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)**. Naglasio je da je ovaj Zakon dugo čekao kako bi bila pravda barem simbolički zadovoljena ne dirajući u sadašnja privatna vlasništva jer se privatno vlasništvo mora poštivati.

Smatra da predloženi zakon nije ustvari ništa drugo, nego fotokopija HDZ-ovskog. Na taj način, kaže, Vlada se ruga odluci i rješenju Ustavnog suda što je presedan u demokratskim zemljama. Kao temeljnu zamjerku istaknuo je to što se Zakon ne odnosi na razdoblje fašistički podržavane NDH. Drugo na što je ukazao je članak 1. kojim se i dalje diskriminira državljane Republike Hrvatske od nedržavljana. Drži kako je privatno vlasništvo vrijednost koja ne podliježe državljanstvu i ova diskriminacija je kršenje ljudskih prava u svakom društvu, a posebno u društvu koje bi trebalo afirmirati tržišnu ekonomiju. Konstatirao je da su Zakon iz 1996. godine i prijedlog koji je sada pred zastupnicima apsolutno identični samo što je pitanje prava na naknadu oduzete imovine u slučaju kada je to riješeno međudržavnim sporazumom jednom stavljeno u pozitivu, a drugi puta u negativu. Zaključio je da se ustvari optičkom varkom želi uvjeriti zastupnike kako se nešto promijenilo, a ustvari je sve ostalo isto. I dalje se diskriminira nedržavljan RH te stoga Klub zastupnika nacionalnih manjina neće glasovati za ovaj Zakon, nego predlaže da ga se uputi u treće čitanje, zaključio je gospodin Radin.

Netočni navod ispravio je **Ante Beljo (HDZ)**. Ukazao je na to kako je imovina prije 1945. godine podržavljena i to pitanje je riješeno zakonima bivše države.

Ovo je Zakon kratak po tekstu i sadrži malo odredbi, ali je značajan za građane Republike Hrvatske i one koji to nisu, naglasio je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Josip Leko (SDP)**. Smatra da se njime dosljedno provodi odluka i rješenje Ustavnog suda jer se utvrđuje pravo na vraćanje oduzete i nacionalizirane imovine svima bez uvjeta posjeduje li netko ili ne hrvatsko državljanstvo. Dodao je da se ukida i odredba o ograničenju sadašnjeg vlasništva svima poznata kao pravo prvokupa. Pojasnio je da ove zakonske promjene ne rješavaju sve probleme koji su se iskazali u primjeni Zakona jer to niti nije njegova namjera, već je on predložen samo zbog primjene navedenih odluka i rješenja Ustavnog suda. Zbog toga će Klub zastupnika SDP-a glasovati za njega, zaključio je zastupnik.

Ispravak netočnog navoda imao je dr.sc. **Furio Radin**. Osvrnuo se na izjavu gospodina Leke da se ovim Zakonom ukida diskriminacija izme-

đu državljana i nedržavljana RH. Pojasnio je da bi to bilo tako ako se ne bi primjenjivala odredba članka 2. koja govori da se propisana prava mogu priznati i stranim fizičkim i pravnim osobama ako se to utvrdi međudržavnim sporazumom.

U ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a **Darko Šantić (HNS)** je rekao da je njegov Klub zadovoljan ovim izmjenama i dopunama, međutim da one mogu biti samo jedno prijelazno rješenje koje omogućuje da se privremeno otklone protuustavnosti koje je ustvrdio Ustavni sud Republike Hrvatske. Tvrdi da stoga pravi posao tek slijedi te da treba jasno kazati svima koji su mnogo očekivali od tog izbornog obećanja da se s njime kasni, ali da postoji isto tako spremnost da se on obavi. U pojašnjenju cjelokupne problematike poslužio se riječima Jadranka Crnića koji je, kaže, rekao: "Gdje je god moguće treba se zalagati za povrat imovine u naravi, a to znači da se zna što se vraća i kome. Tamo gdje to nije moguće treba vidjeti i druge oblike obeštećenja i opet tko bi bili ovlaštenici takvog zahtjeva. Ako sve to ne budemo znali onda će plemenita nastojanja ostati samo dobra namjera." Naglasio je da se Zakon zalaže za širok krug pravnih osnova što stvara dojam da se sveobuhvatno rješava ova problematika. To je samo privid jer u stvarnosti samo nekoliko zakonskih propisa su osnova, a puno toga je ostalo izvan domašaja samog propisa, zaključio je. Drži da se tu postavlja pitanje, zašto braća i sestre prijašnjih vlasnika ne bi također bili ovlaštenici, te zašto se ne bi zakonom obuhvatili i oporučni vlasnici. Kao posebno pitanje istaknuo je zemljišne i njima slične zajednice, osobe koje su darovale imovinu kako bi izbjegle kazneni progon i sačuvali život te jedinice lokalne samouprave koje su ostale bez imovine koju su dugo godina koristile i ulagale u nju. Ukazao je i na formalno pravne teškoće o kojima bi se trebalo voditi računa. To su, kaže, teret samog dokazivanja. Tu je istaknuo akt o podržavljenju odnosno podruštvljenju, budući da se ti dokumenti ne mogu naći jer su uništeni ili ne postoje. Ukazao je i na nelogičnost odredbe koja predviđa da prijašnji vlasnik nekretnine koja je u vrijeme oduzimanja bila opterećena hipotekom mora ili isplatiti dugovanje ili dokazati da to dugovanje ne postoji odnosno da je prestalo. Tu se dešavaju poteško, konstatirao je,

budući da se pišu podnesci Narodnoj banci za neke štedionice, banke ili ustanove za razdoblje prije II. svjetskog rata. Predložio je da se ta odredba stoga briše iz Zakona. Na kraju je dodao kako će Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a podržati ovaj Zakon, ali da se zalaže za donošenje novog Zakona koji će cjelovitije i kvalitetnije regulirati ovu materiju.

Hrvatska bi zbog ovog Zakona mogla imati međunarodnih problema

Vilim Herman (HSL) je u ime Kluba zastupnika HSL-a naglasio kako je Prijedlog zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine prosljeđen u saborsku proceduru s cijelim nizom suštinskih promjena od kojih su sigurno najvažnije dvije i to pravo na povrat imovine koja je oduzeta od 6. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. te povrat imovine u naravi. Nažalost, rekao je, taj je prijedlog Vlada povukla i iz njega izbacila članak koji je dao mogućnost povrata imovine oduzete za vrijeme II.

Vlada je izvršivši izmjene Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, samovoljno preinačila odluku Ustavnog suda i na taj način vratila cijeli problem na početak, dok je u sam zakon unijela daljnju zbrku i nekonzistentnost odredbi.

svjetskog rata. Pojasnio je potom kako se pred zastupnike uputio zakon od samo 12 članaka koji isključivo obrađuje pitanje prvokupa i s kojim se nije išlo na ruku žrtvama komunističkog režima, već isključivo u korist sadašnjih vlasnika. Smatra da je to sasvim novi Zakon pa postavlja pitanje o čemu će se zapravo voditi rasprava, dodavši da se tu ustvari radi o grubom udaru na parlamentarizam. Drži da je Vlada izvršivši izmjene Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine samovoljno preinačila odluku Ustavnog suda i na taj način vratila cijeli problem na

početak, dok je u sam zakon unijela daljnju zbrku i nekonzistentnost odredbi. Donošenje Zakona u tekstu kako je predložen značilo bi samo novo zatrpavanje predmetima Suda za ljudska prava te bi pridonijelo i nekim novim problemima koje bi Hrvatska mogla imati u Europskoj odnosno međunarodnoj zajednici.

Ovo je jedan od najsloženijih etničkih, gospodarskih, socijalno-pravnih i političkih problema koji su ostali današnjim naraštajima smatra u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a **Anto Đapić (HSP)**. Naglasio je kako je 1945. godine jednom neljudskom, diktatorskom odlukom bez odlučivanja o pojedinom slučaju otimačinom privatnog vlasništva napravljena jedna strahovita nepravda koja i dandanas stoji u hrvatskom društvu kao opomena kako se ne smije raditi. Takve nepravde, kaže, stvaraju sada nužnost uskladenja etičkih zahtjeva za povratak imovine s pravnim normama i običajima koji vladaju u modernom svijetu uz vođenje računa o materijalnim mogućnostima Republike Hrvatske i činjenici da se jedna nepravda ne ispravlja drugom. Mišljenja je da je potrebno limitirati godinu od kada će se krenuti u povrat imovine rekavši kako je stav Kluba zastupnika HSP-HKDU-a da to bude 1945. jer bi daljnje odmicanje moglo stvoriti nove probleme. Predloženi zakon vidi kao premošćivanje i traženje vremena kako bi se mogao pripremiti jedan kvalitetniji sveobuhvatniji zakon. Lošim drži to što se čekalo više od dvije godine da se provedu izmjene Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine sukladno odluci Ustavnog suda RH. Naglasio je da bi njegov Klub i podržao ovaj Zakon ali je, kaže, problematičan članak 2. prema kojem prijašnji vlasnik ima pravo na naknadu za oduzetu imovinu u slučaju kada je pitanje naknade riješeno međunarodnim sporazumima. Istaknuo je da je najveći dio takve imovine bivših vlasnika koji su živjeli u zemljama s kojima je bivša Jugoslavija imala međudržavne ugovore već praktički obeštećen i treba iznimno voditi računa da netko ne bi bio obeštećen nekoliko puta. U tom kontekstu, rekao je, podržat će amandman Kluba zastupnika HDZ-a. Na kraju je dodao da će ovo prijelazno rješenje još godinama opterećivati hrvatsko društvo te da treba svakako

voditi računa o realnim mogućnostima koje Hrvatska ima, naglasivši kako današnji naraštaj hrvatske politike bez obzira s koje političke scene dolazio nije odgovoran za ono što se dogodilo prije 60 godina.

U pojedinačnoj raspravi prvi je govorio **Dario Vukić (HDZ)**. Rekao je da su predložene izmjene trebale obuhvatiti povrat imovine oduzete stranim državljanima, povrat oduzetog neizgrađenog građevinskog zemljišta, naknadu za oduzeto izgrađeno građevinsko zemljište, davanje u vlasništvo drugog odgovarajućeg poljoprivrednog zemljišta i šuma, pravo prvokupa u korist prijašnjih vlasnika, troškove postupka, upravni nadzor te utvrđivanje prava vlasništva Republike Hrvatske. Naglasio je da je temeljem važećeg Zakona podneseno 46 tisuća zahtjeva, a samo ih je 8 i pol tisuća riješeno u prvom stupnju, dodavši kako predlagatelj nije rekao koliko je od toga pravomoćno riješenih predmeta. Konstatirao je da se dvije i pol godine čeka odluka Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave po žalbi protiv prvostupanjskog rješenja te kada se tome doda i pravo stranih državljana na povrat imovine procjenjuje se da će proces denacionalizacije trajati 20 godina. Smatra da je tu Ministarstvo moglo učiniti mnogo više. Kritiku je uputio i glede troškova Fonda za naknadu oduzete imovine u prošloj, ovoj i idućoj godini koji iznose 24 milijuna kuna. Nije se složio ni s odlukom predlagatelja da je umjesto korekcije članaka sukladno odluci Ustavnog suda, donio odluku da se oni brišu. Ukazao je potom na dva amandmana koja podnosi. Prvim je predložio da se prošire ovlaštenici naknade na oporučne nasljednike bivšeg vlasnika. I drugim amandmanom išao je na ruku onima kojima bi se trebala vratiti imovina na način da bi se to omogućilo i onima koji nisu podnijeli zahtjev do propisanog roka. Razlog vidi u tome što te osobe mogu biti prognanici te starije osobe i one koje nisu bile dobro informirane.

Donosimo zakone s "figom" u džepu

Ovaj Zakon je jako loš i umjesto njega treba donijeti novi na što ukazuje i veliki broj amandmana, rekao je **Petar Žitnik (HSS)**. Upitao je, ne ispaštamo li mi možda prokletstvo

iz vjerovanja naroda koje glasi: "oteto proketo". Smatra da tako možda i mora biti jer donosimo zakone s figom u džepu, a nad sudbinom onih kojima su naši djedovi otimali ronimo krokodilske suze dok stvarno radimo vrlo malo da te ljude konačno obeštetimo na pravi način. Ukazao je tu na sve radnje otimanja privatnog vlasništva od vremena NDH-a, jugoslavenskog vremena te najnovijih slučajeva tajkuna kao Kutle i Gucić. Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine nazvao je "falšnim" jer u njemu nema razdoblja od 1941. do 45. te se sužava krug osoba koje imaju pravo na naknadu. Drži kako je figa u džepu jača od tog Zakona i povrat otetog ide strahovito sporo. Argumentirao je to time što je Ustavni sud pokušao ispraviti neke greške, a rok za to je bio 23. studenoga 2000. Danas je, kaže, 4. srpnja 2002. te pita gradimo li mi ovakvim ponašanjem pravnu državu i pravnu sigurnost građana? Pledirao je na to da se problemi denacionalizacije doista počnu rješavati te da se riješe na primjeren način bez obzira kakvi zakoni bili na snazi. Mišljenja je da nema nikakve zapreke povratu nečije zemlje, ako je ona još uvijek u prvotnom obliku. Jedini razlog otežavanju povrata vidi u tome što je ona u tuđim rukama gdje je dospjela sumnjivim radnjama snalažljivih. Zaključio je kako treba prestati pričati slatkorječiće priče, odnosno donositi zakone, a onda u stvarnosti raznim birokratskim barijerama činiti sve da usporimo realizaciju onoga što ljudima obećavamo i što im zakonima garantiramo.

Na izjavu o tajkunima Kutli i Guciću osvrnuo se dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** rekavši da bi

Ako Hrvatska treba vratiti oduzeto vlasništvo, onda ga treba vratiti svima, jer ako nema "para" za jedne nema ni za druge.

gospodin Žitnik trebao govoriti i o tajkunima koji potječu iz njegove stranke i danas mnogo suptilnije krađu, nego oni iz bivše vlasti.

Što smo radili mjesecima na silnim sjednicama Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav i javnoj raspravi kada pred sobom imamo samo ispravak Zakona iz 1996. godine sukladno odluci Ustavnog suda,

naglasila je **Dorica Nikolić (HSL)**. Smatra ustvari da ovo i nije ispravka sukladno Ustavnom sudu jer Ustavni sud nije rekao da se ukine pravo prvokupa nego da ga se adekvatno regulira. Istaknula je da ako želimo u Europu moramo znati da je tamo neprikosnoveno vlasništvo dodavši da je povratak imovine prioritet u demokratskim sistemima. Drži da vlasništvo nema nacionalnosti i da je to univerzalna kategorija koju poštuje cijeli svijet. Ako Hrvatska treba vratiti oduzeto vlasništvo, onda ga treba vratiti svima, jer ako nema "para" za jedne nema ni za druge, konstatirala je zastupnica. Obratila se zastupnicima apelirajući da smognu hrabrosti dogovoriti se i zajednički reći kako je ovo nikakav zakon, odnosno loš ispravak odluke Ustavnog suda. Mišljenja je da treba reći jasno građanima ovo možemo, a ovo ne, za to garantiramo, a za ovo ne. Ima li političke volje za takav zakon jer ovo je surogat surogata za koji mislim da ne treba uopće glasovati, zaključila je gđa Nikolić.

U nastavku teksta utvrđeno je da je za provedbu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske. Međutim, s obzirom na činjenicu da će se s novim zahtjevima javiti i novi ovlaštenici naknade (strani i domaći državljani) koji do sada nisu imali prava iz Zakona o naknadi, te da njihov broj nije poznat, kao ni vrsta i oblik naknade koju će ostvarivati u postupku sukladno ovom Zakonu, za sada nije moguće predvidjeti visinu sredstava koja bi se trebala osigurati u proračunu Republike Hrvatske za provedbu ovoga Zakona. Ipak, opravdano je očekivati da će taj iznos višestruko nadmašiti iznos sredstava koji se do sada predviđao za obeštećenje prijašnjih vlasnika.

Ubrzati povratak otuđene imovine

Zatim je riječ dobio zastupnik dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** koji je uvodno ocijenio da je predloženi zakonski tekst toliko loš da bi za njega mogao glasovati SDP kao predlagatelj, ali i HDZ. Do tog je zaključka došao slušajući prethodne rasprave u sabornici ocjene klubova zastupnika,

te komentare izvan Sabornice. Podržao je prethodne izlagatelje koji su inzistirali na poštovanju imperativa vlasništva. Nakon II. svjetskog rata i u razdoblju NDH, imovina je konfiscirana brojnim građanima, a vlasnici su često puta život okončali u logorima. Zbog ovih okolnosti koje su bile uvjetovane povijesnim zbivanjima, ne bi se trebalo ustrajavati na razlici između onih koji su bili hrvatski državljani i onih koji to nisu bili, ili nisu mogli biti. Ne bi trebalo stvarati nepotrebne birokratske prepreke u povratku otuđene imovine i pozivati se na vremenske rokove koji

Ne bi trebalo stvarati nepotrebne birokratske prepreke prilikom procedure oko vraćanja otuđene imovine.

su u međuvremenu istekli, istaknuo je zastupnik, dodajući da su međunarodni ugovori jači od zakona. Upozorio je zatim da se u brojnim navratima nisu poštovala presude Ustavnog suda kako se ne smije praviti razlika u povratku oduzete imovine. Pojasnio je zatim predložene amandmane navodeći da je prvi, koji se odnosi na članak 1., vrlo sličan amandmanu Odbora za zakonodavstvo. Međutim, taj amandman nema smisla ukoliko se ne promijeni i članak 10. Time bi se zapravo, umjesto novčanih dugovanja koja Hrvatska ima prema Italiji, omogućio povratak imovine. Umjesto novčane isplate prijašnji će vlasnici doći u posjed ruševina koje bi se mogle početi obnavljati.

Time bi se istovremeno učinila plemenita gesta kojom bi se prevladala dugogodišnja situacija tijekom koje se ništa nije učinilo po tom pitanju, napomenuo je zastupnik Radin. Ocijenio je da će ovakve akcije sigurno biti registrirane i kod naših prijatelja na drugoj strani, koji Hrvatskoj mogu pružiti potrebnu pomoć prilikom ulaska u europske integracije.

Za ispravak netočnog navoda javili su se zastupnici **Miroslav Korenika (SDP)** i **Dubravka Horvat (SDP)**, navodeći da podnositelj rečenog zakonskog teksta nije bio SDP, nego Vlada Republike Hrvatske. Zastupnica **Branka Baletić (SDP)** javila se pak za repliku, ocjenjujući netočnom tvrdnju zastupnika Radina da se tekstom hrvatski državljani i strane

fizičke i pravne osobe stavljaju u neravnopravan položaj. Podsjetila ga je na članak 2., stavak 2., kojim se ovim posljednjima daju jednaka prava, ukoliko se to utvrdi međudržavnim sporazumima. Odgovarajući na repliku, zastupnik Radin je konstatirao da su svi Klubovi zastupnika izuzev Kluba zastupnika SDP-a, kritičkim riječima ocijenili predloženi zakonski tekst. Prema tome, ukoliko većina članica vladajuće koalicije tako govori, zaključak se nameće sam po sebi, pa bi predlagatelj zapravo trebao povući prijedlog iz procedure.

Za repliku se javio i zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** ocjenjujući da je ovaj problem riješen ranijim međudržavnim ugovorom nekadašnje Jugoslavije i Italije. Budući da je Italija dugovala ratnu odštetu, a Jugoslavija preuzela imovinu ondašnjih optanata, napravljen je tzv. prijeboj potraživanja. Slijednice ovih ugovora, Slovenija i Hrvatska preuzele su svoje obveze pa je nekorektno sada negirati postignute učinke i dogovore, te vršiti pritisak na Hrvatsku.

Zastupnik Radin odgovorio je na repliku, pojašnjavajući tešku poziciju ondašnjih optanata. Mogli su birati između dvije solucije - napuštanje imovine, ili mogućnost ostanka uz maltretiranje i neizvjesne uvjete. Potvrdio je da treba poštovati postignute ugovore, ali postoje određeni dijelovi koji se suradnjom mogu oplemeniti i unaprijediti.

Zatim je riječ dobio zastupnik **Tonči Žuvela (SDP)** koji je ocijenio da je tekst Konačnog prijedloga zakona bitno sužen u odnosu na prijedlog iz prvog čitanja. Upozorio je na kategoriju ljudi kojima je dva puta nanesena nepravda. Prvi se puta dogodilo kada im je imovina nezakonito nacionalizirana, a drugi puta kada su takvi objekti ušli u temeljni kapital društava koja su u pretvorbi potpuno ili djelomično privatizirana. Naveo je da se takvi primjeri u slučaju Dubrovnika odnose na Hotel Belevue i Pansion Šuković. Sve do danas, nije pronađena pravedna solucija kojom bi se nadoknadila šteta nanesena vlasnicima. Smatra ujedno, da bi se ove osobe trebale obeštetiti u naravi, pogotovo ukoliko ta nekretnina ne ugrožava cjelovitost gospodarskog objekta.

Državljanstvo ne bi trebalo predstavljati prepreku za povrat imovine

Zastupnik **Borislav Graljuk (LS)** uvodno je napomenuo da je do otimanja tuđe imovine najviše došlo tijekom totalitarnih ideologija - fašizma i komunizma. Nepravde nanesene u tom periodu, predstavljaju najsloženiji politički, pravni, gospodarski i socijalni problem s kojim se Hrvatska suočila. To potvrđuju i izjave visokih međunarodnih dužnosnika, kao i iskustva velikog broja stradalnika. Kada se termini poput konfiskacije i nacionalizacije raščlane, onda se vidi da je u pitanju bila obična pljačka. Založio se da se omogućiti povrat svim stvarnim vlasnicima imovine, bez obzira na državljanstvo i promjene koje su uslijedile u tim ratnim okolnostima.

Uz ispravljanje nanesene nepravde potrebno je izvršiti korjenitu reviziju zločina i izbjeći bilo kakvu selektivnost.

Nije samo riječ o ispravljanju nanesene nepravde, nastavio je zastupnik Graljuk, već treba izvršiti i stvarnu i korjenitu reviziju zločina o kojemu je danas opet riječ. Nacionalizirana i konfiscirana imovina, vrijedan je dio nacionalnog bogatstva, pa vlasnici imaju pravo očekivati pravedan zakonski prijedlog. Ovaj zakon ne može dobiti trajnu vrijednost moralne odgovornosti, ukoliko se ne usprotivi učinjenim nepravdama i ako ostavi mogućnost selektivnosti. Smatra ujedno, da treba otkloniti brojne nejasnoće, nepreciznosti i dvosmislene tvrdnje koje izviru iz pojedinih segmenata predloženog zakonskog teksta. Zamjerio je i što se u pojedinim člancima izbjegava termin "povrat imovine prijašnjim vlasnicima", premda se u obrazloženju Konačnog prijedloga ovaj termin upotrebljava. Ustvrdio je da se načinjena šteta treba ponajprije popraviti naturalnom restitucijom, a ako to nije moguće, onda putem obveznica ili na neki drugi prikladan način.

Zastupnik Graljuk je zatim ocijenio da se u pripremi zakonskog teksta nisu konzultirali svi mjerodavni izvori, a predlagatelj je to opravdao kratkim vremenskim rokovima. Objasnio je zatim amandmane koje je

podnio, ističući da ne smije biti nikakvih dvojbi i nejasnih formulacija oko prava i definiranja vlasnika. Smatra da je neprikladan i ponižavajući naziv - "prijašnji vlasnik".

Temelj za utvrđivanje prava prema ovom zakonskom tekstu utvrđuje se u zemljišnim knjigama, do dana oduzimanja imovine. Upozorio je zatim na dvije nacionalne manjine koje su bile najveće žrtve u Hrvatskoj tijekom dvije totalitarne ideologije. To se odnosi na sudbinu Židova koji su stradali od fašizma, i Nijemaca koji su kasnije stradali u komunističkim progonima. Postoje zakonski akti o povratu imovine Židovima, nastavio je zastupnik, dodajući da u Židovskoj zajednici upozoravaju na velike probleme u provedbi, jer su brojni oduzeti objekti podržavljani i nikada nisu vraćeni. Zbog ovih okolnosti, trebalo bi težiti donošenju zakonskog akta u kojemu će svi oni koji su bili oštećeni, imati pravni okvir za povrat oduzete imovine, zaključio je zastupnik Graljuk.

Naziv zakona ima ideološke konotacije

Zastupnik **Zlatko Canjuga (HND)** ocijenio je da se u pozadini istaknutog problema zapravo skrivaju duboki ideološki problemi i povijesne nepravde. Sam naslov zakona ocijenio je jednostranim i za političku upotrebu koja ne odgovara stvarnim činjenicama i potrebama koje su se odigravale na područjima bivše Jugoslavije, odnosno Hrvatske u proteklom stoljeću. Smatra da bi ispravniji naziv predloženoga akta trebao glasiti - Konačni prijedlog zakona o naknadi za oduzetu imovinu za vrijeme totalitarnih režima 20. stoljeća - nacizma i komunizma na tlu bivše Jugoslavije. Ukoliko se želi postići pravednost, trebaju se riješiti i situacije prije 1945. godine, upozorio je zastupnik Canjuga, držeći da treba voditi računa o tim činjenicama. U vrijeme demokratske vlasti i sustava, ne mogu se olako preskakati poznati problemi i tragedije koje su nastale tijekom brojnih ratnih previranja na ovim područjima. Smatra da se predloženi zakonski tekst još treba doraditi, pa bi bilo najbolje da ga se uputi na treće čitanje. Osobito se mora voditi računa da nekadašnji žitelji koji su stvarali i gradili u Hrvatskoj ne budu uskraćeni u svojim zakonskim pravima ukoliko su zbog ratnih

okolnosti ili kasnijih posljedica izgubili državljanstvo. Objasnio je zatim kontekst podnijetog amandmana, navodeći da su totalitarni režimi, bez obzira na njihov predznak, uvijek bili protiv Hrvatske i hrvatskih ljudi.

Totalitarni režimi, bez obzira na njihov predznak, uvijek su bili protiv Hrvatske i hrvatskih ljudi.

Uslijedile su replike, a prvu je iznio zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Smatra da oduzeto treba vratiti, ali navodi ujedno da je naslov ovog zakonskog prijedloga posve ispravan i odgovarajući, jer su imovinu Srba i Židova oduzeli komunisti. Ono što su vlasti u NDH oduzele, komunisti su posebnom odlukom konfiscirali. Sukladno tome, protumačio je zastupnik Kovačević, komunisti su najveći pljačkaši nacionalne hrvatske imovine.

Na repliku je odgovorio zastupnik Canjuga, ističući da bi u raspravi trebalo izbjegavati ideološki diskurs, jer su ljude ubijali i njihovu imovinu oduzimali i fašisti i komunisti. Zatim je replicirao i zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** koji je upozorio da se u vrijeme NDH uistinu provodilo nasilno oduzimanje imovine. Međutim, odlukom tadašnjeg AVNOJ-a donesena su odluke: "o prijelazu u državno vlasništvo neprijateljske imovine, o državnoj upravi nad imovinom neprisutnih osoba i o sekvestru nad imovinom koju su okupatorske vlasti prisilno otuđile". Naveo je da su i na Moskovskoj i Teheranskoj konferenciji svi pravni poslovi zaključeni od 6. travnja 1941., proglašeni ništavnima. Odgovorio je zastupnik Zlatko Canjuga. On je ponovio ocjenu da je oduzimanje imovine zbog ideoloških predrasuda loš čin, bez obzira od koga dolazio.

Treba izbjegavati nove nepravde

Za repliku se zatim javio i zastupnik **Romano Meštrović (SDP)** pitajući se tko će vratiti imovinu u Zadru koja je Hrvatima oduzeta Rapalskim ugovorom. Smatra da su i tijekom Francuske revolucije krajem XVIII. stoljeća, načinjene brojne nepravde koje je kasnije bilo nemoguće nadoknaditi i ispraviti. Apelirao je da se nepravda ne kažnjava nanošenjem

nove nepravde, jer će se time nanijeti šteta slijedećim naraštajima u Republici Hrvatskoj. Opisao je zatim primjere kojima su pojedini ljudi bili prevareni i od strane Italije i od Jugoslavije, i nikada nisu uspjeli doći u posjed svoje imovine.

Zastupnik Canjuga se složio sa iznijetom konstatacijom, upozoravajući da bi trebalo temeljito raspraviti sve segmente iznijetog zakonskog prijedloga. Kako bi se izbjegle pogreške, predložio je da se tekst uputi u treće čitanje.

Zatim se za ispravak netočnog navoda javila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**. Smatra da nije točna konstatacija zastupnika Canjuge da je naslov rečenog zakona netočan i da se donosi zbog dodvoravanja biračima. Naime, Zakon je proistekao iz povijesne činjenice da je imovina oduzimana protupravno za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. To su činjenice, a ne dodvoravanje biračima, ocijenila je zastupnica Kosor.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je ponudio predstavniku predlagatelja da rezimira raspravu, a zatim zaključio raspravu, najavljujući očitovanje o podnijetim amandmanima u nastavku rada sjednice Sabora.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Predsjedavajući je u nastavku rada zamolio predstavnika predlagatelja, mr.sc. **Miljenka Kovača** da se očituje o amandmanima prema priloženoj tabeli. Prvo je bilo riječi o amandmanu zastupnika **Borislava Graljuka (LS)**. Nije prihvaćen prijedlog da se naziv Zakona promjeni u "Zakon o naknadi za oduzetu imovinu", zato što to ne bi odgovaralo sadržaju izvornog Zakona, a niti sadržaju koji će taj Zakon imati ako Sabor izglasuje predloženi zakonski tekst. Zastupnik Graljuk dodatnim je riječima objasnio smisao predloženog amandmana, navodeći da oduzetu imovinu treba nadoknaditi neovisno o vrijeme kada je oduzeta. Pristupilo se glasovanju, a nakon brojanja glasova konstatirano je da amandman nije prošao.

Nije prihvaćen niti slijedeći, sličan zakonski prijedlog kojega je uputio zastupnik **Zlatko Canjuga (HND)**, predlažući da naslov glasi - "Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme totalitarnih režima

Amandmani koji nisu uzeti u obzir

Prilikom očitovanja o predloženim amandmanima, utvrđeno je da u tabelarni prikaz nisu uvršteni amandmani koje su podnijeli zastupnici **Valter Drandić (IDS)** i dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**, budući da nisu podneseni u skladu s Poslovnikom Hrvatskog sabora (podneseni na zakonske odredbe koje se nisu mijenjale ili na povučeni tekst zakonskog prijedloga). Zastupnik **Drandić** predložio je dva amandmana. Prvim je predložio da se u članku 1., stavku 5., doda novi tekst koji glasi: "te fizičke i pravne osobe koje su od prijašnjih vlasnika kupile imovinu i platile porez prije donošenja akta o oduzimanju te imovine".

Drugim amandmanom je predložio da se u članku 18. stavku 1., iza riječi: "Pravni poslovi koje su prijašnji vlasnici sklopili", dodaju riječi, "prije donošenja akta o oduzimanju imovine".

Zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** podnio je devet amandmana. Prvim je predložio da se u članku 2. Prijedloga zakona doda novi članak koji glasi: "Prijašnjem vlasniku utvrđuje se pravo na naknadu i za imovinu oduzetu presudama, odlukama, rješenjima i drugim aktima što su ih izdala vojna i civilna tijela kao i naknadu imovine oduzete bez pravne osnove, od 6. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. godine, ako ta imovina na temelju kasnijih donesenih propisa nije vraćena."

Slijedećim amandmanom koji se odnosi na članak 9. stavak 1., zastupnik je predložio preciznije zakonsko određivanje zakonskih nasljednika, a amandmanom pod rednim brojem III., predložio je da se u članku 11. dodaju novi stavci 1., 2. i 3., kojim se utvrđuju okolnosti pod kojima prava propisana Zakonom mogu ostvariti i osobe koje su na dan oduzimanja imovine smatrane hrvatskim državljanima odnosno imale zavičajnu i općinsku pripadnost ili bivalište.

Amandmanom pod rednim brojem IV. zastupnik je predložio da se umjesto predložene izmjene čl. 39. Zakona o naknadi doda novi tekst izmjene kojom se utvrđuju okolnosti povrata konfisciranog stana na kojemu postoji stanarsko pravo, te naknade prijašnjem vlasniku.

Slijedećim prijedlogom zastupnik je predložio da se iza članka 27. Prijedloga Zakona doda novi članak 27a. U obrazloženju navodi da se predloženim tekstom uređuju okolnosti ulaska vlasnika u svoj poslovni prostor, a amandmanom pod rednim brojem VI., zastupnik je predložio da se u članku 47. Zakona o naknadi briše stavak 2., te umjesto njega doda stavak koji glasi: "Hrvatski Fond za privatizaciju neće prenositi dionice ili udjele onih trgovačkih društava nad kojima je otvoren stečajni postupak, te će iz stečajne mase tih trgovačkih društava izdvojiti nekretnine koje su predmet naknade i predati ih prijašnjem vlasniku".

Slijedećim amandmanom zastupnik Kovačević predložio je izmjenu članka 52., koji glasi: "Za imovinu koja je predmet zahtjeva za naknade, a na kojoj su treće osobe stekle pravo vlasništva bez obzira na pravnu osnovu kojoj je ta imovina predana u posjed i vlasništvo trećoj osobi ili je unesena sukladno Zakonu o pretvorbi u kapital poduzeća, prijašnji vlasnik ima pravo zahtijevati reviziju postupka".

U amandmanu pod rednim brojem VIII. zastupnik je zapravo ukazao da je članak 52. Prijedloga Zakona u suprotnosti s Ustavom RH. čl. 90. st. 4., te se ni u kojem slučaju ne može odnositi na pravomoćna i konačna rješenja donesena do stupanja na snagu ovog zakona.

Posljednjim je amandmanom predložio da se u članku 58. Prijedloga Zakona briše 2. i 3. podstavak, te dodaju slijedeći podstavci koji glase: "zakoniti nasljednici drugog nasljednog reda prijašnjeg vlasnika, koji nije predao zahtjev ili mu je zahtjev bio odbijen,

- strana fizička osoba ili njeni zakoniti nasljednici prvog i drugog nasljednog reda koja je na dan oduzimanja smatrana hrvatskim državljaninom, odnosno koja je tog dana imala zavičajnost odnosno općinsku pripadnost ili prebivalište na današnjem teritoriju Republike Hrvatske.

- Zahtjev za naknadu oduzete imovine mogu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona podnijeti prijašnji vlasnici, koji su pravo na povrat ili naknadu za oduzetu imovinu stekli i po odredbama Zakona o naknadi, a nisu do sada podnijeli zahtjev ili im je zahtjev odbijen zbog nepodnošenja u roku".

20. stoljeća / nacizam, komunizam/ na tlu bivše Jugoslavije. Predlagatelj je objasnio da se podnijeti amandman ne prihvaća iz istih razloga kao i prethodni. Zastupnik Canjuga je ocijenio da i ostale europske zemlje imaju slične probleme. Predloženi naziv zakona pomalo mu se čini ideološki pa je predložio suvremeniju terminologiju koja se odnosi na totalitarne režime. Pristupilo se glasovanju, amandman nije prošao.

Slijedeći amandman predložio je Odbor za zakonodavstvo. Njime je sugerirano da članak 1. ima slijedeći sadržaj: "U zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine "Narodne novine", br. 92/96., 39/99., 42/99., 43/00., 27/01., 65/01., i 118/01 - u daljnjem tekstu: Zakon o nadoknadi/ u članku 9. stavku 1. riječi: " koji na dan donošenja ovoga Zakona imaju hrvatsko državljanstvo" - brišu se.

Predstavnik predlagatelja je podsjetio da i slijedeća dva amandmana koje je predložio zastupnik dr.sc. **Furio Radin (nezavisni)** i dr.sc. **Vilim Herman (HSL)** imaju jednaki sadržaj, te predložio istovremeno izjašnjavanje. Konstatirao je zatim da Vlada prihvaća sva tri prijedloga.

I slijedeći je amandman potpisao zastupnik Radin, tražeći da se izmjeni članak 2. u tekst: "Ako prijašnji vlasnik nije oštećen do dana stupanja na snagu ovog zakona, imovina mu može biti vraćena i u naravi, uz uvjet da nije u privatnom vlasništvu ili da ju današnji vlasnici žele ustupiti. Način vraćanja imovine utvrđuje se međudržavnim sporazumom".

Vlada nije prihvatila ovaj prijedlog, navodeći da se ne uklapa u koncesiju na kojoj je utemeljen Prijedlog zakona o kojem se danas raspravlja. Zastupnik Radin zatim je dodatnim riječima objasnio rečeni amandman. Istaknuo je da se predloženim tekstom uklanja diskriminacija i loš konceptijski pristup prema navedenim osobama. Prije glasovanja o spornom prijedlogu riječ je zatražio zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)**. Upozorio je da bi glasovanjem došlo do povrede Poslovnika jer prema njegovoj odredbi sadržanoj u stavku 3., članka 163., ukoliko se konačnim prijedlogom mijenja i dopunjuje zakon, amandmani se mogu podnositi samo na članke obuhvaćene predloženim

izmjenama i dopunama. Članak 2. Konačnog prijedloga ovoga Zakona, nije obuhvaćen izmjenama i dopunama, pa se na njega ne mogu podnositi amandmani, osim u slučaju stavka 4., koji pak ne dolazi u obzir. Predložio je da se zbog izričite suprotnosti, o rečenom amandmanu ne glasuje.

Sa riječima objašnjenja, javio i zastupnik mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Napomenuo je da je predlagatelj amandmana predložio izmjenu članka 2., iz Konačnog prijedloga, a ne iz teksta zakona. Zbog toga je moguće da se obavi glasovanje, jer nije došlo do povrede Poslovnika.

Nakon ovog tumačenja, pristupilo se glasovanju. Predstavnik predlagatelj djelomično je prihvatio predloženi amandman. Predložio je da se iza riječi "sporazuma" stavi točka, a ostali dio teksta bi se izbrisao.

Zatim se pristupilo očitovanju o vrlo sličnom amandmanu pod rednim brojem sedam, kojega je podnio Klub zastupnika HDZ-a. Predsjedavajući je konstatirao da je i ovaj amandman prihvaćen u korigiranom obliku i da glasi: "Prijašnji vlasnik nema pravo na naknadu za oduzetu imovinu, u slučaju kada je pitanje naknade riješeno međudržavnim sporazumima.

Slijedeći amandman koji se odnosi na isti članak, podnio je zastupnik **Borislav Graljuk**. Njime je predložio da se u članku 2., stavku 1., Zakona briše riječ "prijašnjem". Ova se odredba treba konzekventno primijeniti i na ostale odredbe Zakona. Vlada nije prihvatila ovaj prijedlog jer smatra da su vlasnici o kojima je riječ pravno prijašnji vlasnici. Zastupnik Graljuk napomenuo je zatim da je vlasništvo nepovredivo pa ne može postojati kategorija bivšeg vlasništva za imovinu oduzetu ideološkom odlukom. Amandman nije prošao.

Vlada je zatim prihvatila i drugi amandman Odbora za zakonodavstvo, kojim je predloženo da se u članku 2., kojim se mijenja članak 10. u stavku 2., riječi: "se priznati i stranim fizičkim i pravnim osobama, zamjenjuju riječima - "steći i strane fizičke i pravne osobe".

Nije međutim prihvatila slijedeći amandman zastupnika Borislava Graljuka, koji je predložio da se u članku 2., doda novi stavak koji glasi:

"prava iz ovog Zakona priznaju se stranoj fizičkoj osobi - vlasniku prema stanju u zemljišnoj knjizi do dana oduzimanja". Predstavnik Vlade ocijenio je da ne može prihvatiti ovakvu formulaciju amandmana, jer odudara od koncepcije zakona. Zastupnik je prihvatio objašnjenje i povukao rečeni amandman.

Slijedeći amandman podnio je zastupnik dr.sc. **Vilim Herman (HSL)**, predlažući da se u članku 4., članak 29., 30. i 31. briše i mijenja novim člancima 29. i 30. koji glase:

"1. Ukoliko Fond po zahtjevu za otkup stana kojeg je podnio stanar nije postupio po st.1. i st. 2., čl. 24. Zakona o naknadi, prijašnji vlasnik ima pravo zahtijevati reviziju sklopljenih ugovora o otkupu stanova.

2. Ako se prilikom revizije dokaže da stanar nije imao pravo na otkup stana, Fond će raskinuti sklopljeni ugovor o otkupu, a stan se na traženje prijašnjeg vlasnika daje u vlasništvo tom prijašnjem vlasniku. Davanjem stana u vlasništvo prijašnjem vlasniku, prijašnji stanar kojem je poništen ugovor o otkupu stana stječe pravni položaj najamprimca sa slobodno ugovorenim najamninom, sukladno odredbama Zakona o najmu stanova.

3. Stanaru kojem je na osnovu nalaza revizije raskinut sklopljeni ugovor o otkupu stana, pripada pravo na povrat ugovorenog iznosa kojeg je na ime otkupa uplatio Fondu."

Novi članak 30.

Ako prijašnji vlasnik koji je zaključio s Fondom ugovor o prodaji stana obročnim uplatama pod uvjetima propisanim Zakonom o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo ("NN" br. 43/92 - pročišćeni tekst, 69/92., 25/93., 48/93., 2/94., 44/94., i 58/95., prestane uplaćivati svoje obročne iznose, Fond će raskinuti ugovor o prodaji stana, a stan se na traženje prijašnjeg vlasnika koji je u propisanom roku podnio zahtjev za naknadu daje u vlasništvo tom prijašnjem vlasniku. Davanjem stana u vlasništvo prijašnjem vlasniku, prijašnji stanar kojem je poništen ugovor o prodaji stana, stječe pravni položaj najamprimca sa slobodno ugovorenim najamninom, sukladno odredbama posebnog zakona.

Uplaćene obročne iznose koje je stanar u ime ugovora o prodaji stana uplatio, Fond vraća stanaru.

Ukoliko je u međuvremenu bilo doneseno pravomoćno rješenje kojim je prijašnjem vlasniku utvrđeno pravo na naknadu u novcu i vrijednosnim papirima za stan iz st. 1., ovoga članka, nadležni županijski ured će poništiti pravomoćno rješenje o naknadi i obvezati prijašnjeg vlasnika da u roku od 15 dana vrati svu naknadu koju je primio za stan koji mu se daje u vlasništvo.

U slučaju iz stavka 3. ovoga članka, naknada koju prijašnji vlasnik mora vratiti utvrđuje se u kunskoj protuvrijednosti za eure prema prodajnom tečaju ovlaštene banke u mjestu ispunjenja koji vrijedi na dan davanja naknade, a koja odgovara kunskoj protuvrijednosti primljene naknade izražene u eurima prema prodajnom tečaju eura na dan primitka naknade".

Vlada nije prihvatila ovaj prijedlog jer se on u najvećoj mjeri uopće ne odnosi na zakon o kojem se raspravlja, nego na Zakon o prodaji stanova na koje postoji stanarsko pravo. Pristupilo se glasovanju, amandman nije prošao.

I slijedeći je amandman podnio zastupnik Herman. Amandman se odnosi na članak 5., koji se mijenja i glasi: "Članak 37. mijenja se i glasi - U slučaju daljnje prodaje stana najmoprimac ima pravo prvokupa". Vlada je prihvatila rečeni amandman, kao i slijedeći kojega je podnio Odbor za zakonodavstvo. Njime se u članku 5., u izmijenjenom članku 37., riječi "daljnijeg stvarnopravnog raspolaganja", zamjenjuju riječima - "daljnje prodaje stana". Kod ovog posljednjeg očitovanja, predstavnik predlagatelja je napomenuo da Vlada prihvaća amandman, ali u dijelu u kojem nije istovjetan sa amandmanom 12.

I amandman pod rednim brojem 14. uputio je zastupnik Vilim Herman. Predložio je da se u članku, u stavku 1., briše prvi podstavak i zamjenjuje formulacijom: "strana fizička osoba, ili njeni zakoniti nasljednici prvog nasljednog reda".

U stavku 1., iza stavka 3. predložio je da se uvrsti podstavak 4., koji glasi: " U stavku 1., iza stavka 3., dodaje se podstavak 4., koji glasi: " prijašnji

vlasnici koji su pravo na povrat ili naknadu za oduzetu imovinu stekli i po odredbama Zakona o naknadi, a nisu do sada podnijeli zahtjev ili im je zahtjev odbijen zbog nepodnošenja u roku".

U stavku 2., brišu se riječi riječi - "pa podnositelj gubi sva prava iz ovog Zakona".

Predstavnik predlagatelja nije prihvatio veći dio rečenog amandmana, jer se njime predlaže određivanje novog roka za podnošenje zahtjeva, što nije prihvatljivo za Vladu. Međutim, onaj dio kojim se predlaže da se u stavku 2., članka 7., brišu riječi "pa podnositelj gubi sva prava iz ovog Zakona", Vlada je prihvatila.

Nakon obavljenog glasovanja predsjedatelj je konstatirao da amandman nije prihvaćen u navedenom dijelu, a zatim se pristupilo očitovanju o amandmanu kojega je podnio zastupnik **Damir Kajin (IDS)**. On je predložio da se u članku 7., stavku 1., iza točke 3. doda nova točka koja glasi: "prava iz ovog Zakona priznaje se i fizičkoj osobi sa ustupljenog teritorija i STT ako je na dan oduzimanja imala prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske odnosno njegovom bračnom drugu i zakonskim nasljednicima prvog nasljednog reda".

Predstavnik predlagatelja nije prihvatio ovaj amandman, tumačeći da prelazi okvire prijedloga zakona. Međutim Vlada ocjenjuje da nema zapreka da se o problemu kojega obrađuje amandman jednom kasnije raspravlja i odlučuje. Pristupilo se glasovanju, amandman nije dobio potrebnu većinu glasova.

Zastupnik **Dario Vukić (HDZ)** predložio je amandman kojim se u članku 7., u stavku 1., dodaje novi podstavak koji glasi: "Prijašnji vlasnici državljani Republike Hrvatske koji nisu podnijeli zahtjev u roku od 1. siječnja do 30. lipnja 1996. godine". Ni ovaj amandman nije prihvaćen jer je ocijenjeno da bi se određivanjem novih rokova za podnošenje zahtjeva stvorilo stanje koje bi ugrozilo pravnu sigurnost i zbrku iz koje bi se teško pronašao izlaz. Amandman nije prošao.

Zatim je prihvaćen amandman Odbora za zakonodavstvo u kojem je predloženo da se u članku 7. stavku

2., brišu riječi "pa podnositelj gubi sva prava iz ovoga Zakona". Predstavnik predlagatelja dodao je da je ovaj amandman Vlada zapravo prihvatila usvajajući amandman pod rednim brojem 14. Prihvaćena su zatim i slijedeća dva amandmana rečenog Odbora. U prvome je predloženo brisanje riječi "rješenja" u članku 10., stavku 2., a u drugome brisanje stavka 2. u 11. članku.

Posljednji amandman odnosio se na prijedlog Kluba zastupnika SDP-a, koji su predložili dopunu u članku 11. dodavanjem članka 11a. koji glasi: "Na zahtjeve za naknadu oduzete imovine podnesene do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, primijeniti će se odredbe ovoga Zakona". Predstavnik predlagatelja prihvatio je i ovaj 20-ti amandman.

Zatim je predsjedavajući, mr.sc. **Mato Arlović** napomenuo da jedan dio amandmana zastupnika **Borislava Graljuka, Daria Vukića**, te amandmani **Valtera Drandića** i dr.sc. **Ante Kovačevića** nisu obuhvaćeni ovom tabelom jer nisu podneseni u skladu s poslovnikom Sabora. Zatim je zaključio raspravu i pozvao zastupnike da se očituju o predloženom zakonskom tekstu.

Većinom glasova (82 "za", 5 "protiv" i 3 "suzdržana"), zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, zajedno sa prihvaćenim amandmanima. Većinom glasova prihvaćena su zatim i dva zaključka. Prvim je zaključkom obvezana Vlada Republike Hrvatske da u roku od 6 mjeseci podnese Hrvatskom saboru izvješće o provedbi Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. Tom će se prilikom ujedno ukazati na pitanja koja otežavaju njegovu provedbu. Slijedeći zaključak kojim se zapravo nadopunjuje prethodni, podnijeli su članovi Kluba zastupnika HSS-a. Njime se obvezuje Vlada da u roku od 6 mjeseci Hrvatskom saboru dostavi prijedlog cjelovitog zakona kojim će se temeljem do sada provedenih rasprava predložiti rješenja povrata i obeštećenja bivših vlasnika za oduzetu imovinu.

V.Ž; M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OSNIVANJU SVEUČILIŠTA U ZADRU

Oživljavanje zadarskog sveučilišta

U svibnju ove godine zastupnici su jednoglasno prihvatili Prijedlog ovog zakona u prvom čitanju, a u srpnju jednoglasno donijeli Zakon o osnivanju Sveučilišta u Zadru, predlagatelja Vlade RH. Iz povijesnih podataka vidljivo je da je hrvatska visokoškolska tradicija najdulje kontinuirano prisutna u Zadru, a oživljavanjem Sveučilišta u Zadru priznaje se njegova povijesna uloga u sveučilišnoj mreži visokog školstva u Hrvatskoj.

O PRIJEDLOGU

Osnivanje Zadarskog sveučilišta, petog u Republici Hrvatskoj, nužna je posljedica otvaranja Hrvatske prema svijetu i europskim integracijama. Pritom Vlada podsjeća na činjenicu da sveučilišna tradicija na tlu Republike Hrvatske počinje još davne 1396. godine, kada je osnovano Dominikansko generalno učilište (sveučilište) u Zadru, a od 1553. Universitas Jadertina postaje povlašteno sveučilište s pravom dodjeljivanja najviših akademskih naslova. U Zadru je od 1656. do 1707. godine djelovalo i latinsko sjemenište, a od 1748. djeluje i ilirsko sjemenište koje je dalo mnogo školovanih svećenika. Od 1806. do 1811. u tom je gradu djelovao i medicinski studij, a od 1821. i bogoslovno-teološki studij na sveučilišnoj razini. Danas u Zadru djeluje Filozofski fakultet i Visoka učiteljska škola, ogranak Pomorskog fakulteta u Rijeci s dvogodišnjim studijem, Visoka teološko-katehetska škola i Visoko vojno učilište Hrvatskog zrakoplovstva. Sve navedeno pokazuje da je hrvatska visokoškolska tradicija daleko najdulje kontinuirano prisutna u Zadru. U Zadru djeluju brojne knjižnice i arhivi, a znanstvena je knjižnica jedna od najbogatijih u Hrvatskoj.

Oživljavanjem Sveučilišta u Zadru i priznavanjem njegove povijesne uloge

u sveučilišnoj mreži visokog školstva u Hrvatskoj, Zadar i Republika Hrvatska našli bi se u sasvim drugačijem svjetlu europske sveučilišne baštine. A od same ponovne uspostave sveučilišnog središta u Zadru računa se s postupnim uključivanjem u sustav europskih projekata (CARDS, Tempus, Sokrates, VI. Okvir i dr.).

U Hrvatskoj nedostaju specifična manja sveučilišta, a u tom pogledu Zadar se ističe kao prvi među središtima koji razmjerno jednostavno može obnoviti nekadašnje sveučilište. Ono bi se sastojalo od sveučilišnih odjela, znanstvenoistraživačkih zavoda, posebne visoke učiteljske škole i drugih ustrojstvenih jedinica. Podršku za osnivanje Sveučilišta u Zadru izrazili su Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zadarska županija, Grad Zadar, Senat Sveučilišta u Splitu, Zadarska nadbiskupija, a pozitivno mišljenje o potrebi osnutka Sveučilišta u Zadru dalo je i Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu. Sveučilište bi u početku razvijalo studije, odnosno znanstveno-istraživačku djelatnost, pretežno u području humanističkih i društvenih znanosti, njegujući i promičući napose regionalnu dimenziju, odnosno mediteransku orijentaciju.

Glede podataka o financijskim sredstvima potrebnim za provođenje zakona Vlada podsjeća da će najveći dio budućeg Sveučilišta u Zadru sadržajno činiti preustrojene ustanove koje se već financiraju iz Državnog proračuna - Filozofski fakultet u Zadru, te Visoka učiteljska škola i Studentski centar u istom gradu, i iznos financijskih sredstava iz Državnog proračuna ovim se preustrojem neće promijeniti. Zbog toga za provođenje ovoga Zakona neće biti potrebna dodatna sredstva iz Državnog proračuna, sve dok se uz suglasnost osnivača (Republike Hrvatske) ne donese odluka o proširenju i povećanju djelatnosti.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga nema primjedaba.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu razmatrao je predmetni zakon kao matično radno tijelo. U raspravi su iznijeta različita mišljenja o organizacijsko-statusnoj primjerenosti kao i o normativnoj zasnovanosti nekih rješenja iz Konačnog prijedloga zakona, polazeći od okolnosti da se Sveučilište u Zadru ovim prijedlogom početno utemeljuje na kapacitetima triju postojećih ustanova, kao i s obzirom na to da se predloženi Zakon donosi oslonom na postojeći Zakon o ustanovama i Zakon o visokim učilištima, a posebno uz poštivanje odredbi ovih i analognih propisa o registraciji javnih trgovačkih društava.

Iz tih razloga predloženi zakon ugrađuje se u postojeći pravni sustav u više pravaca, jednako iz materijalnih kao i postupovnih razloga. Već zbog toga, kao i zbog opće izražene suglasnosti oko potrebe da se Sveučilište u Zadru osnuje i započne s radom uz poštivanje do danas uloženi napora, tempa, opće suglasnosti i dobre volje sudionika i zainteresirane javnosti, te uzimajući posebno u obzir napor i ovlasti predlagatelja, Odbor nije preostale primjedbe i prijedloge utvrdio u obliku amandmana. Naime, zbog naravi i strukture obuhvaćene materije, svaki novi prijedlog oko statusnih stvari mogao bi poremetiti cjelovitost konačnog prijedloga i izazvao bi potrebu drugačije regulative u ostalim, pogotovo u prijelaznim i završnim odredbama.

Konačno, prigodom izjašnjavanja o zaključku prevladalo je povjerenje u temeljnu cjelovitost i provedivost predloženog koncepta u odnosu na rezerve koje su došle do izražaja prigodom rasprave o pojedinim

predloženim rješenjima. Predloženoj organizaciji Sveučilišta, temeljenoj na odjelnim principima, ne protive se Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu, Rektorski zbor niti Sveučilište u Splitu. Odbor traži od Ministarstva znanosti i tehnologije da mu nakon šest mjeseci podnese izvješće o provedbi osnivanja i registracije Sveučilišta u Zadru, i zadužuje svoga člana, predsjednika pododbora za znanost, da pomogne u konceptijskim i praktičnim pitanjima koja će se tijekom provođenja ovoga zakona javiti. I ovom prigodom Odbor je pozvao spomenuto Ministarstvo da hitno pripremi prijedlog zakona o visokim učilištima i znanosti, a Vlada RH da što žurnije pripremi prijedlog strategije razvoja znanosti RH. Nakon rasprave Odbor je predložio Saboru da donese Zakon o osnivanju Sveučilišta u Zadru.

RASPRAVA

Općenacionalna fešta duha i kulture

Najprije je dr.sc. **Ante Simonić** prenio stavove Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Riječ je zatim dobio predstavnik predlagatelja, ministar znanosti i tehnologije dr.sc. **Hrvoje Kraljević**. Napomenuo je da se konačni prijedlog zakona o osnivanju Sveučilišta u Zadru ni po čemu ne razlikuje od prijedloga toga zakona koji je razmatran u prvom čitanju.

Koncepcija utemeljenja Sveučilišta u Zadru doprinos je pluralističkim principima identiteta i regionalnom razvoju Republike Hrvatske.

Podsjeća da su tom prilikom radna tijela Hrvatskog sabora bez primjedbi prihvatili Prijedlog zakona o osnivanju Sveučilišta u Zadru, a Prijedlog su prihvatili i klubovi zastupnika. Samo je Klub zastupnika HSS-a iskazao stav da je neophodno prije drugog čitanja uskladiti status Visoke učiteljske škole u Zadru s njihovim zahtjevom i u skladu s važećim zakonom. Podsjećajući ministar Kraljević je i ovaj put ponovio da se zahtjev Visoke učiteljske škole u Zadru tiče isključivo njihova položaja u budućem ustroju

Sveučilišta u Zadru, a to se ne propisuje ovim Zakonom nego se u potpunosti prepušta statutu Sveučilišta.

U nastavku su istupali predstavnici klubova zastupnika.

Koncepcija utemeljenja Sveučilišta u Zadru doprinos je pluralističkim principima identiteta i regionalnom razvoju Republike Hrvatske, kazao je dr.sc. **Ante Simonić**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a. HSS usvaja prijedlog o utemeljenju Sveučilišta u Zadru i kao socio-kulturalni kapital, napose kao razvojni potencijal zajednice, a ne samo kao mehanički rastući skup znanja i informacija ugrađenih u društvo. Zato je projekt Sveučilišta u Zadru duhovni kapital ne samo Zadra i njegove regije već i cijele Hrvatske. "Posao koji svi u zajedništvu odrađujemo kako bi se utemeljilo ovo sveučilište, općenacionalna je fešta duha i kulture, ali pritom moramo biti svjesni goleme odgovornosti koja se stavlja pred svih nas kako bi to Sveučilište nastavilo s kvalitetnim i uspješnim djelovanjem", nastavio je zastupnik Simonić. S tim u svezi upozorava da na razini države još uvijek nemamo strategiju razvoja visokoškolskog i znanstvenog sustava te da još uvijek nije završen sustav izgradnje mreže visokoškolskih institucija, niti su definirani nacionalni visokoškolski znanstveni i tehnološki ciljevi, kriteriji i prioriteti. Stoga je neophodno da Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu što prije pripremi, a Ministarstvo znanosti i tehnologije usvoji, prijedlog razvoja visokoškolskog sustava Republike Hrvatske te da se definiraju i drugi kriteriji i prioriteti koji se tiču ove problematike. Vlada bi trebala što prije predložiti Saboru strategiju razvoja znanosti i tehnologije Hrvatske, a Ministarstvo pripremiti Zakon o visokim učilištima i znanosti. Nepostojanje takvih temeljnih odrednica moglo bi uzrokovati probleme u budućnosti, jer će mnoge sredine postaviti zahtjeve za otvaranje novih sveučilišta, fakulteta i veleučilišta, pa su nam potrebni kriteriji kako bi se prema tim inicijativama odredili, upozorava zastupnik.

Klub očekuje da će se Statutom Sveučilišta u Zadru na kvalitetan način razraditi ustroj i način rada Sveučilišta, njegova otvorenost, misija i način financiranja, a posebno se zalaže za jačanje studija prirodoslovlja te naglašava potrebu poštivanja zakonske odredbe da

Sveučilište treba pokrivati tri znanstvena područja. Na kraju je ponovio da Klub zastupnika HSS-a podržava predloženi zakon.

Romano Meštrović rekao je da će Klub zastupnika SDP-a podržati ovaj Zakon jednostavno zato jer su za tako što ispunjene sve potrebne pretpostavke, a i zato da se naglasi potreba sveukupne decentralizacije u Hrvatskoj. Konačno, posljednji popis stanovništva ukazao je na vrlo skromno obrazovanje stanovništva, a kako je ono slabašno valja na tome puno raditi. Za osnutak Zadarskog sveučilišta trebalo je mnogo vremena, upornosti, znanja i materijalnih sredstava, a pripreme su počele još 1996. godine. Uz sam grad Zadar veliki napor u tom smislu uložilo je Ministarstvo znanosti i tehnologije, bivši ministri, a napose aktualni. Valja znati također da je svoje prostore Sveučilištu ustupilo Ministarstvo obrane, a golemi napor u osnivanju tog Sveučilišta dali su i znanstvenici, te Splitsko sveučilište, pa i grad Split, podvukao je Meštrović. Veliku zaslugu za osnivanje Sveučilišta u Zadru imaju i neki zaslužni ljudi poput Miroslava Krležu, akademika Miroslava Kravara, Franje Šveleca, Mate Suića, Dalibora Brozovića, Branislava Glavičića, gospoda Krasić i Stamać itd.

Malo je gradova u Hrvatskoj koji se mogu ponositi svojom velebnom kulturnom i znanstveno-umjetničkom prošalošću ali i sadašnjošću kao što je Zadar, po veličini peti grad u Republici Hrvatskoj, podvukao je **Drago Krpina**, istupajući u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Odluka o osnivanju Sveučilišta u Zadru, koju će vjeruje zastupnici jednoglasno doni-

U neizbježnim globalizacijskim procesima zadarsko sveučilište imat će u svom djelovanju jednu od posebnih uloga u očuvanju hrvatskog nacionalnog i duhovnog identiteta.

jeti, od povijesnog je značenja ne samo za taj grad već i cijelu Hrvatsku. Ovdje je riječ o sveučilištu s pretežito humanističkim profilom, a donošenje odluke o njegovom osnivanju dobiva na značenju posebno kada se imaju na umu nezaustavljivi procesi globalizacija, prije svega, u gospodarstvu

koji se onda odražavaju i na kulturno-umjetničko područje. A upravo ti procesi ne baš na bezazlen način ugrožavaju identitet manjih naroda pa u tom svjetlu posebno na značenju dobiva osnivanje ovoga Sveučilišta. Zastupnik drži da će u neizbježnim globalizacijskim procesima to sveučilište imati u svom budućem djelovanju jednu od posebnih uloga u očuvanju hrvatskog nacionalnog i duhovnog identiteta. Ima i onih koji smatraju da je očuvanje nacionalnog identiteta bespotreban posao s čime se zastupnik ne slaže, i osnivanje Zadarskog sveučilišta vidi kao proces čija je zadaća suprotstaviti se takvim vizionarima koji teže općoj unifikaciji svijeta.

Zakon na pragu europske tradicije

Uz sadašnje sastavnice koje čine Sveučilište u Zadru (Filozofski fakultet, Visoka učiteljska škola i Znanstvena knjižnica) u viziji razmišljanja o budućnosti tog sveučilišta svakako treba imati na umu da će geografski, prometni i gospodarski položaj Zadra nametnuti nužnost proširenja njegove djelatnosti na studij poljoprivrede, pomorstva i turizma. Vjerojatno niti jedan hrvatski grad na hrvatskoj strani Jadranskog mora nema takve prirodne mogućnosti svekolikog razvoja na svim područjima kakve ima Zadar. Naime, za razliku od većine hrvatskih jadranskih gradova koji se nalaze stiješnjeni po obroncima Velebita, Biokova, Mosora ili Srda, Zadar u svom zaleđu ima Ravne kotare koji će sada dobiti posebno na značenju prometnim povezivanjem. Uzmu li se u obzir svi elementi tada su Ravni kotari najbogatiji, najljepši i najvredniji komad poljoprivrednog zemljišta u Hrvatskoj. I kao što je osnivanje Zadarskog sveučilišta jedan oblik decentralizacije na ovom području djelovanja u njegovom bi razvitku trebalo voditi računa o dislociranju pojedinih njegovih odsjeka u gradićima koji objektivno i prirodno gravitiraju Zadru. U tom smislu, zastupnik je spomenuo grad Benkovac koji se nalazi u samom središtu Ravnih kotara pa se nameće kao prirodno središte u kojem bi se mogla organizirati srednjoškolska i visokoškolska naobrazba u poljoprivredi.

Zastupnik je izrazio nadu da će se tijekom funkcioniranja Zadarskog sveučilišta razriješiti dvojbe koje su se pojavile kod vodstva sadašnje Visoke učiteljske škole u Zadru oko održavanja njihove pravne osobnosti. Također vjeruje da će i ovom prilikom kao i kod izjašnjavanja o Prijedlogu zakona, zastupnici biti jednoglasni i donijeti predloženi Zakon o osnivanju Sveučilišta u Zadru.

Klub zastupnika HSLS-a također podržava nastojanje da se osnuje Zadarsko sveučilište to više što inicijativa dolazi odozdo, i to je jamstvo da će se taj projekt dobro voditi, rekao je **Želimir Janjić** istupajući u ime Kluba. Hrvatskoj nedostaju specifična manja sveučilišta, a s obzirom na dosadašnju tradiciju Zadar će relativno lako obnoviti nekadašnje sveučilište. Za Klub su opravdane zamjerke da se ne možemo zadovoljiti time da se na tom sveučilištu razvijaju samo humanističke znanosti, pa oni koji rade na tom projektu toga moraju biti svjesni. Upravo zbog te činjenice na nosiocima tog projekta leži velika odgovornost da što prije prošire djelovanje Sveučilišta na ostala znanstvena područja. Pri tome se postavlja pitanje kadrova, a Zadar ih ima, ali će ih trebati još kada se Sveučilište bude širilo. Iako će se za tu svrhu angažirati "putnici" Klub je siguran da će Zadarsko sveučilište učiniti sve da ima svoje kadrove računajući pritom na pomoć lokalne zajednice, ali i svih dugih. Korist će biti višestruka, između ostalog, i za buduće studente, i za očekivati je da će se njihov broj na tom području uvećati pa tako i broj visokoobrazovanih kadrova.

Ekonomija znanja postala je planetarna nit, pa npr. u proizvodnji jednog čipa samo dva posto ukupne cijene čini minuli rad, utrošena energija i materijal, a 98 posto znanje. Hrvatska se u te procese želi uključiti, između ostalog, i na ovaj način, rekao je Janjić te ustvrdio kako bi svi zainteresirani trebali dati prilog utemeljenju ovog sveučilišta. Pri tome se u Klubu nadaju da članak 12. stavak 1. Konačnog prijedloga zakona (o pripojenju Filozofskog fakulteta, Visoke učiteljske škole i Studentskog centra Sveučilištu u Zadru) neće biti izvor nesporazuma na samom početku funkcioniranja Sveučilišta u Zadru. Zaključujući raspravu rekao je još kako će Klub glasovati za predloženi zakon.

Predloženi zakon potvrđuje da smo se kao zemlja opredijelili za onu koncepciju razvoja znanosti i visokog obrazovanja koju **Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a** smatra razumnom i racionalnom, prihvatljivom, kazala je dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**. To konkretno znači da znanost i visoko obrazovanje nisu koncentrirani samo u jednoj instituciji uz opravdanje da se samo tako može garantirati vrhunska kvaliteta, nego da valja pokušati razviti mrežu visokoškolskih i znanstvenih institucija koje će u perspektivi omogućiti da 50 posto mladih u studentskoj dobi prođe kroz neku vrstu visokoškolskog obrazovanja. Sveučilište u Zadru je prvi korak na tom putu, i ne znači odustajanje od zajedničkih, jednakih i univerzalnih kriterija kvalitete u znanstvenim istraživanjima i u visokom obrazovanju. U novom (budućem) zakonu o visokim učilištima i znanosti, za koji se zastupnica nada da će uskoro doći na saborske klupe, inzistira se na standardiziranim kriterijima za cijelu državu, ali istovremeno se omogućava postupno pretvaranje visokog obrazovanja u neku vrstu gotovo obveznog obrazovanja za generacije koje dolaze.

Dramatičnost i nužnost takvog poteza i koncepcije razvoja Hrvatske, a ne samo razvoja znanosti i visokog obrazovanja, pokazali su u međuvremenu objavljeni podaci o kvalifikacionoj (obrazovnoj) strukturi stanovništva Hrvatske iznad 15 godina starosti, a napose za Zadarsku županiju. Zastupnica podsjeća da na razini Hrvatske samo 7,2 posto ljudi ima visoko obrazovanje, na razini Grada Zagreba koji ima status županije 14,9 posto, a na razini Zadarske županije o kojoj je ovdje riječ 6,3 posto. Podaci pokazuju da ta naša županija u tom pogledu zaostaje za hrvatskim prosjekom, a dramatično za Zagrebačkom koji bi trebao biti minimum za Hrvatsku. Otuda potreba da se visoko obrazovanje učini dostupnim što je moguće širem spektru ljudi iz generacije studentske dobi.

Dalmacija koja je u mnogočemu kolijevka hrvatske kulture, pismenosti, znanosti i književnosti pokazuje dramatično zaostajanje u ovom smislu i zadnji je čas da se poduzme nešto s tim u vezi.

Postojeći zakon o visokom obrazovanju i znanosti pretpostavlja da sveučilišta razvijaju spektar znan-

stvenih disciplina, drugim riječima da pokrivaju društvene, humanističke, ali i prirodne i tehničke znanosti. Zadarskom sveučilištu ovim se daje šansa da se razvije u tom pravcu. Zaključujući izlaganje zastupnica je još kazala kako će Klub svakako podržati ovaj zakonski prijedlog te se veseli Zadarskom sveučilištu.

U ime **Kluba zastupnika LS-a** dr.sc. **Zlatko Kramarić** također je dao potporu predloženom zakonu. Ako se zalažemo za posvemašnju decentralizaciju u Hrvatskoj tada ima smisla i decentralizacija visokoobrazovnih institucija - sveučilišta, nastavlja ovaj zastupnik. Smatra kako bi sve nas, a posebno zastupnike u Saboru trebao zabrinuti podatak iz posljednjeg popisa stanovništva o vrlo niskom broju studenata, i uopće razini pismenosti, a ako Hrvatska želi hvatati korak sa Zapadnom Europom tada mora slijediti primjer Irske koja je shvatila da taj korak može uhvatiti ulaganjem u znanost i obrazovanje.

Usljedile su pojedinačne rasprave. Tako je **Ivan Ninić (SDP)** kazao kako će sa zadovoljstvom dići ruku za predloženi zakon koji je na pragu europske tradicije gdje nauka i kultura nisu koncentrirani u jednom ili više centara nego se spuštaju u tzv. manja središta koja svojom kulturom zaslužuju da imaju sveučilište. Zastupnik se nada da će se u sabornici uskoro naći i prijedlog o osnivanju Dubrovačkog i Šibenskog sveučilišta, kao i mnogih drugih, a napose da će osnivanje Zadarskog sveučilišta popraviti sliku o obrazovnoj strukturi stanovništva s posljednjeg popisa stanovništva.

Povratak europskoj sveučilišnoj zajednici

Stanko Zrilić (HSL) kao zastupnik i osoba koja živi i djeluje u Zadru izrazio je veliko zadovoljstvo i zahvalnost svima koji su pomogli da se projekt osnivanja Zadarskog sveučilišta privede kraju. U bivšoj državi Zadar je bio zapostavljen, a stvaranjem hrvatske slobodne države ovaj je grad u jednom vrlo kratkom roku nakon oslobođenja okupiranih dijelova pokazao da je jedan od najperspektivnijih prostora u Hrvatskoj, kaže zastupnik Zrilić. Tako će eto ove godine Zadar imati Sveučilište, i već sljedeće godine autocestu Zagreb - Zadar, a i privreda se oporavlja. Uz to, u nepune dvije

godine grad Zadar je dodijelio više od 20 stanova Sveučilištu, a Ministarstvo obrane mu je ustupilo prostor bivše vojarnje. Uz već više spomenuti Filozofski fakultet, Visoku učiteljsku školu i Znanstvenu knjižnicu već sada u Zadru djeluje Visoka pomorska škola iz Rijeke, Prometni studij sa Fakulteta prometnih znanosti u Zagrebu, a u tijeku je i osnivanje jedne od najkvalitetnijih poslovnih škola u Europi (Međunarodna poslovna škola), i ima još nekih inicijativa.

Kako Hrvatska ima mali broj visokoobrazovanih stanovnika i znanstvenika valja i jedan i drugi broj uvećati za tri do četiri puta pa se tako pokazuje važnost političke akcije kao što je ova o osnivanju Sveučilišta u Zadru, primijetio je akademik **Ivo Šlaus (SDP)**. Sada se stvara novo sveučilište koje nije nikakav klon Zagrebačkog sveučilišta, čak niti Splitskog u čijem je sastavu bio, već naprosto jedno jedinstveno novo sveučilište, kazao je akademik Šlaus izrazivši nadu da će se u ovom sazivu Sabora osnovati još neka sveučilišta u Hrvatskoj.

Božidar Kalmeta (HDZ) je ukazao na veliki značaj odluke da se Zadru omogući povratak europskoj sveučilišnoj zajednici. Iako uvijek u kulturološkom i civilizacijskom suglasju i dosluhu sa svijetom i Europom, povijesne činjenice nedvosmisleno pokazuju da je Zadar brižno uvijek čuvao i njegovao hrvatski identitet. I nimalo slučajno bogata humanistička tradicija i kulturna baština bili su njegov najsnažniji medij za očuvanje tog identiteta, kaže Kalmeta.

Iako je cjelokupni razvitak znanosti u svijetu krenuo izrazito u smjeru prirodoslovno-matematičkih i tehničkih znanosti sve se više naglašava potreba povratku i jačanju humanističkih znanosti kao osnovi cjelokupnog razvitka suvremenog društva, nastavio je zastupnik. Podsjetio je zatim na činjenicu da sada u Hrvatskoj postoje četiri sveučilišta sa raznorodnim fakultetima ali nedostaje jedno snažno sveučilište humanističkih znanosti, a Filozofski fakultet u Zadru već je toliko narastao da ima i takvih studija koji su s jedne strane humanističko društveno prirode, ali isto tako i interdisciplinarni na tragu sve uže specijalizacije koja je u svijetu odavno imperativ razvitka znanosti.

Zadarskim sveučilištem otvorit će se mogućnost osnutka različitih znanstveno-nastavnih jedinica koje ne bi bile u sastavu Filozofskog fakulteta, a zadovoljile bi potrebu za svim humanističkim i humanističko-društvenim studijima na istočnom jadranskom prostoru, nastavlja zastupnik Kalmeta. To bi bio preduvjet za stvaranje izvornih obrazovnih programa koji bi oblikovali prepoznatljivost i jedinstvenost ove visokoškolske ustanove. S obzirom na takav karakter Sveučilišta ono bi zacijelo privlačilo studente ne samo iz svih dijelova Hrvatske, što je već sada slučaj, već i izvan državnih granica. Uz to, Sveučilište bi također moglo osnovati svoje institute što bi za ovaj prostor imalo iznimno značenje.

Gledajući u širem društvenom kontekstu valja imati na umu činjenicu da će se osnivanjem ovog sveučilišta posebno vrednovati gospodarske komparativne prednosti grada Zadra, a izgradnjom autoceste od hrvatskog sjevera do hrvatskog juga i Jadranske autoceste Zadar i cijela njegova regija dobiti na važnosti kao važna transferzala srednje, jugoistočne i južne Europe. Zaključujući istup zastupnik Kalmeta unaprijed je zahvalio zastupnicima na potpori koju daju donošenju ovoga zakona, te izrazio radost što će se na taj način nakon 600 godina ponovno osnovati sveučilište u Zadru.

U završnoj riječi ministar **Herjivo Kraljević** rekao je kako ga veseli što su u raspravi zastupnici podržali prihvaćanje ovoga zakona i što će ovaj zakon biti donesen jednoglasno, te izrazio nadu da će tako biti i prilikom donošenje novog zakona o visokom obrazovanju i znanosti.

Na primjedbu Kluba zastupnika HSS-a da ovaj zakon glede osnivanja Sveučilišta u Zadru ne zadovoljava neke zakonske uvjete jer ima samo tri područja znanosti, ministar Kraljević odgovara da takvog uvjeta u zakonu nema. Dodao je zatim kako će u prvi mah Zadarsko sveučilište imati samo dva područja znanosti (društvene i humanističke). A glede primjedbe da Vlada treba što prije pripremiti strategiju razvoja znanosti RH ministar poručuje da je ta strategija prošla javnu raspravu te izrazio nadu da će zakonski akt uskoro doći na dnevni red sjednice Vlade.

Kod izjašnjavanja zastupnika predloženi Zakona o osnivanju Sveučilišta u Zadru dobio je jednoglasnu podršku zastupnika u tekstu kako ga je predložila Vlada RH.

J.Š.

KONAČNI PRIJEDLOZI ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Bilice - nova općina; o općini Kolan glasovanje kad se steknu uvjeti

Hrvatski sabor većinom je glasova izglasao jednu izmjenu Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, na prijedlog zastupnika HSS-a - Ante Markova i Luke Roića - naselje Bilice, dosad u sastavu Grada Šibenika, postalo je općina Bilice. Raspravljalo se, ali nije se glasovalo o njihovu prijedlogu da dosadašnja naselja Grada Paga - Gajac, Kolan i Mandre pripadnu novoj općini Kolan.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav i Odbor za zakonodavstvo podržali su formiranje nove općine Bilice. Nisu se usprotivili raspravi o novoj općini Kola, ali su ocijenili da nije ispunjena postupovna pretpostavka propisana člankom 30. Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, predloživši odgodu rasprave u Hrvatskom saboru dok se ne steknu ustavnopravne pretpostavke za donošenje ovog zakona.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH nije podržala donošenje nijednog od dva zakona uz upozorenje kako je u tijeku reforma lokalne samouprave koja obuhvaća i teritorijalni ustroj te kako sva pitanja vezana uz prijedloge za izmjenu Zakona o područjima županija, gradova i općina valja rješavati donošenjem posebnog zakona o cjelovitom teritorijalnom ustrojstvu Republike Hrvatske. Ovakvo je stajalište Vlada zauzela i povodom razmatranja prijedloga zakona

vezanih uz osnivanje novih općina i gradova.

AMANDMANI

Ivo Fabijanović (SDP) podnio je amandman kojim predlaže da se granice općine Kolan određuju s katastarskom granicom k.o. Kolan i k.o. Novalja te sjeverozapadnom i sjevernom granicom naselja Šimuni i naselja Pag od mora do određenih, predloženih, točaka.

RASPRAVA

Kolan

O zakonskom prijedlogu o Kolanu (obrazložio ga je **Luka Roić**) kraće se raspravljalo, dok je drugi (Bilice) prihvaćen odmah nakon izlaganja predstavnika predlagatelja, **Ante**

Formirana je nova općina Bilice, od dosadašnjeg šibenskog naselja Bilice, a o prijedlogu da se formira općina Kolan u Zadarskoj županiji od naselja Grada Paga - Gajac, Kolan i Mandre, glasovat će se kad se steknu uvjeti.

Markova. Povod ovim izmjenama zahtjevi su mještana ovih naselja. Zakonskim prijedlozima priloženi su potpisi više od polovice stanovnika.

Obrazlažući Prijedlog zastupnik **Roić** je, među ostalim, rekao da općina Kolan ima oko 50 kvadratnih kilometara, da je stočarski i

poljoprivredni kraj te jedino mjesto na Pagu koje nije na moru. Izrađeni elaborat pokazuje da je moguće u gospodarskom smislu formirati ovu općinu te da ona neće biti na teret šire društvene zajednice već će se moći financirati iz vlastitih prihoda. Ocijenjeno je da ovo odvajanje neće bitno narušiti organiziranje i financiranje Grada Paga.

Zastupnik je napomenuo kako potrebna mišljenja nisu dali lokalna uprava i jedinica Grada Paga te Zadarska županija (njezin ured je dao mišljenje 15. travnja), iako su podneseni zahtjevi za očitovanja. Neki otoci, podsjetio je predlagatelj, imaju i 8 općina. Otok Pag jest jedna geografska cjelina koja bi mogla biti samoupravna organizacijska jedinica, ali kako nije tako zahtjev mještana Kolana je potpuno legitiman.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a, Vladimir Šeks** je najprije ustvrdio da nema zakonskih pretpostavki za raspravu jer nije pribavljeno, u skladu sa stavkom 2. članka 30. Zakona o područjima općina mišljenje predstavničkog tijela - Gradskog vijeća Grada Paga, a niti mišljenje županijske skupštine i suglasnost ministra financija. Tu je, upozorio je, i mišljenje Vlade koja iz drugih razloga ne podržava donošenje zakona.

Zastupnik je predložio da se prije rasprave o meritumu stvari raspravi o zaključku Odbora, odnosno da se pomakne rok rasprave. Jer, kako se može izglasovati zakon koji će biti u toj mjeri proceduralno manjkav da će bez ikakvih problema biti osporen na Ustavnom sudu.

Ispravljajući navod **Ivo Fabijanović (SDP)** skrenuo je Šeksu pažnju da se županijska skupština očitovala, naglasivši da prethodno suglasnost treba dati Grad Pag.

Zastupnik je, zatim, podržao izmjene Zakona, uvodno ustvrdivši kako je neobično što je čitava priča krenula oko podnošenja zahtjeva za suglasnost jedinica lokalne samouprave, iako je, po tvrdnji inicijatora i grupe građana odnosno građana Kolana, zahtjev podnesen Gradu Pagu i Županiji. Očito je došlo do zabune ili gubitka dokumenata, rekao je, pa se nisu mogli slijediti zakonom predviđeni rokovi. Nakon toga de facto su se stekli uvjeti za nastavak rasprave u Hrvatskom saboru.

Zahtjev da se održi izvanredna sjednica Gradskog vijeća 28. lipnja potpisalo je pet vijećnika, rekao je zastupnik, ustvrdivši zatim da se, ako postoji sumnja u nezakonite radnje mogu poduzeti mjere prema onima koji su se ogriješili, ali da je to u ovom slučaju gradsko vijeće Grada Paga i gradonačelnik.

Zastupnik Fabijanić još je objasnio smisao svoga amandmana - prijedlog da se kod donošenja ovakvih zakona utvrde granice, da se ne ponovi ono što se dogodilo s formiranjem općine Povljane, jer, kad one nisu određene javlja se cijeli niz problema - od prostornih i provedbenih planova, utvrđivanja nadležnosti nad ubiranjem prihoda i sl. Izrazio je, na kraju nadu da će predlagatelj usvojiti taj amandman kad dođe na raspravu te da će se moći izglasati da se naselja Kolan, Mandre i Gajac zapravo formira kao zasebna jedinica lokalne samouprave - Općina Povljane.

Predlagatelj, Luka Roić složio se da je razumno odgoditi glasovanje u ovom trenutku, dok se ne ispune formalni uvjeti, rekavši kako na zahtjev šest vijećnika nije sazvana izvanredna sjednica gradskog vijeća te da zbog toga nije mogla raspravljati ni županijska skupština.

Predsjedavajući, potpredsjednik Hrvatskog sabora **Baltazar Jalšovec** ustvrdio je nakon toga da će se glasovati kad se steknu uvjeti.

Bilice

Ante Markov izvijestio je zastupnike da se 46 posto građana Bilica izjasnilo u korist formiranja općine Bilice, da se s time suglasila Skupština Šibensko-kninske županije, dok Gradsko vijeće Grada Šibenika smatra da nije u potpunosti opravdan elaborat o financijskom pokriću.

Hrvatski sabor izglasao je jedan od dva zakonska prijedloga - onaj o Bilicama, sa 106 glasova "za" i 9 "suzdržanih". O drugom će se glasovati kad se za to steknu uvjeti - po pribavljenom mišljenju nadležnih tijela.

J.R.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE O UREĐENJU STATUSNIH I DRUGIH PRAVNIH ODNOSA VEZANIH UZ ULAGANJE, ISKORIŠTAVANJE I RAZGRADNJU NUKLEARNE ELEKTRANE KRŠKO I ZAJEDNIČKE IZJAVE POVODOM POTPISIVANJA UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE O UREĐENJU STATUSNIH I DRUGIH PRAVNIH ODNOSA VEZANIH UZ ULAGANJE, ISKORIŠTAVANJE I RAZGRADNJU NUKLEARNE ELEKTRANE KRŠKO

Hrvatska utvrdila suvlasnička prava i obveze

Većinom glasova zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško i Zajedničke izjave povodom potpisivanja Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, isko-

rištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško, u tekstu predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanima (Raspravu o ovom Prijedlogu u prvom čitanju rezimirali smo u IHS-u broj 332 na strani 54).

Poimeničnom glasovanju prethodila je polemična rasprava kao i odlučivanje o prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, da se ovaj zakon donese većinom glasova svih zastupnika. Podnositelj zakonskog

prijedloga isticao je da se prihvaćanjem podnesenog akta, efikasno štite vitalni gospodarski interesi, osigurava energija, kao i zajednički nadzor i upravljanje nad nuklearnom elektranom, koja iznosom od 600 milijuna USA dolara predstavlja najvredniju investiciju izvan državnih granica. Značajan dio zastupnika koji su sudjelovali u raspravi, ukazivali su, međutim, i na sporne dijelove Ugovora, upozoravajući da je jedno vrijeme Hrvatska bila žrtvom

jednostranih postupaka slovenskog partnera.

Ipak, ovim će Ugovorom Hrvatska dugoročno osigurati značajan dio potreba za električnom energijom, te zajedno sa slovenskim partnerom nadzirati i upravljati svim poslovima koji uključuju i troškove razgradnje i skladištenja nuklearnog otpada nakon 2023. godine, kada završava životni vijek ovog objekta.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski akt podnijela je Vlada Republike Hrvatske. Predloženim zakonskim tekstom potvrđuje se Ugovor i Zajednička izjava kojima bi se u potpunosti trebalo riješiti pitanje zaštite najveće hrvatske investicije izvan zemlje, vrijedne oko 600 milijuna američkih dolara. Njime bi se ujedno trebali urediti i vlasnički odnosi u NEK-u poremećeni 1998. godine jednostranim mjerama slovenske strane, koja je hrvatsku stranu praktički razvlastila. Ugovorom su potpisnice utvrdile međusobne odnose u svezi sa statusom, iskorištavanjem i razgradnjom NE Krško, nakon osamostaljenja obiju država, te uspostave novih društveno-političkih i gospodarskih sustava u obje države.

Sastavni dio Ugovora čini i više priloga: Model Društvenog ugovora koji se sklapa između pravnih sljednika osnivača i NE Krško; Postupak ostvarivanja prava prvokupa; Načela o uređenju financijskih odnosa; te Poslovnik o radu Među-državnog povjerenstva osnovanog člankom 18. Ugovora koje je nadležno za praćenje provedbe Ugovora i obavljanje drugih poslova u skladu s Ugovorom.

Prilikom potpisivanja Ugovora, potpisana je i Zajednička izjava, koja se sastoji od tri točke. Točkama 1. i 2. Zajedničke izjave, stranke su izrazile svoju spremnost založiti se za što brže provođenje postupka potvrđivanja Ugovora pred svojim parlamentima te se dogovoriti o početku rada (7. siječanj 2002.) zajedničke radne skupine za poduzimanje radnji važnih za učinkovit početak rada Društva.

Ugovorom bi se trebao dugoročno osigurati značajan dio opskrbe Hrvatske električnom energijom i smanjiti, odnosno odgoditi, hrvatske potrebe za novim investicijama. Svaka će država dobiti polovicu ukupno proizvedene električne energije u

nuklearnoj elektrani, što će svakoj donositi oko 2,5 milijardi kilovat sati na godinu. Energija bi Hrvatskoj trebala biti na raspolaganju od 1. srpnja 2002. godine. Troškove dobivanja energije snosit će ravnopravno svaka strana po polovicu. No, najvažnije je da te troškove Hrvatska odsada može kontrolirati i nadzirati jer se radi o vlastitoj hrvatskoj proizvodnji. Kroz upravljanje NEK-om, Hrvatska će nastojati da cijena električne energije bude što je moguće niža te da se pritom ne ugrožava sigurnost samog objekta i njegov dugoročan, pouzdan rad.

Ugovor treba gledati u kontekstu mnogo širem od samih energetske koristi. Primjerice, u svjetlu obveza koje će za Republiku Hrvatsku proizlaziti iz Kyoto protokola i kvotama za smanjenje ispuštanja stakleničkih plinova. Naime, Hrvatskoj bi trebalo biti znatno lakše ispuniti obveze vezane uz ekološke standarde, ako se vrati u ravnopravno upravljanje NEK-om i korištenje nuklearne energije, nego ako to ne učini. Uz to, Hrvatska će zajedno sa Slovenijom upravljajući i iskorištavajući NEK, ostati u klubu 30-tak zemalja svijeta koje su sposobne vlastitim znanjem, gospodarskim kapacitetima i organizacijom društva u cjelini, imati i vladati nuklearnom elektranom kao jednom od najzastupljenijih i najnaprednijih tehnologija u svijetu.

Na lokaciji NE Krško postoje određeni dijelovi koji su radioaktivni. Svi će oni tamo do daljnjega i ostati najmanje do 2023. godine, za kada je predviđeno zatvaranje nuklearke (ako ne bude produljenja njenog životnog vijeka). U tom će razdoblju Hrvatska i Slovenija morati naći zajedničko učinkovito rješenje o tome što i kako s tim otpadnim tvarima. U načelu ta su pitanja uređena ovim Ugovorom kao i međunarodnim konvencijama koje se odnose na nuklearnu sigurnost i zbrinjavanje radioaktivnog otpada. Nuklearna elektrana je rizičan objekt, međutim, vodi li se dobro, rizik se može kontrolirati i tako svesti na najmanju moguću mjeru. Upravo iz tog razloga, Hrvatskoj umnogome odgovara potpisivanje Ugovora o NE Krško, jer će kao odgovoran vlasnik u suradnji sa Slovenijom mnogo više nego dosad moći brinuti o sigurnosti nuklearne elektrane, to više što je smještena u neposrednoj blizini hrvatsko - slovenske granice.

Sastavni dio ovog obrazloženja je Dodatno obrazloženje Ugovora prema primjedbama iz rasprave u Hrvatskom saboru s prvog čitanja Zakona o potvrđivanju Ugovora. Provođenje Zakona o potvrđivanju Ugovora i Zajedničke izjave neće zahtijevati posebna financijska sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske. Financiranje troškova izrade Programa razgradnje, troškova njegove provedbe, te troškova izrade Programa odlaganja, te njegove provedbe, uredit će se posebnim propisima, sukladno članku 11. Ugovora. Pri tome će se kao izvor financiranja uzeti elektroprivredna djelatnost u Republici Hrvatskoj.

U dodatnom obrazloženju Konačnog prijedloga zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o NE Krško prema raspravi u Hrvatskom saboru o Prijedlogu zakona, najveći dio primjedaba može se grupirati po slijedećim temama; financijska pitanja, otpad i razgradnja, prijevremeno zatvaranje, alternativna rješenja i sigurnost postrojenja.

U financijskim su pitanjima najistaknutija bila pitanja vezana uz točne investicijske podatke, sadašnju vrijednost postrojenja, iznose međusobnih potraživanja jedne i druge strane, troškovi proizvodnje, troškovi razgradnje i zbrinjavanja otpada, odnosno isplativost cijelog projekta povratka u suvlasništvo. Ukupna računica pokazuje da je ekonomski opravdana odluka o ostanku u projektu NE Krško temeljem novog Ugovora. Naime, izračunata dugoročna cijena proizvodnje iz NE Krško, zajedno s troškovima razgradnje i otpada (prema konzervativnoj metodologiji), niža je od 3,0 cUSD/kWh., što se može smatrati dosadašnjom referentnom cijenom za uvoz električne energije. Isplativost ostanka u projektu NE Krško je još veća ako se potrebna nadomjesna energija mora osigurati kroz baznu proizvodnju iz postojećih termoelektrana u Hrvatskoj ili bilo kojeg novog zamjenskog objekta. Isto tako, treba uzeti u obzir da se životni vijek elektrane može produžiti i iza 2023. godine, a to bi onda osiguralo još bolje ekonomske učinke.

Sredstva potrebna za realizaciju programa razgradnje i zbrinjavanja otpada prikupljat će se na dvije strane odvojeno, u Hrvatskoj i Sloveniji uz međusobnu državnu garanciju. Na

hrvatskoj strani sredstva će se u posebnom fondu prikupljati iz elektroprivredne djelatnosti i to po posebnom zakonu koji bi se trebao donijeti u roku od godine dana. Pritom će se računati s činjenicom da potrebna sredstva trebaju biti raspoloživa u određeno vrijeme prema programu razgradnje i programu zbrinjavanja što kroz razne načine sigurnog oplođivanja novca može značajno umanjiti mjesečna ili godišnja izdvajanja, odnosno poboljšati ekonomiju cijelog projekta.

Što se tiče mogućnosti prijevremenog zatvaranja, treba istaknuti činjenicu da NE Krško po projektnim rješenjima i sigurnosnim parametrima spada u red zapadnih uspješnih tehnologija, pa ne bi trebalo očekivati da EU službeno negativno reagira na daljnji rad te nuklearke. Štoviše, suvlasništvo u nuklearnoj energetskoj tehnologiji moglo bi Hrvatskoj osigurati značajniji budući položaj u odnosima s EU. Nema ni jednog službeno registriranog zahtjeva Austrije za zatvaranjem NE Krško niti bi se takav zahtjev mogao službeno vezati uz članstvo u EU, bilo Hrvatske bilo Slovenije. Inače, Austrijanci su 1978. godine referendumom odlučili trajno zatvoriti svoju jedinu, tada izgrađenu nuklearnu elektranu. Ugovorom se Hrvatska dodatno zaštitila i za sve slučajeve jednostranih slovenskih odluka u pogledu učešća u razgradnji i zbrinjavanju otpada, financiranju izrade programa, te u pogledu brze, odgovarajuće i učinkovite naknade za izvlaštenje ili ućinke jednake izvlaštenju.

Kroz raspravu je izneseno više prijedloga o alternativnim rješenjima problematike oko NE Krško i to izgradnjom zamjenskih objekata, darivanjem ili prodajom našeg udjela. Prepuštanje hrvatskog udjela slovenskoj strani je opcija kojoj nesumnjivo prethodi dugotrajno pregovaranje o vrijednosti hrvatskog udjela u NE Krško danas, o svim prijepornim potraživanjima iz prošlosti i o materijalnoj odgovornosti hrvatske strane za razgradnju i zbrinjavanje otpada iz vremena zajedničke eksploatacije. Danas nije moguće predvidjeti rezultat takvih pregovora, koji bi po prirodi stvari dugo trajali, a vjerojatno bi bile nužne i međunarodne arbitraže.

Sama izgradnja zamjenskog objekta od 338 MW koštala bi prema analizama HEP-a između 250 i 550 USD. To bi mogla biti termoelektrana

na plin, naftu ili ugljen, pri čemu je za plinsku elektranu najjeftinija izgradnja, a najskuplja proizvodnja. Ni u jednoj od tih elektrana ne bi se mogla osigurati cijena proizvodnje dugoročno konkurentna onoj iz NE Krško i to uz uračunatu razgradnju i zbrinjavanje otpada.

Postignuti dogovor sa slovenskom stranom kompromisno uključuje vrijeme početka zajedničkog upravljanja elektranom i vrijeme početka korištenja električne energije na hrvatskoj strani. Inače, NE Krško se približava polovici planiranog radnog vijeka sa sve boljim pokazateljima uspješnog rada. Ni u 2000. godini, ni u 2001. godini, nije bilo neplaniranih zaustavljanja proizvodnje. To je nesumnjivi rezultat trajnog kvalitetnog održavanja i modernizacije opreme, zahvata koji se pomno planiraju i pažljivo provode. Dugoročni planovi modernizacije i strogi programi nadzora stanja postrojenja su temelji za ostvarivanje daljnjeg stabilnog i sigurnog rada tog postrojenja s kontrolirano prihvatljivim utjecajem na okoliš.

Prema Konvenciji o nuklearnoj sigurnosti, punu odgovornost za sigurnost nuklearnog postrojenja snosi operator postrojenja. Za nadzor provođenja propisanih mjera sigurnosti nadležna je državna uprava na čijem se terenu nalazi nuklearno postrojenje. Međunarodna agencija za atomsku energiju daje preporuke o tehničkim i drugim normama za ostvarivanje sigurnosti nuklearnih postrojenja. Temeljni principi tih normi obvezujući su za sve potpisnike Konvencije o nuklearnoj sigurnosti. Željena visoka i trajna sigurnost nuklearnog postrojenja ostvaruje se odgovornim radom pogona i održavanja. Tu je uloga osoblja na elektrani nezamjenjiva, a nezavisni državni nadzor svakako je nužan radi provjere sigurnog rada.

U Hrvatskoj postoji razrađeni sustav planova i postupaka za slučaj nuklearne nesreće bilo gdje u svijetu, osobito u susjednim zemljama. Temeljna struktura organiziranosti za slučaj nuklearne nesreće obuhvaća Državni centar za obavješćivanje, Tehnički potporni centar i Civilnu zaštitu. Razrađeni planovi postupanja periodički se uvježbavaju, a sve o pripravnosti može se pronaći na Internet stranicama Ministarstva gospodarstva na adresi: www.mingo.hr/tpc navodi se na kraju predloženog zakonskog teksta kojega je podnijela Vlada Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo dao je potporu za donošenje ovoga Zakona, zajedno s amandmanima koje su podnijeli klubovi zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a i klub zastupnika LS-a. Odbor za zakonodavstvo predložio je Hrvatskom saboru prihvaćanje i zaključka kojega su predložili klubovi zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a i Klub zastupnika LS-a.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav raspravio je predloženi zakonski tekst, te utvrdio slijedeće:

Člankom 81. Ustava Republike Hrvatske propisano je da, ako Ustavom nije drukčije određeno, Hrvatski sabor donosi odluke većinom glasova ako je na sjednici nazočna većina zastupnika.

Člankom 82. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske propisano je da organske zakone kojima se razrađuje Ustavom utvrđena ljudska prava i temeljne slobode, izborni sustav, ustrojstvo, djelokrug i način rada državnih tijela te ustrojstvo i djelokrug lokalne i područne (regionalne) samouprave, Hrvatski sabor donosi većinom glasova svih zastupnika.

Člankom 139. stavkom 2. Ustava Republike Hrvatske propisano je da međunarodne ugovore kojima se međunarodnoj organizaciji ili savezu daju ovlasti izvedene iz Ustava Republike Hrvatske, Hrvatski sabor potvrđuje dvotrećinskom većinom glasova svih zastupnika.

Odbor je u raspravi naglasio da trgovačko društvo iz rečenog Ugovora crpi ovlasti iz Zakona o trgovačkim društvima, a ne ovlasti izvedene iz Ustava, pa se na glasovanje o Zakonu o potvrđivanju rečenog Ugovora ne može primijeniti odredba članka 139. stavka 2. Ustava. Iz toga proizlazi da se zakoni o potvrđivanju međunarodnih, odnosno međunarodnih ugovora kojima se ne prenose ovlasti izvedene iz Ustava na međunarodnu organizaciju ili savez, odnosno ako se ne radi o razradi Ustavom utvrđenih ljudskih prava i temeljnih sloboda, donose većinom glasova nazočnih zastupnika ako je na sjednici prisutna većina zastupnika, u skladu s člankom 139. stavkom 1. Ustava, a u vezi s člankom 81. Ustava.

Iako je Odbor ocijenio da ne postoje ustavnopravne ni poslovničke pretpostavke da Hrvatski sabor donese rečeni Zakon kvalificiranom većinom,

Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru da se zbog značenja Ugovora izjasni da li će rečeni Zakon donijeti većinom glasova svih zastupnika.

Nakon rasprave Odbor je većinom glasova donio mišljenje kojim drži da ne postoje ustavnopravne ni poslovničke pretpostavke da Hrvatski sabor donese Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško i Zajedničke izjave povodom potpisivanja Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško, dvotrećinskom većinom glasova ili većinom glasova svih zastupnika, već smatra da Hrvatski sabor rečeni Zakon donosi većinom glasova ako je na sjednici nazočna većina zastupnika.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu raspravljao je o predmetnom Zakonu u svojstvu matičnog radnog tijela. Odbor je raspolagao navedenim zaključcima i amandmanima klubova zastupnika na predmetni akt, a u uvodnom je izlaganju predstavnik predlagatelja obrazložio razlike između rješenja sadržanih u konačnom prijedlogu zakona u odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona. Predstavnik predlagatelja dodatno je pojasnio odredbe Ugovora kojima su regulirana financijska pitanja, obveze Republike Hrvatske u svezi sa zbrinjavanjem radioaktivnog otpada i istrošenim nuklearnim gorivom, kao i odredbe kojima je uređeno prijevremeno zatvaranje NE Krško i zaštita od izvlaštenja.

U raspravi koja je uslijedila ocijenjeno je da NEK dugoročno osigurava značajan dio opskrbe Republike Hrvatske električnom energijom, te da je potrebno urediti vlasničke odnose koji su poremećeni jednostranim mjerama slovenske strane. Istaknuto je da se potvrđivanjem ovog Ugovora osigurava neosporno vlasništvo Republike Hrvatske pa je temeljem toga moguće ostvarivati i sva prava i obveze s osnova vlasništva. Ukazano je i na visoke troškove razgradnje NE Krško, odlaganje radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva, koje će ugovorne strane snositi u jednakim dijelovima. S tim u svezi, izneseno je

mišljenje prema kojem bi navedeni troškovi s hrvatske strane trebali biti financirani iz dobiti Hrvatske elektroprivrede d.d. U pogledu prebijanja pojedinih kategorija potraživanja, odnosno utvrđivanju načela o uređenju financijskih odnosa, ukazano je na nedovoljnu transparentnost međusobnih financijskih obveza.

Prema ocjeni dijela članova Odbora, Ugovorom nije na adekvatan način uređeno pitanje prijevremenog zatvaranja NE Krško, prema kojem će Republika Hrvatska sudjelovati u razgradnji i odlaganju radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva razmjerno električnoj energiji koju je preuzeo član društva iz Republike Hrvatske, u odnosu na električnu energiju koju bi NE Krško proizvela u normalnim okolnostima od početka rada, do kraja životnog vijeka, ako do prijevremenog zatvaranja NE Krško dođe temeljem akata vlasti Republike Slovenije koje nisu posljedica više sile ili u smislu članka 6. Ugovora.

Također je izneseno i mišljenje prema kojemu bi Hrvatska svoj udio trebala prodati i na taj način riješiti odnose s Republikom Slovenijom. Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje rečenog zakonskog prijedloga.

AMANDMANI KLUBOVA ZASTUPNIKA

Na podnijeti zakonski prijedlog klubovi zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a i LS-a podnijeli su dva amandmana. Prvim se predlaže da se iza članka 2. doda novi članak koji glasi:

”članak 3.

Izaslanstvo Republike Hrvatske u Međudržavnom povjerenstvu iz članka 18. Ugovora, zauzet će stajalište o potvrđivanju Programa odlaganja RAO i ING i Programa razgradnje NE Krško uz prethodnu suglasnost Hrvatskoga sabora.

Izaslanstvo Republike Hrvatske u Međudržavnom povjerenstvu iz članka 18. Ugovora, zatražit će prethodnu suglasnost Hrvatskoga sabora i kada odobrava druge aktivnosti u svezi s programima iz stavka 1. ovoga članka, ukoliko je to potrebno radi zaštite prirode i zdravlja ljudi.

O provedbi Ugovora Izaslanstvo Republike Hrvatske u Međudržavnom povjerenstvu izvješćuje Vladu Republike Hrvatske”.

U obrazloženju se navodi da se time osigurava kontrola Hrvatskoga sabora nad radom izaslanstva Republike Hrvatske u Međudržavnom povjerenstvu, osobito u pogledu zaštite prirode i zdravlja ljudi.

Drugim su amandmanom podnositelji predložili izmjenu u članku 3, koji postaje članak 4a, stavak 1. mijenja se i glasi: ”Za provedbu ovoga Zakona nadležna je Vlada Republike Hrvatske”. Članak 4. tako bi postao članak 5.

U obrazloženju se navodi da se amandmanom predlaže nadležnosti Vlade Republike Hrvatske za provedbu ovoga Zakona, jer prava i obveze u svezi s upravljanjem i iskorištavanjem NE Krško pretpostavljaju aktivnosti svih tijela državne uprave, a ne samo Ministarstva gospodarstva.

PRIJEDLOG ZAKLJUČKA

Klubovi zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a i LS-a podnijeli su i Prijedlog zaključka kojim bi se Vladu Republike Hrvatske obvezalo da, u okviru svoje nadležnosti, poduzme sve mjere radi stupanja na snagu Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško u što kraćem roku.

U slučaju da se do 1. siječnja 2003. godine ne steknu uvjeti za stupanje na snagu Ugovora, Hrvatski sabor će razmotriti potrebu za stavljanjem izvan snage Zakona o potvrđivanju Ugovora, navodi se u predloženom zaključku parlamentarnih zastupničkih klubova.

RASPRAVA

Prvi se za riječ u ime Kluba zastupnika HDZ-a javio zastupnik **Vladimir Šeks** ukazujući na činjenicu da je slovenski parlament skinuo s raspravljanja ratificiranje ugovora sa svoje strane. Zatražio je stanku kako bi Klub zauzeo stajalište u pogledu daljnje rasprave o rečenoj temi.

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio zastupnik **Anto Đapić**. Smatra da je za kontekst rasprave važno upozoriti i na incident koji se dogodio u hrvatskim teritorijalnim vodama. Tom je prilikom slovenski patrolni čamac presreo hrvatsku turističku brodicu i time izazvao nepotreban incident. Zatražio je da ministar vanjskih poslova izvijesti zastupnike o svim detaljima ovog događaja. Zatražio je da Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav utvrdi kolika je potrebna većina za izglasavanje rečenog zakonskog prijedloga. I on je zatražio tridesetminutnu pauzu zbog potrebe za političkim konzultacijama unutar Kluba.

Nakon stanke ponovno se zastupnicima u ime Kluba zastupnika HDZ-a obratio zastupnik Vladimir Šeks. Smatra da se svi sporovi sa susjednom Republikom Slovenijom trebaju regulirati na pravedan i pošten način. Podsjetio je zatim na kronologiju izgradnje Nuklearne elektrane Krško koja je izgrađena zajedničkim sredstvima Republike Hrvatske i Republike Slovenije u bivšoj SFRJ. Tom je prilikom ratificiran i ugovor kojega je slovenska Vlada jednostrano raskinula donošenjem uredbe kojom je NEK prenijela u isključivo vlasništvo Republike Slovenije, odnosno njenog javnog poduzeća. Ratifikacija je u njihovom parlamentu skinuta jer je Ustavni sud Republike Slovenije utvrdio da još nema ustavnopravnih pretpostavki i da još nisu istražili da li je Ugovor u skladu s ustavnim poretom. Očito je, napomenuo je zastupnik Šeks, da u Sloveniji postoji veliko neraspoloženje za ratifikacijom Sporazuma zbog nekih spornih sadržajnih odredbi.

Ugovor ugrožava hrvatske nacionalne interese

Klub zastupnika HDZ-a ima ozbiljne prigovore na određena rješenja predloženog Ugovora koji Republiku Hrvatsku stavlja u ponižavajući položaj, i s kojim se ozbiljno ugrožavaju njeni nacionalni interesi. Upozorio je zatim na pojedine sporne detalje iz Ugovora, ističući problem vlasništva, biranja predsjednika Uprave, jednostrane okolnosti prodaje i mogućnost prijevremenog zatvaranja elektrane. Istaknuo je zatim da se ne spominju značajna financijska sredstva koja je do sada Republika

Hrvatska uložila u izgradnju, a istovremeno se traže dodatna ulaganja. Smatra ujedno, da su zastupnici HSS-a u odnosu na prvo čitanje, kada su bili protiv ovakvog sporazuma, promijenili stav. Zastupnik Šeks je zatim iznio pretpostavku da bi se razlozi ovakvog zaokreta mogli potražiti u mogućem povoljnijem otkupu žita od hrvatskih seljaka. Na ove je hipoteze odmah reagirao predsjedavajući, ukazujući zastupniku Šeksu da iznijetim ocjenama neutemeljeno vrijeđa jednu parlamentarnu stranku. Zatražio je ujedno da iznese konkretne zaključke svoga Kluba.

Neprihvatljive su formulacije oko utvrđivanja vlasnika, biranja predsjednika Uprave i jednostrane okolnosti prodaje i prijevremenog zatvaranja objekta.

Zastupnik Šeks je istaknuo da ne želi vrijeđati stranku već traži pravovaljani odgovor na brojne analize tiskanih i elektronskih medija koji su ocijenili da je promjena stajališta pospješena dogovorom oko predstojećeg otkupa pšenice. Klub zastupnika HDZ-a smatra da Hrvatski sabor ne bi trebao raspravljati, a kamoli prihvatiti jedan ponižavajući ugovor, kojega se uostalom odrekla i druga strana. Mi smo protiv ovakvog ugovora, zaključio je zastupnik.

Za ispravak navoda javio se zatim **Luka Trconić (HSS)** ukazujući da je zastupnik Šeks iznio maštovite interpretacije, raščlanjujući jedan novinski bombastički naslov koji je lišen stvarnih činjenica. Neutemeljeno optuživanje jedne parlamentarne stranke za "političku trgovinu", neuobičajeno je u dosadašnjoj parlamentarnoj praksi, te ga u cijelosti odbijamo, zaključio je zastupnik.

Zastupnik Šeks zatražio je zatim riječ i ocijenio da je došlo do povrede Poslovnika. Smatra da prethodni govornik nije ispravio netočan navod nego je komentirao njegovo izlaganje. Predsjedavajući je ipak ocijenio da je zastupnik Trconić morao odgovoriti na netočne ocjene, držeći istovremeno da je zastupnik Šeks zlorabio kategoriju povrede Poslovnika. Dao je zatim riječ zastupniku Đapiću koji je izložio poziciju Kluba zastupnika HSP-HKDU-a.

On je istaknuo da podržava održavanje odličnih odnosa sa susjednom Slovenijom, ukazujući ujedno, da nikako ne treba prihvaćati ugovore koji narušavaju i štete interesima Republike Hrvatske. Napomenuo je zatim da se u ranije spomenutom pomorskom incidentu, slovenski patrolni brod sudario s hrvatskim turističkim brodom koji je bio pun stranih turista, iako se sve odigravalo duboko u hrvatskom dijelu Piranskog zaljeva.

U posljednje se vrijeme množe incidenti i odluke koje štete interesima Republike Hrvatske.

Smatra da ovaj incident predstavlja nastavak kontinuiranog kršenja suvereniteta kojim Republika Slovenija narušava hrvatske interese. Ukazao je zatim da Republika Slovenija u posljednje vrijeme u tijelima Europske unije učestalo lobira protiv Republike Hrvatske, tražeći i predlažući odgovarajuće sankcije.

Dvojbjen je način odlučivanja

Zbog svih navedenih činjenica, Klub zastupnika HSP-HKDU-a smatra da hrvatska politika ne bi trebala "gurati glavu u pijesak", i stalno govoriti o idiličnim odnosima sa susjednom državom. Takvi odnosi između Hrvatske i Slovenije u ovom trenutku više ne postoje, ukazao je zastupnik Đapić. Zatražio je istovremeno od Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se očituje je li za prihvaćanje ovoga sporazuma, ipak potrebna dvotrećinska većina svih zastupnika prilikom glasovanja. Napomenuo je da se međunarodnim organizacijama i povjerenstvu, kao i upravnom organu Slovenije ovim sporazumom daju ovlasti koje se izvode iz Ustava RH, pa ocjenjuje da je ipak potrebna dvotrećinska većina.

Obavijestio je ujedno da je Klub zastupnika HSP-HKDU-a, s tim u svezi, podnio ustavnu tužbu držeći da je povrijeđen pravni poredak Republike Hrvatske.

Predsjedavajući je ponovno dao potrebna objašnjenja zastupnicima Sabora. Smatra da treba pokrenuti odgovarajuću inicijativu ukoliko se žele dobiti informacije od ministara unutarnjih i vanjskih poslova. Ukoliko se želi da to pitanje bude

prethodno pitanje, onda bi se o ostanku ove točke na prihvaćenom dnevnom redu, ponovno moralo glasovati. Na kraju je zatražio od predsjednika Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da do kraja rasprave zauzme stajalište na koji se način donosi odluka.

Utvrđena su sva prava i obveze suvlasnika

Zatim je u ime Kluba zastupnika SDP-a govorio mr.sc. **Mato Arlović** koji je uvodno ocijenio da se prilikom rasprave iznose i činjenice i argumenti koje ne odgovaraju istini. Citirao je zatim pojedine dijelove Ugovora, ocjenjujući da prihvaćene formulacije i odredbe ne narušavaju integritet niti jedne od članica Ugovora. Podsjetio je zatim i na temeljne odredbe koje su ratificirane još 1971. godine. U njima se između ostaloga navodi: "Republike smatraju da bi udruženi investitori iz jedne i druge republike trebali sudjelovati u financiranju izgradnje zajedničke nuklearne elektrane u jednakim dijelovima i u istom omjeru, raspo-

Predložene odredbe utvrđuju jednaka prava, ali i jednake obveze.

djeljivati sva prava i obveze. Na istim načelima trebalo bi utvrđivati i prava i obveze tijekom eksploatacije zajedničke nuklearne elektrane". Naveo je zatim i ostale odredbe koje potvrđuju jednaka prava, ali i jednake obveze koje tumače potrebu za zajedničkim utvrđivanjem troškova, deponiranja nuklearnog otpada, zajedničkog utvrđivanja odgovornosti, kao i način utvrđivanja međusobnih prava i obveza. Sve ove odredbe ukazuju da su popisane i utvrđene sve situacije. Kritički je zatim govorio i o pojedinim interpretacijama koje nisu bile dobronamjerne jer su počivale na pogrešnim zaključcima i ocjenama, a željelo se manipulirati ovim problemom i međusobnim odnosima između Republike Hrvatske i Republike Slovenije.

Na kraju je ocijenio da se predloženim ugovorom omogućuje zaštita hrvatskih prava, obveza i odgovornosti, citirajući ujedno pojedine odredbe iz slovenskog Ustava koje nedvosmisleno štite pravo

vlasništva nad nekretninama i jamče sve detalje oko nasljeđivanja. Dodao je ujedno kako Hrvatska uvijek može zatražiti nadoknadu štete ukoliko budu povrijeđena njezina prava i interesi oko NE Krško. Suvereno je pravo susjedne države da u ovom trenutku odustane od rasprave, kao što i Republika Hrvatska može suvereno odlučivati o svim detaljima sporazuma. Na kraju je demantirao bilo kakvu političku trgovinu i špekulacije o kalkulacijama vezanim uz visinu otkupa pšenice, jer takvi dogovori nisu vođeni između SDP-a i HSS-a, zaključio je zastupnik Arlović.

Za ispravak netočnog navoda javio se zatim zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Smatra da je hrvatska Vlada prešućivala pojedine štetne posljedice zbog potkradanja od strane Slovenaca, a nikada nije zatražila namirivanje učinjene štete. Ovakva je ocjena ponukala predsjedavajućega da konstatira kršenje Poslovnika, te je ujedno izrekao opomenu zastupniku Kovačeviću. On je pak napomenuo da nikoga ne želi vrijeđati, ali želi braniti hrvatski nacionalni gospodarski suverenitet.

Jednostrani potezi slovenske strane

Ispravak navoda zatražio je zatim i zastupnik Šeks, podsjećajući da je ipak bilo situacija kada su jednostrano narušeni vlasnički odnosi donošenjem odgovarajuće uredbe od strane Vlade Republike Slovenije. Istaknuo je da su tom uredbom HEP-u priznata samo ulagačka prava, a elektrana je postala javno poduzeće Republike Slovenije. Osim toga vlasnički odnosi i isporuka električne energije Hrvatskoj, poremećeni su u srpnju 1998. godine jednostranim odlukama slovenske strane.

Pristupilo se zatim glasovanju o prijedlogu Kluba zastupnika HSP-HKDU-a o tome da se ova točka skine s dnevnog reda, kao i o pozivanju nadležnih ministara koji bi trebali objasniti pojedinosti oko incidenta u Piranskom zaljevu. Zastupnik Đapić je pojasnio da ne odustaju od glasovanja u dnevnom redu, ali time se ne odriču prava da tijekom rasprave podnesu zahtjev za dopunom dnevnoga reda, vezano za incident u Piranskom zaljevu. Predsjedavajući je prihvatio iznijeto obrazloženje, a zatim se pristupilo glasovanju o prijedlogu Kluba zastupnika HSP-

HKDU-a, da se ne raspravlja o ovoj točki. Prijedlog je odbijen jer je za njega glasovalo 49, a protiv 54 zastupnika.

Zaštita interesa najveće hrvatske investicije u Sloveniji

Ministar gospodarstva **Herivoje Vojković** zatim je kao predstavnik predlagatelja dodatno obrazložio predloženi zakonski tekst. Napomenuo je da se njime rješavaju statusna i druga pravna pitanja između dviju država o svim pitanjima vezanim za izgradnju, ulaganje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško. Time se ujedno štiti i najveća investicija Republike Hrvatske u visini od oko 600 milijuna USD, podignuta izvan granica zemlje. Ugovorom bi se također trebala dugoročno urediti sva pitanja oko

Ugovorom se dugoročno uređuju sva pitanja oko isporuke električne energije Republici Hrvatskoj.

daljnje isporuke električne energije i tako smanjiti potreba za izgradnjom novih elektroenergetskih kapaciteta u Republici Hrvatskoj. Time se Hrvatska ponovno vraća u upravljački sustav, što joj omogućava da kontrolira proizvodni proces i ujedno utječe na moguće troškove proizvodnje. Suvlasništvo od 50% prema tekstu ugovora, omogućava Hrvatskoj da raspolaže kapacitetom od 338 megavata, najmanje do kraja 2023. godine, s godišnjom proizvodnjom od 2,5 milijardi kWh, što predstavlja 17% današnje potrošnje električne energije u Hrvatskoj. Pojasnio je zatim sustav prikupljanja sredstava za kasniju razgradnju, kao i dogovorene detalje oko zatvaranja objekta i skladištenja nuklearnog otpada. Ocijenio je da svaka nuklearka, pa tako i NEK predstavlja rizičan objekt, ali se dobrim vođenjem ovaj rizik može smanjiti. Hrvatska ima interesa nadzirati i upravljati rečenim objektom koji se gotovo nalazi na hrvatsko-slovenskoj državnoj granici.

Na kraju je ocijenio da su koristi koje proizlaze iz predloženoga akta veće od mogućih šteta, pa je apelirao na njegovo prihvaćanje. Ugovor predstavlja kompromis koji rješava

veliko otvoreno pitanje u odnosima sa Slovenijom. Vlada istovremeno ocjenjuje da postoji gospodarski interes da se rečeni sporazum ratificira i stoga predlaže njegovu potvrdu.

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, govorila je zatim njegova predsjednica i zastupnica **Dragica Zgrebec**. Citirala je pojedine dijelove izvješća, navodeći da je Odbor većinom glasova predložio donošenje zakonskog prijedloga.

Ugovori se moraju respektirati i provoditi

Zatim su govorili predsjednici ili predstavnici parlamentarnih klubova zastupnika, a prvi se za riječ javio zastupnik **Damir Kajin**. Govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a, on je ocijenio da je Hrvatska privatizirala gotovo sve strateške grane, podsjećajući na detalje oko privatizacije banaka, Hrvatskih telekomunikacija, INE i HEP-a. Smatra da je najpovoljnija varijanta kada bi netko preuzeo dekomisiju NEK-a, odnosno stalnu brigu o skladištenju nuklearnog otpada. U tom bi slučaju svaka cijena za Hrvatsku bila dobra cijena. Upozorio je zatim i na druge sporne situacije sa susjednom državom, podsjećajući da tisuće bivših štetišta "Ljubljanske banke" već godinama vodi spor tražeći uložena sredstva. Hrvatska je javnost dodatno revoltirana zbog činjenice da se slovenska Elektroprivreda jednostrano odlučila na prekid isporuke električne energije Republici Hrvatskoj. Objasnio je zatim i razloge, jer je prema tumačenju slovenske strane, Hrvatska odbila sudjelovati u modernizaciji i promjeni parogeneratora vrijednog oko 100 milijuna eura.

Klub zastupnika IDS-a očekuje da Hrvatska striktno ispunjava preuzete obveze, i da započne rješavati sve navedene sporne situacije i nesporazume bez revanšizma i nekakvih represalija. Istovremeno, obje bi strane morale biti svjesne potrebe međusobnih ustupaka i kompromisa, osim teritorijalnih pitanja gdje se ne smije trgovati. Ocijenio je da se sporazumi moraju provoditi, a u suprotnom se nanosi šteta hrvatskoj Vladi kao i samoj državi. Najspornija će situacija izbiti kada se u Hrvatskoj bude tražila lokacija za zbrinjavanje nuklearnog otpada, napomenuo je zastupnik Kajin, ocjenjujući ujedno

da će struja dobivena iz Krškog sigurno poskupjeti zbog dodatnih troškova. Smatra da se predložena ratifikacija sporazuma komplicira i zbog pritiska tzv. "lobija za ugljen", jer se u slučaju negativnog odgovora mora započeti s izgradnjom termo-elektrana.

Treba riješiti i problem tisuća štetišta "Ljubljanske banke" u Republici Hrvatskoj, koji već godinama vode spor tražeći povrat uložениh sredstava.

Zbog korektnih susjedskih odnosa, dogovor je potreban jednoj i drugoj strani, budući da dijele zajedničke gospodarske interese. Osim toga, Slovenija nam je drugi turistički partner, odmah iza Njemačke, a uskoro će se započeti s primjenom propisa i režima Šengenskog sporazuma na zapadnim granicama. Zbog svih navedenih interesa, potrebno je strpljivo rješavati nagomilane probleme, sugerirao je zastupnik, kritizirajući ujedno pojedine ratoborne tonove koji su se čuli tijekom rasprave.

Za ispravak navoda javio se zastupnik **Vladimir Šeks**. Utvrdio je da nije točno da Vladini potpisi istovremeno obvezuju Sabor. Osim toga saborskom je rezolucijom precizno utvrđeno stajalište i gabariti o razgraničenju morske i kopnene granice sa susjednom Slovenijom. Za ispravak se javio i zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**, ocjenjujući da bi svaka arbitraža bila za Hrvatsku povoljnija od ovakvog sporazuma, jer je Hrvatska nedvojbeno oštećena jednostranim odlukama oko prekida isporuke električne energije. Zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** smatra da je netočan navod da bi nepotvrđivanje ovog ugovora naškodilo interesima i ugledu Republike Hrvatske. Zastupnik **Anto Kovačević** ocijenio je zatim, da hrvatska diplomacija nije primjerenom zaštitila nacionalne interese, uspoređujući ih sa "šegrtom Hlapićem", što je ponukalo predsjedavajućeg na izricanje nove opomene zastupniku Kovačeviću.

Zatražiti međunarodnu arbitražu

Zatim je u ime Kluba zastupnika DC-a govorio zastupnik dr.sc. **Mate**

Granić, koji je uvodno elaborirao o zajedničkim interesima dviju država na svom putu u Europu. Međutim, parafirani sporazum o rješavanju spornih graničnih pitanja, odbacila je cjelokupna hrvatska javnost, gotovo sve parlamentarne stranke kao i međunarodni stručnjaci za ovu problematiku. Ne smije se istovremeno zaboravljati da Slovenija koristi legalno pravo lobiranja kako bi kod stranih partnera dobila podršku, nauštrb hrvatskih očekivanih interesa. Upozorio je, međutim, da hrvatska Vlada ne reagira odgovarajuće na navedene aktivnosti, tražeći ujedno da svoju pregovaračku platformu prethodno verificira u Saboru. Podsjetio je zatim da je međunarodna arbitraža uobičajeni i civilizirani način rješavanja spornih pitanja, tražeći ujedno da se ne odustane od opravdanih zahtjeva hrvatskih štetišta u bivšoj "Ljubljanskoj banci", iako Slovenija tvrdi da se taj problem treba rješavati u okvirima sukcesije.

Slovenska strana je spretnim manevrom zatražila očitovanje Ustavnog suda i odložila ratifikaciju.

Zbog svih navedenih i otvorenih pitanja, Hrvatska bi trebala zatražiti hitnu međunarodnu arbitražu jer iz dosadašnjih iskustava nije realno očekivati da će Slovenija izmijeniti svoja stajališta.

Što se tiče Sporazuma o Nuklearnoj elektrani Krško, Slovenija je spretnim manevrom odložila ratifikaciju, tražeći očitovanje svoga Ustavnog suda. Zastupnik Granić ocijenio je da bi trebalo odgoditi ratifikaciju, te istovremeno predložiti obligatornu međunarodnu arbitražu za državnu granicu, uključujući i Piranski zaljev, problem štetišta, kao i za NE Krško.

Sada se za ispravak javio zastupnik Kajin, koji je zapitao zašto svojedobno HDZ-ova Vlada nije predložila obligatornu arbitražu za navedena sporna pitanja.

Ukloniti neprecizne formulacije koje štete hrvatskim interesima

Zastupnica **Đurđa Adlešić** govorila je zatim u ime Kluba zastupnika HSL-a. Navela je da je odluka Kluba da trenutno nije potrebno niti glasovati, niti raspravljati o ratifikaciji

ovog Sporazuma jer ga ne provodi ni slovenska strana. Navodeći da su u drugom čitanju uklonjene pojedine nepreciznosti, zastupnica je ukazala na pojedine dijelove sporazuma koji nisu povoljni za hrvatske interese. Istaknula je da se u dijelovima teksta kojima se uređuje prijevremeno zatvaranja elektrane, troškovi rada, te razgradnja nuklearnog otpada, nalaze nejasne formulacije i sporne točke koje mogu biti štetne za hrvatsku stranu. Ocijenila je zato da su potrebni novi pregovori kako bi se uskladili svi gospodarski i ekološki interesi. Smatra da je moguće postići sporazum na novim temeljima, a za predloženu formulaciju Klub je jednoglasno odlučio da ne može glasovati.

Sporazum ne spominje suvlasnički status Hrvatske

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zatim zastupnik dr.sc. **Tomči Tadić**. On je uvodno podržao ocjenu zastupnika Đapića kojom navedeni Sporazum predstavlja politički, gospodarski i ekološki fijasko Republike Hrvatske. Ocijenio je zatim da je tekst napisan po mjeri Slovenije, odnosno po mjeri domaćih lobija koji žele zaraditi na poslovima razgradnje Nuklearne elektrane Krško. Zamjerio je zatim što su novčane vrijednosti iskazane u dolarima umjesto u kunama ili makar

Hrvatska ne bi trebala forsirati ovaj sporazum jer je štetan za njene interese.

u vrijednosti neutralne valute. Sadašnju situaciju ocijenio je apsurdnom jer hrvatska strana raspravlja o Sporazumu, a slovenska je čitav slučaj prepustila Ustavnom sudu. Podsjetio je ujedno da je njegov Klub zastupnika podnio ustavnu tužbu nadležnom sudskom tijelu. Ocijenio je zatim, da ne postoje argumenti i razlozi zbog kojih bi Republika Hrvatska trebala forsirati ovaj sporazum koji je sam po sebi štetan za njene interese. Smatra da treba iskoristiti sve pozitivne pozicije nakon što je Slovenija 1998. godine poduzela jednostrane mjere. Tada je trebalo arbitražno zahtijevati da se Hrvatskoj isplati 700 milijuna USD i riješiti čitav problem.

Uostalom, svaka bi arbitraža za Hrvatsku bila povoljnija od pred-

loženih mjera, ocijenio je zastupnik Tadić. U razgovorima koji su nakon toga uslijedili, bolju je poziciju zauzela Slovenija u čijim su komisijama sjedili kompetentniji i stručniji ljudi za razliku od administrativaca na hrvatskoj pregovaračkoj strani. Slovenija nije prihvatila opciju produžene razgradnje, a Hrvatska je u međusobnom prebijanju potraživanja napravila jednostrane ustupke na svoju štetu. Napomenuo je da sastav pregovaračkih timova i komisija otkriva da su Slovenci bili zastupljeni i ekspertima za zaštitu okoliša, dok je hrvatsku stranu primarno zanimao gospodarski aspekt problema. Napomenuo je da u Sporazumu manjkaju dijelovi teksta kojim Hrvatska postaje suvlasnikom objekta, već se govori o zajedničkom tijelu koje upravlja elektranom. Slovenci ujedno odbijaju navesti koliki su gubici i anuiteti Krškog, a hrvatska strana ipak pristaje na podmirivanje polovice svih troškova. Podsjetio je zatim da se troškovi zatvaranja nuklearne elektrane u Temelinu procjenjuju na milijardu USD, a prema procjenama njemačkih konzultanata, u Krškom bi iznosili od 690 do 785 USD.

Upozorio je da će cijena struje zbog navedenih dodatnih troškova, biti sve skuplja, pa bi se trebalo okrenuti drugim alternativnim izvorima. Susjedna Bosna i Hercegovina oglašila je prodaju elektrana na slobodnom tržištu koje godišnje daju 2,2 gigavata električne energije. To je sedam puta veća vrijednost od energije iz nuklearke, pa se Hrvatska može odlučiti i za ovaj energetske izvor. I on je spomenuo jednostrane poteze susjednog partnera, zbog kojih je hrvatskim interesima nanesena znatna šteta. Prvi put se to dogodilo 1985. godine kada su Slovenci donijeli moratorij o izgradnji bilo kojih nuklearki u Sloveniji i izvan nje. Nakon toga su 1998. godine Hrvatsku izbacili iz statusa suvlasnika jednostranim aktom. Napomenuo je zatim da svi slovenski gradovi na udaljenosti do 50 kilometara primaju ekološku rentu, dok hrvatska naselja nemaju odgovarajuće nadoknade. Budući da se prema međunarodnim konvencijama o pitanjima sigurnosti brine domicilna država, Hrvatskoj se ovakav sporazum ne isplati. Ne znaju se točne cijene razgradnje, niti struje, pa čak ni vrijeme konačnog gašenja ovoga objekta. Zbog svih navedenih manjkavosti naš Klub zastupnika,

nikada neće podržati donošenje ovakvog sporazuma, zaključio je zastupnik Tadić.

Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** javila se zbog ispravka netočnog navoda. Ispravila je podatak oko pitanja vlasništva, navodeći da je člankom 2., utvrđeno da su hrvatska i slovenska elektroprivreda (LSGNDO Ljubljana), osnivači ili članovi društva Nuklearna elektrana Krško, a stavkom 5., istoga članka govori se da je temeljni kapital podijeljen na dva jednaka poslovna udjela koji se prenose na suosnivače.

I zastupnik **Josip Leko (SDP)** javio se zbog ispravka navoda da prijašnjim sporazumima nije utvrđena obveza NEK-a za smještaj i rizike u otpadu. Citirao je odredbe sporazuma iz 1982. godine kojim su uređeni ovi odnosi.

Podjela obveza - ali tek nakon utvrđivanja temeljne visine kapitala društva

U nastavku rasprave govorila je zastupnica **Marina Matulović-Dropulić (HDZ)** koja je najprije ispravila tvrdnju zastupnika Kajina da prijašnja vlast nije tražila arbitražu za štedišu "Ljubljanske banke" i za NE Krško. Međutim, arbitražu moraju prihvatiti obadvije strane u sporu, upozorila je zastupnica. Napomenula je da su zastupnici u prvom čitanju tražili uvid u cjelokupnu izvornu dokumentaciju, ali važeći ugovori i sporazumi još uvijek nisu dostupni. Zatraženi su i točni iznosi potraživanja obiju strana, kako bi se zastupnici mogli u potpunosti informirati o cjelokupnom problemu. Ukazala je zatim na pojedine fragmente sporazuma i ugovora iz prethodnih godina, kojih se slovenska strana do sada nije držala. Podsjetila je i na dijelove kojima zapošljavanje radnika mora biti pola - pola, a sadašnje imenovanje rukovodećih kadrova odstupa od navedenog principa. Ukazala je zatim da je hrvatska strana tek nakon 8 mjeseci saznala za kupnju parogeneratora koji je s ugradnjom vrijedio 70 milijuna USD, a Hrvatska je trebala sudjelovati u vraćanju tih sredstava. Slovenska je Vlada, na posljetku 1998. godine, donijela uredbu kojom je potpuno razvlastila HEP, a hrvatska bi strana samo trebala pokrivati nastale troškove. Svi navedeni podaci ukazuju, nastavila je zastupnica

Matulović - Dropulić, da niti jedan dogovor nije poštovan, nego je HEP-u 30. srpnja 1998. godine obustavljena isporuka električne energije. Slovenski je parlament jednostrano i bez konzultacija donio Zakon o dekomisiji, po kojemu bi HEP morao izdvajati sredstva za dekomisiju u fond koji je u potpunoj nadležnosti Republike Slovenije. Istovremeno, slovenska strana prenosi sva neotplaćena kreditna sredstva sa slovenskog osnivača na NE Krško, dok hrvatska strana uredno isplaćuje uzete kredite za izgradnju. Taj kredit iznosi 128 milijuna USD, pa se onda postavlja pitanje; koliki je udjel Hrvatske u izgradnji nuklearne elektrane?

Bilo bi korisnije uložiti sredstva u izgradnju novog energetskeg objekta, nego u razgradnju nuklearke i zbrinjavanje otpada.

Nakon brojnih izbjegavanja oko preuzimanja obveza, Klub zastupnika HDZ-a ne može vjerovati da će slovenska strana odjednom promijeniti dosadašnju praksu i početi ispunjavati obveze, pa čak ako se one ratificiraju. Zastupnica je ocijenila da još postoji dosta nepoznanica i međusobnih dugovanja, što bi se trebale rasvijetliti prije ratifikacije. Temeljni kapital bi tek trebalo utvrditi, a iznos predviđen tim ugovorom u tolarima predstavlja proizvoljni podatak. Nezamislivo je da se predlaže ratifikacija ugovora bez točnih podataka o visini temeljnog kapitala društva, naglasila je zastupnica. Ukazala je zatim na još neke troškove koji su u proteklom periodu bili nepovoljni za hrvatsku stranu, te se usprotivila formulacijama u kojima se definira stjecanje prava članova društva, kao i prava i obveza u svezi s iskorištavanjem i upravljanjem objektom. Nigdje se jasno ne utvrđuje da će ratifikacijom Sporazuma HEP postati i ostati vlasnik 50% Nuklearne elektrane. Odvjetnik HEP-a kaže da bi se "tako moglo tumačiti", iako svi znamo što znače ovakve dvojbene formulacije, upozorila je zastupnica.

Potpuno je netočno i tendenciozno da Hrvatska prema sporazumu iz 1982. godine mora zbrinuti 50% otpada, jer prema navedenom i još važećem tekstu, svatko se na svom

području mora brinuti za otpad. U Hrvatskoj je još uvijek teško pronaći lokaciju za komunalni, a kamoli nuklearni otpad. Smatra ujedno da je racionalnije i bolje rješenje za Hrvatsku ukoliko se odluči za izgradnju nove elektrane od 350 megavata, a sadašnja cijena uvezene električne energije niža je od one koja će početi doticati iz Krškog. Smatra da potrebna sredstva treba radije uložiti u izgradnju novoga objekta nego u razgradnju nuklearne elektrane i otpada. Klub zastupnika HDZ-a smatra da se ovaj Ugovor ne može ratificirati ukoliko ne postoji mogućnost novih pregovora i postizanja bitno povoljnijih uvjeta za Hrvatsku, zaključila je zastupnica, predlažući na kraju rješavanje spora kroz međunarodnu arbitražu.

Zastupnik Kajin zatražio je ispravak navoda i zapitao zašto Republika Hrvatska nije zatražila sudsku zaštitu nakon što je slovenska strana odustala od arbitraže u pogledu potraživanja štetiša "Ljubljanske banke". I zastupnik Josip Leko odlučio se za ispravak navoda. Smatra da nisu točni navodi zastupnice da smo razvlašteni u pravima i istovremeno pozivanje na validnost ugovora i sporazuma iz ranijeg perioda.

Zaštićeni su interesi i pravna sigurnost Republike Hrvatske

Govorio je zatim mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** koji je uvodno istaknuo da će Klub zastupnika SDP-a glasovati za ratifikaciju predloženog zakonskog teksta. Smatra ujedno da treba dati potporu inicijativama kojima bi se na dogovorani način riješila otvorena pitanja. Ukazao je zatim i na određene specifičnosti i protumačio suštinu potpisanih sporazuma iz bivše SFRJ koji se odnose na pitanja suvlasništva, odnosno zajedničkih ulaganja. Drži ujedno da se određene dvojbe javljaju prvenstveno zbog tumačenja, a ne samog sadržaja ugovora. Obrazložio je zatim i pojedine sporne segmente ugovora oko utvrđivanja visine temeljnog kapitala. Upozorio je, da je predložen zaključak kojim hrvatska strana traži da se pitanja oko programa zbrinjavanja i razgradnje moraju prethodno pojaviti pred Saborom. Time bi se omogućilo da Hrvatski sabor mora dati prethodnu suglasnost u dijelu našeg povjerenstva prije

samog odlučivanja o ekološkim pitanjima i zaštiti ljudi i prirode, istaknuo je zastupnik Arlović. To povjerenstvo može imenovati stručna tijela koja su dužna da u roku godinu dana pripreme potrebni program. Međutim, nastavio je zastupnik, taj program ne može stupiti na snagu prije nego što ga odobri povjerenstvo. Ukoliko ne dođe do rješavanja spora i preuzimanja do kraja radnog vijeka ove nuklearke, tada u roku od dvije godine svatko treba uzeti svoj dio, istaknuo je zastupnik, upućujući pri tome na one odredbe Ugovora u kojima stranke mogu tražiti arbitražu u skladu s međunarodnim propisima. Interesi hrvatske strane zaštićeni su i odredbama u članku 10., stavak 8., gdje se priznaje da Hrvatska neće morati sufinancirati onaj dio za koji nije preuzela električnu energiju. Ukoliko slovenska strana aktom državne vlasti zatvori objekt, mi ćemo platiti svoj dio razmjerno preuzetoj struji, a ne prema ugovorima i obvezama koje smo do sada imali i koji su nepovoljniji za hrvatsku stranu. Precizno su formulirane i odredbe prema kojima Hrvatska može zaštititi svoj dio i zatražiti naknadu za izvlaštenje. Zbog svih navedenih razloga Klub zastupnika SDP-a ocjenjuje da Republika Hrvatska kroz predloženi tekst Ugovora ima pravnu sigurnost i da su njezini interesi i prava osigurani, zaključio je zastupnik Arlović.

Zastupnik **Ivan Milas (HDZ)** javio se zbog ispravka navoda. Smatra da su se promijenile okolnosti od prethodnih samoupravnih dogovora kojima su bili regulirani odnosi. Sada su važeće odredbe međunarodnog ugovora i trgovačkog prava, pa se nisu mogle primijeniti prijašnje deklaracije, čak niti na području pravopisa, a pogotovo ne na području međunarodnog prava. Za ispravak netočnog navoda odlučila se i zastupnica **Marina Matulović - Dropulić (HDZ)**, koja je konstatirala da su pregovori počeli 8. X. 1996., a ne 1998. godine. Dosadašnje ponašanje slovenske strane pokazuje da postoji opravdana zabrinutost za nastavak i provedbu Ugovora.

Zastupnik Arlović ocijenio je da je prekršen Poslovnik te se ponovno javio za riječ. Ocijenio je da je prethodna izlagateljica u drugom dijelu ispravka, ispravljala drugačije mišljenje, a ne netočan navod. Na Bledu je 1996. godine održan razgovor predstavnika vlada, ali ne i

razgovor o problemima oko NE Krško, zaključio je zastupnik.

Ispravak netočnog navoda zatražio je i zastupnik Vladimir Šeks, ocjenjujući da je netočan navod zastupnika Arlovića da je spomenuti 10. članak Ugovora, povoljniji za Hrvatsku u odnosu na prethodne ugovore. Smatra da nejasne, proizvoljne i arbitrarne formulacije ne omogućuju tako optimističnu procjenu, to više jer je sve prepušteno Sloveniji da jednoglasno procjenjuje i ocjenjuje.

Postoji odgovornost za zbrinjavanje nuklearnog otpada

Zatim je u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a govorila zastupnica dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**. Podsjetila je da su u razdoblju od prvog čitanja obavili čitav niz razgovora i konzultacija sa članovima Vlade, ali i s ekspertima za navedena pitanja, što se u svakom slučaju može navesti za potpredsjednika Vlade dr.sc. **Gorana Granića**. Tom su prilikom iznijeta kvalificirana objašnjenja koja su odgovorila na pitanja koja su se pojavila tijekom prvog čitanja, objasnila je zastupnica Pusić. Određene nejasnoće ostale su još uvijek oko odredbi članka 10., stavka 8., predloženog Ugovora. Problematična je ona odredba koja slovenskoj strani daje mogućnost zatvaranja

Odredbama predloženog sporazuma Hrvatska može zaštititi svoje interese i kontrolirati funkcioniranje nuklearne elektrane.

nuklearne elektrane prije kraja životnog vijeka. Određene rezerve u tom pogledu ublažava činjenica da bi i Hrvatska zadržala pravo da je riječ o objektu na njenom teritoriju, te da u tom slučaju Hrvatska snosi troškove samo za preuzetu količinu energije, a ne polovicu troškova.

Zastupnica je zatim podsjetila da prema važećim međunarodnim odredbama, Hrvatska u svakom slučaju mora preuzeti odgovornost za zbrinjavanje svog dijela nuklearnog otpada. Iz odredbi predloženog zakonskog teksta ne proizlazi pak da se ovaj otpad mora skladištiti na našem teritoriju, već da je Hrvatska odgovorna za njega. Odredbama

predloženoga Ugovora Republika Hrvatska može odgovarajuće zaštititi svoje interese te kontrolirati funkcioniranje nuklearne elektrane koja se nalazi dvadesetak kilometara od Zagreba. Preuzeta inicijativa je na hrvatskoj strani, zaključila je zastupnica, najavljujući da će Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a podržati ratifikaciju ovoga sporazuma.

Sada se za ispravak navoda odlučio zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. On je ocijenio da Hrvatska nema međunarodne obveze oko troškova zbog zbrinjavanja otpada i zatvaranja nuklearke, jer je slovenska strana svojedobno jednostrano narušila odredbe sporazuma. I zastupnik dr.sc. **Mate Granić (DC)** javio se zbog ispravka netočnog navoda ocjenjujući da bivše hrvatske vlade nisu potpisale niti jedan sporazum koji bi bio štetan za Republiku Hrvatsku. Sa Slovenijom su tom prilikom potpisana 34 sporazuma ili protokola, a mnogi od njih su temeljem kredibiliteta i suvereniteta sadašnje Hrvatske. Napomenuo je zatim da je sadašnja Vlada parafirala jedan sporazum kojim su blokirani svi odnosi sa susjednom zemljom. A i sada se dogodilo, zaključio je zastupnik Granić da je ovaj sporazum slovenska strana spretnim manevrom uspjela izbjeći.

Nema razloga za strah

Luka Trconić (HSS) je, u ime Kluba zastupnika HSS-a, upozorio - nije dobro da su tenzije dovedene do usijanja jer u takvoj atmosferi pravi argumenti gube snagu, te smatra da je potrebno analizirati nastalu situaciju koja je delikatna jer se tiče nacionalnih interesa. Spomenuo je da je ekološka svijest u svijetu i Hrvatskoj toliko narasla da se više ne dvoji o tome graditi još centrala ili ne. Međutim, još prije nekoliko godina nije se tako mislilo, i unatoč saznanjima o geološkoj strukturi našeg tla koja nije pogodna.

U ovoj diskusiji valja razlučiti, rekao je gospodin Trconić jesmo li u obvezi ili nismo, kako bismo bili potpuno sigurni postoje li razlozi da se Ugovor potvrdi.

Sve nastale zablude oko tog pitanja proizlaze iz mistifikacija o tome kako Slovenija nakon potpisivanja Ugovora nije obvezna brinuti o nuklearnom otpadu. Ono je razmatrano i u Klubu

i zaključeno kako nema razloga za strah.

Podsjetio je na davnu 1970. godinu kada se zajednički prišlo izgradnji nuklearne elektrane, a u temeljnom osnivačkom ugovoru jasno navelo da su prava i obveze "fifti-fifti", a isto je ponovljeno u Sporazumu potpisanom 1982. godine. Tako je ostalo sve do donošenja jednostrane odluke i razvlaštenja Hrvatske. Da to i opet žele, Slovenci to ne bi mogli ostvariti zbog normi međunarodnog prava, rekao je zastupnik upitavši - zašto već tada 1998. godine nije pokrenut

Sve zablude proizlaze iz mistifikacija o tome kako Slovenija nakon potpisivanja Ugovora nije obvezna brinuti o nuklearnom otpadu.

postupak međunarodne arbitraže. Sada je, međutim, jasno da se odbijanjem ratifikacije Ugovora ne dovodimo u bolju situaciju jer naše obveze time ostaju iste. Finese su jedino u pitanju što s vremenom u kojem nismo koristili struju. U javnosti je na tom slučaju mistificiran ovaj Ugovor koji je to više potrebno dobro analizirati.

U početku je i sam bio kritičar pojedinih odredbi, rekao je, jer je bio mišljenja kako ih je bilo moguće i drugačije formulirati. Međutim, bez obzira na to kako ga doživljavali, Ugovor odgovara interesu Republike Hrvatske.

Za to postoje više razloga - Hrvatskoj je energija potreba, - uključena je provođenje sigurnosnih mjera, - imamo uvid u povećanje temperature savske vode (nećemo biti u situaciji čekati što će učiniti Republika Slovenija na svome teritoriju).

Mnogi su u svojoj diskusiji prigovorili da je slovenski partner bio nepouzdan, s kojom ocjenom se slaže, rekao je, i još ostaje mogućnost da slovenski građani odluče referendumom zatvoriti elektranu, rekao je. Normalno je i da se nameće pitanje - jesmo li dovoljno zaštićeni. U vezi s time osobno tvrdi, da po ovim odredbama imamo sveobuhvatno obeštećenje, a što se tiče zbrinjavanja otpada, siguran je da postoje sredstva da se i to pitanje riješi.

Ako se na ovaj problem gleda na ovakav način, smatra da nema potrebe "dizati temperaturu" i iznalaziti neke

druge razloge koji bi bili protivni potpisivanju ovog Ugovora.

Na dio ove rasprave **Vladimir Šeks (HDZ)** je uputio ispravak navoda i osporio rečeno da nisu narušeni, odnosno, poremećeni vlasnički odnosi. Uostalom, rekao je, Vlada je uz prijedlog zakona priznala da je došlo do poremećaja u srpnju 1998. godine, donošenjem jednostranih mjera slovenske Vlade. Poznato je da je slovenska strana zakonom stvorila novu ljubljansku banku koja nije preuzela obveze štediša stare banke.

Nakon ovih riječi zastupnika Šeksa, predsjedavajući je izrazio uvjerenje u to da će se dvojica vrsnih pravnika uspjeli razumjeti na stručnoj razini.

Na istu je diskusiju dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** uputio svoj ispravak jer smatra da ratifikacija ugovora nije hrvatski interes, a pogotovo ne seljački jer će oni morati jednoga dana na svome području zbrinuti nuklearni otpad.

Predsjedavajući ga je upozorio da ovim riječima nije ispravio netočan navod.

Što ćemo s vlasništvom?

Riječ je zatražio i dobio predstavnik Vlade dr.sc. **Goran Granić**. Prema podatku koji je iznio u vrijeme preoblikovanja društva s ograničenom odgovornošću vlasništvo je bilo u odnosu 50:50, i upozorio da se ne raspravlja o gradnji nove elektrane ili o pitanjima Ljubljanske banke, nego o činjenici da smo u korištenju te elektrane već 20 godina i iz te činjenice treba iznaći odgovor - što s tim vlasništvom činiti u budućnosti.

Polazeći od činjenice da nuklearna elektrana postoji i da smo 50-postotni vlasnici, da su nam ta prava nasilno blokirana prekidom isporuke struje, čime je Republika Hrvatska pretrpjela štetu od najmanje 250 milijuna dolara, nemamo pravo odreći se tih potraživanja.

Smatrajući kako je prvenstveno potrebno odgovoriti na ova pitanja, naglasio je, da Ugovor štiti hrvatske interese na način kao što bi štiti slovenske da je objekt u Hrvatskoj. Naime, u tom smislu je citirao

Ustavnu odredbu u članku 50. koja govori da je zakonom moguće u interesu RH ograničiti ili oduzeti vlasništvo, uz nadoknadu tržišne vrijednosti - da se poduzetnička sloboda i vlasnička prava mogu iznimno ograničiti zakonom, radi zaštite interesa i sigurnosti RH, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja. To si isto pravo uzima i Slovenija, rekao je dr. Granić.

U raspravi je smatrao potrebnim reći da svaki projekt, pa i ovaj vezan uz elektranu, sadrži sve uvjete za izgradnju, način korištenja, zbrinjavanje otpada i precizira način zatvaranja, sanaciju terena, a naša je greška, rekao je, što u našim zakonima te odredbe nisu dorečene.

Što se tiče nuklearne sigurnosti - nitko ne može oduzeti pravo Sloveniji koja ima obveze da kao članica Međunarodne zajednice vodi računa o nuklearnoj sigurnosti, i poštuje postojeće standarde.

Čuo se prigovor da prema Ugovoru predsjednik uprave ima određena ovlaštenja samostalno donositi odluke, i odgovorio da je to stoga što se radi o objektu u kojem se u svakom trenutku mora znati tko donosi odluke.

Ovaj Sporazum u cijelosti štiti interese Republike Hrvatske, opetovao je potpredsjednik Vlade, a moguće je otvoriti i druga pitanja, odnosno - je li isplativo prodati dio sa svim svojim pravima i obvezama, koje su svagdje jednake pa one ostaju iste kada bismo bili investitori u nekoj drugoj zemlji.

Ivan Milas (HDZ) se javio za ispravak navoda, rekavši da ne može direktor firme promijeniti neki međudržavni ugovor, te prigovorio potpredsjedniku Vlade kako mu "pravne interpretacije baš nisu najbolja strana".

Za ispravak navoda javio se i **Vladimir Šeks (HDZ)**, i rekao da potpredsjednik Vlade nije u pravu kada tvrdi da Slovenija može svojim unutarnjim zakonodavstvom, isto kao i Hrvatska, pozivajući se na članak 50. Ustava, ograničavati vlasništvo, zato što - međudržavni ugovori imaju snagu iznad zakona, pa se ne mogu mijenjati ili dopunjavati. Predsjednika uprave, može imati samo slovenska strana, a on ima odlučujući glas, pa se postavlja pitanje - gdje je tu jednakopravnost.

Predsjedavajući se ispričao na upadici i rekao da hrvatska strana ima predsjednika nadzornog odbora,

a svaku odluku predsjednika uprave moguće je odmah preispitati.

Na postavljeno pitanje odgovorio je dr.sc. **Goran Granić** rekavši da u slučaju zaštite okoliša ili zdravlja, svaka zemlja može donijeti odluku o ograničavanju ili oduzimanju vlasništva, ali jasno uz nadoknadu.

Ugovor nas dovodi u nepovoljniji položaj

U nastavku rasprave sudjelovala je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**, i rekla da misli kako je pred zastupnicima najvažnija financijska obveza i da svatko, bez obzira na stranačke boje, treba postupiti po svojoj savjesti. Njoj savjest ne dopušta da dade glas i potvrdi ovaj Ugovor, rekla je. Razlog je taj što potvrđivanje ugovora Hrvatsku dovodi u nepovoljni položaj, a on je lošiji nego je objektivno trebao biti. Polazeći od činjenice da nuklearna elektrana postoji i da smo 50 postotni vlasnici, da su nam prava nasilno blokirana prekidom isporuke struje, čime je Republika Hrvatska pretrpjela štetu od najmanje 250 milijuna dolara, nemamo pravo odreći se tih potraživanja.

Pogotovo ne treba podleći pritiscima i prihvatiti navode koji idu u prilog potpisivanju sporazuma.

Kao razlog "za" potpisivanje, predlagatelj navodi da je objekt rizičan, a da ćemo mi kao odgovorni vlasnik, više nego do sada, moći brinuti o sigurnosti elektrane, smještene u neposrednoj blizini naše granice. Predlagatelj to kaže - upozorila je - i unatoč tome što se zna da sigurnost elektrane podliježe veoma strogim međunarodnim propisima. Naime, poznato je da eventualni incident ne bi bio lokalni nego bi dobio globalni značaj. I iz toga je razloga bila izuzetno problematična odluka slovenske strane da prekine isporuku struje Hrvatskoj 1998. godine. Kao što je poznato, elektrana Krško povezana je s dva dalekovoda a u svakom trenutku, prema propisima, elektrana iz sigurnosnih razloga mora biti priključena na dva dalekovoda. Tim postupkom Slovenci su ostali samo na jednom dalekovodu, upozorila je zastupnica, rekavši da se takav postupak može smatrati nuklearnim terorizmom.

Usljed toga, Hrvatska je 4 godine bila bez te struje, a istu su Slovenci prodavali na tržištu. Sada bi im to,

prema Prijedlogu trebalo oprostiti, a mi smo, trebalo bi znati - prezadužena zemlja. Osim toga, pokazujemo spremnost preuzeti nove obveze, i zbrinuti polovicu radioaktivnog otpada, dakle i ono iz čega nismo dobili struju.

Prema tome, rekla je, ne slaže se s takvom raspodjelom prava i obveza jer je elektrana ustrojena prema državi u kojoj se nalazi, ona si osigurava pravo prvokupa i rentu lokalnom stanovništvu. Stoga se nameće pitanje kako to da država drugog vlasnika preuzima obvezu zbrinjavanja otpada, jer je mišljenja da bi to trebala biti briga same elektrane.

Istaknuvši kako nije protiv nuklearke, te svjesna i činjenice da Hrvatska nema dovoljnu proizvodnju električne energije, a proizvodnja struje iz ovih elektrana je najjeftinija, smatra da Ugovor koji se nudi to ne osigurava nego nam, štoviše, samo nameće obveze.

Uz ovu konstataciju otvara se pitanje - čemu pristati na višu cijenu od svjetske ako je u nju već uložen novac, i ako još uvijek otplaćujemo međunarodni kredit.

U situaciji kakvu imamo, morali bismo imati neospornu mogućnost formiranja cijene struje, donositi odluku o investicijama, dobiti pravo na rentu, te Hrvatska ne bi smjela dopustiti da ju se ucjenjuje na ovakav način. Jer, kako ocijeniti Ugovor koji je za nas štetniji od postojećeg a istovremeno se interes Slovenije jasno vidi, rekla je zastupnica, te upitala - dokle će u tom smislu ići naša popustljivost.

Situacija u kojoj se nalazimo takva je da sada kao vlasnici u drugim državama odustajemo od prava vlasništva, a u vlastitoj državi, prepuštamo ga stranim vlasnicima, rekla je. Trenutno, a nije dobro, sami ne određujemo cijenu telefonskog impulsa ili kamatnu stopu na kredite u bankama.

Nastavljeno je s dijelom rasprave u kojoj je govorio u ime Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav mr.sc. **Mato Arlović**, a predsjednik Sabora rekao da će o mišljenju Odbora glasovati bez rasprave, nakon završetka cjelokupne rasprave.

Frustracija prema Sloveniji

Usljedila je rasprava **Zlatka Canjuge (HND)** koji je izrazio mišljenje kako postojeća situacija u Hrvatskoj potvrđuje njegov dojam da

se dobrim dijelom manifestira frustracijom prema Sloveniji. Objektivno gledano riječ je o tvrdokornim stavovima pojedinaca s obje strane koje nastoje zamagliti situaciju nacionalnim interesima. Zapravo se radi o psihološkoj barijeri koja koči da se pitanja sa Slovenijom riješe što brže.

Unatoč tome što su u ovom Prijedlogu mnoga pitanja riješena na takav način da im se može naći zamjerka, drži da predstavlja hrabar iskorak hrvatske strane. Nastao je nakon niza godina stajanja po strani i nerješavanja pitanja elektrane Krško. S pojedinačnim rješavanjem pitanja treba nastaviti a jednako bi trebali postupiti Slovenci, te se odlučnije suprotstaviti svojim pojedincima koji se skrivaju iza nacionalističkih stavova. Premda smatra da oni nisu ozbiljna prijetnja uspostavi odnosa dviju država, kod nas se ipak često govori da nas netko hoće prevariti. Iza toga se zapravo skriva organizacijska nesposobnost da određene probleme rješavamo na međunarodnoj razini.

Osobno drži da je Slovincima u interesu što prije riješiti pitanje nuklearne centrale jer je ona na njihovoj zemlji, što je i razlog da moraju poštivati međunarodne norme.

Stavljanjem potpisa na ovaj Ugovor, hrvatska strana više sudjeluje u kontroli i odlučivanju o zbrinjavanju otpada, joj se ne dogodi da Slovenci, odluče staviti ga nadomak naše granice.

Ovo je izlaganje potaknulo nekoliko zastupnika da se jave s ispravicima navoda.

Tonči Tadić (HSP) je rekao da je ovaj Ugovor doista smjeli iskorak hrvatske Vlade, ali u potpuno pogrešnom smjeru. Uzvratilo je kako ne vjeruje da će Slovenci dovesti otpad na našu granicu jer to ne dopušta međunarodna konvencija, ali što se nas tiče to se može dogoditi, ako otpad odložimo 2 km od granice sa BiH. Premda je sklon prihvaćanju ove inicijative, rekao je da se protivi tome da se na svaki zahtjev Slovincima popušta.

Ujedno je prigovorio našoj praksi da se sporazumi prvo potpišu a onda Sabor, da bi sačuvali ugled zemlje, potvrđuje tekst sporazuma. Međutim, u ovome je zastupnik Tadić upitao - zašto bi se Slovenci žurili kada dijele brigu o otpadu i kada im se Sporazumom oprašta 200 milijuna dolara.

Hrvatska je imala jasne stavove

Na ovaj je stav **Zlatko Canjuga (HND)** odgovorio ocjenom da zastupnik nije ispravio njegov navod i upozorio - što se zbrinjavanja tiče, u slučaju potpisivanja, postoji mogućnost zajedničke kontrole i dogovaranja, a u protivnom to se prepušta slovenskoj strani.

Repliku na izlaganje zastupnika Canjuge uputio je dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** i to na njegovu konstataciju da postoji kolektivna frustracija hrvatskog naroda. To je odbacio i upozorio da je hrvatska strana dala ogromne ustupke Slovincima - vraća im njihove vikendice, isključuje se dug Ljubljanske banke, uhićujemo a potom puštamo njihove špijune.

Zbog riječi koje je zastupnik izgovorio predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić**, zatražio je da se drži do digniteta Sabora i oduzeo mu riječ.

Ispravak navoda na izlaganje Zlatka Canjuge uputio je i **Ante Beljo (HDZ)** i odbacio mogućnost da postoje frustracije hrvatskog naroda, a misli da ih ima gospodin Canjuga.

Za ispravak navoda javio se i dr.sc. **Mate Granić**, i reagirao na konstataciju zastupnika Canjuge da Hrvatska nije imala jasne stavove oko ovih problema. Tvrdi, naime, da ih je imala. Prvenstveno o granici, razgraničenju na moru kada je predlagala široki i neškodljivi prolaz za teretne i trgovačke brodove, avione, podmornice i za polaganje kablova, ali se istovremeno nije htjela odreći teritorija. Što se tiče Ljubljanske banke tražila je svojih 450 milijuna eura i nije htjela ući u problem sukcesije.

Za raspravu se prijavio **Ivan Milas (HDZ)**. Uvodno je rekao da se na Ugovor treba gledati kroz "drugi okvir" i uzeti u obzir činjenicu o privatizaciji Hrvatske elektroprivrede koja će, kao trgovačko društvo, dobiti novog vlasnika. Ona će, pak, kupovati struju od koga bude htjela, te smatra da u tom slučaju neće doći do promjene u nabavi struje, a plaćat će potrošači.

Uz konstataciju kako će nam se i ovaj Ugovor kao i svi dosadašnji obiti o glavu, predviđa slijed događanja - nakon što je već jednom došlo do jednostrane odluke, moguće je da će elektrana dobiti novog vlasnika, a nama će se dogoditi da moramo preuzeti brigu o otpadu.

Radi zaštite hrvatskih interesa ovaj Ugovor treba odbaciti rekao je Milas, te prigovorio visokim dužnosnicima što odlaze na otvaranje privatnih trgovačkih društava.

Uslijedilo je izlaganje dr.sc. **Ante Kovačevića** u kojem je citirao slovenskog ministra ekologije koji je priznao da su u zadnje 4 i pol godine "krali" struju i da tu štetu Hrvatima treba nadoknaditi.

Kritiku je potom uputio našoj Vladi da je u dosadašnjim pregovorima sa Slovenijom pokazala da je moguće izgubiti i ono što inače nije moguće - Sporazumom o pograničnom prometu daju se ogromni ustupci Sloveniji, vraćaju se slovenske vikendice, a istovremeno isključuje dug Ljubljanske banke, Hrvati vraćaju uhićeni špijunski kombi, Vlada potpisuje "najčudniji sporazum o morskoj granici".

S tim u vezi je upozorio kako se mora voditi računa o temeljnom načelu da su za svaki pedalj hrvatske zemlje ginuli naši ljudi i da je mi ne smijemo dati. Slovenci i sada imaju svoju vojsku na Svetoj Geri, i naše more, rekao je, te opetovano prigovorio hrvatskoj popustljivosti.

U svim dosadašnjim pregovorima Slovenci su "jahali na paketu", da bi nas mogli ucjenjivati, i "davati naše za naše".

Slijedom misli ministra ekologije Slovenije, uputio je prijedlog Saboru da osnuje povjerenstvo koje će istražiti koliki je taj pokradeni iznos koji Hrvatskoj svakako treba biti vraćen.

U svim dosadašnjim pregovorima Slovenci su "jahali na paketu", da bi nas mogli ucjenjivati, i "davati naše za naše", rekao je gospodin Kovačević.

Što se toga tiče, drži kako Hrvatska treba riješiti sva sporna pitanja koja ima sa Slovenijom, te da rješavanje pitanje Krškoga ne dolazi u obzir sve dok slovenski vojni i policijski čamci tjeraju naše ribare iz našeg mora; dok njihovi ratni brodovi napadaju naše turiste; dok Slovenci drže vojsku na Svetoj Geri; grade više od 4 tisuća vikendica u Hrvatskoj, a slovenski ribari "love u mutnome".

Zastupnik Kovačević je u nastavku rasprave iznio primjer jednog od najboljih ugovora sklopljenog između Francuske i Belgije na kakvome treba ustrajati i Hrvatska, a u osnovi se

temelji na principu da pola struje bude naše, a Hrvatska da nema obvezu zbrinjavati nuklearni otpad.

Na kraju je rekao da je jedina prava tema o kojoj treba raspravljati - kako zatvoriti nuklearnu elektranu.

Zahtijeva se novo razmatranje

U ispravku navoda radi kojeg se javio **Damir Kajin (IDS)** podsjetio je da je sporazum o malograničnom prometu potpisao bivši ministar vanjskih poslova gospodin Granić 1997. godine, a usvojila HDZ-ova većina, ali je i jednoglasno prihvaćen u Saboru. Imovinsko-pravni sporazum također je potpisao gospodin Granić i usvojen je 1998. godine. Što se tiče vraćanja slovenskih vikendica one su privatno vlasništvo, i sukladno tome, drži da treba ukinuti uredbu o zabrani raspolaganja imovinom građana iz Jugoslavije.

Na redu za raspravu bio je dr.sc. **Ivica Kostović** i rekao da bi u "normalnim uvjetima" (misli na pravodobnu informiranost zastupnika i javnosti) o ovakvim pitanjima bio tražen konsenzus zbog nejasnoća glede ovog ugovora. Došlo je do toga da je izazvao unutarnje-političko pitanje, a to se nije smjelo dogoditi, mišljenja je zastupnik.

Pitanje vlasništva je jedno, a pitanje struje nešto drugo, rekao je i dodao da se time ne rješava pitanje cijene struje. Klubovi zastupnika HSLS-a, HDZ-a i drugi, rekao je, nezadovoljni su rješenjem u stavku 8. članka 10. jer ono u pravnom smislu nije povoljno za Republiku Hrvatsku te zahtijeva novo razmatranje i - odgođeno glasovanje.

Uz pitanje - čemu se vezati tvrdim željeznim pravnim normama, upitao je - zašto se nije razmotrilo pitanje odnosa sa Slovenijom, pa tek onda nastavilo dalje postupati po principu "jedno pustiš drugo ne", te zašto se politička pitanja ne raspravljaju u Saboru kao što je bilo u vrijeme HDZ-a.

Nakon ove diskusije **Josip Leko (SDP)** je u ispravku navoda rekao da oporba zapravo želi izazvati krizu.

Nastavljeno je s raspravom u kojoj je **Anto Đapić (HSP)** opravdao istup zastupnika Kovačevića smatrajući da u Saboru kao "političkoj areni", stvari (riječ špijuniranje) treba nazvati pravim imenom.

Dalekosežne posljedice

Anto Đapić (HSP) rekao je da donosimo Zakon koji će imati dalekosežne posljedice i za buduće naraštaje našeg naroda.

Smatra da se kod ovakvih zakona mora u Parlamentu oštro polemizirati. "Ako ja smatram da je ovaj sporazum politički, gospodarski i ekološki fijasko ja to moram kazati. Tako da bi se sutra moglo znati kako se tko u ovom trenutku, ozbiljnom za RH, ponašao i koliko odgovorno".

Rekao je da oni koji podržavaju Sporazum nemaju prave argumentacije. Za njegov Klub zastupnika ovaj Sporazum u svim svojim elementima je potpuno neprihvatljiv, a neprihvatljiva je i neshvatljiva žurba zbog čega je sada to toliko nužno i potrebno. "A radi se o iznimno važnom sporazumu koji ima dalekosežne posljedice".

Naglasio je da je vidljivo da Vlada nije baratala s jasnim gabaritima u pregovorima oko elektrane Krško, da se ne zna točna vrijednost elektrane Krško, da se ne znaju točni troškovi moguće dekomisije, demontaže Krškog itd.

Mišljenja je da je previše pitanja da bi se pristupilo ratifikaciji, pogotovo u momentu kada je na Ustavnom sudu Republike Slovenije ustavna tužba koju je HEP podnio zbog izvlaštenja RH iz elektrane Krško 1998. godine, i to jednostranom odlukom. Smatra da Vlada RH praktički ovakvom ratifikacijom amnestira Sloveniju i ovaj njihov potez.

Podsjetio je da slijedeće godine, 1. srpnja dolazi do zastare tog zahtjeva koji je podnio HEP prema Ustavnom sudu Republike Slovenije.

Osvrnuo se i na mišljenje saborskog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, da je za donošenje ove odluke potrebna obična većina. "Svaka čast onome tko je spreman takvu vrstu odgovornosti, političke i nacionalne na sebe preuzeti".

Smatra da RH nema jasnu strategiju, i da je potpuno nejasno što je to toliko bilo nužno, koji su to razlozi da se prije 1. srpnja ratificira sporazum, a istovremeno ga Slovenci ne moraju ratificirati.

Rekao je da slovenska diplomacija posljednjih nekoliko mjeseci intenzivno lobira protiv Hrvatske u EU kako bi se vršio pritisak na nas da mi ratificiramo sporazume koji njima odgovaraju, a nama ne.

Osvrnuo se na posljednju sjednicu slovenskog parlamenta kada je Drnovšek odgovarao na aktualna pitanja. "Jasno se vidi da RH nije imala obvezu zbrinjavanja atomskog otpada na teritoriju RH, a ovim sporazumom ona to ima, i to je nama neprihvatljivo", rekao je zastupnik.

Rekao je da će njegov Klub glasovati protiv ovakvog sporazuma.

Josip Leko (SDP) javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da mora opovrgnuti tvrdnje nekih zastupnika da dosadašnji akti između RH i Slovenije ne daju obveze objema stranama da vode brigu o otpadu.

"Već kod izlaganja kolege Tadića citirao sam odredbe samoupravnog sporazuma iz 82. godine gdje se utvrđuje obveza objema stranama da 50% svaki imaju obvezu zbrinjavanja otpada".

Mišljenje stručne javnosti

Jadranka Kosor (HDZ) pitala je zašto je potrebna takva brzina prihvaćanja ovog Ugovora, to više što su Slovenci to skinuli s dnevnog reda svojega Parlamenta.

"To više što se prije samo mjesec dana iz nekih stranaka vladajuće koalicije čulo i ponešto drugačijih stavova".

Ustvrdila je da će gospodarske i ekološke posljedice nakon što hrvatski Parlament ratificira ovaj ugovor biti vrlo neizvjesne.

Rekla je da stručnjaci, kada su posrijedi ekološke posljedice dužnosti preuzimanja i skladištenja otpada, tvrde da je ovako koncipiran ugovor štetan za Hrvatsku. Smatra da bi tu stručnu javnost svakako trebalo poslušati i njihove savjete uzeti u obzir. "Jer, izvjesno je da će Hrvatska morati uskladištavati nuklearni otpad proizveden u inozemstvu".

Upitala je zbog čega se čini ovaj ustupak Sloveniji, čime je on uvjetovan? Rekla je da je notorna činjenica da je pune četiri godine Slovenija uzimala struju, a sada se preko toga prelazi kao da se ništa nije dogodilo.

Rekla je da prema njenim saznanjima preuzimanje otpada uopće nije regulirano. Upitala je kako se kani transportirati otpad od Krškog. "Za 4 tone takvoga otpada potrebna je zaštita od 100 tona i takav transport je moguće obaviti samo cestom, odnosno prugom. Pitanje je koja to cesta i kakva pruga može izdržati takvo opterećenje".

Zamolila je odgovore na postavljena pitanja do kraja rasprave, te rekla da ni ona kao ni njene kolege iz Kluba zastupnika HDZ-a neće moći glasovati za ovaj zakon.

Milanka Opačić (SDP) javila se za ispravak netočnog navoda gospođe Kosor koja je rekla da bi ekološka posljedica otprilike bila veća da se ratificira ovaj Ugovor. Smatra da je to potpuno netočno.

"Ako govorimo o ekologiji i o bilo kakvoj sigurnosti onda treba reći da na samo 20 km od grada Zagreba već godinama stoji velika količina radioaktivnog otpada. Da se nešto dogodi na ovim malim prostorima potpuno je nebitno je li to u Krškom, u Zagrebu ili negdje drugdje", rekla je Opačić.

Također, smatra da je Hrvatskoj u interesu da ima potpunu kontrolu nad nuklearnom "Krško" i nad zbrinjavanjem otpada.

Na kraju je naglasila da nigdje ne piše da Hrvatska taj otpad mora zbrinuti na svom teritoriju, već da piše samo da moramo snositi troškove zbrinjavanja otpada, što znači da ga možemo zbrinuti i negdje drugdje.

Ante Markov (HSS) također je ispravio netočni navod gospođe Kosor, a tiče se brzine potvrđivanja ovoga ugovora.

Rekao je da je od 1998. godine, kada je Hrvatska izgubila sva upravljačka prava, od kada se ne isporučuje električna energija, od kada nema ni nadzor, ni kontrolu u nuklearnoj elektrani u koju je puno uložila, prošlo dosta vremena, te začuđuje da se nakon 4 godine, tj. u 2002. godini ne počne napokon rješavati taj gorući problem. "Nije, znači, u pitanju velika brzina, nego u pitanju je dosadašnja neozbiljnost i neodgovornost".

Tada se pristupilo 10-minutnoj raspravi.

Prekršene odredbe Ustava

Miroslav Rožić (HSP) rekao je da "u trenutku kada je RH već prodala sve svoje banke, telekomunikacije, u času kada hrvatska Vlada prodaje i strateški važne kompanije INA-u i HEP uvjeravajući nas kako je upravo ta politika rasprodaje elektroenergetskog sustava zapravo jedini i pravi put, isti ti političari, iz iste te Vlade najedanput su se sjetili kako treba zaštititi naša ulaganja izvan države".

Rekao je da je iznenađujuće za takvu strategiju to da istovremeno ta

ista Vlada i ti isti političari niti riječu ne spominju slične hrvatske udjele u vlasništvu hidroelektrana u BiH i Srbiji. Pitao je zašto tamo ne štitimo svoja ulaganja? Pita čiji interes stoji iza toga, "za Hrvatsku po našem sudu katastrofalnog sporazuma sa Slovenijom".

Potpisom tog Sporazuma hrvatska je Vlada, prije svega, prekršila Ustav, jer su odredbe tog sporazuma protivne postojećem zakonu, a to je zakon kojim se zabranjuje uvoz radioaktivnog otpada u RH.

Smatra da je cijena koju bi po tom Sporazumu trebala platiti hrvatska država i hrvatski narod nesaglediva.

Rekao je da ova "priča o Krškom" ima za njih najmanje 3 dimenzije. Jedno je politička, drugo je gospodarska, i treće je ekološka dimenzija. One se ne mogu odvojiti jedna od druge, ali ipak se svaka ponešto razlikuje i argumentacija za svaku od njih se ponešto razlikuje, naglasio je zastupnik.

Što se tiče političke dimenzije rekao je da kada se vode tako važni međudržavni pregovori s dalekosežnim posljedicama za neku državu, onda se oni vode na najvišim razinama, "prije svega na najvišoj političkoj razini, a onda dakako i na najvišoj stručnoj razini s obje strane".

Rekao je da su na taj način postupili Slovenci. "Suprotno Slovincima, hrvatska strana pregovore je vodila niti na najvišoj političkoj razini, niti na najvišoj stručnoj razini, nego na birokratsko-administrativnoj razini". Rezultat toga je za RH katastrofalan sporazum, naglasio je zastupnik.

Rekao je da je potpisom tog Sporazuma hrvatska Vlada, prije svega, prekršila Ustav, jer su odredbe tog sporazuma protivne postojećem zakonu, a to je zakon kojim se zabranjuje uvoz radioaktivnog otpada u RH. "Time što je Vlada proturječila svom vlastitom Ustavu, ona je zapravo proturječila svom smislu postojanja, jer po Ustavu ona je ta koja bi trebala ne samo provoditi zakone nego bi trebala i štititi pravni poredak svoje države, što je samo po sebi razumljivo, kao i svaka Vlada u svijetu", rekao je zastupnik.

Naglasio je da političari stručnjaci, na čelu s gospodinom Goranom Granićem ne mogu se smatrati u ovom pitanju samo stručnjacima, a pogotovo se ne mogu smatrati neovisnim stručnjacima u svezi s ovim Sporazumom, "jer je u njihovom slučaju posve očit sukob interesa".

Što se tiče gospodarske dimenzije rekao je da će svaki kilovat električne energije iz Nuklearne elektrane "Krško" Hrvatsku koštati tisuću puta više nego da taj kilovat kupujemo bilo gdje na tržištu.

Osvrnuo se i na ekološki aspekt, te predvidio da Nuklearna elektrana Krško neće raditi do 2023. godine. "Neće raditi možda niti još 5, 6 godina, a kamoli do 2023. godine". Rekao je ako se to njegovo predviđanje pokaže točnim imat ćemo i gospodarsku i ekološku katastrofu vrlo brzo pred vratima.

"U ekološkom smislu mi ćemo biti jedina država na svijetu koja na svom teritoriju nema nuklearnu elektranu, a imat će i zbrinjavati otpad iz nuklearne elektrane".

Upozorio je da će se ratifikacijom ovog sporazuma opteretiti nekoliko budućih generacija i u gospodarskom i u ekološkom smislu.

"Osudit ćemo ih da vraćaju naše kredite koje će morati dizati da bi zbrinuli taj otpad, te ćemo ih osuditi nevjerojatnom riziku zbrinjavanja nuklearnog otpada na području naše države".

Rekao je da sada, iako se tome kao zastupnik protivio kada je to čuo, mijenja svoje mišljenje i smatra da je bolje kada bi svoj dio Nuklearne elektrane Krško prodali Slovencima za jednu jedinu kunu "kako je to HSS još nedavno predlagao". Apelirao je zbog toga na sve zastupnike da prije glasovanja još jednom preispitaju svoju savjest, jer ne odlučuju samo o svojoj sudbini, nego i o sudbini generacija koje dolaze.

Austrija protiv nuklearki

Ivan Milas (HDZ) javio se za repliku. Rekao je da je istina ta da mi s ovim ugovorom "osiguravamo našu dužnost i pravo da razgradnju plaćamo i onda kada nama šteti, to je svrha toga".

Naglasio je da će nam ulaz u EU otežavati Austrijanci, jer smo mi suvlasnici tog otpada, a oni će tražiti da se prije ulaska Slovenije i Hrvatske u EU zatvori centrala, jer su zatvorili i svoju.

Za ispravak netočnog navoda javio se **Ante Markov (HSS)**. Rekao je da izjave gospodina Rožića da će elektrana prestati raditi za dvije ili tri godine, te da će nuklearni otpad biti odložen u RH, "spadaju u domenu gatanja ili predviđanja budućnosti, a ne konstruktivnog i ozbiljnog razgovora koji bi se trebao voditi".

Tonči Tadić (HSP) konstatirao je da su dvije stranke vladajuće koalicije, točnije HSLŠ i HSS bile vrlo oštro protiv ovog sporazuma i to donekadno, "neki su to ostali i dalje, neki su se u zadnjih nekoliko sati okrenuli za 180 stupnjeva".

Svatko glasujući za ovaj sporazum ili protiv njega snosi svoju odgovornost ne samo pred ovim naraštajem nego pred svim naraštajima koji će snositi troškove razgradnje i zbrinjavanja nuklearnog otpada iz Krškog.

Rekao je da je to njihovo pravo i stvar političke procjene, no bitno je što svatko glasujući za ovaj sporazum ili protiv njega snosi svoju odgovornost ne samo pred ovim naraštajem nego pred svima naraštajima koji će snositi troškove razgradnje i zbrinjavanja nuklearnog otpada iz Krškog.

Citirao je premijera Republike Slovenije, gospodina Drnovškega na zadnjem aktualnom satu, kada je rekao: "Kao što znate Sporazum o granici je parafiran, iako je zbog silovite reakcije na hrvatskoj strani došlo do zastoja u daljnjim postupcima, pa Sporazum nije potpisan ni ratificiran".

Zastupnik je rekao da je ta žestoka reakcija glede ovog sporazuma o nuklearki izostala, odnosno da je te reakcije bilo sporazum vjerojatno ne bi bio ni potpisan, ni ratificiran. "Međutim, on je bio stalno vođen u sjeni ovog sporazuma o granici i zato javnost o svemu tome nije bila u pravo vrijeme ni na pravi način informirana, pa je Hrvatska prekršila Konvenciju iz Arhusa kojoj je pristupila, a koja govori o obvezi Hrvatske da obavještava svoju javnost ako je riječ o opasnostima za zaštitu okoliša i opasnostima općenito za zdravlje nacije pri nuklearnim i drugim ekološkim incidentima".

Naglasio je da i Drnovšek priznaje da RH nije dosad imala obvezu zbrinjavanja otpada iz Krškog, a sada će to, po ovom sporazumu, imati.

Citirao je Drnovškega i u slijedećem: "Mi smo hrvatskoj strani već u pregovorima nudili i druge opcije, prvenstveno da Slovenija sama preuzme cijelu nuklearku i da se za to sklopi odgovarajući dogovor i hrvatska je strana to odbila".

Zastupnik je upitao tko je hrvatskim pregovaračima dao takav mandat, te dodao da to nitko od zastupnika nije učinio, odnosno da su to oni odlučili na svoju ruku, "a sada se to pravda zaštitom hrvatskih nacionalnih interesa, da mi moramo ratificirati ono što su oni na svoju ruku potpisali".

Naglasio je da osnovnim sporazumom nije bilo riješeno pitanje otpada, da su to Slovenci uočili, pa su to onda pokušali riješiti ovim sporazumom. "Dakle, Slovenija je znala da im taj temeljni sporazum, s kojim se gradila nuklearka ne rješava pitanje otpada i zato su pokušali, a evo i uspjeli, riješiti pitanje otpada tako da ga sufinancira hrvatska strana". Iz tog je konteksta, kaže, "potpuno besmisleno srljati u ratifikaciju ovog sporazuma".

Naglasio je da 1. 7. 2003. nastupa zastara ustavne tužbe koju je podnio HEP pred Ustavnim sudom Republike Slovenije radi izvlaštenja iz vlasništva nad NE Krško i radi neisporuke struje.

"Ako mi temeljem ovog nekakvog zaključka koje su podnijeli klubovi petorke damo Slovencima poček do 1. siječnja do kada mogu početi primjenjivati ovaj ugovor, mi zapravo sebi vežemo ruke. Jer ako nakon 1. siječnja tek pokrenemo međunarodnu arbitražu, dok skupimo odvjetnike, dok se nađu sredstva, utvrdimo gabarite za arbitražu itd. proći će 6 mjeseci, a tada smo već u zastari", bio je kritičan zastupnik.

Smatra da je nužno ustrajati na postojećim sporazumima i da je bilo potpuno nepotrebno sklapati novi sporazum.

Rekao je da po sporazumu mi moramo preuzeti polovicu radioaktivnog otpada, što nije samo istrošeno gorivo, nego cijeli radioaktivni materijal.

"Mi moramo polovicu preuzeti po ovom sporazumu, i smjestiti polovicu na teritorij RH. Do tog odlagališta moramo sagraditi poluautocestu, i to košta sve u svemu sigurno više od

pola milijarde dolara. A za tu brojku ako netko doista hoće može kupiti elektroprivredu Herceg-Bosne i riješiti sve probleme energije Hrvatske, jer je to doista za nas najjednostavniji način”.

Uporabna dozvola do 2005. godine

Na kraju je rekao da nuklearka u Krškom ima uporabnu dozvolu, odnosno licencirana je da može proizvoditi električnu energiju do 2005. Uпитao je što će biti ako ona 2005. ne dobije licenciranje za nastavak rada?

Jer u licenciranje spada i riješeno pitanje odlaganja istrošenog nuklearnog goriva i radioaktivnog otpada prilikom zatvaranja nuklearke. Ako to nije riješeno, pitanje je hoćemo li dobiti licenciranje, smatra zastupnik. Rekao je da sve ovo nije predviđeno u materijalu koji je Vlada donijela.

Osvrnuo se i na amandmane i zaključke klubova petorke, te rekao da je to samo zavaravanje, ”jer se s amandmanima i zaključcima u Hrvatskom saboru ne može promijeniti međunarodni sporazum, nego jedino na način na koji je on i sklopljen”.

Ante Markov (HSS) ispravio je navod prethodnika, kada je gospodin Tadić rekao da su dvije stranke vladajuće koalicije bile donedavno protiv sporazuma, točnije HSLŠ i HSS, a da se jedna od njih okrenula za 180 stupnjeva.

Rekao je da je Klub zastupnika HSS-a vrlo jasno podržao ovaj sporazum, da je pritom tražio dopunska obrazloženja, argumentaciju od Vlade RH u smislu sagledavanja svih posljedica koje mogu nastati prilikom potpisivanja ovog ugovora. ”Sve su ostalo špekulacije”.

Zdravko Tomac (SDP) javio se za repliku, rekavši da je Odbor za vanjsku politiku još prošlo ljeto raspravljao o ovom sporazumu i da su sve stranke koje su tamo bile, a bili su i predstavnici klubova, jer je bila proširena sjednica, dali načelnu suglasnost Vladi da ide u potpisivanje ovakvog sporazuma o nuklearnoj elektrani Krško.

Naglasio je i da je prije toga Odbor, opet uz prisustvo svih parlamentarnih stranaka, raspravljao o strategiji pregovaranja sa Slovenijom i da je ta strategija prihvaćena. ”Prema tome, nije točno da Vlada radi bez bilo kakve strategije ili da je ovaj

sporazum potpisala neovisno o volji Hrvatskog parlamenta. Nije bilo primjedbi na ovaj sporazum, u tim raspravama bilo je primjedbi na sporazum o granici”.

Osvrnuo se i na mišljenja da je ovaj sporazum samo u interesu Slovenije, a da je u cjelini protiv interesa Hrvatske. ”Ja tvrdim obrnuto, da je ovaj sporazum više u interesu Hrvatske, nego Slovenije”.

Rekao je da je Vlada Slovenije utvrdila da je odgađanje ratifikacije Sporazuma u slovenskom Parlamentu loše za slovensku državu, za lokalnu zajednicu i nuklearnu elektranu Krško.

Tonči Tadić (HSP) odgovorio je da ne poriče da su na Odboru za vanjsku politiku bile stranke koalicije, ali nije bio i HSP. A što se pak tiče toga zašto u Sloveniji odgađaju ratifikaciju, ”žele nas navući da mi ovo prvi ratificiramo”.

Ovime je iscrpljena lista prijavljenih za pojedinačnu 10-minutnu raspravu. Na redu je bilo završno 5-minutno izlaganje u ime klubova zastupnika.

Zaključci Sabora ne mogu mijenjati međunarodni sporazum

Tonči Tadić (HSP) govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Rekao je da je u Sloveniji rasprava zastala, čeka se odluka Ustavnog suda, ”a u RH raspravljamo unatoč tome što je kod nas jednako tako predana ustavna tužba Ustavnom sudu”.

Naime, u Sloveniji su 33 zastupnika tražila ocjenu ustavnosti ovog sporazuma. Rekao je da to pokazuje apsurdnost situacije u kojoj se nalazi Sabor i svi njegovi zastupnici. Dodao je da je nekome očito jako stalo da taj sporazum bude prihvaćen.

U Sloveniji je rasprava zastala, čeka se odluka Ustavnog suda, ”a u RH raspravljamo unatoč tome što je kod nas jednako tako predana ustavna tužba Ustavnom sudu”.

”Ovakvo smo se doveli u poziciju da Sabor navodno radi zaštite nacionalnog ugleda mora ratificirati sporazum kojeg je netko u hrvatskoj Vladi i potpisao mimo volje Hrvatskog sabora”.

Ovaj sporazum svojom ratifikacijom postaje polazna točka za pitanje nuklearke i da svi dosadašnji sporazumi i svi sporovi s njime odlaze ad acta.

Rekao je da njegov Klub na tako nešto ne želi pristati. Naglasio je da amandmani koji su podneseni, odnosno zaključak, kojim se kaže da će Hrvatski sabor razmotriti potrebu za stavljanjem izvan snage zakona o potvrđivanju ugovora ako to ne učini slovenska strana, nije obvezujući za ovaj sporazum, ”jer je potpuno jasno svakome tko se iole razumije u međunarodno pravo da se sa zaključcima Hrvatskog sabora ne mogu mijenjati međunarodni sporazumi, jednako kao i s amandmanima na zakon o ratifikaciji sporazuma”.

Rekao je da je ovaj sporazum po mjeri Slovenije. Za sve su nadležna slovenska tijela, sve do slovenskih sudova. I na sve se primjenjuje Zakon o trgovačkim društvima Republike Slovenije.

”Ovaj sporazum je, dakle, pisan ili po mjeri Slovenaca ili po mjeri onih u Hrvatskoj koji žele zaraditi na konzaltingu pri dekomisiji i razgradnji nuklearke u Krškom. I zato odričemo pravo svima onima koji su koristeći navodnu svoju stručnost branili ovaj sporazum”.

Rekao je na kraju da Klub zastupnika HSP-a za tako nešto ne daje svoju potporu.

Sporazum je kompromis

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a. Smatra da zbog vjerodostojnosti RH, ugovor koji potpiše Vlada treba poštovati. Sve ostalo drži da bi bio politički avanturizam. Dodao je da žali što slovenski parlament u isto vrijeme kada se vodi ova rasprava u Hrvatskom saboru ne vodi također raspravu o Krškom, jer je uvjeren da bi istim argumentima dio slovenskih parlamentaraca branilo teze o tobožnjoj ugroženosti slovenske države, izdaji nacionalnih interesa od Vlade gospodina Drnovšeka, hrvatskim ucjenama, krađama koje im tobože čine Hrvati itd.

Predložio je da Hrvatska radio-televizija direktno prenosi njihovu sjednicu Parlamenta u trenutku kada se pred njihovim parlamentarcima nađe rasprava o nuklearnoj elektrani Krško.

Rekao je da treba znati da većina slovenskih građana nije sretna što se

nuklearna elektrana Krško nalazi na njihovom teritoriju.

"Na svu sreću nuklearna elektrana Krško ipak je u Sloveniji i na svu sreću druga nuklearna elektrana nije izgrađena, a pogotovo je sretna okolnost da ta druga nuklearna elektrana nije izgrađena na Prevlaci,

Ovaj je sporazum dobar iz razloga što nakon ratifikacije Hrvatska može otvoreno zahtijevati da se konačno razriješi sudbina 115 tisuća hrvatskih štediša, koji imaju novac u Ljubljanskoj banci.

jer mogu samo spekulirati kakve bi ucjene nekih drugih bilo spram Hrvatske da je takav objekt bio na jugu RH".

Naglasio je da on osobno drži da je ovaj sporazum kompromis, da nije idealan za RH, ali isto tako apsolutno se slaže s gospodinom Tomcem da takav sporazum nije idealan niti za Sloveniju.

Smatra da je ovaj sporazum dobar iz razloga što nakon ratifikacije Hrvatska može otvoreno zahtijevati da se konačno razriješi sudbina 115 tisuća hrvatskih štediša, koji imaju novac u Ljubljanskoj banci.

Također je naglasio da je Hrvatskoj Slovenija prvi partner. "I konačno, Hrvatska po mome sudu jednogodišnje defanzive treba prijeći u fazu jedne aktivne pregovaračke pozicije".

Uzmak Slovenije pred ratifikacijom drži da nosi veću štetu u ovom času za Sloveniju, no što je šteta ratifikacijom toga ugovora za RH.

Tonči Tadić (HSP) javio se za ispravak navoda. Ispravio je kolegu Kajina da kada se govori o nesuđenoj Nuklearnoj elektrani Prevlaka onda se misli na selo Prevlaka jugoistočno od Zagreba.

Nadalje, smatra da je hrvatska politika od neinicijative, tj. od strategije aktivne pasivnosti u bivšoj Vladi prešla u "samoubilačku inicijativu". Za kraj je komentirao da uz ovakve partnere kao što je današnja slovenska Vlada nama ne trebaju neprijatelji.

Mr.sc. **Zlatko Mateša (HDZ)** javio se za ispravak navoda gospodina Kajina.

"Ljubljanska banka - to su ugovori privatnog prava gdje su štediše imali pravo opcije hoće li ići na preuzetu štednju od hrvatske države i

hrvatskih banaka ili će ostati u privatno-pravnom, građanskom odnosu s Ljubljanskom bankom. Svatko od njih je to mogao izabrati. Suprotno vašem stavu gospodine Kajin, oni koji su izabrali ovo drugo su višeputno upozoravali Ministarstvo vanjskih poslova Hrvatske da se hrvatska država ne miješa u njihov odnos s Ljubljanskom bankom preko svog punomoćnika i da se ne petlja u to i da ne radi bilo što što može poremetiti njihov odnos i njihov pravni put na koji misle tu naknadu dobiti od Ljubljanske banke. Prema tome, potpuno ste u krivu".

Anto Đapić (HSP) javio se za ispravak navoda gospodina Kajina, koji je rekao da bi ratifikacija ovog sporazuma mogla pomoći rješavanju pitanja 115 tisuća hrvatskih štediša Ljubljanske banke. Đapić drži da je to praktički nemoguće i da za to nema nikakve šanse, a i zadnje izjave Drnovšeka, kada je imao sastanak sa Solanom, su išle u pravcu toga da se taj problem rješava u procesu sukcesije sa zemljama bivše Jugoslavije.

Različite pravne interpretacije

U ime **Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a** govorio je zastupnik **Darko Šantić (HNS)**.

Želio je dati pravni osvrt oko pitanja koja su ovdje u današnjoj raspravi bila različito pravno interpretirana, a kako je rekao, katkada i potpuno krivo prenesena, ili su pak o njima bile određene nedoumice.

Kroz današnju raspravu provlačila se konstatacija da je Republika Slovenija jednostranim aktom izvlastila RH iz Nuklearne elektrane Krško. "To jeste pravno terminološki jednostrani pravni akt Vlade Republike Slovenije. Međutim, sadržaj tog pravnog akta je takve prirode da Sloveniji osigurava zaštitu od eventualnog zahtjeva RH da je posegnula za nečim za što nema pravo", rekao je zastupnik.

Citirao je slijedeći sadržaj te Uredbe: "Republici Hrvatskoj, odnosno HEP-u d.d. Zagreb, koji je nosilac prava i obveza iz ove uredbe se s naslova uloženi sredstava, priznaje ulog suulagača po ovoj uredbi. Uložena sredstva suulagača u ovoj uredbi se oblikuju kao rezervacija kapitala u korist HEP-a, a iznos tih sredstava, te sva prava i obveze koja iz njih proizlaze će se definitivno urediti pri zaključivanju međudržavnog ugovora

određeno člankom 1", odnosno ugovora koji je pred nama, rekao je zastupnik.

Druga konstatacija koja se provlačila kroz raspravu, a koja, smatra zastupnik, nema uporište u ugovoru koji je pred zastupnicima je konstatacija da ovaj ugovor koji se treba ratificirati također izvlačuju vlasništvo nad Nuklearnom elektranom Krško.

Citirao je članak 1. stavak 1. Ugovora gdje stoji "Pravni sljednici", te se definira da ugovorne stranke utvrđuju da je Nuklearna elektrana Krško izgrađena sredstvima hrvatskih i slovenskih elektroprivrednih organizacija, odnosno na hrvatskoj strani Elektroprivreda Zagreb, na slovenskoj strani Savske elektrane i stoji da je pravni sljednik hrvatskih elektroprivrednih organizacija u svezi s pravima i obvezama proizašlih iz izgradnje i iskorištavanja Nuklearne elektrane Krško HEP, a pravni sljednik slovenskih je LSGN d.o.o. Ljubljana. "Ni ovdje se ne spominje riječ vlasništvo, nego pravno sljedništvo", rekao je zastupnik.

No, članak 13. stavak 1. govori o zaštiti od izvlastenja, odnosno nesporno je da se prava i obveze temelje na pravu vlasništva stečenog izgradnjom Nuklearne elektrane Krško. Stoga se i u članku 13. govori o zaštiti od izvlastenja gdje se navodi da se ulaganje člana društva iz RH ne može izvlastiti niti se prema ulaganju mogu poduzeti druge mjere koje bi imale učinak jednak izvlastenju, osim ako se ne radi o situacijama od javnog interesa i unutrašnjim potrebama RH. Ali tada i u tom slučaju se mora brzo odgovarajuće i učinkovito realizirati naknada za izvlastenje.

Treća konstatacija koja je bila prisutna je da u slučaju jednostranog zatvaranja Krškog, Hrvatska ima obvezu sudjelovati u razgradnji i odlaganju radioaktivnog otpada u polovici, s Republikom Slovenijom.

Članak 10. stavak 8. govori bitno drugačije, smatra zastupnik. Rekao je da bi nakon ratifikacije jednostrani prekid rada Nuklearke za hrvatsku stranu nosio po prilici oko 15-tak, možda 20% troškova razgradnje.

"Upravo iz ove tri konstatacije, mi smatramo da zabrinutost za ovaj Sporazum može biti više na strani Slovenije nego Hrvatske i ne vidim razloga da mi danas ne ratificiramo ovakav Ugovor, jer nije štetan za RH", rekao je Šantić.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Jure Radić (HDZ)**. Rekao je da niti predstavnici Vlade, a ni oni iz vladajuće koalicije koji zagovaraju ovaj Sporazum nisu uvjerali zastupnike njegovog Kluba da promijene mišljenje.

”Želimo izraziti naš najenergičniji prosvjed protiv ovakvog Sporazuma, uvjereni da je on duboko štetan po Hrvatsku, po našu budućnost, po budućnost naše djece. To ćemo napraviti na način da nećemo biti u dvorani prigodom glasovanja o ovom Sporazumu”.

”Želimo izraziti naš najenergičniji prosvjed protiv ovakvog Sporazuma, uvjereni da je on duboko štetan po Hrvatsku, po našu budućnost, po budućnost naše djece. To ćemo napraviti na način da nećemo biti u dvorani prigodom glasovanja o ovom Sporazumu”.

Nijedan razlog za trenutnu ratifikaciju

U ime **Kluba zastupnika DC-a** govorio je zastupnik **Mate Granić (DC)**. Rekao je da Klub zastupnika DC-a smatra da nema niti jedan ozbiljan razlog da se sada ide u ratifikaciju ovog Sporazuma. ”Slovenija se elegantno izmaknula da ga ratificira, oko Ljubljanske banke ne želi bilateralno pregovarati nego isto tako elegantno želi prebaciti problem na sukcesiju, a pritišće nas oko sporazuma o državnoj granici i to preko međunarodnih institucija, država, uglednika i slično”.

Smatra da strategija hrvatske politike nije dobra i u tom smislu Klub zastupnika DC-a se također protivi ratificiranju.

U ime Vlade RH završnu riječ dao je potpredsjednik Vlade, gospodin **Goran Granić**. Rekao je da se ovdje ne radi o odluci o izgradnji, hoće li Hrvatska pristupiti izgradnji nove elektrane. ”Radi se s jedne strane o zaštiti interesa i s druge strane o projektu koji je u tijeku, koji radi 20 godina, koji može raditi još 20, a prema napretku znanosti možda i 40 godina”.

Rekao je da je ugovor o Nuklearnoj elektrani Krško jedini ugovor na bazi ulaganja, svi ostali ugovori imaju u sebi kreditiranje.

Osvrnuo se na ugovor za termoelekttranu Brenovac, koji je kredit s fiksnom kamatom i fiksnim iznosom bez revalorizacije.

”U trenutku isteka tog kredita malo više od jednog ručka je bila vrijednost toga. Naravno, postojali su neki zaštitni mehanizmi reinvestiranja ili zaštitni mehanizmi da jedna strana ne može donijeti samostalno odluku o prekidu. U trenutku isteka ugovora za termoelekttranu Brenovac srpska strana je tada na račun Hrvatske elektroprivrede, i to dijela Hrvatske elektroprivrede, uplatila jednokratno puni iznos sredstava koji su po ugovoru vrijedile nešto više od jednog dobrog ručka za par osoba. Naravno tada smo mi vratili ta sredstva da se uopće ne stvara situacija prekida, ali vam demonstriram samo što su značili pojedini ugovori u vremenu u kojem su oni sklopljeni”, rekao je Granić.

Kod Krškog su pak postojala dva računovodstvena sustava unutar iste firme. Slovenska strana je svoje kreditne obveze unijela u termoelekttranu, a Hrvatska je držala svoje kreditne obveze izvan elektrane, s tim da je uzimala amortizaciju nazad za otplate tih kredita, rekao je Granić.

”Kada su stručnjaci s jedne i s druge strane radili knjigovodstvenu analizu razlika je bila u tome da je naša strana tvrdila da je udio Hrvatske po tim knjigovodstvenim analizama negdje 75%. I zašto se uopće prišlo tome da se u jednom trenutku podvuče crta i da se pogleda projekt unaprijed? Zato što je gotovo nemoguće na takvim osnovama doći do bilo kakve konačne računice s kojom bi se usuglasile i jedna i druga strana”.

Naglasio je da nuklearni otpad ne stvara niti Slovenija niti Hrvatska, već ga stvara elektrana, koja ima svoje investitore, i koji su odgovorni za kompletno stanje tog objekta, od proizvodnje nuklearnog goriva, korištenja, rizika i svega ostalog.

Ugovor potreban zbog nepovjerenja

Mišljenja je da je ovaj ugovor potreban više iz razloga nepovjerenja koje postoji između dviju zemalja, nego što je on objektivno potreban. ”U

normalnim uvjetima on ne bi bio potreban i da mi sada idemo investirati u neku drugu zemlju mislim da on uopće ne bi bio potreban, jer bi temeljem općih zakona bili zaštićeni ili kad bi netko investirao u Hrvatsku temeljem općih zakona te investicije bi bile zaštićene u cijelosti”.

Dakle, hrvatski investitor ne može pobjeći od svoje obveze, po nijednoj osnovi i to su priče koje nemaju nekakvog osnova, istaknuo je Granić.

Rekao je da je moguće donijeti različite odluke, no ni jedna odluka vezana uz Krško nije odluka bez posljedica. ”Hrvatska može reći ne, nas više ne zanima Krško, tada je potrebno donijeti odluku o rebalansu državnog proračuna i preuzimanju na teret državnog proračuna 180 milijuna kreditnih obveza”.

Nuklearni otpad ne stvara niti Slovenija niti Hrvatska, već ga stvara elektrana, koja ima svoje investitore, i koji su odgovorni za kompletno stanje tog objekta, od proizvodnje nuklearnog goriva, korištenja, rizika i svega ostalog.

Naglasio je da se ne može ni iz jedne investicije u koju se uđe izvući kao da nije postojala i kao da nema nikakvih obveza.

Rekao je da ne želi špekulirati je li on bolji ili lošiji za Hrvatsku ili za slovensku stranu, no, ”on za Hrvatsku znači početak pravih vlasničkih odnosa”.

Ako se u jednom trenutku Vlada ili Hrvatski sabor odluče na prodaju, neka to učine kao pravi registrirani vlasnik sa svim pravima i obvezama, stav je Granića.

Na kraju je rekao da Vlada prihvaća amandmane koji su predloženi.

Anto Đapić (HSP) javio se za ispravak navoda. Rekao je da tvrdnja da se investitor ne može izvući iz obveze očito ne stoji, jer je 1998. godine slovenska vlada jednostranom odlukom praktički ostavila Hrvatsku bez struje i elektrane Krško i ulagala je u te četiri godine sredstva bez konzultacije s hrvatskom stranom. ”Prema tome ispada da oni mogu raditi što god hoće, a mi se ne možemo izvući iz svega toga”.

Smatra da nama ta činjenica da su oni napravili jednostrani prekid, odnosno jednostrano izvlastili

Hrvatsku iz elektrane Krško, a što je i predmet spora na Ustavnom sudu, treba biti oružje u pregovorima, a ne da se mi sada ponašamo kao da se to nije niti dogodilo. "To je najveća zamjerka ustvari i svih naših primjedbi koje smo iznosili danas".

Na to je gospodin Goran Granić rekao da je "priča o posljednje četiri godine malo složenija i zahtjevnija", i da misli da u cijelom tom procesu ni mi nismo bez odgovornosti.

Ovime je zaključena rasprava. Predsjedavajući je odredio stanku u kojoj su se klubovi trebali pripremiti za glasovanje o mišljenju Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, kao i za glasovanje o samom Konačnom prijedlogu zakona o potvrđivanju ovog ugovora.

Tada se javio gospodin **Ante Beljo (HDZ)** za povredu Poslovnika. Rekao je da su zaključci kontradiktorni sami po sebi, te upitao o kojoj većini se odlučuje, koji postotak, odnosno koja većina će imati pravo odlučiti.

U nastavku predsjedavajući je rekao da je **Klub zastupnika HSLŠ-a** donio odluku da se neće vraćati u sabornicu. "To znači da nećemo moći osigurati potreban kvorum da bi glasovali o prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a niti o ratifikaciji Sporazuma s Republikom Slovenijom", rekao je predsjedavajući.

U nastavku sjednice zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** zatražila je riječ u ime Kluba zastupnika DC-a. Rekla je da njen Klub traži odgodu glasovanja o ovome, iz razloga što je premijer najavio ostavku.

"Pošto je riječ o toliko važnom ugovoru koji vezuje financijske obveze za Hrvatsku, držim da je potrebno odgoditi glasovanje do konačne odluke da se vidi što će biti s Vladom, hoće li Vlada ostati, hoće li biti izabrana neka nova Vlada, pa neka onda ta nova Vlada o tome odluči". Zamolila je predsjedavajućeg da ovaj njen prijedlog stavi na glasovanje, naime da se odgodi glasovanje o ovoj točki.

Zastupnici su ovaj prijedlog odbili sa 22 glasa "za" i 77 glasova "protiv".

Tada se pristupilo glasovanju o mišljenju Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se ovaj zakon donese većinom glasova ako je na sjednici nazočna većina zastupnika.

Kako je u dvorani bilo 99 zastupnika, pristupilo se glasovanju. Zastupnici su većinom glasova, sa 64 glasa "za", 8 "protiv" i 27 "suzdržanih" prihvatili ovaj prijedlog.

Tada je **predsjedavajući** dao na glasovanje prijedlog Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se ovaj zakon donese većinom glasova svih zastupnika.

"Neka se nitko ne zbujuje zašto ovo dajem na glasovanje, malo prije smo glasovali o mišljenju Odbora, ali je Odbor na svojoj sjednici sugerirao Domu da može donijeti odluku o povećanoj kvoti. Prema tome, sam Dom odlučuje da li je dovoljno ovo što smo izglasali ili ćemo eventualno povećati broj glasova", objasnio je predsjedavajući.

Dakle, sada se glasovalo o Prijedlogu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav da se ovaj zakon donese većinom glasova svih zastupnika, dakle 76 glasova.

Zastupnici su ovaj prijedlog odbili sa 22 glasa "za", 71 glasom "protiv" i 8 suzdržanih.

IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

Amandmane su podnijeli klubovi zastupnika SDP-a, HSS-a, PGS-a, SBHS-a, LS-a. Predstavnik predlagatelja, potpredsjednik Vlade, gospodin **Goran Granić**, očitovao se o podnesenim amandmanima te rekao da Vlada prihvaća amandmane broj 1. i broj 2.

Zastupnici su pristupili glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona, a provelo se poimenično glasovanje.

Prije početka glasovanja, riječ je zatražila zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. Upitala je kako se mogu stavljati amandmani na već potpisani sporazum.

Predsjedavajući je rekao da se amandmani podnose na zakon, a ne na sporazum.

Tada se pristupilo glasovanju, a zastupnici su poimenično prozivani.

Đurđa Adlešić (HSLŠ) - "suzdržana", Mato Arlović (SDP) - "za", Zdenka Babić Petričević (HDZ) - "protiv", Ivo Baica (HDZ) -, Marija Bajt (HDZ) - "protiv", Branka Baletić (SDP) -, Marko Baričević (HSLŠ) - "suzdržan", Luka Bebić (HDZ) -, Ante Beljo (HDZ) -, Snježana Biga-Fričanović (SDP) - "za", Sonja Borovčak (SDP) - "za", Viktor Brož (HSLŠ) - "za", Zdravka Bušić (HDZ) -, Zlatko Canjuga (HND) - "za", Karmela Caparin - (HDZ) "protiv", Ivan Čehok (HSLŠ) - "suzdržan", Diana Čizmadija (SDP) - "za", Zdenka Čuhnil (HSS) - "za",

Ljubo Ćesić-Rojs (HDZ) - "protiv", Dino Debeljuh (IDS) -, Lucija Debeljuh (SDP) -, Đuro Dečak (HDZ) -, Stjepan Dehin (HSS), Mirjana Didović - (SDP) "za", Željko Dragović (HSLŠ) - "protiv", Valter Drandić (IDS) - "za", Anto Đapić (HSP) - "protiv", Milan Đukić (SNS) "za", Ivo Fabijanić (SDP) - "za", Mirjana Ferić-Vac (SDP) - "za", Goranko Fižulčić (HSLŠ) - "za", Miroslav Furdek (HSS) - "za", Krunoslav Gašparić (HDZ) -, Željko Glavan (HSLŠ) - "protiv", Branimir Glavaš (HDZ) - "protiv", Zrinjka Glovacki-Bernardi (HSLŠ) - "za", Mladen Godek (HSLŠ) - "za", Josip Golubić (HSS) - "za", Ante Grabovac (HSLŠ) - "protiv", Borislav Graljuk (LS, zastupnik pripadnika austrijske, njemačke, rusinske, ukrajinske i židovske nac. manjine) - "za", Mate Granić (DC) -, Stjepan Henezi (SDP) - "za", Vilim Herman (HSLŠ) - "suzdržan", Dubravka Horvat (SDP) -, Nikola Ivaniš (PGS) - "za", Baltazar Jalšovec (HSLŠ) -, Želimir Janjić (HSLŠ) - "suzdržan", Ivan Jarnjak (HDZ) -, Mate Jukić (HDZ) -, Vlado Jukić (HSP) - "protiv", Damir Jurić (SBHS) - "za", Marin Jurjević (SDP) - "za", Damir Kajin (IDS) -, Pavle Kalinić (SDP) - "za", Božidar Kalmeta (HDZ) -, Sanja Kapetanović (SDP) - "za", Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLŠ) - "suzdržana", Slavko Kojić (SDP) - "za", Ivan Kolar (HSS) - "za", Joško Kontić (HSLŠ) - "protiv", Krunoslav Kordić (HDZ) -, Miroslav Korenika (SDP) -, Jadranka Kosor (HDZ) - "protiv", Ivica Kostović (HDZ) -, Milan Kovač (HDZ) - "protiv", Anto Kovačević (HKDU) - "protiv", Krešo Kovačićek (SDP) -, Zlatko Kramarić (LS) -, Željko Krapljan (HDZ) - "protiv", Drago Krpina (HDZ) - "protiv", Franjo Kučar (SDP) - "za", Ljiljana Kuhta (SDP) - "za", Ljubica Lalić (HSS) -, Josip Leko (SDP) -, Vedran Lendić (SDP) - "za", Mario Livača (LS) - "za", Ivan Lončar (nezavisni) - "protiv", Marija Lugarić (SDP) - "za", Željko Malević (SDP) - "za", Ante Markov (HSS) -, Marijan Maršić (HSS) -, Zlatko Mateša (HDZ) -, Marina Matulović-Dropulčić (HDZ) - "protiv", Romano Meštrović (SDP) - "za", Jadranko Mijalić (HSLŠ) - "suzdržan", Ivan Milas (HDZ) - "protiv", Pavao Miljavac (HDZ) - "protiv", Ljerkica Mintas-Hodak (HDZ) - "protiv", Dorica Nikolić (HSLŠ) - "protiv", Ivan Ninić (SDP) -, Dragutin Novina (SDP) - "za", Đuro Njavro (DC) -, Juraj Njavro (HDZ) -, Milanka Opačić (SDP) -, Ivić Pašalić (HDZ) -,

Josip Pavković (SDP) -, Vlatko Pavletić (HDZ) -, Željko Pavlic (HSL) - "za", Ivan Penić (HDZ) - "protiv", Marijana Petir (HSS) -, Velimir Pleša (HDZ) - "protiv", Vesna Podlipec (SDP) - "za", Vesna Pusić (HNS) - "za", Jure Radić (HDZ) - "protiv", Furio Radin (IDS) - "za", Jadranka Reihl-Kir (SDP) -, Luka Roić (HSS) - "za", Miroslav Rožić (HSP) - "protiv", Ivo Sanader (HDZ) -, Tibor Santo (LS, zastupnik pripadnika mađarske nac. manjine) -, Katica Sedmak (SDP) -, Josip Sesar (HDZ) - "protiv", Ante Simonić (HSS) - "za", Gordana Sobol (SDP) -, Nenad Stazić (SDP) - "za", Darko Šantić (HNS) - "za", Vladimir Šeks (HDZ) - "protiv", Vladimir Šepčić (SDP) - "za", Zlatko Šešelj (SDP) -, Nevio Šetić (HDZ) - "protiv", Zoran Šimatović (SDP) -, Vesna Škare-Ožbolt (DC) - "protiv", Ivan Škarić (HSL) - "protiv", Ivo Škrabalo (HSL) - "za", Ivo Šlaus (SDP) - "za", Berislav Šmit (HDZ) -, Vinko Špičko (HSL) - "protiv", Ivan Štajduhar (SDP) -, Dubravka Šuica (HDZ) -, Ivan Šuker (HDZ) - "protiv", Tonči Tadić (HSP) - "protiv", Ivica Tafra (HDZ) - "protiv", Zdravko Tomac (SDP) - "za", Zlatko Tomčić (HSS) - "za", Josip Torbar (HSS) -, Luka Trčonić (HSS) -, Petar Turčinović (IDS) - "za", Branislav Tušek (SDP) -, Nikica Valentić (HDZ) -, Dario Vasilčić (PGS) - "za", Zorko Vidiček (SDP) -, Hrvoje Vojvoda (HDZ) - "protiv", Dragurin Vrus (SDP) -, Dario Vukić (HDZ) - "protiv", Dragutin Vukušić (SDP) -, Dragica Zgrebec (SDP) -, Hrvoje Zorić

(HSL) - "protiv", Stanko Zrilić (HSL) - "protiv", Petar Žitnik (HSS) -, Stjepan Živković (HSS) -, Tonči Žuvela (SDP) - "za".

Utvrđeno je da je potrebom većinom glasova, sa 80 glasova "za", 41 glas "protiv" i 9 suzdržanih donesen Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško i Zajedničke izjave povodom potpisivanja Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Sukladno prijedlogu klubova zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a i LS-a glasovalo se o slijedećem zaključku: Obvezuje se Vlada RH da u okviru svoje nadležnosti poduzme sve mjere radi stupanja na snagu Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje i iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško u što kraćem roku.

U slučaju da se do 1. siječnja 2003. godine ne steknu uvjeti za stupanje na snagu Ugovora, Hrvatski sabor će

razmotriti potrebu za stavljanjem izvan snage Zakona o potvrđivanju ugovora.

Tada se u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a javio zastupnik Anto Đapić (HSP), rekavši da smatra da je potrebno otvoriti raspravu o zaključcima prije glasovanja.

Predsjedavajući je rekao da su zaključci bili na vrijeme dostavljeni, da su za vrijeme rasprave bili na klupama, pa se prema tome raspravljalo i o njima.

Đapić je rekao da se o ovim zaključcima nije raspravljalo. Rekao je da se oni prvo moraju obznaniti kao kada se radi o amandmanima, "to je slično amandmanskoj raspravi, kada se amandmani raspravljaju onda se otvara o njima rasprava, a tako se i o zaključcima otvara rasprava".

Predsjedavajući je ponovio da su bili predloženi, ali dao je na glasovanje zahtjev gospodina Đapića za raspravom.

Zastupnici su odbili ovaj prijedlog Kluba zastupnika HSP-a HKDU-a, da se raspravlja o ovim zaključcima, sa 34 glasa "za", 87 glasova "protiv" i 11 suzdržanih.

Tada se pristupilo glasovanju o prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a, HSS-a, HNS-a, PGS-a, SBHS-a i LS-a. Ovi zaključci prihvaćeni su većinom glasova zastupnika, sa 83 glasa "za", 35 glasova "protiv" i 14 suzdržanih.

V.Ž.; M.P.; S.F.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG UGOVORA O ZAJMU 1419 (2001) ZA OBNOVU ŠKOLE NARODNOG ZDRAVLJA "ANDRIJA ŠTAMPAR" U ZAGREBU I MEĐUNARODNOG CENTRA ZA ZDRAVSTVENI MANAGEMENT "ANDRIJA ŠTAMPAR" U DUBROVNIKU, IZMEĐU RAZVOJNE BANKE VIJEĆA EUROPE I REPUBLIKE HRVATSKE

Članstvom do dugoročnih povoljnih zajmova

Nakon provedene rasprave, Sabor je jednoglasno prihvatio predloženi zakon u hitnom postupku kako ga je u proceduru uputila Vlada Republike Hrvatske. Time je potvrdio Ugovor o zajmu kojim će se obnoviti objekt Škole narodnog zdravlja "Andrija

Štampar" u Zagrebu i istoimeni u kojem je Međunarodni centar za zdravstveni management u Dubrovniku.

Kao punopravna članica Vijeća Europe Hrvatska je stekla mogućnost participiranja u povoljnim razvojnim

kreditima i pravo njihovog korištenja za svoje programe. Tu su činjenicu zastupnici naročito isticali te podsjećali na projekte za koje su do sada odobreni zajmovi. No, naročito je istaknuta potreba za korištenjem povoljnih kredita Razvojne banke

Vijeća Europe kojima će biti financirani projekti s ciljem poticanja zapošljavanja, a naročito u područjima od posebne državne skrbi.

O PRIJEDLOGU

Predlagatelj je u obrazloženju uz zakonski tekst naveo da je europska međunarodna financijska institucija osnovana 1956. godine s ciljem rješavanja socijalnih problema izbjeglica, raseljenih osoba migranata u europskim državama nastalih kao posljedica Drugog svjetskog rata. Danas CEB (Council of Europe Development Bank) dodjeljuje zajmove vezane uz socijalno orijentirane investicijske projekte kojima se osobito pruža pomoć prognanicima i izbjeglicama migrantima, te žrtvama prirodnih i ekoloških katastrofa. Primitkom u punopravno članstvo Vijeća Europe 1996. godine Republika Hrvatska je stekla pravo članstva u

Ovim zakonom potvrđuje se Okvirni ugovor o zajmu u iznosu 21.395.000,00 kuna namijenjen obnovi Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni management u Dubrovniku.

CEB-u te je 1997. godine postala njegovom dvadesetšestom članicom. Od tada ostvaruje prava u njegovu upravljanju, sudjeluje u kapitalu, te je stekla pravo postati korisnicom CEB-ovih dugoročnih povoljnih zajmova. CEB danas ima 35 država članica, čiji kapital iznosi oko 3.003.828.000,00 eura od čega je Republika Hrvatska upisala 12.831.000,00 eura što čini 0,427 posto prava glasa. Od stupanja u članstvo do sklapanja novog zajma za obnovu škole Narodnog zdravlja "Andrija Štampar", Hrvatska je s CEB-om sklopila šest dugoročnih povoljnih zajmova i jedno jamstvo. Obuhvaćeni su - Projekt obnove zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji, Projekt obnove škola u istočnoj Slavoniji, Projekt obnove škola u Republici Hrvatskoj, Projekt obnove i stambenog zbrinjavanja prognanika i

izbjeglica u Republici Hrvatskoj, Projekt financiranja kreditnog programa i srednjeg poduzetništva, Projekt obnove Franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku, te Projekt obnove zdravstvene infrastrukture. Do sada ugovoreni zajmovi i jamstva ukupno iznose 767.956.614,00 kuna i 8.000.000,00 eura, a u pripremi su novi zajmovi - zajam za obnovu škola, za povratak prognanika i izbjeglica, infrastrukturu i socijalnu obnovu područja od posebne državne skrbi, zajam za poboljšanje uvjeta života u romskim naseljima, zajam za zaštitu okoliša - zaštitu od požara i zajam za razvoj socijalne infrastrukture i reintegraciju povratka u multietničku zajednicu u gradu Glini.

Ovim zakonom potvrđuje se Okvirni ugovor o zajmu u iznosu 21.395.000,00 kuna namijenjen obnovi Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni management u Dubrovniku. Cilj projekta je obnova, rekonstrukcija i adaptacija postojećih objekata u tim gradovima radi formiranja objekta za edukaciju kadrova iz područja zdravstvenog managementa i promocije zdravlja, te obuke voditelja decentralizirane uprave odgovarajućih resora. Ovaj projekt će u cijelosti biti realiziran tijekom 2002. i 2003. godine, navodi se u obrazloženju predlagatelja.

Republika Hrvatska se kao zajmoprimac obvezala u potpunosti izvršavati sve financijske obveze i u državnom proračunu u godinama tijekom provedbe projekta osigurat će lokalna sredstva u iznosu 2.995.300,00 a pravovremeno će ih planirati Ministarstvo zdravstva. Sredstva za otplatu kamata i glavnice zajma također će se osigurati u okviru odgovarajućih stavki državnog proračuna od 2002. do 2014. godine.

Projekt obnove Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" vrijedan je ukupno 42.790,00 kuna od čega CEB zajmom financira 21.395.000,00 kuna (50%), dok će se preostali iznos osigurati sufinanciranjem iz četiri izvora - Državni proračun (7%), Grad Zagreb (21%), HZZO (5%), Medicinski fakultet u Zagrebu (17%).

Zajam CEB-a odobren je s rokom otplate 10 godina uz 5 godina počeka na glavnice i s izuzetno povoljnom kamatom koja se temelji na LIBOR-u. Fiksna kamatna stopa simulirana na dan 17.04. 2002. za ovaj zajam

iznosila bi 5,24 %. Korištenje sredstava ovog zajma predviđa se tijekom 2002. i 2003. godine kada bi projekt u potpunosti trebao biti završen, a sredstva zajma bit će na raspolaganju za korištenje odmah nakon što Okvirni ugovor o zajmu stupi na snagu.

Razlozi da donošenje Zakona po hitnom postupku u pretpostavci je za stupanje na snagu Okvirnog ugovora o zajmu kojim se omogućuje korištenje povoljnog zajma.

RADNA TIJELA

Prijedlog zakona razmotrila su saborska radna tijela i o njemu se očitovala. **Odbor za zakonodavstvo** je podupro donošenje i nije se protivio hitnom postupku donošenja. Na tekst Konačnog prijedloga podnio je amandman na članke 2, 3, 4, i 5. kojim je zatražio da se riječi "Okvirnog ugovora o zajmu" u određenom padežu zamjenjuju riječju "ugovor" u odgovarajućem padežu. **Odbor za financije i državni proračun** raspravljao je o zakonu kao matično radno tijelo. U uvodnom izlaganju predstavnik Vlade je naveo razloge donošenja ovog zakona, te je nakon rasprave Odbor jednoglasno podržao njezin prijedlog da se zakon donese po hitnom postupku. U raspravi nakon koje je bilo predloženo donošenje zakona, čulo se mišljenje da treba razmotriti mogućnost da institucija u Dubrovniku, kao regionalni ekspertni centar za zdravstveni management, koja će vjerojatno ostvariti znatne prihode od svoje djelatnosti, sudjeluje u vraćanju kreditnih sredstava iz djela viška prihoda. **Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu** razmotrio je zakonski prijedlog kao matično radno tijelo i predložio donošenje zakona.

RASPRAVA

Kredit namijenjen obrazovnim ustanovama

Rasprava o ovom zakonskom prijedlogu započela je iznošenjem stava Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, koji je prenio njegov predsjednik dr.sc. **Ante Simonić**, a nastavljeno je s izvještavanjem u ime klubova zastupnika. U ime Kluba

zastupnika SDP-a, **Snežana Biga-Friganović** je uvodno rekla da se ovim zakonom potvrđuje ugovor, a namijenjen je obnovi obrazovnih ustanova. Projekt koji će u cijelosti biti realiziran tijekom 2002. i 2003. godine svrstan je među prioritetne na drugom stolu Pakta o stabilnosti, a Škola narodnog zdravlja služiti će kao regionalni ekspertni centar za zdravstveni management. To je ujedno priznanje našim stručnjacima i Školi narodnog zdravlja "Andrija Štampar" jer joj je povjeren vođenje regionalnog projekta borbe protiv pušenja (unutar Pakta o stabilnosti), a obuhvaća zemlje jugoistočne Europe i jedini je takav u regiji. Ovaj je projekt, prema riječima zastupnice dobar pokazatelj odnosa unutar Hrvatske jer će sredstva dolaziti iz 4 izvora.

U nekoliko riječi, u nastavku izlaganja zastupnica je istaknula značaj ove financijske institucije koji je u tome što daje povoljne zajmove za socijalno usmjerene investicijske projekte, koje koristi Republika Hrvatska postavši punopravnom članicom Vijeća Europe. Ona je od 1998. godine koristila nekoliko značajnih dugoročnih zajmova, rekla je, među kojima je kreditni program za malo i srednje poduzetništvo. Osobito značajnim smatra projekte koji vode prema otvaranju novih radnih mjesta i zapošljavanju a takve je Hrvatska do sada malo nudila, prigovorila je i sugerirala Vladi da uputi kvalitetne projekte za koje su "vrata razvojne banke širom otvorena". Primijetila je također da su neki krediti ugovoreni 1998. godine bili megalomanski, pa bi to više, Vlada u budućnosti trebala dobro razmotriti pojedine projekte kada ih upućuju Razvojnoj banci. Naime, naznačila je - premda se radi o izuzetno povoljnim kreditima valja znati da će te kredite morati vraćati hrvatski građani.

Značajna ulaganja

U ime Kluba zastupnika HSS-a dr.sc. **Ante Simonić** je rekao da Klub s velikim veseljem podržava Prijedlog zakona. U nastavku izlaganja iznio je neke podatke o Razvojnoj banci Vijeća Europe čiji smo i mi član od 1997. godine, a ima 35 država članica, raspolaže kapitalom u vrijednosti većoj od 3 milijarde eura, te da je Republika Hrvatska s Razvojnom bankom Vijeća Europe sklopila 6 dugoročnih vrlo povoljnih zajmova i

jedno jamstvo. Projekt obnove znanstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji financira se s više od 172 milijuna kuna, a raspoređuje se na gradnju i sanaciju 18 objekata primarne zdravstvene zaštite i 3 bolnice, u Vukovaru, Vinkovcima i Osijeku te za nabavku instrumentarija. Obnova škola u istočnoj Slavoniji financira se sa 67 milijuna kuna i to za 34 škole dok se iznosom od gotovo 100 milijuna kuna financira obnova 41 škole u ratom stradalim povratničkim područjima u osam županija. Projekt obnove i stambenog zbrinjavanja prognanika i izbjeglica vrijedan je 232 milijuna kuna a rješava problem prognanika izbjeglica, i to kroz povrat imovine vlasnicima i osiguranje alternativnog smještaja za privremene korisnike. Projekt financiranja malog i srednjeg poduzetništva kreditira se sa 20 milijuna eura, a značajni su projekti obnove franjevačkog samostana Male braće u Dubrovniku, te projekt obnove znanstvene infrastrukture u iznosu od gotovo 110 milijuna kuna. Financiraju se građevinski radovi i nabava opreme, za 4 opće bolnice - Dubrovnik, Pakrac, Sisak i Zadar, kliničke bolnice Dubrava i Split, dva klinička bolnička centra Rijeka i Zagreb, četiri doma zdravlja - Metković, Slunj, Knin i Dubrovnik.

Klub zastupnika smatra da je ovaj projekt kvalitetan iskorak na domaćem i međunarodnom planu i da prijedlog treba prihvatiti u hitnom postupku donošenja, rekao je njegov predstavnik.

Za ispravak navoda javio se dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** i požalio se što njegova parlamentarna stranka nije bila pozvana na konzultacije kod predsjednika Mesića glede "ove socijalne, gospodarske, političke krize i formiranja nove Vlade.

Premalo ovakvih projekata

Predsjedavajući **Baltazar Jalšovec** prigovorio je zastupniku Kovačeviću da je neprimjereno upotrijebio institut netočnog navoda izazivši ujedno razumijevanje za njegovu primjedbu.

Nastavljeno je s raspravom. Dr.sc. **Jure Radić** je u ime Kluba zastupnika HDZ-a ustvrdio da je stanje socijalne infrastrukture u Hrvatskoj na vrlo niskoj razini i po njegovim riječima gotovo je katastrofalno. Jedan od načina da se popravi jest korištenje kredita Razvojne banke Vijeća Europe koja je i utemeljena da pomogne

članicama Vijeća Europe i onima u razvitku kako bi poboljšali stanje socijalne infrastrukture.

Kao ministar koji je pripremio jedan od prvih ugovora za obnovu škola u području Podunavlja još u vrijeme okupacije i investirao sredstva na najbolji mogući način, smatra dodatnim razlozima što će osobno podržati prijedlog zakona, i u ime Kluba zastupnika svoje stranke.

Prijedlogu se ne može ništa prigovoriti, rekao je, ali se može činjenici da je premalo ovakvih projekata i zbog čega je izrazio žaljenje. Rekao je to stoga što ocjenjuje da su naročito potrebni projekti kojima je cilj obnova socijalne infrastrukture i gospodarstva na područjima posebne držane skrbi. U ta se područja stanovništvo vraća, a poznato je da još uvijek žive u daleko najtežim uvjetima. Da bi ostali, najvažnije je osigurati posao rekao je dr. Radić i stoga uputio prijedlog da se iznađe načina i otvore nova radna mjesta.

Ocjenjuje se da su naročito potrebni projekti kojima je cilj obnova socijalne infrastrukture i gospodarstva na područjima posebne držane skrbi.

U ime Kluba zastupnika HSL-a **Želimir Janjić** je iznio nekoliko podataka koji su se odnosili na osnivanje Razvojne banke, hrvatsko članstvo, iznose zajmova koje je Hrvatska sklopila te s tim u vezi izrazio nadu da će Hrvatska ubuduće češće biti korisnica izuzetno povoljnih zajmova.

Posebno raduje, rekao je, što je projektima obuhvaćeno područje posebne državne skrbi, te što su u pripremi novi zajmovi za poboljšanje uvjeta života u romskim naseljima; za zaštitu okoliša; razvoj socijalne infrastrukture i za reintegraciju povratka stanovništava u multietničku zajednicu Grada Gline.

Projekt o kojem je riječ ima svoju socijalnu vrijednost za čitavu zemlju i kao takav podržan je u najvišim tijelima Vijeća Europe i samoj razvojnoj banci. Ona, između ostaloga, financira i projekte od socijalnog značaja vezene uz zdravstvo u čemu nama je pomoć naročito potrebna, rekao je.

Uz ponovljenu konstataciju kako je kredit koji će biti dat za nas povoljan,

zastupnik je upozorio na odredbu u članku 3.a, koja, između ostaloga, predviđa da će zajmoprimac tromjesečno plaćati trošak od 0,5 posto zbog eventualnog korištenja zajma pa se, radi toga, ne smije dopustiti kašnjenje kako zbog toga ne bi došlo do nepotrebnog povećanja troškova.

O Andriji Štamparu

U ime Kluba zastupnika HNS, PGS, SBHS-a zastupnik **Nikola Ivaniš** je podsjetio kako je hrvatska medicina oduvijek na visokoj razini u području primarne zdravstvene zaštite, javnog zdravstva, socijalne i kliničke medicine te u području sekundarnog i tercijarnog zdravstva. Pritom je spomenuo vodeća imena profesora zagrebačkog i riječkog fakulteta.

O profesoru Andriji Štamparu je rekao da je bio jedan od stvaralaca

koncepta javnog zdravstva i socijalne medicine i jedan od osnivača svjetske zdravstvene organizacije i njezin čelnik. To ujedno potvrđuje koliko je socijalna medicina bila duboko ukorijenjena u hrvatsku medicinu.

U ovom vremenu valja jasno odgovoriti, smatra zastupnik, gdje je uloga primarne zdravstvene zaštite, doma zdravlja, što je s obiteljskom medicinom, te svega što spada u široki koncept javnog zdravstva i socijalne medicine.

Osim toga, drži kako je potrebno odgovoriti na pitanje kamo ide reforma zdravstva i što se od nje očekuje. U vezi s time je sa žaljenjem konstatirao kako nije prihvaćen zahtjev zastupnika koji je osobno inicirao i uputio predsjedniku Sabora da se u travnju ove godine provede rasprava o stanju u hrvatskom zdravstvu, te je iskoristio ovaj trenutak i upitao zašto to nije učinjeno. Da je

provedena, ta bi rasprava pridonijela donošenju objektivne ocjene o stanju u zdravstvu i jasnijem određivanju putova kojima ono treba ići, te dala odgovor na pitanje o javnom zdravstvu i socijalnoj medicini, odnosno što i kako riješiti pitanje općih bolnica na razini gradova i županija, kao i kliničkih bolničkih centara.

Ovom je diskusijom završena rasprava o ovoj točki dnevnoga reda, te se o zakonu glasovalo, nakon što je prihvaćen amandman Odbora za zakonodavstvo.

Zakon o potvrđivanju Okvirnog ugovora o zajmu 1419/2001 za obnovu škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" u Zagrebu i Međunarodnog centra za zdravstveni management "Andrija Štampar" u Dubrovniku između Razvojne banke Vijeća Europe i Republike Hrvatske, jednoglasno je donesen, sa 93 glasa.

M.P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

Veće olakšice dobrovoljnim davateljima krvi

Na sjednici početkom srpnja Hrvatski sabor je, među ostalim, hitnim postupkom novelirao Zakon o zdravstvenom osiguranju. Riječ je o izmjeni svega dvije zakonske odredbe (na inicijativu Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo) kojom se stvaraju pretpostavke za društveno priznanje dobrovoljnim davateljima krvi kao poticaj da nastave sa svojom humanom aktivnošću. Naime, zahvaljujući ovim izmjenama dobrovoljni davatelji krvi s više od 35 davanja (muškarci) odnosno s više od 25 davanja (žene) imat će ubuduće besplatnu zdravstvenu zaštitu (troškove će u cijelosti snositi HZZO). Osim toga, onima s više od 25 davanja

Dobrovoljni davatelji krvi s preko 35 davanja (muškarci) odnosno s više od 25 davanja (žene) imat će ubuduće besplatnu zdravstvenu zaštitu, dok će se onima s više od 25 davanja (muškarci) odnosno s više od 15 davanja (žene) osigurati plaćanje zdravstvenih usluga na teret HZZO-a u 5 posto većem iznosu nego drugim osiguranicima.

(muškarci) odnosno s više od 15 davanja (žene) osigurat će se plaćanje zdravstvenih usluga na teret sredstava Zavoda u 5 posto većem iznosu nego drugim osiguranicima.

O PRIJEDLOGU

Podsjetimo, Zakonom o zdravstvenom osiguranju koji je stupio na snagu 1. siječnja 2002. godine a počeo se primjenjivati 1. lipnja propisano je (članak 17. stavak 3.) da se osiguranim osobama Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje - dobrovoljnim davateljima krvi s više od 100 davanja, osigurava plaćanje

zdravstvenih usluga na teret sredstava Zavoda u iznosu 5 posto većem od vrijednosti utvrđenih člankom 17. stavkom 2. točkama 2 - 6. istog zakona (riječ je o zdravstvenim uslugama koje se ne podmiruju u cijelosti na teret sredstava Zavoda).

Uvažavajući osnovnu humanitarnu komponentu kod dobrovoljnog davanja krvi, koje po svojoj prirodi ne zahtijeva određeni oblik naknade, ali zato iziskuje odgovarajuće društveno priznanje, Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo predložio je da se dobrovoljnim davateljima krvi s više od 35 davanja (muškarci), odnosno s više od 25 davanja (žene) osigura u cijelosti plaćanje zdravstvene zaštite na teret sredstava Zavoda. Sugerirao je, također, da se onima s više od 25 davanja (muškarci) odnosno s više od 15 davanja (žene) osigura plaćanje zdravstvenih usluga na teret sredstava Zavoda u 5 posto većem iznosu od vrijednosti utvrđenih člankom 17. stavkom 2. točkama 2 - 6. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

U obrazloženju svog prijedloga Odbor navodi da je, prema podacima Hrvatskog Crvenog križa, 8076 osoba dalo krv 50 puta, s time da svake godine oko 900 novih davatelja ostvaruje 50. davanje. Godišnje oko 1500 davatelja ostvari svoje 25. davanje krvi, a dosad je 42 000 osoba dalo krv 25 i više puta.

RASPRAVA

U ime predlagatelja zastupnicima se uvodno obratila predsjednica Odbora, **Snježana Biga-Friganović**. Naglasila je da se ovom zakonskom izmjenom nastoji ispraviti nepravda prema dobrovoljnim davateljima krvi i izraziti im priznanje za njihovu humanu aktivnost.

Podsjetila je na to da su, nakon stupanja na snagu postojećeg Zakona, predstavnici Crvenog križa i udruga dobrovoljnih davatelja krvi iskazali opravdano nezadovoljstvo činjenicom da su za njih predviđene minimalne olakšice kod plaćanja zdravstvenih usluga. Vlada je, doduše, još prije dva

mjeseca uputila u proceduru Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o zdravstvenom osiguranju, prije svega radi njegova usklađivanja sa Zakonom o doprinosima, ali i da bi se ispravila uočena nepravda prema dobrovoljnim davateljima krvi. Međutim, kako Konačni prijedlog tog zakona neće doći na dnevni red Sabora prije jeseni, Odbor je (na svojoj 100-toj sjednici) odlučio inicirati hitnu izmjenу postojećeg Zakona, i to samo u dijelu koji se odnosi na dobrovoljne davatelje krvi. Riječ je o maloj, ali značajnoj promjeni koja bi trebala stvoriti pretpostavke za društveno priznanje dobrovoljnim davateljima krvi i potaći ih da nastave sa svojom humanom aktivnošću (predloženo rješenje usuglašeno je s Ministarstvom zdravstva). Da bi se ubrzala procedura stupanja na snagu ovog zakona predlaže se da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama"

Sonja Borovčak pozdravila je, u ime Kluba zastupnika SDP-a, donošenje ovog Zakona naglasivši da je to samo jedna mala zahvala i društveno priznanje svim tim plemenitim ljudima koji su godinama nesebično poklanjali krv i na taj način spasili mnoge ljudske živote.

Po riječima **Juraja Njavre**, dr.med. Klub zastupnika HDZ-a s posebnim zadovoljstvom podupire donošenje ovog humanog zakona, kao i prijedlog predlagatelja da stupi na snagu danom objave (dobrovoljno davanje krvi je jedna od najhumanijih ljudskih gesta). Zastupnik se, međutim, pita, ne bi li Ministarstvo zdravstva trebalo snositi odgovornost zbog toga što je ova zakonska izmjena uslijedila tek nakon prosvjeda dragovoljnih davatelja krvi.

Nema te nagrade i tog priznanja kojim bi se u dovoljnoj mjeri mogla vrednovati plemenita gesta dobrovoljnih davatelja krvi, pogotovo višestrukih, kaže **Viktor Brož**, dr.med. (HSLŠ). Dobra organizacija prikupljanja krvi ne znači samo sigurnost pacijentima i liječnicima nego ima i svoj sigurnosni aspekt, podsjeća zastupnik. Primjerice, u slučaju elementarnih nepogoda i drugih katastrofa spiskovi dobro-

voljnih davatelja krvi su itekako dragocjeni. Iako je to prvenstveno humani čin, zastupnik, kako reče, nije siguran da je bila ispravna odluka kojom je u potpunosti ukinuta materijalna naknada ljudima koji su davali krv, i to više puta. S obzirom na to da se upravo uvodi novi sistem organizacije prikupljanja krvi, apelira da se to čini oprezno i da pritom ne eksperimentira, jer u županijskim bolnicama već sada ima određenih problema (bilo je teškoća i u vrijeme kad je prikupljanje krvi iz nadležnosti stanica ili zavoda za transfuziju pri bolnicama prelazilo u nadležnost Crvenog križa).

Zahvalivši sudionicima rasprave na podršci zakonskom prijedlogu, **Snježana Biga-Friganović** najavila je da će se Odbor već u jesen pozabaviti novim sustavom organiziranja prikupljanja krvi jer je to njihova obveza. Odgovarajući na primjedbe iz rasprave podsjetila je na to da je zakonskim izmjenama koje su bile upućene u proceduru 10. svibnja, dakle prije nego što je počela primjena postojećeg Zakona o zdravstvenom osiguranju, Vlada pokušala ispraviti nepravdu prema dobrovoljnim davateljima krvi. Budući da zbog zakonodavne procedure nije stigla tu namjeru realizirati, ulogu predlagatelja dijela zakonskih izmjena preuzeo je Odbor. Nije točno da je Vlada imala tu namjeru, kaže **Juraj Njavro**. Da je željela povećati olakšice dobrovoljnim davateljima mogla je to napraviti. Po mišljenju zastupnika Vlada je totalno zakazala, o čemu najbolje svjedoči činjenica da se čak nije ni očitovala o Prijedlogu Odbora niti je ovoj raspravi nazočan itko od njenih predstavnika ili iz Ministarstva zdravstva.

Nato je **Snježana Biga-Friganović** pojasnila da je Odbor predlagatelj ovog zakonskog prijedloga, ali uz punu podršku Ministarstva zdravstva i Vlade.

Nakon toga je potpredsjednik Hrvatskog sabora **Baltazar Jalšovec** zaključio raspravu i prešlo se na izjašnjavanje. **Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika donesen je Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o zdravstvenom osiguranju, u predloženom tekstu.**

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O TRŽIŠTU BRAŠNA

Najesen cjelovit prijedlog za drugo čitanje

Hrvatski sabor je nakon rasprave o Prijedlogu zakona o uređenju tržišta brašna, čiji je predlagatelj Klub zastupnika HSS-a, većinom glasova zastupnika donio slijedeće zaključke, na prijedlog Odbora za poljoprivredu i šumarstvo:

O Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o uređenju tržišta brašna, kojeg je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Klub zastupnika HSS-a provedena je rasprava u prvom čitanju te se prihvaća Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna.

Sukladno odredbi članka 150. stavak 2. Poslovnika Hrvatskog sabora Konačni prijedlog zakona sa cjelovitim rješenjima o uređenjima tržišta prehrambeno-pekarških proizvoda, u suradnji s predlagateljem, izradit će Vlada Republike Hrvatske, te ga uputiti Hrvatskom saboru za rujansko zasjedanje. Sve primjedbe i prijedlozi izneseni u raspravi upućuju se Vladi RH radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

O PRIJEDLOGU

Prema članku 49. Ustava RH poduzetnička i tržišna sloboda temelji su gospodarskog ustroja RH, što podrazumijeva da je država dužna svima osigurati jednake uvjete i jednak pravni položaj na tržištu.

Zabranjena je zloraba monopolnog položaja uz dužnost svakoga da sudjeluje u podmirenju javnih troškova, u skladu s načelima jednakosti i pravednosti, kako to propisuje članak 51. Ustava RH.

Posljednjih godina svjedoci smo potpunog nereda i teškog poremećaja na tržištu brašna, a potom i tržištu i proizvoda od brašna, tako da je prema statistici proizvodnja brašna čak za 1/3 manja, a pekarska proizvodnja za 2/3 manja od stvarne potrošnje, ocjenjuje predlagatelj, Klub zastupnika HSS-a.

Prema Izvješću o inspekcijskom nadzoru poslovanja proizvođača peka-

rskih proizvoda Državnog inspektorata može se zaključiti da su velike količine kruha i pekarskih proizvoda izvan kontrole nadležnih institucija, dakle nelegalno i bez plaćanja PDV-a i ostalih davanja, bez plaćanja poreza i doprinosa fondovima mirovinskog i zdravstvenog osiguranja za veliki broj radnika "na crno".

U ovoj su djelatnosti prisutni razni oblici "rada na crno" i "sive ekonomije", odnosno znatan dio pekarskih proizvoda se proizvodi i prodaje bez financijskoga, kvantitativnog i kvalitativnog nadzora.

Iz istog Izvješća je vidljivo da su u ovoj djelatnosti prisutni razni oblici "rada na crno" i "sive ekonomije", odnosno znatan dio pekarskih proizvoda se proizvodi i prodaje bez financijskog, kvantitativnog i kvalitativnog nadzora.

Zato očigledno postoji prijeka potreba da se hitno poduzmu odgovarajuće mjere radi suzbijanja sive ekonomije u proizvodnji i prometu brašna, a time i krajnjih proizvoda - kruha i pekarskih proizvoda, dok se ne donese Zakon o hrani koji je u pripremi, a kojim će se cijelo ovo područje sveobuhvatno urediti, stoji u ocjeni stanja predlagatelja.

Do sada je Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva zajedno s relevantnim institucijama, tj. Ministarstvom gospodarstva, Ministarstvom financija i Državnim inspektoratom razmatralo ovu problematiku, te su se usuglasili da je neophodno urediti tržište brašna uvođenjem markica na brašno, s time da ove markice ne mogu imati fiskalnu nego samo evidencijsku namjenu, kao što je ispravno upozorilo Ministarstvo financija.

Za provođenje ovog Zakona nije potrebno osigurati posebna financijska sredstva u državnom proračunu.

U smislu članka 159. Poslovnika Hrvatskog sabora predlaže se hitan postupak, jer je odmah potrebno prije ovogodišnje žetve urediti tržište brašna, kako bi se onemogućio promet brašna od žitarica nepoznatog porijekla i tako osigurala naplata propisanih financijskih obveza. Dakle, postoje opravdani razlozi za hitan postupak, ocjenjuje predlagatelj.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne protivi se donošenju ovog Zakona, ali predlaže Hrvatskom saboru da izmijeni svoj zaključak o provođenju hitnog postupka, s prijedlogom da se o ovom Zakonu provede samo prvo čitanje.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo razmotrio je predmetni Prijedlog kao matično radno tijelo. Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja, Odbor je upoznat s mišljenjem koje je na navedeni Prijedlog zakona dostavila Vlada RH. U svom mišljenju Vlada RH navodi da je u pripremi zakonski projekt koji će u cijelosti riješiti problem tržišta brašna, te zbog toga predlaže da se navedeni Prijedlog zakona ne prihvati.

Iako je u dnevni red 23. sjednice Hrvatskog sabora ovaj Zakon uvršten po hitnom postupku, Odbor u raspravi ipak nije podržao hitnost kod donošenja istoga, zbog kompleksnosti materije.

Članovi Odbora su upozorili na to da su u ovoj djelatnosti prisutni razni oblici "sive ekonomije", a da se mnogi pekarski proizvodi prodaju bez odgovarajućeg nadzora, te da je zbog toga potreban cjelovit zakon koji će to regulirati. Međutim, predloženi zakonski projekt, prema mišljenju

članova Odbora, ne nudi cjelovita rješenja, ali ipak predstavlja dobru i značajnu inicijativu.

Stoga Odbor drži da o navedenom Prijedlogu zakona treba provesti raspravu u prvom čitanju. U daljnjoj raspravi Odbor je predložio, a predlagatelj se suglasio, da se zaključkom Hrvatskog sabora za izradu Konačnog prijedloga zakona sa cjelovitim rješenjima o uređenju tržišta prehrambeno-pekararskih proizvoda, zaduži Vladu RH, sukladno odredbi čl. 150. st. 2. Poslovnika Hrvatskog sabora, te da ga uputi Hrvatskom saboru na rujansko zasjedanje.

Na temelju provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru da donese slijedeće zaključke:

O Prijedlogu zakona o uređenju tržišta brašna, s Konačnim prijedlogom zakona, kojeg je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Klub zastupnika HSS-a, provest će se prvo čitanje. Prihvaća se Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna. Sukladno odredbi čl. 150. st. 2. Poslovnika Hrvatskog sabora Konačni prijedlog zakona sa cjelovitim rješenjima o uređenju tržišta prehrambeno-pekararskih proizvoda, u suradnji s predlagateljem, izradit će Vlada RH, te ga uputiti Hrvatskom saboru za rujansko zasjedanje. Sve primjedbe i prijedlozi izneseni u raspravi upućuju se Vladi RH, radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

MIŠLJENJE VLADE

Na temelju članka 110. stavka 2. Poslovnika Hrvatskog sabora, Vlada RH o Prijedlogu zakona o uređenju tržišta brašna daje slijedeće mišljenje:

Vlada RH predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna.

Vlada RH podržava inicijativu za donošenje ovakvog propisa koji bi bio u funkciji uvođenja više reda u prometu brašna, kao jednog od strateških proizvoda u našem gospodarstvu, s obzirom na to da Vlada RH utvrđenim sustavom poticaja u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu subvencionira osnovnu sirovinu za proizvodnju brašna.

Vlada ističe da uz predmetni zakonski Prijedlog nije izrađena detaljna analiza stanja pravne urednosti prometa, odnosno tržišta brašna, te nije obrazložena svrha koja se želi postići ovim Zakonom. Zbog toga potrebno je jasnije i iscrpnije izložiti razloge zbog kojih se predlaže donošenje i učinci koji će proizaći donošenjem zakonskog Prijedloga.

Vlada RH, sagledavajući cjelokupni problem tržišta brašna, priprema Nacrt prijedloga zakona koji će biti razmotren na sjednici Vlade RH tijekom rujna 2002. godine i upućen Hrvatskom saboru.

Iz navedenih razloga Vlada RH predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati navedeni zakonski Prijedlog.

RASPRAVA

Vlada zadužena za izradu Konačnog prijedloga

Predstavnik predlagatelja, Kluba zastupnika HSS-a, zastupnik Ivan Kolar (HSS), dodatno je obrazložio Prijedlog. Rekao je da je Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna Klub zastupnika HSS-a podnio po hitnom postupku, no da prihvaćaju da se odlukom Sabora prihvati i prvo čitanje i da se da mogućnost Vladi izraditi Konačni prijedlog zakona.

"Mi u HSS-u pokušavamo dati jednu inicijativu da nadležne institucije vide da je stvarno krajnje vrijeme i da

zvono zvoni na uzbunu, a sve je posljedica onoga što se događa na tržištu. Ako bi prerada bila pod kontrolom, mi bismo sredili tržište pšenice i došlo bi do tržnog reda, te ne bi bilo ovoliko sive ili crne ekonomije. Zato smo predložili hitan postupak, međutim, već je na odborima došlo do rasprave da bi bilo dobro zbog nekih manjkavosti ili teškog provođenja u ovom času ovog zakona, da se prihvati kao inicijativa ovaj prijedlog zakona, a da obvezemo Vladu RH za narednu sjednicu Sabora da predloži cjelokupni prijedlog zakona koji bi regulirao tržište brašna i proizvoda od brašna", rekao je zastupnik.

Kako prijavljenih za raspravu nije bilo, predsjedavajući ju je i zaključio.

Zastupnici su glasovali o Zaključcima Odbora za poljoprivredu i šumarstvo, koji su prihvaćeni većinom glasova, sa 91 glasom "za" i 2 "suzdržana".

Dakle, o Prijedlogu zakona o uređenju tržišta brašna provedena je rasprava. Prihvaća se Prijedlog zakona o uređenju tržišta brašna.

Sukladno odredbi članka 150. stavka 2. Poslovnika Hrvatskog sabora, Konačni prijedlog zakona sa cjelovitim rješenjima o uređenjima tržišta prehrambeno-pekararskih proizvoda, u suradnji s predlagateljem, izradit će Vlada RH, te ga uputiti Hrvatskom saboru za rujansko zasjedanje. Sve primjedbe i prijedlozi izneseni u raspravi upućuju se Vladi RH, radi izrade Konačnog prijedloga zakona.

Tada je **Ljubica Lalić (HSS)**, u ime predlagatelja - Kluba zastupnika HSS-a rekla da oni povlače svoj zaključak, s obzirom na to da je sadržaj njihovog zaključka sadržan u zaključku Odbora za poljoprivredu koji je prihvaćen.

S.F.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE TURSKE O SURADNJI NA PODRUČJIMA OBRAMBENE PROIZVODNJE

Hrvatski sabor je jednoglasno, bez rasprave i hitnim postupkom donio predloženi Zakon. Njegov cilj je uspostava djelotvornije suradnje između Hrvatske i Turske na područjima istraživanja, razvoja i

proizvodnje obrambenih proizvoda i usluga.

Sporazum stranaka o suradnji na području obrambene proizvodnje odnosi se na slijedeće: istraživanje, projektiranje i proizvodnja na vojno-

tehničkom području; iznalaženje mogućnosti zajedničkog projektiranja, proizvodnje i modifikacije pričuvnih dijelova, sastavnih dijelova, oruđa, obrambenog materijala i opreme koji zahtijevaju oružane

snage stranaka; nabava materijala proizvedenih ili razvijenih u okviru zajedničke proizvodnje ili projekta stranaka; prodaja gotovih proizvoda koji su proizvedeni u zajedničkom projektu s trećim zemljama na osnovi zajedničkog sporazuma; iznalaženje mogućnosti zajedničkog programa razvoja, proizvodnje i tehnologija modernizacije u vezi obrambenih proizvoda ili uz njih vezanih zaliha u interesu oružanih snaga obiju stranaka; uzajamna pomoć pri proizvodnji i nabavi obrambenih industrijskih proizvoda i usluga te modernizacije alata i opreme; omogućavanje razmjene tehničkih informacija; poticanje sklapanja sporazuma izravno vezanih uz nabavu i proizvodnju obrambenih

proizvoda tvrtki obiju stranaka; sklapanje sporazuma između državnih ustanova i tvrtki obiju stranaka radi zajedničkog razvoja i proizvodnje oružja i vojne opreme; sudjelovanje na vojnim industrijskim sajmovima, komercijalnim izložbama i simpozijima organiziranim u objema zemljama; suradnja između vojno-tehničkih ustanova, proizvodnih agencija i onih za održavanje; organiziranje zajedničkih znanstvenih aktivnosti na područjima od obostranog interesa; razmjena podataka standardima obrambenih industrija i sustavima osiguranja kakvoće koje stranke primjenjuju te razmjena sličnih dokumenata bez obzira na odredbe bilateralnog ili multila-

teralnog sporazuma kolje su stranke potpisale.

Provođenje Sporazuma odvijat će se redovnim aktivnostima Ministarstva obrane i u sklopu godišnjeg plana bilateralne vojne suradnje Ministarstva obrane te će se za njegovo provođenje koristiti sredstva iz Državnog proračuna namijenjena radu Ministarstva obrane i Oružanim snagama RH.

Donošenje predloženog zakona podržao je **Odbor za zakonodavstvo** podnijevši amandman kojim se nomotehnički uređuje tekst.

Amandman su zastupnici većinom glasova (93 "za" i 1 "suzdržan") prihvatili.

Zatim su, kako je uvodno spomenuto, jednoglasno donijeli Zakon, odnosno potvrdili Sporazum.

M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O CIVILNOJ SLUŽBI

Jamči se pravo slobodnog izbora

Nakon kraće rasprave Hrvatski sabor je, na sjednici početkom srpnja, prihvatio, u prvom čitanju, Prijedlog zakona o civilnoj službi. Kao što

Osobama koje zbog svojih vjerskih ili moralnih nazora nisu pripravne sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u Oružanim snagama, dopušten je prigovor savjesti (zahtjev za civilnu službu može podnijeti novak nakon novačenja, ročnik i pričuvnik).

govori sam naziv tog propisa njime se uređuju prava i dužnosti osoba koje svoju građansku dužnost vojne obveze obavljaju u civilnoj službi. Riječ je o osobama koje, zbog svojih vjerskih ili moralnih nazora, nisu pripravne sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u Oružanim

snagama Republike Hrvatske pa su, u skladu s odredbom članka 47. stavka 2. Ustava RH, podnijele prigovor savjesti.

Većina sudionika u raspravi podržala je predložena rješenja, kao doprinos daljnjoj demokratizaciji i liberalizaciji društva, uz sugestiju predlagatelju da, do prelaska na profesionalnu vojsku, izjednači trajanje civilne službe i redovnog vojnog roka. Naime, sve brojniji zahtjevi za civilnu službu dovest će u pitanje razloge postojanja redovnog vojnog roka, upozoreno je u raspravi.

Klub zastupnika HDZ-a uskratio je svoju potporu ovom zakonskom projektu, zahtijevajući da se precizno razrade kriteriji za rješavanje zahtjeva za civilnu službu, kako se pravo na prigovor savjesti ne bi zloupotrebijavalo.

Umjesto prikaza Prijedloga zakona poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, mr.sc. Miljenka Kovača, zamjenika ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave.

O PRIJEDLOGU

Predstavnik predlagatelja mr.sc. **Miljenko Kovač**, zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, informirao je zastupnike da novi Zakon o obrani, koji je stupio na snagu ove godine, sadržava samo načelne odredbe o civilnoj službi. Naime, u članku 24. tog propisa navedeno je da se vojna obveza sastoji od novačke obveze, obveze služenja vojnog roka, odnosno civilne službe i obveze u pričuvnom sastavu Oružanih snaga. To znači da je civilna služba dio vojne obveze. Prema članku 38. tog zakona osobama koje zbog svojih vjerskih ili moralnih nazora nisu pripravne sudjelovati u obavljanju vojničkih dužnosti u Oružanim snagama, dopušten je prigovor savjesti (zahtjev za civilnu službu može podnijeti novak nakon uvođenja u vojnu evidenciju, ročnik i pričuvnik).

Prijedlogom zakona o civilnoj službi nastoji se urediti tu službu u skladu s

odredbama Ustava RH, naglašava Kovač. Napominje, također, da se Vlada, prilikom njegove izrade pridržavala načela i pravila iz Preporuke br. 87, odnosno 88 Odbora ministara Vijeća Europe, od 9. travnja 1987. godine, te Europskog Parlamenta od 18. siječnja 1994.

Vlada predlaže da civilna služba traje 8 mjeseci, tj. 2 mjeseca duže od služenja vojnog roka. Obavljala bi se u ustanovama, trgovačkim društvima i drugim pravnim osobama, udrugama te državnim i tijelima jedinica lokalne i područne samouprave.

Uzela je u obzir i neka mišljenja Amnesty Internationala, međunarodnog i hrvatskog. Prema tim načelima svatko tko podliježe novačenju u vojnu službu, a zbog svoje savjesti odbija uporabu oružja, ima pravo da ga se oslobodi obveze obavljanja takve službe. Države su ovlaštene same odrediti prikladnu proceduru za ispitivanje zahtjeva za status "prigovarača savjesti" ili usvojiti izjavu s razlozima koju je podnijela sama osoba. U skladu s tim pravilom Vlada predlaže da se provodi postupak za ispitivanje zahtjeva za civilnu službu u kojem bi Povjerenstvo za civilnu službu ocjenjivalo postoje li razlozi da se podnositelju odobri takav način služenja vojnog roka (riječ je o razlozima za koje se može smatrati da spadaju u područje vjerskih ili moralnih nazora).

U skladu s međunarodnim pravilima, u stavku 2. članka 5. Prijedloga zakona propisano je da je nadležni ured za obranu, prilikom upisa u vojnu evidenciju, dužan novaka cjelovito upoznati (pisanim putem) s njegovim ustavnim i zakonskim pravima, odnosno s mogućnošću da, na temelju prigovora savjesti, može podnijeti zahtjev za civilnu službu. Daljnje je pravilo da podnositelj zahtjeva mora imati pravo na žalbu protiv odluke prvog stupnja (treba mu omogućiti da podnese prigovor i nakon što je stupio u vojnu službu ili na vojnu obuku) te da žalbene vlasti moraju biti odvojene od vojne administracije. Prijedlogom zakona to je riješeno na način da o žalbama

odlučuje Povjerenstvo za žalbe u kojem nema predstavnika Ministarstva obrane.

Vodeći računa o međunarodnim pravilima koja nalažu da trajanje civilne službe, u usporedbi s vojnom, ostane u razumnim ograničenjima, Vlada predlaže da civilna služba u Hrvatskoj traje 8 mjeseci, odnosno dva mjeseca duže od služenja vojnog roka (drži da izjednačavanje tih dvaju rokova ne bi bilo prihvatljivo za naše prilike). Kovač je naglasio i to da je člankom 42. Prijedloga zakona propisano da civilni obveznici za vrijeme civilne službe imaju prava iz radnog odnosa, socijalne skrbi, zapošljavanja, mirovinskog i invalidskog osiguranja i druga prava, kao i osobe koje se nalaze na služenju vojnog roka.

Na kraju je još spomenuo da postoji preporuka Europskog Parlamenta prema kojoj bi "prigovaračima savjesti" trebalo smatrati i osobe koje odbiju vojnu službu ne samo na osnovi vjerskih i etičkih, nego i filozofskih razloga. Vlada RH to nije prihvatila jer takvo što Ustav RH ne predviđa. Naime, prema odredbi stavka 2. u članku 47. Ustava RH prigovor savjesti može se podnijeti samo zbog vjerskih ili moralnih nazora, zaključio je Kovač.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski propis dobio je podršku nadležnih radnih tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro ga je bez primjedbi ustavnopravne naravi, dok su ostala radna tijela sugerirala da se njihove primjedbe i mišljenja prosljede predlagatelju.

Sudionike rasprave na sjednici **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, koji je** Prijedlog zakona razmotrio kao zainteresirano radno tijelo, zanimalo je, među ostalim, zbog čega je trajanje civilne službe predviđeno osam mjeseci, dakle dva mjeseca duže od vojnog roka. Predloženo je, nadalje, ukidanje odredbi o Povjerenstvu koje bi imalo pravo provjeravanja prigovora savjesti, odnosno zahtjeva za obavljanje civilne službe (razlozi moralne i vjerske naravi ne mogu se provjeriti). Izraženo je mišljenje da Ministarstvo obrane ne bi trebalo voditi evidenciju o civilnoj službi te postavljeno pitanje opravdanosti služenja civilne službe u trgovačkim društvima, kao i mogu-

čnosti njena obavljanja u drugim državama. S obzirom na razlike u trajanju te dvije službe nije jasno - rečeno je u raspravi - koje će se vrijeme priznati novaku koji u toku novačke obveze podnese zahtjev za civilnu službu zbog prigovora savjesti. Primijećeno je, također, da u Prijedlogu zakona nije precizirano koji bi to bio slobodni dan u civilnoj službi. Neki sudionici u raspravi bili su mišljenja da, s obzirom na činjenicu da je obveza služenja vojnog roka utvrđena Ustavom RH, ne bi trebalo dozvoliti obavljanje civilne službe dok se ne provede profesionalizacija hrvatske vojske.

Na sjednici **Odbora za obitelj, mladež i šport** ocijenjena je neprimjerenom predložena zakonska odredba koja predviđa mogućnost obavljanja civilne službe u našim diplomatskim predstavništvima u drugim državama. Naime, postavljeno je pitanje svrhovitosti i opravdanosti takvog rješenja, te upozoreno na mogućnost njegove zlorabe. Sudionici rasprave podsjetili su na činjenicu da se, unatoč preporukama EU, civilno služenje vojnog roka predviđa u 30 posto dužem trajanju od redovnog, upravo radi destimuliranja vojnih obveznika da učestalo koriste institut prigovora savjesti. Odbor je mišljenja da bi slanje civilnih obveznika u diplomatska predstavništva moglo biti dodatna stimulacija za pozivanje na prigovor savjesti, pogotovo ako opravdano mogu očekivati takvo mjesto. U raspravi je, među ostalim, naglašeno da javna služba ne smije imati kažnjivi karakter, ali ne bi trebala imati niti obilježja nagrade prigodom korištenja instituta prigovora savjesti. Članovi Odbora također smatraju neprimjerenom mogućnošću koja se daje novaku, da u svom zahtjevu za civilnu službu predloži gdje bi je želio obavljati.

U raspravi je izraženo i stajalište da bi trebalo preciznije doraditi odredbe koje predviđaju pokretanje upravnog spora u slučaju da i drugostupanjski organ odbije žalbu novaka za civilnim služenjem vojnog roka. S obzirom na to da upravni sporovi traju godinama, postavljeno je pitanje odgađa li pokretanje upravnog spora služenje vojnog roka i dr.

Članovi Odbora upoznati su i s inicijativom Saveza izvidača Hrvatske da se i oni svrstaju među udruge u kojima se može služiti civilni vojni rok. Prema navodima predstavnika

predlagatelja taj bi se prijedlog mogao usvojiti, ali ustanove i druge pravne osobe u kojima će se obavljati civilna služba ne bi trebalo određivati Zakonom, već Pravilnikom koji će donijeti ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, **Jadranka Reihl-Kir** obrazložila je zastupnicima stajališta Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Potom su dobili riječ predstavnici klubova zastupnika.

Razraditi kriterije

Luka Bebić, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a, napomenuo je da njegovi stranački kolege ne mogu podržati predloženi zakon u ponudnom obliku jer nije uvjerljivo obrazloženo, među ostalim, zbog čega se predlaže da civilna služba traje upravo 8 mjeseci. Naš Ustav u članku 47. stavak 2, doduše, dopušta prigovor savjesti, ali sudeći po sve učestalijim zahtjevima za civilnu službu (92. je podnesen jedan, 93.-185, 94.-287, 99.-286, 2000.-680, a do kraja svibnja ove godine čak 8918) to postaje svojevrsna "moda", koju

Nemamo dovoljno razrađene kriterije da bismo mogli osigurati normalan prijelaz od redovnog služenja vojnog roka do profesionalne vojske.

država ne kontrolira na odgovarajući način. Naime, nisu poznati kriteriji na temelju kojih se, pozivom na spomenutu ustavnu odredbu, bez nekog posebnog obrazloženja, može dobiti civilna služba.

Budući da ovaj zakon mora korespondirati s ostalim zakonima iz oblasti obrane te sa stanjem ročnog sastava i uopće razvoja naših Oružanih snaga, u razdoblju kad se želimo uključiti u NATO pakt, zastupnici HDZ-a smatraju da u ovoj fazi nemamo dovoljno razrađene kriterije da bismo mogli osigurati normalan prijelaz od redovnog služenja vojnog roka do profesionalne vojske. Usporedbe radi, Bebić je spomenuo da u nekim drugim

tranzicijskim zemljama civilna služba traje dvostruko dulje od vojnog roka (npr. Ukrajina, Slovačka, Jugoslavija, Rumunjska, i dr.). U Poljskoj se, primjerice, vojni rok služi 12 mjeseci, dok civilna služba traje 18 mjeseci, a u Mađarskoj vojni rok traje 9 mjeseci a civilna služba 14. Nema sumnje, kaže zastupnik, da su pri podnošenju zahtjeva za civilno služenje vojnog roka moguće zloporabe (na to upućuje i veliki broj zahtjeva podnesenih u prvih pet ovogodišnjih mjeseci). Naime, Povjerenstvo za civilnu službu nema mogućnosti utvrditi jesu li ti zahtjevi utemeljeni, već faktički mora odobriti svaki zahtjev, bez obzira na obrazloženje. Zbog toga treba detaljno razraditi kriterije za postupanje s tim zahtjevima. Pitanje je, kaže, i postoje li uvjeti da se civilni vojni rok služi u poduzećima i firmama, pogotovo u krajevima gdje nije razvijeno gospodarstvo. Navedene činjenice upućuju na zaključak da ova problematika nije dovoljno proučena i da u ovom prijelaznom razdoblju moramo daleko opreznije donositi što preciznije propise, kako se ustavna odredba koja jamči pravo na prigovor savjesti ne bi zloupotrebjavala (primjerice, da se ne dogodi da se to pravo prizna nekome tko je već počinio neko krivično djelo ili je u privatnom životu manipulirao oružjem).

Po riječima **Stjepana Henezija** Klub zastupnika SDP-a podupire predloženi Zakon, jer se njime tehnički razrađuje

Što preciznije regulirati postupak odobravanja zahtjeva kako se pravo na prigovor savjesti, zajamčeno Ustavom, ne bi zloupotrebjavalo.

pravo građana zajamčeno Ustavom, da se opredijele za civilno služenje vojne obveze. Stavljanjem na dnevni red ove problematike ponovno otvaramo pitanje (ne)opravdanosti služenja vojnog roka, konstatira zastupnik a povećavanje zahtjeva za civilnu službu, iz godine u godinu, najbolji je pokazatelj određenog trenda u društvu i stava mladih ljudi prema toj obvezi. Nema sumnje, kaže, da naglo povećanje broja tih zahtjeva predstavlja problem kod organizacije određenih poslova vezanih uz obranu zemlje, ali mi smo se definitivno opredijelili za profesionalizaciju

vojske. Na kraju je konstatirao da je ovakav prijedlog na tragu preporuka Vijeća Europe i ostalih humanitarnih organizacija te onoga što smo sami zacrtali u strateškim dokumentima.

Ukinuti opću vojnu obvezu

Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a prihvatit će onu zakonsku normu koja određuje što kraće služenje civilnog vojnog roka, a po mogućnosti i ukidanje obveznog vojnog roka, izjavio je njihov predstavnik **Damir Jurić**. U prilog tome podsjetio je na činjenicu da je profesionalna vojska danas trend u Europi. Ono što zemlje srednje Europe u ovom trenutku odvrća od preustroja sustava obrane su uglavnom troškovi. Hrvatska, je, međutim, već stvorila profesionalnu vojsku tijekom Domovinskog rata, pa je ne čekaju ti izdaci, ali zato sada troši dvostruko - i za ročnu i za profesionalnu vojsku. Po sudu zastupnika ročnu vojsku više ne bi trebalo plaćati već raspustiti, odnosno ukinuti opću vojnu obvezu. Ta odluka se može odgoditi još neko vrijeme, ali to je jedino pravo rješenje (u tom slučaju se više ne bismo bavili ovom temom). Uostalom, na to ćemo uskoro biti prisiljeni jer će narednih mjeseci zasigurno pristići još veći broj zahtjeva za civilno služenje vojnog roka. Pozitivno je, kaže, da mladi ljudi žele služiti vojni rok na društveno koristan način.

Pravo je mladih da sami odaberu način obavljanja vojne obveze

Po ocjeni Kluba zastupnika LS-a ovaj zakon je dobrodošao, zbog toga što se sve više obveznika odlučuje na civilno služenje vojnog roka (na to su

Pravo je mladih ljudi da sami odaberu način obavljanja vojne obveze, a dobro je i da se na taj način potiče proces profesionalizacije Hrvatske vojske.

utjecala i aktualna kretanja u društvu, pogotovo ove krizne situacije i dr.) pa treba uvesti reda u reguliranje te obveze, naglasio je njihov glasnogovornik dr. **Zlatko Kramarić**. Osim toga, civilni vojni rok se dosad služio temeljem odluke Vlade RH o

poslovima obveznika civilne službe te Pravilnika o određivanju pravnih osoba..... što ga je donio ministar obrane, pa je disperzija tih odredbi dovodila do konfuzije. Nema sumnje, kaže, da je pravo mladih ljudi da sami odaberu način služenja vojne obveze, a dobro je i da se na taj način potiče proces profesionalizacije Hrvatske vojske.

Po riječima zastupnika elesovci smatraju da bi pravne osobe i tijela u kojima bi se obavljala civilna služba trebalo utvrditi budućim zakonom, a ne pravilnikom ministra socijalne skrbi. Podsjetio je i na to da se popis tih pravnih osoba, reguliran Pravilnikom ministra obrane iz 1995. godine, od tada nije mijenjao, iako se stalno povećava broj vojnih obveznika zainteresiranih za civilno služenje, a i broj ustanova, nevladinih organizacija i drugih pravnih osoba koje bi htjele i imaju mogućnosti "udomiti" civilne obveznike. Zbog toga bi zakonom trebalo predvidjeti mogućnost da se spomenuti pravilnik po potrebi proširuje, te da se donose detaljni propisi o postupku prijavlivanja zainteresiranih pravnih osoba.

Radi ušteda zastupnici LS-a predlažu da se članak 4. Prijedloga zakona dopuni odredbom koja bi propisivala da se civilni obveznici, u pravilu, upućuju na služenje civilne službe u mjestu stanovanja. Odredbu članka 43., pak, smatraju diskriminatornom i upozoravaju da nije u skladu s Ustavom. Naime, objašnjenje predlagatelja kako je politička djelatnost zabranjena i vojnim obveznicima za njih nije zadovoljavajuće, jer civilna i vojna obveza nikako nisu ista stvar.

Po riječima dr. Kramarića Klub zastupnika LS-a podržat će predloženi zakon, kao doprinos daljnjoj demokratizaciji i liberalizaciji društva, uz sugestiju predlagatelju da se ide na profesionalizaciju HV-a, što bi rezultiralo i uštedama u Državnom proračunu.

Izjednačiti trajanje vojnog roka i civilne službe

Po riječima dr. **Furia Radina**, Klub zastupnika nacionalnih manjina također podržava donošenje ovog zakona, jer drži da svatko, zbog prigovora savjesti, ali i iz moralnih razloga, može odabrati civilni oblik služenja vojnog roka. U nastavku je

napomenuo da se zastupnici manjina, na tragu preporuka Amnesty Internationala zalažu za izjednačavanje trajanja vojnog roka i civilne službe te za ukidanje odredbi o Povjerenstvu za civilnu službu koje bi trebalo rješavati o zahtjevima novaka. Po njihovu mišljenju navode podnositelja zahtjeva treba uvažiti kao valjan razlog (nemoguće je utvrditi radi li se o nekim drugim motivima, a

Civilna služba mora se obavljati isključivo u Hrvatskoj.

ne vjerskim ili moralnim nazorima). Budući da je riječ o civilnom služenju vojnog roka nema nikakvog razloga - kažu - da Ministarstvo obrane vodi evidenciju za pričuvnike civilne službe i da ih raspoređuje. Naprotiv, one koji su odslužili civilnu službu treba brisati iz popisa vojne evidencije (civilna pričuva također mora imati civilni karakter).

Protive se i prijedlogu da se civilna služba obavlja u trgovačkim društvima. Svoje stajalište argumentiraju obrazloženjem da bi se na taj način oduzimala radna mjesta nezaposlenim mladim ljudima a, s druge strane, omogućilo tim trgovačkim društvima da zarađuju na civilnim ročnicima (plaćali bi ih manje nego druge zaposlenike). U svakom slučaju, civilni obveznici ne bi se smjeli zapošljavati na mjestima na kojima su odslužili civilni vojni rok, barem godinu dana nakon prestanka civilne službe.

Po riječima dr. Radina zastupnici nacionalnih manjina oštro se protive i najavljenosti mogućnosti da bi se civilni vojni rok mogao služiti i u našim diplomatskim centrima, veleposlanstvima te konzulatima u inozemstvu. Drže, naime, da se civilna služba mora obavljati isključivo u Hrvatskoj.

Poštujte se pravo građana na slobodu izbora

Uz ostale pozitivne strane najveća je vrijednost ovog zakonskog propisa što poštuje prava građana na slobodu izbora, odnosno stvara jedan novi sustav vrijednosti u društvu koji se temelji na zaštiti i promicanju ljudskih prava, primijetio je **Branislav Tušek (SDP)**. To je - kaže - značajan doprinos demokratizaciji društva, uz već dobro poznate reformske zahvate,

poput depolitizacije MORH-a. Po njegovu mišljenju predloženi Zakon ide korak dalje od zakonodavstva drugih tranzicijskih zemalja, gdje civilna služba traje i do 15 mjeseci. Unatoč tome ne treba se bojati da će se svi mladići odlučiti za tu alternativu, budući da istraživanja pokazuju da u drugim tranzicijskim i zemljama EU na civilno služenje vojnog roka godišnje odlazi oko 15 posto vojnih obveznika. Pozitivnim ocjenjuje i to što se predloženo temelji na principu dobrovoljnosti, što znači da je omogućen i prelazak iz civilne službe na redovno služenje vojnog roka.

U nastavku je iznio i nekoliko konkretnih primjedbi na pojedine zakonske odredbe. Osvrnuo se, ponajprije, na odredbu točke 5. u članku 9. koja predviđa da se novaku, na osobni ili na zahtjev ovlaštenog tijela, može odgoditi civilna služba (najviše do 1 godine, a najkasnije do 30. lipnja kalendarske godine u kojoj navršava 27 godina), radi njegovog sudjelovanja na svjetskom ili europskom natjecanju, odnosno na Olimpijskim igrama. Predložio je da se ova odredba precizira dopunom "novak koji ima status vrhunskog sportaša", a umjesto ovlaštenog tijela navede "Hrvatski olimpijski odbor" te dodaju još dvije međunarodne manifestacije na kojima sudjeluju hrvatski vrhunski sportaši - "Mediterranske igre i Univerzijada". Isto bi trebalo učiniti i u članku 27. stavak 2, s tim da se mogućnost prekida civilne službe predvidi ne samo radi sudjelovanja na spomenutim natjecanjima nego i radi priprema sportaša.

U Povjerenstvo i predstavnici civilnih udruga

Po mišljenju zastupnika trebalo bi razmotriti i mogućnost da se sastav Povjerenstva za civilnu službu proširi i predstavnicima udruga civilnog društva. Smatra da zakonom ne bi trebalo ograničavati pravo civilnim obveznicima da daju izvještaje o organizaciji u kojoj obavljaju civilnu službu (čl.43). Predlaže i da se preispitaju kaznene odredbe ovog propisa, odnosno da se radikalno snize novčane kazne za prekršaje predviđene člankom 48. stavak 1. Primjerice, prema prijedlogu predlagatelja, civilni obveznik bio bi kažnjen novčanom kaznom od 1.000

do 5.000 kuna ako bez opravdanog razloga ne dođe u pravnu osobu ili tijelo, u vrijeme naznačeno u rješenju, na obavljanje civilne službe, odnosno ako se ne javi na određeno mjesto i u vrijeme u pozivu na obavljanje određenih oblika civilne službe. Zastupnik smatra da je to prerogozno za mlade ljude koji nemaju novaca i da bi u tom slučaju trebalo predvidjeti simboličnu kaznu od 500-1000 kn.

Prijelazno rješenje do ukidanja vojne obveze

Po ocjeni **Nenada Stazića (SDP)** ovaj zakon je nužno zlo ili nekakvo prijelazno rješenje dok se potpuno ne ukine vojna obveza, budući da smo se kao država opredijelili za to da izgrađujemo malu, osposobljenu profesionalnu vojsku. U tom pogledu, kaže, nećemo biti nikakva iznimka u Europi, budući da takvu doktrinu obrane imaju i mnoge druge europske zemlje (Belgija, Luxemburg, Nizozemska, V. Britanija, itd).

Po mišljenju zastupnika ponuđeni zakonski tekst valja terminološki urediti, tako da se otklone nedoumice oko praktičnog korištenja termina novak, ročnik i pričuvnik (civilni). I on smatra da trajanje civilne službe treba izjednačiti s trajanjem vojnog roka, poštujući želju mladih ljudi (sve brojniji zahtjevi za civilnu službu dovest će u pitanje razloge postojanja redovnog služenja vojnog roka). Mišljenja je da bi se civilna služba trebala obavljati isključivo u ustanovama, odnosno humanitarnim organizacijama - bolnicama, staračkim domovima, Crvenom križu - a ne u trgovačkim društvima. Po njegovoj ocjeni članak 3. kojim je predviđeno da se ona obavlja i u trgovačkim društvima, udruženjima i drugim pravnim osobama koje imaju sjedište u RH (ne precizira se čak ni to da te pravne osobe moraju biti u većinskom vlasništvu države) otvara mogućnosti za brojne manipulacije.

Nedorečene i nelogične odredbe

Upozorio je i na nedorečenost članka 22. koja bi došla do izražaja kada bi trajanje civilne službe ostalo 8 mjeseci kao što se predlaže. Naime, taj članak predviđa da ročnik za vrijeme trajanja civilne službe može tražiti da ga se uputi na redovno služenje vojnog roka. Ako to zatraži nakon šest mjeseci provedenih u civilnoj službi, mogao bi si, faktično, skratiti civilnu službu na 6 mjeseci.

Daljnja je primjedba zastupnika da predviđeni sastav Povjerenstva za civilnu službu nije najsretnije rješenje (čine ga psiholog, liječnik, teolog, dipl. pravnik, socijalni radnik te po jedan predstavnik Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave te Ministarstva obrane). Budući da su u zakonu navedeni razlozi zbog kojih zahtjev za civilnu službu može biti odbijen (npr. ako netko posjeduje oružje ili je pravomoćno osuđen zbog nasilnog ponašanja) taj bi posao mogli obavljati obični činovnici, kaže Stazić. U svakom slučaju, u tom bi Povjerenstvu trebao sjediti djelatnik MUP-a koji može provjeriti da li netko posjeduje oružje, itd. A što se tiče načina rada tog tijela, ono nema što provjeravati, već naprosto mora postupiti po zahtjevu vojnog obveznika.

Na kraju je upozorio i na nelogično rješenje u članku 26. Prijedloga zakona. Naime, odredba stavka 2. predviđa da se ročnik koji je imao prekid civilne službe zbog razloga navedenih u članku 23. stavku 1. točkama 2, 3, 4. i 5. ovog Zakona, upućuje na nastavak obavljanja civilne službe u godini u kojoj su prestali razlozi za njen prekid, a najkasnije do kraja kalendarske godine u kojoj navršava 30 godina. Zanima ga, primjerice, tko će ustanoviti da su prestali razlozi za samovoljno i neopravdano izostajanje iz civilne službe neprekidno dulje od 10 dana (ročnik koji se tako ponaša mora podlijegati sankcijama).

Prognoze kolege Stazića će se pokazati potpuno ispravnima, izjednači li se trajanje civilne službe i vojnog roka, negodovao je **Drago Krpina (HDZ)**. Upitao je Stazića zna li još neku zemlju u Europi gdje 80 posto mladića ne želi služiti vojni rok.

Nenad Stazić mu je odgovorio da se ne radi o prognozama već o zaključivanju na temelju podataka iznesenih u obrazloženju Prijedloga zakona. Činjenica je, kaže, da broj zahtjeva za civilno služenje vojnog roka iz godine u godinu rapidno raste (91.-1; 92.-152; 93.-185, 94.-287; 95.-258; 96.-211; 97.-160; 98.-189; 99.-286; 2000.-680; 2001.-4009; i do 31. svibnja ove godine 8.918).

Civilne vojne obveznike osposobiti za potrebe obrane

Po mišljenju **Josipa Leke (SDP)** mogućnost da se vojni rok može služiti i u civilnoj službi doista je demokratsko i civilizacijsko dosti-

gnuće koje se temelji na Ustavu i budućem Zakonu. Međutim, smisao civilnog služenja vojnog roka nije samo formalna obveza društva omogućiti pojedincu da iz vlastitih razloga ne služi vojni rok u redovnom sastavu. Budući da je, prema Ustavu, vojna obveza i obrana države dužnost svih za to sposobnih državljana, država je dužna organizirati osposobljavanje civilnih vojnih obveznika za potrebe obrane, naglašava zastupnik. Primjerice, za vrijeme civilnog služenja vojnog roka obveznici mogu biti osposobljeni za vatrogasnu službu, civilnu zaštitu ili pružanje prve pomoći. Tako osposobljeni "vojnici" mogli bi biti itekako korisni u slučaju elementarnih nepogoda, a nisu oslobođeni ni obveze obrane zemlje.

Zastupnik stoji na stajalištu da, u razdoblju dok ne prijedemo na profesionalnu vojsku, trajanje vojne obveze i civilne službe mora biti izjednačeno, s tim da se planski osmisli drugačiji koncept prema kojem bi se organiziralo civilno služenje vojnog roka.

U svom ponovnom javljanju **Drago Krpina** je izrazio mišljenje da je članak 47. Ustava izraz najviših demokratskih stečevina. Međutim, sudeći po podacima iz obrazloženja predlagatelja, izgleda da je iznimka iz stavka 2. tog članka postala pravilo. Naime, 2000. godine se broj "prigovarača savjesti" povećao 250 posto u odnosu na godinu dana ranije, 2001. za 600 posto u odnosu na 2000., a 2000 posto u odnosu na 1999., itd. Budući da je u prvoj polovini ove godine zaprimljeno blizu 9000 zahtjeva za civilnu službu, može se pretpostaviti da će ih do kraja godine biti dvostruko više. To znači da bi se ove godine, u odnosu na 1999., broj prigovarača savjesti povećao za 8000 posto. Je li moguće da su se u protekle 2 i pol godine u tolikoj mjeri promijenila vjerska i moralna uvjerenja 80 posto hrvatskih mladića - pita zastupnik. Ako je riječ o fenomenu, trebalo bi istražiti što je utjecalo na njegovu pojavu, odnosno motiviralo te mlade ljude da izraze prigovor savjesti. S druge strane, prema podacima iz nedavnog popisa stanovništva, više od 90 posto stanovnika Hrvatske izjasnilo se katolicima. Budući da katolički nauk ne brani, nego smatra opravdanim sudjelovanje u obrani zemlje, izgleda da s tim brojkama nešto ne štima, zaključuje zastupnik. Po njegovom mišljenju

ovako enorman porast broja "prigovarača savjesti" koincidira s promjenom vlasti u Hrvatskoj. Nije čudo - kaže - da većina hrvatskih mladića pokušava izbjeći služenje redovitog vojnog roka, kad već dvije i pol godine traje kampanja iz krugova vlasti da se vojni rok ukine i tobože stvori profesionalnu vojsku (iako mi tu vojsku imamo u 8 gardijskih brigada). Mišljenja je da je za Hrvatsku najprikladnija koncepcija kombinacija profesionalne i ročne vojske, kakvu ima većina europskih država. Je li Hrvatska u povoljnijem geostrateškom položaju od Poljske (gdje se vojni rok služi 12 a civilni 18 mjeseci), kad si može dopustiti tako komotan odnos prema instituciji vojske, pita Krpina. Po njegovu sudu riječ je o relativizaciji hrvatskog vojnog i obrambenog sustava. Moramo se suočiti s time da je "prigovor savjesti" postao drugo ime za pokušaj legalnog izbjegavanja ustavne obveze iz stavka 1. članka 47. Ustava RH i to pod utjecajem medijske i političke kampanje, zaključio je.

Po riječima **Nenada Stazića** nigdje u Ustavu ne piše da je prigovor savjesti dopušten samo iznimno. Naime, stavak 2. članka 47. koji jamči to pravo, vrijedi jednako kao i stavak 1. To znači da ti "prigovarači savjesti", kako ih uvredljivo zove gospodin

Krpina, naprosto koriste svoja ustavna prava, kao i oni koji služe redovan vojni rok. A što se tiče vjerskih razloga, nisam siguran da dobro tumačite katolički nauk, poručio je zastupniku Krpini.

Zahvalivši Staziću na vjerskoj poduci (tome smo od strane partije bili izloženi 45 godina) Krpina je potvrdio da u Ustavu doista ne piše da je riječ o iznimci, ali da je u svim europskim državama civilno služenje vojnog roka, u većoj ili manjoj mjeri, iznimka. Kako reče, brine ga činjenica da se u Hrvatskoj većina mladića poziva na pravo prigovora savjesti.

Izrazivši žaljenje što se zastupnik Krpina čudi ovom fenomenu, **Marijana Petir (HSS)** je izjavila da joj je drago da mladi ljudi misle svojom glavom, a činjenica da im se prigovor savjesti uvažava, svjedoči o tome da živimo u demokratskom društvu. Ne misli da je 80 posto mladića promijenilo svoja vjerska i moralna uvjerenja niti da su izgubili osjećaj domoljublja. Smatra da oni svoje domoljublje mogu izraziti i kroz služenje civilnog vojnog roka, a svoje opredjeljenje za katolički nauk crkve pokazati obavljanjem civilne službe u uredu za socijalni nauk crkve.

Odgovarajući na repliku **Drago Krpina** je naglasio da i on brani

Ustavom zajamčeno pravo prigovora savjesti, ali da navodi zastupnice potvrđuju njegovu sumnju da je riječ o zlorabi ove ustavne odredbe. To smatra ozbiljnim problemom jer, "da se 80 posto hrvatskih mladića 90. i 91. pozivalo na prigovor savjesti, ne bi bilo ni slobodne i nezavisne Hrvatske". Bude li država u budućnosti izložena nekoj agresiji, u uvjetima kad većina vojnih obveznika izražava želju za obavljanjem civilne službe, prestat će postojati.

Damir Jurić javio se za riječ da bi ispravio navod zastupnika Krpine, kako se vojni rok u Rumunjskoj služi 12 mjeseci (to su stari podaci). Spomenuo je, još da su Francuska i Španjolska ukinule vojni rok, a tu su odluku donijele i Češka, Slovenija i Mađarska.

Nakon toga je predsjednik Tomčić zaključio raspravu, nakon čega je uslijedio glasovanje o predloženom Zakonu. Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika (72 glasa "za", 18 "protiv" i 3 suzdržana) Hrvatski sabor je prihvatio Prijedlog zakona o civilnoj službi, prosljeđivši primjedbe i prijedloge iz rasprave predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O SUZBIJANJU ZLOPORABE OPOJNIH DROGA

Ponovno prekršajna odgovornost za posjedovanje malih količina droge

Početkom srpnja Hrvatski sabor je, nakon kraće rasprave, hitnim postupkom novelirao nedavno doneseni Zakon o suzbijanju zlorabe opojnih droga. Riječ je o dopuni članka 54.tog propisa kojom se ponovno propisuje prekršajna odgovornost fizičkih osoba za posjedovanje opojne droge, odnosno

predviđaju novčane kazne od 5 do 20 tisuća kuna. Kako je uvodno objasnio predstavnik predlagatelja, ovom zakonskom izmjenom ne dekriminalizira se posjedovanje droge i nikoga se ne oslobađa kaznene odgovornosti, već se uvodi mogućnost prekršajnog kažnjavanja koja sada ne postoji.

Unatoč stajalištu dijela sudionika u raspravi, napose oporbenih zastupnika, da bi predloženo moglo rezultirati izmjenom članka 173. Kaznenog zakona, većina zastupnika je poduprla prijedlog predlagatelja, strahujući da bi, u protivnom, moglo doći do pravnog vakuuma. Naime, kazneni sudovi nerijetko odbacuju

kaznene prijave protiv osoba koje neovlašteno posjeduju male količine droga, pa u pojedinim slučajevima izostaju sankcije.

O PRIJEDLOGU

Uvodno obrazlažući predloženi Zakon, ministar zdravstva mr.sc. **Andro Vlahušić** pojasnio je da u postojećem Zakonu nije predviđena prekršajna odgovornost fizičkih osoba za posjedovanje opojne droge

Za osobe koje posjeduju opojnu drogu, biljku ili dio biljke iz koje se može dobiti opojna droga predviđene novčane kazne od 5 do 20 tisuća kuna.

(predviđene su kazne samo za pravne osobe). Kazneni zakon, doduše, u članku 173. propisuje novčane kazne i kaznu zatvora do jedne godine, za osobe koje neovlašteno posjeduju tvari ili pripravke koji su propisom proglašeni opojnim drogama. Međutim, Ministarstvo i Vlada stoje na stajalištu da u tom slučaju treba predvidjeti i prekršajnu odgovornost, kako je to bilo regulirano i ranijim Zakonom o proizvodnji i prometu opojnih droga. Predlažu, naime, da se za osobe koje posjeduju opojnu drogu, biljku ili dio biljke iz koje se može dobiti opojna droga uvede novčana kazna od 5 do 20 tisuća kuna. To bi trebalo utjecati na smanjenje dostupnosti i konzumiranja opojnih droga, te što kvalitetnije provođenje odredbi Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe opojnih droga. Ova zakonska izmjena ni na koji način ne kolidira s postojećim Kaznenim zakonom, napominje ministar Vlahušić.

RADNA TIJELA

Članovi matičnog **Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** podupri su potrebu donošenja ovog Zakona. Smatraju da odredba kojom se uvodi prekršajna odgovornost fizičke osobe za posjedovanje droge nije nadomjestak za krivičnu odgovornost utvrđenu člankom 173. Kaznenog zakona, niti je s njom u koliziji.

Naime, predloženim se omogućava izricanje kazne u prekršajnom postupku, kada zbog male društvene opasnosti, odnosno neznatne količine posjedovane droge, ne postoje uvjeti za izricanje kazne u kaznenom postupku.

Nakon opširne rasprave, članovi Odbora su većinom glasova sugerirali Hrvatskom saboru da usvoji predloženi Zakon. Isto je učinio i **Odbor za obitelj, mladež i šport, iako pojedini njegovi članovi nisu bili za donošenje ovog zakona** hitnim postupkom. U raspravi na sjednici tog radnog tijela ponovno je konstatirano da je droga najveća pošast modernog doba te da su svi teški ovisnici počinjali s konzumiranjem lakih droga u manjim količinama. Nakon pojašnjenja predstavnika predlagatelja da se predloženim zakonskim izmjenama ne dekriminalizira posjedovanje lakih droga, te da se nikoga ne oslobađa kaznene odgovornosti, već se uvodi mogućnost prekršajnog kažnjavanja koja sada ne postoji, Odbor je većinom glasova svojih članova predložio Hrvatskom saboru donošenje zakona o izmjeni Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga.

Hitno donošenje tog propisa podupro je i **Odbor za zakonodavstvo**, i to bez primjedbi.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra zdravstva, mr.sc. Andre Vlahušića, **Snježana Biga-Fričanović** obrazložila je mišljenje Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, a potom iznijela stajalište Kluba zastupnika SDP-a. Napomenula je da će njeni stranački kolege podržati predloženi Zakon, jer smatraju da treba ispraviti ono što je predlagatelj propustio regulirati postojećim Zakonom o suzbijanju zlorabe opojnih droga.

Stvoreni preduvjeti za kvalitetniju borbu protiv droge

U nastavku se osvrnula na provođenje Nacionalne strategije suzbijanja zlorabe opojnih droga u proteklom razdoblju. Podsjetila je na činjenicu da nakon njena donošenja 1996. godine, nije bilo značajnih pomaka na tom planu, među ostalim, i zbog nepostojanja odgovarajućih zakonskih pretpostavki. Međutim, donošenjem Zakona o suzbijanju

zlorabe opojnih droga (u prosincu 2001.) stvoreni su preduvjeti za kvalitetniju borbu protiv pošasti droge. Formiran je Ured za suzbijanje zlorabe opojnih droga, koji u okviru Vlade i na ministarskom nivou dogovara strategiju, te Zavod za prevenciju bolesti ovisnosti koji je zadužen za koordinaciju mreže centara koji su uspostavljeni u Hrvatskoj.

Usvajanjem spomenutog zakona i pripremom programa preko Ureda i Zavoda Hrvatska je dobila i snažnu podršku međunarodnih organizacija koje se bave ovom problematikom, kaže zastupnica. Naime, odmah po donošenju zakona napravljena je lista prekursora, čime se onemogućava izrada sintetičkih opojnih droga (time je Hrvatska ispunila svoju međunarodnu obvezu). Po riječima zastupnice, u službenom izvještaju Međunarodnog odbora za kontrolu narkotika za 2001. godinu, izraženo je zadovoljstvo postignućima hrvatskih zdravstvenih vlasti u tretmanu ovisnika i u strategijama za prevenciju zlorabe droge. Osim toga, ocijenjeno je da su Vlada RH, nadležno Ministarstvo i Ured intenzivirali aktivnosti na području suzbijanja zlorabe opojnih droga, uključivši se u regionalnu i subregionalnu suradnju, posebice sa susjednim državama koje se nalaze na tzv. balkanskoj ruti (poglavito s Republikom Slovenijom, BiH te SR Jugoslavijom). Međunarodne organizacije su mišljenja da bi Hrvatska, s obzirom na stečena i iskustva u borbi protiv droge, te stupanj razvijenosti organizacije i propisa, mogla postati određenim modelom ostalim zemljama u regiji, kad je riječ o suzbijanju zlorabe opojnih droga.

Otvaraju se nove komune i detoksikacijske jedinice

Po riječima zastupnice napravljen je prijedlog otvaranja novih terapijskih zajednica odnosno komuna (u tu svrhu bi se prenamijenili bivši vojni objekti). Pozitivno je to da je uspostavljeno povjerenje i suradnja između Ureda i komuna, koje su do sada bile prepuštene same sebi, iako skrbe za oko 20 posto ovisnika. Posebice je osnažena suradnja sa Zajednicom Cenacolo, koja skrbi za više stotina ovisnika u Hrvatskoj i izvan zemlje. A najvažnije je to što je poboljšana suradnja između udruga

za prevenciju suzbijanja zlorabe opojnih droga, udruga roditelja, udruga građana, itd. s državnim institucijama.

Napokon su otvorene i nove detoksikacijske jedinice za liječenje ovisnika u Rijeci, Puli, Osijeku i Splitu (isto se planira i u bolnicama Zadru, Varaždinu, Vinkovcima, Sisku, Slavanskom Brodu, i Šibeniku). Naime, dosad su takve jedinice postojale jedino u psihijatrijskoj bolnici Vrapče i KBC Sestre milosrdnice kamo su upućivani pacijenti iz cijele Hrvatske. Važno je spomenuti i to da je pripremljen program edukacije putem škola, budući da se prevencija smatra najvažnijim segmentom u borbi protiv ovisnosti. Po njenom mišljenju sada treba ubrzati i formiranje stručnog savjeta Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga te povjerenstva na nivou Ministarstva, koji donose ključne odluke u svezi s aktivnostima na suzbijanju zlorabe droge, da bi se moglo nastaviti s provođenjem Nacionalne strategije.

Protiv dekriminalizacije opojnih droga

Predloženom zakonskom izmjenom posjedovanje opojne droge bilo bi utvrđeno kao prekršaj, što znači manje društveno opasno djelo, konstatirao je **Miroslav Furdek**, dr.med. glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a. Budući da se, prema mišljenju pravnika, jedno djelo

Bez predložene zakonske izmjene moglo bi doći do pravnog vakuuma, budući da kazneni sudovi nerijetko odbacuju kaznene prijave protiv osoba koje posjeduju male količine droge, a postojeći Zakon ne predviđa mogućnost prekršajnog kažnjavanja.

ne može istodobno tretirati i kao prekršaj i kao kazneno djelo, može se očekivati da će ubrzo doći i do izmjene članka 173. Kaznenog zakona, odnosno dekriminalizacije opojnih droga, čemu se Klub zastupnika HSS-a oštro protivi. Zbog toga treba utvrditi količinu do koje se posjedovanje droge za osobnu upotrebu smatra prekršajem, kaže zastupnik.

To mišljenje dijeli i Klub zastupnika HNS-PGS-SBHS-a, izjavio je njihov glasnogovornik **Darko Šantić**. Smatraju, naime, da je prekršajno kažnjavanje fizičkih osoba daleko primjerenije od kaznenog te da nema kolizije između kaznene i prekršajne odgovornosti. Podupiru predloženu zakonsku izmjenu jer bi bez toga moglo doći do pravnog vakuuma, budući da kazneni sudovi nerijetko odbacuju kaznene prijave protiv osoba koje posjeduju male količine droge, napose ako je riječ o mladima. S druge strane, te se osobe ne mogu ni prekršajno kažnjavati, jer takva mogućnost nije predviđena postojećim Zakonom.

U Klubu zastupnika svjesni su činjenice da bi predložena dopuna članka 54. postojećeg Zakona mogla biti uvod u dekriminalizaciju posjedovanja opojnih droga. Napominju, stoga, da bi prije eventualne rasprave o izmjeni Kaznenog zakonika trebalo provesti javnu raspravu, napose u krugovima stručnjaka, kako bi Sabor mogao donijeti odluku koja bi se temeljila na ocjeni struke, odnosno medicine, i općeg raspoloženja javnosti.

Predloženo vodi ka promjeni Kaznenog zakona

Drago Krpina najavio je da Klub zastupnika HDZ-a neće podržati predloženi Zakon jer on vodi ka promjeni Kaznenog zakona. Očito je - kaže - da su oni politički krugovi koji već dugo provode masovnu medijsku, političku i društvenu kampanju radi dekriminalizacije određenih vrsta opojnih droga, napokon učinili prvi korak ka tom cilju. Začudujuće je, također, da to dolazi upravo u trenutku kada stravične posljedice zlorabe opojnih droga uzimaju sve masovniji i sve krvaviji danak hrvatskom narodu. Ako posjedovanje droge dobiva blažu pravnu kvalifikaciju od dosadašnje, to će kod mladih ljudi, osobito onih koji se prvi put susreću s drogom, stvoriti predodžbu da to i nije tako strašno, napominje Krpina. Stoga je za zastupnike HDZ-a taj prvi korak koji se čini ka dekriminalizaciji droga apsolutno neprihvatljiv (dilere i raspačivače droge trebalo bi u Kaznenom zakonu okvalificirati kao masovne, podmukle ubojice iz koristoljublja). Jer, napravi li se taj prvi korak, samo je pitanje dana kada će

uslijediti i onaj drugi, tvrdi zastupnik. Time bi se napravila najveća

Očito je da su oni politički krugovi koji već dugo provode masovnu medijsku, političku i društvenu kampanju radi dekriminalizacije određenih vrsta opojnih droga, napokon učinili prvi korak ka tom cilju.

usluga dilerima, jer sudionici u njihovoj mreži više ne bi bili optuživani za kaznena djela nego samo za prekršaj. To znači da bi im mladež postala lakši plijen, odnosno da bi je lakše vrbovali i uključivali u svoju mrežu.

Ublažavanje sankcija ide naruku dilerima

Obrazlažući stajalište Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, dr.sc. **Tonči Tadić** je podsjetio na činjenicu da su se zastupnici HSP-a i HKDU-a od početka ovog mandata protivili

Svaki korak koji ide ka ublažavanju kaznenih mjera, odnosno dekriminalizaciji droga, zapravo daje poticaj onima koji zarađuju na smrti naše djece.

ublažavanju sankcija za posjedovanje opojnih droga. Naime, ne smije se smetnuti s uma da svaki korak koji ide ka ublažavanju kaznenih mjera, odnosno dekriminalizaciji droga, zapravo daje poticaj onima koji zarađuju na smrti naše djece, napominje zastupnik. U tom kontekstu spomenuo je podatak da narko-biznis u Hrvatskoj godišnje ubire prihode od oko 200 mln. DEM, odnosno oko 100 mln. eura. Država izdvaja za borbu protiv droge bitno manja sredstva, ali i ona su beznačajna budemo li ovakvim zakonima "davali vjetar u leđa" onima koji drogu preprodaju našoj djeci. Ublažavanjem kaznenih mjera za neovlašteno posjedovanje opojnih droga neće se promijeniti dosadašnji neučinkovit odnos pravne države prema organizatorima i preprodavačima droge, upozorava zastupnik. Kako reče, u Hrvatskoj je doista idealna situacija za još veće bujanje narkomanije, budući da

dekriminaliziramo posjedovanje droge a, ako se kojim slučajem dileri i uhite, onda ih Predsjednik Repu-

Ublažavanjem kaznenih mjera za neovlašteno posjedovanje opojnih droga neće se promijeniti dosadašnji neučinkovit odnos pravne države prema organizatorima i prodavačima droge.

blike pomiluje. U Klubu zastupnika HSP-HKDU-a stoga ne žele prihvatiti predloženo rješenje, koje ide u prilog dilerima. Naime, oni će odsad nositi sa sobom manju količinu droge, kako bi mogli lakše prikazati da je koriste za osobnu uporabu.

Po mišljenju Kluba zastupnika ovaj zakon je trebalo uputiti u redovnu proceduru, a predlagatelj je morao voditi računa i o praksi u drugim europskim zemljama (u mnogima se posjedovanje droge kažnjava zatvorom).

Ministarstvo zdravstva i Vlada dobro poznaju svjetska iskustva u borbi protiv droge, primijetio je dr. Vlahušić. Ne samo da ovaj zakon ne ide u pravcu dekriminalizacije droga, već se njime osnažuje borbu protiv ovisnosti. Upravo u namjeri da se pojačaju mjere za suzbijanje zloporabe opojnih droga, iz postojećeg Zakona je - kaže - izostavljena prekršajna odgovornost fizičkih osoba za posjedovanje droge (ostala je samo kaznena odgovornost u Kaznenom zakonu). Međutim, u praksi se događa da 80 posto prijava bude odbačeno, tako da u tom slučaju nema ni kaznene niti prekršajne odgovornosti za fizičke osobe koje posjeduju drogu. Zbog toga je predlagatelj bio prisiljen vratiti u Zakon ranije važeće rješenje, koje je predviđalo prekršajnu odgovornost fizičkih osoba zbog posjedovanja opojnih droga. To će omogućiti da se prema njima može primijeniti i kaznena mjera iz članka 173. Kaznenog zakona i prekršajni postupak (u tom slučaju predviđa se novčana kazna od 5 do 20 tisuća kuna).

Po riječima ministra Vlahušića Vlada je na prevenciji ovisnosti angažirala brojne ljudske potencijale i organizacije, nastojeći da borba protiv droge postane široko društveno

prihvaćena pojava. U prilog tome spomenuo je, među ostalim, da je 26. lipnja ove godine u Hrvatskoj prvi puta obilježen dan borbe protiv ovisnosti.

Zastupnika Krpinu zanimalo je govori li istinu ministar Vlahušić ili, pak, ministar unutarnjih poslova Lučin, koji je u više navrata izjavljivao da se zalaže za dekriminalizaciju droge (oba su članovi iste Vlade, doduše, u ostavci).

Uz prekršajne sankcije i uputnica za liječenje

Već pri donošenju postojećeg Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga bilo je upozorenja da se izuzimanjem prekršajnog postupka neće postići očekivani efekti u suzbijanju zloporabe droga, posebno u smislu sankcioniranja, podsjeća **Zoran Šimatović (SDP)**. Naime, svjetska iskustva pokazuju da represivne metode nemaju velikog efekta. S tim u svezi spomenuo je da oko 90 posto kaznenih prijava za posjedovanje droge na području Novalje, Paga i Zadra nije procesuirano na nivou Državnog odvjetništva, jer je procijenjeno da se radi o neznatnim količinama koje ne predstavljaju veću društvenu opasnost. S druge strane, troškovi kaznenog postupka su vrlo skupi. Stoga je logična namjera Ministarstva zdravstva da se, uz ostale mjere za suzbijanje zloporabe droga, ponovno uvede prekršajni postupak. To znatno pojednostavljuje proces otkrivanja raspačivača i konzumenata, što je posebno važno za turistička područja gdje djelatnici MUP-a niti ne dospiju procesuirati sve slučajeve (nedostaju im sredstva, prostor, vozila, itd.).

Po riječima zastupnika svjetska iskustva pokazuju da se droga najčešće pronalazi kod mlade populacije. Te mlade ljude čak i novčane sankcije motiviraju da se i dalje bave distribucijom i dilanjem droge i tako šire tu epidemiju. Stoga se zastupnik zalaže za to da se pri izricanju prekršajne sankcije osobe kod kojih je pronađena droga obvezno upućuju u centar za borbu protiv ovisnosti.

Činjenica da se većina kaznenih prijava protiv fizičkih osoba za posjedovanje droge odbija, nije razlog za ublažavanje sankcija predviđenih

za počinitelje tih djela, bio je kategoričan **Drago Krpina**. Ako su navedene tvrdnje točne, treba utvrditi uzroke toj pojavi i, po potrebi, promijeniti Kazneni zakon, kaže zastupnik. Dodao je još da posjeduje informacije o tome da neki sudionici u tim pravnim postupcima (primjerice, članovi obitelji nekih visokih Vladinih dužnosnika) jako dobro zarađuju, uspijevajući pravnim smicalicama ishoditi odbijanje kaznenih prijava.

Slažem se s ocjenama da sustav još ne funkcionira kako bi trebalo (npr. Zavod postoji samo na papiru jer još nije profunkcionirao) o čemu svjedoči i porast opijanata u posljednje dvije godine, kaže **Zoran Šimatović**. Pozdravlja, međutim, pokušaj predlagatelja

Pri izricanju prekršajne sankcije osobe kod kojih je pronađena droga obvezno upućivati u centar za borbu protiv ovisnosti.

da se konkretnom intervencijom na zakonodavnom planu poveća djelotvornost borbe protiv ovisnosti kod posjednika droge, odnosno efikasnost cijelog sustava. Kako reče, navodi kolege Krpine ne demantiraju njegove argumente. Ogradio se jedino od aluzija o tome tko pritom zarađuje, jer, kako reče, to neće pomoći nastojanju društva da suzbija pošast droge s kojom se ovaj Parlament pokušava "uhvatiti ukoštac" već 6,7 godina.

S obzirom na činjenicu da je Zakon o suzbijanju zloporabe opojnih droga donesen nedavno (u prosincu prošle godine) **Zrinjka Bernardi-Glovacki** izrazila je zadovoljstvo što je Ministarstvo tako brzo reagiralo i već predložilo izmjene koje bi trebale otkloniti nedostatke u praktičnoj primjeni tog propisa. Izrazila je nadu da će se istim tempom nastaviti i druge aktivnosti na suzbijanju zloporabe droga.

Nakon toga je predsjedatelj Baltazar Jalšovec zaključio raspravu. **Ishod - Hrvatski sabor je većinom glasova nazočnih zastupnika (55 glasova "za", 20 "protiv" i 17 suzdržanih) donio Zakon o izmjeni Zakona o suzbijanju zloporabe opojnih droga, u predloženom tekstu.**

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O FINANCIJSKIM PREKRŠAJIMA

Hrvatski sabor prihvatio je ovaj zakonski prijedlog bez rasprave - sa 76 glasova "za" i 37 "protiv". Nekoliko primjedbi iz prethodne rasprave proslijeđeno je predlagatelju radi pripreme konačnog prijedloga zakona.

Financijski prekršaji uređeni su u četrdesetak zakona, a za iste ili slične prekršaje propisane su različite kazne, neke veoma visoke. Različito se kažnjavaju fizičke i pravne osobe, što je ocijenjeno neodgovarajućim, jer kazna za financijski prekršaj treba biti odmjerena sukladno težini financijskog prekršaja, neovisno o tome tko je počinitelj. Uz to, činjenica da se pojedine prekršajne kazne ponavljaju u različitom ili sasvim sličnom izričaju dovodi do pravne nesigurnosti.

Ni vođenje postupka nije jedinstveno uređeno, odnosno stvarna nadležnost uređena je različito i nedosljedno, što otežava provedbu zakona i vođenje prekršajnog postupka pa je ocijenjeno da se odredbe o financijskom postupku trebaju ujednačiti.

Zakonom o prekršajima, koji je u postupku donošenja, uređuju se materijalnopravne i postupovne norme koje će se primjenjivati na sve prekršaje propisane zakonom ili drugim propisima, pa tako i na prekršaje počinjene povredom zakona u području financija.

Osim toga, odredbe važećih zakona trebalo je usuglasiti, prije pristupanja Europskoj uniji, s odredbama međunarodnih ugovora i konvencija koje je Republika Hrvatska potvrdila.

Jedna od najvažnijih novina predloženog zakona je ujednačena nadležnost za odlučivanje pred upravnim tijelima pa tako i o prekršajima u području financijskog prava.

Propisuje se, nadalje, vođenje drugostupanjskog postupka pred Visokim prekršajnim sudom, a novina u odnosu na važeće propise utoliko je značajnija što je na taj način napušten upravni spor kao mogućnost sudske zaštite. Ovaj zakon je predložen zato što je ocijenjeno da način na koji Zakon o prekršajima uređuje neka pitanja, npr. visinu novčane kazne, zastaru, vrijeme potrebno za neke radnje dovodi u pitanje efikasnost njegove primjene na financijske prekršaje.

Spomenimo još da su financijski prekršaji u smislu ovog zakona prekršaji učinjeni povredom: poreznih propisa; propisa o igrama na sreću i zabavnim igrama; o doprinosima za mirovinsko i zdravstveno osiguranje; carinskih te deviznih propisa i propisa o financijskom poslovanju s inozemstvom; o trgovini i kreditnim poslovima s inozemstvom te propisa o - prometu zlatom; osiguranju, posredovanju u zastupanju u osiguranju; financijskom i knjigovodstvenom poslovanju; bankarskom i mijenjačkom poslovanju; prometu vrijednosnica, o investicijskim i privatizacijskim investicijskim fondovima, sprječavanju pranja novca; obnovi; gospodarskom razvitku otoka; državnim potporama u poljoprivredi i drugih propisa koja su utvrđena

prava i obveze fizičkih i pravnih osoba u području javnih davanja.

Prethodno je bez primjedbi podržan u Odboru za zakonodavstvo, a iz Odbora za financije i državni proračun upućeno je nekoliko primjedbi. U raspravi se čuo zahtjev da se ovaj zakon donese zajedno sa Zakonom o prekršajima i Zakonom o osnivanju Financijskog suda, uz napomenu da će tek tada biti moguće procijeniti opravdanost pojedinih rješenja. Teško je procijeniti same porezne prekršaje, visinu propisanih kazni i izricanje zaštitnih mjera bez sagledavanja cjeline zakona u pojedinim područjima na koja se odnose financijski prekršaji.

Upitna je, čulo se nadalje u raspravi, odredba članka 39. kojom se predviđa mogućnost uhićenja bez poznatih razloga, s obzirom na to da zakon ne predviđa kaznu zatvora za počinitelje prekršaja.

Tu je i upozorenje kako iz zakona proizlazi da će se osnovati posebni financijski sud, i to posebnim zakonom, a nejasni su uloga i mjesto tog suda u okviru sudbenog sustava te hoće li on biti dio Visokoga prekršajnog suda ili potpuno samostalni sud.

Ovakav je zakon, rečeno je, potrebno donijeti što prije zato što se njime pruža mogućnost i poreznom obvezniku da brani svoja prava.

Hrvatski sabor prosljeđio je zakonski prijedlog u drugo čitanje bez rasprave, prihvativši prijedlog većinom glasova (76 "za" i 37 "protiv").

J.R.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O HRVATSKOJ AKADEMIJI ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Akademicima vratiti uskraćeno pravo

Zastupnici su većinom glasova prihvatili Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti. Predlagatelj je Vlada RH.

Ovaj prijedlog zakona legalizira faktično stanje po kojem redoviti članovi Akademije ostvaruju pravo po

općem sustavu, a uz to, uz mirovinu im se priznaje pravo na posebni dodatak mirovini. Taj dodatak je vezan, bez izuzetaka, na redovito članstvo u HAZU, čime se odaje priznanje doprinosu razvoju RH koji su redoviti članovi Akademije dali svojim znanstvenim i umjetničkim radom.

O PRIJEDLOGU

Sadašnji sustav mirovinskog osiguranja uređen je Zakonom o mirovinskom osiguranju i Zakonom o najvišoj mirovini, koji se primjenjuju od 1. siječnja 1999.

Sastavni dio postojećeg sustava mirovinskog osiguranja je i niz posebnih zakona, kojima se uređuju za određene kategorije osiguranika pojedina pitanja iz mirovinskog osiguranja na drugačiji, u pravilu povoljniji način od instituta općeg mirovinskog osiguranja ustanovljenog Zakonom o mirovinskom osiguranju. To su Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Zakon o pravima bivših političkih zatvorenika, Zakon o pravima i dužnostima zastupnika u Hrvatskom saboru, Zakon o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba, Zakon o HAZU i dr.

Donošenjem Zakona o mirovinskom osiguranju i njegovom primjenom od 1. siječnja 1999. nisu izrijekom uređena posebna prava određivanja mirovina redovitih članova HAZU i umirovljenih članova Akademije, kako je to bilo uređeno u sustavu mirovinskog i invalidskog osiguranja do 31. prosinca 1998. godine prema članku 107. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju i prema članku 20. Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti.

Naime, odredbama članka 20. Zakona o HAZU propisano je da umirovljeni redoviti članovi Akademije, ako im priznata mirovina prema Zakonu o mirovinskom i invalidskom osiguranju iznosi manje od 3,3 prosječne mjesečne plaće svih zaposlenih na teritoriju RH u protekloj godini, imaju pravo na tako određenu povoljniju svotu mirovine.

Ta je odredba bila sadržana i u članku 107. stavku 1. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, kojim je bilo propisano da redovitim članovima Akademije mirovina ne može iznositi manje od prosječne mjesečne plaće svih zaposlenih u RH u protekloj godini povećanoj za 3,3 puta.

Osim toga, bilo je propisano da mirovina određena prema članku 107. stavku 1. navedenog Zakona, ne može iznositi više od najviše mirovine utvrđene prema odredbama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

Tako određene mirovine redovitih članova Akademije, koje su bile povoljnije od mirovine određene prema općim propisima iz mirovinskog i invalidskog osiguranja, usklađivane su kao i mirovine ostalih korisnika mirovina, prema rastu

plaća svih zaposlenih u RH, ali samo do 1. listopada 1993. godine.

Od tada se, naime, mirovine redovitim članovima Akademije ne određuju u visini koja je određena citiranim propisom, već u reduciranom iznosu, premda su odredbe članka 20. Zakona o HAZU u neizmijenjenom sadržaju na snazi od 26. lipnja 1991. godine, odnosno od dana donošenja spomenutog Zakona pa sve do danas.

Nužno usklađenje s novim Zakonom o mirovinskom osiguranju

Zbog prestanka važenja Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, kao i neprimjene članka 20. Zakona o HAZU, od 1. siječnja 1999. godine mirovina redovitih članova Akademije određuje se prema općim propisima o mirovinskom osiguranju, pa od 1. srpnja 2000. godine za puni mirovinski staž (40 godina za muškarce, odnosno 35 godina za žene) iznosi prosječno 4.833,74 kune mjesečno, a obiteljska mirovina 3.383,74 kuna mjesečno (70% za jednog člana obitelji).

Zbog prestanka važenja Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, te zbog neprimjene članka 20. Zakona o HAZU, došlo do drastičnog smanjenja prava redovitih članova Akademije.

Ukoliko bi se, međutim, primijenila još uvijek važeća odredba članka 20. Zakona o HAZU, mirovina redovitih članova Akademije u 1999. godini ne bi smjela iznositi manje od 8.847,30 kuna, odnosno obiteljska 6.193,11 kuna (prosječna plaća u 1998. godini iznosila je 2.861,50 kuna), a u 2000. godini 10.081,50 kuna, odnosno obiteljska 7.057,05 kuna (prosječna plaća u 1999. godini iznosila je 3.055,00 kuna).

Evidentno je, dakle, da je zbog prestanka važenja Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, te zbog neprimjene spomenute odredbe članka 20. Zakona o HAZU, došlo do drastičnog smanjenja prava redovitih članova Akademije.

Povoljnije određivanje mirovine redovitih članova Akademije u novom sustavu mirovinskog osiguranja,

sukladno odredbi članka 20. Zakona, ne može se postići neposrednom primjenom spomenute odredbe, već je nužno njezino usklađenje s odredbama novog Zakona o mirovinskom osiguranju.

S obzirom na to da se ne primjenjuje članak 20. Zakona o HAZU koji je u neizmijenjenom obliku još uvijek na snazi, HAZU je pokrenula inicijativu za izmjenu istog članka Zakona o HAZU, na način kako je to predmetnim Prijedlogom zakona izloženo.

Osim toga, Prijedlog zakona sukladan je s odredbom članka 1. Zakona o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, koji je stupio na snagu 19. prosinca 2001. godine, a primjenjuje se od 1. siječnja 2002. godine.

Odredbom članka 1. spomenutog Zakona utvrđuje se da redoviti članovi Akademije dobivaju posebni dodatak mirovini. Budući da se citirane odredbe na dodatak mirovini ne mogu početi primjenjivati dok se ne odredi sadržaj tog prava, to je potrebno učiniti donošenjem predložene izmjene Zakona o HAZU.

Posebni dodatak redovitim članovima HAZU-a

Ovaj prijedlog legalizira faktičko stanje po kojemu redoviti članovi Akademije ostvaruju mirovinu po općem, a ne po posebnom, za njih povoljnijem sustavu, koji je priznat sada važećim Zakonom o HAZU, a uz mirovinu priznaje im se i pravo na posebni dodatak mirovini. Posebni dodatak mirovini vezan je, bez izuzetka, za redovito članstvo u HAZU.

Tim dodatkom odaje se priznanje doprinosa u razvoju RH, koji su redoviti članovi Akademije dali svojim znanstvenim i umjetničkim radom. Po novčanom iznosu, posebni dodatak mirovini redovitih članova, bitno je niži od iznosa tzv. povlaštene mirovine, na koju imaju pravo prema trenutno važećim odredbama članka 20. Zakona o HAZU, koje se, međutim već godinama ne primjenjuju.

Primjena ovog Zakona zahtijevat će određena novčana sredstva iz državnog proračuna. Razlog tome je dodatak mirovini u iznosu proračunske osnovice u RH.

Prema podacima HAZU, u 2001. godini bilo je 103 korisnika mirovina redovitih članova Akademije (starosna, invalidska, obiteljska).

Procjenjuje se da će se primjenom predložene izmjene Zakona o HAZU u 2002. godini (cca polovicu godine),

izdaci iz državnog proračuna uvećati za 1,7 milijuna kuna, odnosno izračunato po mjesecima 342.578,00 kuna. Budući da navedena sredstva nisu planirana u Državnom proračunu RH za 2002. godinu, ista će se osigurati na teret Tekuće zalihe Državnog proračuna RH za 2002. godinu.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona, a na tekst

Redoviti članovi Akademije imaju pravo na dodatak mirovini koji se određuje u visini utvrđene proračunske osnovice u RH za godinu koja prethodi onoj godini u kojoj ostvaruju pravo na mirovinu.

Prijedloga Odbor nema primjedaba ustavnopravne naravi. Donošenje Zakona podržalo je i matično radno tijelo - Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu.

RASPRAVA

Zastupnik Ante Simonić (HSS) govorio je u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu.

Cijeneći strateški općekulturološku važnost HAZU, te polazeći od činjenice da su umirovljeni redovni članovi HAZU godinama zaknuti u isplati mirovina, a temeljem opetovanog zahtjeva ovog Odbora da se ovaj problem riješi, te znajući da su članovi HAZU sudjelovali u pripremi ovog zakona, Odbor podržava njegovo donošenje.

U članku 1. predloženog zakona propisano je da redoviti članovi Akademije imaju pravo na dodatak mirovini koji se određuje u visini utvrđene proračunske osnovice u RH za godinu koja prethodi onoj godini u kojoj ostvaruju pravo na mirovinu. Pravo na dodatak mirovini imaju članovi obitelji poslije redovitog člana Akademije koji su ostvarili pravo na obiteljsku mirovinu.

U članku 2. precizira se da se dodatak mirovini zatečenim umirovljenim redovitim članovima Akademije određuje u visini

proračunske osnovice u prošloj godini 2001, u svoti od 3.326 kuna, ako se zakon počne primjenjivati u ovoj godini.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno donio zaključak kojim predlaže Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti kako ga predlaže predlagatelj.

Predstavnik predlagatelja, gospodin Zdenko Franić, zamjenik ministra znanosti i tehnologije, dodatno je obrazložio Prijedlog. Rekao je da se ovim Prijedlogom zakona zapravo reguliraju mirovine redovitih akademika, jer prestankom važenja Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju nakon donošenja novog zakona o mirovinskom osiguranju i njegovom primjenom od 1. siječnja 1999. godine, mirovine redovitih članova Akademije se određuju prema općim propisima o mirovinskom osiguranju.

Povoljnije određenje mirovina redovitih članova Akademije u novom sustavu mirovinskog osiguranja, sukladno odredbi 20. važećeg zakona o HAZU ne može se postići bez njezinog usklađivanja s odredbama novog zakona o mirovinskom sustavu i upravo je to predmet ovog Prijedloga zakona o izmjeni i dopunama Zakona o HAZU.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je Marija Bajt (HDZ). Rekla je da će njen Klub zastupnika podržati ovaj Prijedlog. Zakon o mirovinskom osiguranju koji je stupio na snagu 1999. godine, nije izriječno utvrdio posebna prava određivanja mirovina redovitih članova HAZU, i umirovljenih članova Akademije, kako je to bilo uređeno Zakonom o mirovinskom i invalidskom osiguranju, članak 107, do 1998. godine, te Zakonom o HAZU.

Pravo na posebnu mirovinu redovitim članovima Akademije zajamčeno je člankom 20. Zakona o HAZU, stoga Klub zastupnika HDZ-a uvažava u cijelosti da se predloženim zakonom hitno uredi pitanje posebnog dodatka za redovite članove HAZU, a u smislu odredbe članka 20. Zakona o HAZU. "Tim dodatkom odat ćemo samo djelomično potrebno priznanje doprinosu u svekolikom razvoju RH, članovima Akademije", naglasila je zastupnica.

Rekla je da bi se na taj način otklonile moguće razlike u visini dodatka mirovini između korisnika

koji su ostvarili dodatak u različitim razdobljima.

Također pravo na dodatak mirovine imaju članovi obitelji poslije smrti redovitog člana Akademije, koji su pravo na obiteljsku mirovinu ostvarili prema propisima o mirovinskom osiguranju.

Prijedlog provediv i u suglasju s HAZU

Ante Simonić (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Rekao je da je sustav mirovinskog osiguranja u RH uređen Zakonom o mirovinskom osiguranju, te Zakonom o najvišoj mirovini.

"U okviru spomenutog postojećeg sustava mirovinskog osiguranja nalazi se niz posebnih zakona koji zahvaćaju određene kategorije osiguranika po pojedinim pitanjima iz mirovinskog osiguranja koji su u pravilu povoljniji ili nude povoljniji način od instituta općeg mirovinskog osiguranja".

Pravo na dodatak mirovine imaju članovi obitelji poslije smrti redovitog člana Akademije, koji su pravo na obiteljsku mirovinu ostvarili prema propisima o mirovinskom osiguranju.

Tako, primjerice Zakon o HAZU, kao lex specialis propisuje da umirovljeni redoviti članovi Akademije znanosti i umjetnosti primaju mirovinu koja iznosi najmanje 3,3 puta veći iznos od prosječne mjesečne plaće svih zaposlenih na teritoriju RH u protekloj godini. Pri tome mirovina ne može iznositi više od najviše mirovine utvrđene prema odredbama Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju.

"Međutim, ove odluke su se primjenjivale samo do 1. listopada 1993. Zbog prestanka primjene ovog zakona, zbog neprimjene odredbe članka 20. Zakona o HAZU došlo je do drastičnog smanjenja prava redovitih članova akademije", naglasio je zastupnik.

Rekao je da je HAZU više puta pokretala inicijativu za izmjenom spomenutog članka, a u tome je dobivala višekratnu podršku iz saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Po odredbi članka

1. Prijedloga zakona redoviti članovi Akademije imaju pravo na dodatak mirovini u visini utvrđene proračunske osnovice u RH za godinu koja prethodi godini u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu.

Klub zastupnika HSS-a misli da ovakav prijedlog legalizira mogućnost po kojem bi redoviti članovi Akademije ostvarili mirovinu po općem sustavu, a priznaje im se pravo na posebni dodatak.

"Taj posebni dodatak mirovini vezan je bez izuzetka uz sve redovite članove u HAZU. Na taj način svima njima odaje se priznanje doprinosu razvoja naše domovine, koji su oni zaslužili svojim elitnim znanstvenim i elitnim umjetničkim radom", naglasio je Simonić.

Dodao je da je po novčanom iznosu posebni dodatak mirovini redovitih članova bitno niži od iznosa

povlaštene mirovine na koju su oni do sada imali pravo temeljem važećih odredbi članka 20. Zakona o HAZU, a koji se, nažalost, ne primjenjuje.

Klub zastupnika HSS-a smatra da ovaj prijedlog treba prihvatiti, jer je učinjen u suglasju sa HAZU, a i provediv je. Temeljem svega ovoga, Klub zastupnika HSS-a podržava izmjene ovog zakona.

U ime **Kluba zastupnika HSLs-a** govorio je zastupnik **Želimir Janjić (HSLs)**. Reкао je da su zastupnici nedavno imali prilike slušati izvješće HAZU, o kojem se potom i govorilo u Parlamentu, i to vrlo pohvalno. Akademici su upoznali zastupnike s činjenicom da su u svojim mirovinama na neki način zakinuti.

"Stoga smo posebice komentirajući posljednje izvješće dali punu potporu njihovim nastojanjima da u dogovoru s predstavnicima Vlade ipak ide u

prvo čitanje prijedlog zakona koji bi ovo ispravio", rekao je zastupnik.

Nada se da se na drugo čitanje neće dugo čekati i da će se pojaviti u rujnu, kako bi se već u ovoj godini ove izmjene zakona mogle započeti primjenjivati i kako bi se povećale mirovine akademikima. Klub zastupnika HSLs-a će podržati ove izmjene zakona.

Ovime je zaključena rasprava i pristupilo se glasovanju. Zastupnici su većinom glasova, sa 91 glasom "za" i 3 "suzdržana" prihvatili Prijedlog zakona o izmjeni i dopunama Zakona o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

S.F.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

DRŽAVNA UPRAVA

Tko provodi politiku Vlade

Na zastupničko pitanje **Ive Lončara (nezavisni): "Tko provodi politiku Vlade RH - ministar poljoprivrede i šumarstva (gospodin Pankretić) ili predsjednik Hrvatskog sabora (gospodin Tomčić)"** odgovorilo je **Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva**.

"Na temelju članka 39. Zakona o sustavu državne uprave ("NN", brojevi 75/93, 48/99, 15/00, 127/00. i 59/01.) ministar predstavlja ministarstvo i upravlja radom, a osobito:

1. provodi utvrđenu politiku Vlade RH,
2. donosi provedbene propise kad je to izričkom zakonom ovlašten,
3. brine o zakonitom i pravodobnom izvršavanju zakona i drugih propisa te u pitanjima od zajedničkog interesa osigurava suradnju ministarstva s državnim tijelima, jedinicama lokalne

samouprave i uprave, pravnim osobama koje imaju javne ovlasti te drugim pravnim osobama,

4. prema državnim službenicima i namještenicima poduzima mjere utvrđene zakonom i drugim propisima u slučaju povrede službene dužnosti.

Ministar ima i druge obveze i ovlasti utvrđene posebnim zakonom, odnosno drugim propisima."

GOSPODARSTVO

Ograničenje izvoza određenih proizvoda

Zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSLs)** postavila je zastupničko pitanje u vezi s **Odlukom o ograničenju izvoza određenih proizvoda**.

Ministarstvo gospodarstva dalo je odgovor u kojem stoji da je Vlada RH na sjednici održanoj 6. veljače 1997. godine donijela Odluku o ograničenju izvoza određenih proizvoda, kojom se

privremeno ograničava izvoz nekih vrsta otpadaka i lomljevine od željeza i čelika. Pravni temelje za donošenje spomenute Odluke je članak 55. stavak 1. alineja 2. Zakona o trgovini, koji predviđa uvođenje privremene mjere ograničenja izvoza kada dode do "značajnih poremećaja na domaćem tržištu radi pomanjkanja robe nužno potrebne za proizvodnju, preradu i za život građana", te je ista uvedena radi osiguranja sirovina domaćim željezarama i ljevaonicama.

Kao što je poznato, Željezara Split d.d. kao jedini proizvođač metalurških proizvoda, čeličnih gredica i građevinskog betonskog čelika u RH nalazi se u fazi modernizacije, te je sukladno tome 1. rujna 2001. godine obustavljen rad čeličane i pokrenuta investicija. Izvođač je "VAI-VOEST ALPINE" iz Austrije. Vlada RH je na sjednici održanoj 14. listopada 1999. donijela Odluku o davanju državnog jamstva Hypo Alpe Adria Banci d.d. Zagreb na iznos od 7.240.000,00 eura i Hypo Alpe Adria Bank AG Klagenfurt na iznos od 9.756.944,00

za kreditiranje provedbe Programa modernizacije Željezare Split. Nakon preispitivanja navedene Odluke od novoizabrane Vlade RH, Ministarstvo financija je 21. ožujka 2000. godine izdalo je državno jamstvo za navedene iznose, a za kreditno zaduženje Željezare Split namijenjeno modernizaciji. Međutim, nakon izrade detaljnog inženjeringa od Voest Alpine ukazala se nužnost za dodatno ulaganje kako bi se izbjegla uska grla u proizvodnji, što se nije moglo ranije predvidjeti. Sukladno tome, temeljem Odluke Vlade RH Ministarstvo financija izdalo je državno jamstvo za dodatna investicijska sredstva u iznosu od 5.145.000 eura - stoji u odgovoru.

IZVOZ - UVOZ

Stvoreni uvjeti za povećanje izvoza

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** postavila je zastupničko pitanje: **"Nekako u tišini su prošli podaci Državnog zavoda za statistiku koji su nedavno objavljeni i koji govore da je hrvatski izvoz, u prvom tromjesečju ove godine, pao za 3,5%, tako da sada pokriva samo 49% uvoza, koji je u prva tri mjeseca skočio za 7,7% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ukupan uvoz u prvom tromjesečju bio je 2 milijarde dolara, a izvoz milijardu. Po mom sudu, to je podatak koji je zabrinjavajući, jer zaostajanje hrvatskog izvoza prijeti dodatnim povećanjem, između ostalog, i broja nezaposlenih ljudi, koji je danas veći od 400.000. Koji su mogući očekivani koraci hrvatske Vlade, budući da su podaci o padu izvoza, također, prilično alarmantni."**

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada Republike Hrvatske** daje slijedeći odgovor:

"Izvoz RH je, nakon zaostajanja ove godine, zabilježio porast od 1% u prva četiri mjeseca 2002. godine, u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

U prva četiri mjeseca ove godine, iz RH je izvezen ukupno robe u ukupnoj vrijednosti od 1.452 milijuna USD, uvoz je iznosio 2.956 milijuna USD, a vanjskotrgovački deficit iznosio je 1.505 USD.

Ovakav, iako vrlo blagi porast izvoza, rezultat je trajnih aktivnosti i nastojanja da se izvoz poveća, te smanji deficit robne razmjene RH s inozemstvom.

Jedan od temeljnih ciljeva gospodarske politike Vlade RH je stvaranje otvorenog tržišnog gospodarstva i njegovo uključivanje u europske integracije procese i tokove slobodne trgovine. Na taj se način povećavaju mogućnosti izvoza hrvatskim gospodarstvenicima, a njihovi uvjeti pristupa inozemnim tržištima izjednačavaju se pristupu izvoznika iz drugih zemalja, čime postaju konkurentniji.

Članstvo u WTO-u, Republici Hrvatskoj je omogućen jednak i ravnopravan pristup tržištu zemalja članica u pogledu primjene carina i ostalih mjera trgovinske politike, osigurana je primjena načela nediskriminacije i jednakog tretmana svih trgovinskih partnera, čime se hrvatskim izvoznicima pružila sigurnost i predvidivost poslovanja.

Osim pristupa WTO-u, slijedili su pregovori o sklapanju cijelog niza ugovora o slobodnoj trgovini, najprije sa susjednim, a onda i drugim zemljama, uključivo Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom. Potpisivanjem ovih ugovora, stvoreni su, između ostaloga, uvjeti za povećanje izvoza, a time i ukupnog gospodarskog rasta.

Sa svrhom stvaranja što povoljnijih uvjeta hrvatskim izvoznicima, omogućavanja njihovog ravnopravnog uključivanja u tijekove međunarodne trgovine i konkurentnu borbu na svjetskom tržištu, u Ministarstvu gospodarstva u izradi je Program mjera i aktivnosti namijenjenih potpori izvoza.

Spomenute mjere, koje predviđa Program Ministarstva gospodarstva e obuhvaćaju mjere koje su u nadležnosti Hrvatske banke za obnovu i razvitak. Naime, Hrvatska banka za obnovu i razvitak, osnovana kao razvojna banka Republike Hrvatske sa ciljem pružanja konkretne potpore hrvatskim izvoznicima, u svojim aktivnostima ima poticaje izvoznih poslova putem osiguranja i kreditiranja izvoza. Ciljevi kreditiranja i poticanja izvoza su poticanje rasta izvoza, poticanje konkurentnosti hrvatskih izvoznika i pružanje potpore izvoznicima kroz poslove financiranja pripreme roba za izvoz i izvoza roba, financiranje izvoza kapitalnih dobara, te osiguranje izvoznih poslova od političkih i komercijalnih rizika. (Detaljniji podaci s financijskim pokazateljima u vezi s navedenim aktivnostima Hrvatske banke za obnovu i razvitak za 2001. godinu i prvih pet mjeseci

2002. godine, sadržani su u priritku Hrvatske banke za obnovu i razvitak i priloženi su ovom odgovoru.)

OBNOVA

Ispunjavanje najnužnijih uvjeta za stanovanje; sređivanje zemljišnih knjiga

Zastupničko pitanje **Marijane Petir (HSS)** odnosilo se na **izmjene propisa radi omogućavanja isplata naknada za štete nastale na objektima tijekom Domovinskog rata, te sređivanje zemljišno-knjižnog stanja na području Općine Dvor.**

Vlada Republike Hrvatske dala je odgovor u kojem stoji da je "Zakonom o utvrđivanju ratne štete ("NN", brojevi 61/91 i 70/91), definiran je pojam ratne štete, koji je dalje razrađen Uputama za primjenu Zakona o utvrđivanju ratne štete ("NN" broj 54/93) u kojima je ratna šteta najšire definirana i obuhvaća sve oblike i vrste izravnih i neizravnih šteta počinjenih ratnim djelovanjima.

Navedeni propisi nemaju značaj za materiju odštetne odgovornosti države, jer je njihova isključiva svrha bila izvršiti evidenciju - popis i procjenu cjelokupne ratne štete u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, međunarodno pravo ne obvezuje državu da svojim državljanima, fizičkim i pravnim osobama, nadoknadi ratnu štetu, a niti općim propisima hrvatskog građanskog prava nije propisana odgovornost države za ratne štete.

Međutim, Republika Hrvatska je, putem posebnih propisa, djelomice sanirala neke oblike ratne štete (npr. Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, Zakonom o obnovi). Obnova uništenih ili oštećenih materijalnih dobara može se ostvariti samo pod pretpostavkama i na način propisan Zakonom o obnovi ("NN" brojevi 24/96, 54/96, 87/96. i 57/2000.).

Prema odredbama Zakona o obnovi, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo provodi obnovu ratom oštećenih ili uništenih kuća i stanova.

Uvjeti za ostvarivanje prava na obnovu propisani su istim Zakonom, a obnova predstavlja takav opseg radova i pomoći u obnovi i povratku

ratom oštećenih i uništenih materijalnih dobara, koji korisniku prava na obnovu omogućavaju najnužnije uvjete za stanovanje i korištenje objekata nakon povratka u mjesto prebivališta.

U konkretnom slučaju, iz postavljenog pitanja vidljiv je da je prijeratni korisnik objekta umro u prognozi, te iz tog razloga nije ispunjena osnovna svrha i cilj obnove, a to je povratak i prebivanje u obnovljenom objektu prijeratnog korisnika.

Slijedom navedenog, obnova ne predstavlja naknadu štete, te kao što je poznato, važećim zakonskim propisima do sada nije uređeno pitanje naknade štete nastale tijekom Domovinskog rata.

U vezi s drugim pitanjem koje se odnosi na sređivanje zemljišno-knjižnog stanja na području Općine Dvor, Vlada RH izvješćuje da je Zaključkom, od 11. svibnja 2000. godine, usvojen Program aktivnosti u vezi s pripremom novog Stand-by aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom i pripremanjima novih zajmova Svjetske banke. Programom aktivnosti Ministarstva financija obuhvaćen je i Program modernizacije zemljišnih knjiga i katastra.

Projektom zemljišnih knjiga i katastra RH, koji će se financirati zajmom Međunarodne banke za obnovu i razvoj (IBRD), unaprijedit će se usklađivanje podataka iz katastra i zemljišnih knjiga, otkloniti zaostaci u zemljišno-knjižnom sustavu i poboljšati pristup zemljišno-knjižnim i katastarskim podacima.

Navedeni projekt je dio ukupne Vladine strategije sadržane u petogodišnjim planovima Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave i Državne geodetske uprave. Cilj predloženog projekta za koji će se, osim sredstava kreditnih zajmova IBRD-a, izdvojiti i sredstva iz državnog proračuna, je izgradnja učinkovitog sustava upravljanja zemljištem.

Na kraju Vlada RH navodi, da je u tijeku procedura za pokretanje pregovora za sklapanje Ugovora o zajmu za Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra između Republike Hrvatske i Međunarodne banke za obnovu i razvoj - stoji u odgovoru.

POLJOPRIVREDA

Uvoz nedostatnih sirovina za proizvodnju biljnih ulja

Zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)** postavio je zastupničko pitanje koje glasi: **"Prošle je godine plan sjetve suncokreta bio 27.000 hektara; posijano je 19.912 hektara. Vlada kaže da je poticala 25.000 hektara. Otkupljeno je 28.000 tona suncokreta, a plan je bio otkupiti 43.000 tona suncokreta.**

Hrvatske potrebe za suncokretovim uljem su 40 tisuća tona. Suncokret je prošle godine potican sa 2.250,00 kuna po hektaru. Prošle godine je iz Hrvatske izvezeno 6.000 tona subvencioniranog suncokreta. 9. svibnja 2002. godine, u četvrtak, u zadarsku luku je uvezeno iz Argentine 16 tisuća tona suncokreta, što govori da siromašna hrvatska država i siromašni hrvatski seljaci i porezni obveznici subvencioniraju seljake u Argentini i seljake u Austriji.

Što se dogodilo s parolom "Bolji život svima a ne samo njima", i zašto Vlada žmiri na ovakve zločine i ovakav kriminal, koga bi se postidilo i sam Al Capone, a na koji sam ja upozoravao bar deset puta u Hrvatskome saboru?"

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada Republike Hrvatske** dala je sljedeći odgovor:

"Operativnim planom proljetne sjetve 2001. godine, koji je prihvatila Vlada RH Zaključkom od 18. siječnja 2001. godine, predviđena je sjetva suncokreta na 25.000 ha, u ukupnoj vrijednosti od 56.250.000,00 kn (2.250,00 kn/ha).

Podaci koji se navode o planu sjetve suncokreta od 27.000 ha i zasijanosti od 19.912 ha identični su s podacima GIU Uljarstvo, čije članice su Zvijezda d.d., IPK Tvornica ulja Čepin d.o.o. i Agrokor trgovina d.d. Međutim, navedeni podatak od 19.912 ha odnosi se na ugovorene, a ne zasijane površine. Nadalje, Vlada RH ističe da u Republici Hrvatskoj postoji još jedna tvornica ulja ABN d.o.o., Zagreb, koja nije članica GIU Uljarstva, a također ugovara i otkupljuje suncokret.

Prema podacima Ureda za gospodarstvo (sadašnji ured državne uprave), do 15. svibnja 2001. godine, pod suncokretom je bilo zasijano 25.662 ha.

Prema zahtjevima Ureda za gospodarstvo u županijama, prvi dio novčanog poticaja (prvih 50%), za suncokret plaćen je u vrijednosti 28.125.000,00 kn za sjetvu na površini od 25.000 ha. Iz navedenog podatka je vidljivo da sve zasijane površine nisu ušle u sustav poticaja.

Prema zahtjevima Ureda za gospodarstvo u županijama drugi dio poticaja za suncokret isplaćen je u vrijednosti od 27.059.884,93 kn ili 24.053,2310 ha.

Razlika od 946,7690 ha odnosi se na: 600.0073 ha suncokreta za koje je izvršen povrat financijskih sredstava u vrijednosti od 675.008,21 kn, od korisnika temeljem nezasijskih površina i nepredanih referentnih prinosa; 346,7617 ha suncokreta za koje nije izvršena isplata drugog dijela poticaja radi elementarne nepogode, što su korisnici dokazali dostavom Zapisnika u Ured za gospodarstvo Županije od Općinske Komisije za procjenu štete od elementarne nepogode, a temeljem Pravilnika o načinu i postupku za ostvarivanje novčanih poticaja i naknada u poljoprivredi i ribarstvu.

Glede otkupa, Vlada RH ističe da je plan proljetne sjetve 2001. godine predviđao otkup od 55.000 tona suncokreta s površine od 25.000 ha. Podaci kojima se koristi zastupnik su podaci GIU Uljarstvo i nekompletni su jer ne sadrže otkupljene količine ABN-tvornice ulja d.o.o. Stoga se navode točni podaci o otkupu, uključujući i ABN-tvornicu ulja d.o.o.: Zvijezda d.d. Zagreb - 15.200 tona; Tvornica ulja Čepin d.o.o. - 12.848 tona; ABN-tvornica ulja d.o.o. - 5.700 tona. Tako da su ukupno otkupljene količine suncokreta bile - 33.748 tona.

Činjenica je da otkup od 33.748 tona suncokreta predstavlja 60% planiranog otkupa od 55.000 tona. Razlog tomu je što je u jesen 2001. godine, odnosno nakon pune zriobe suncokreta, došlo do učestalih kiša za jedno duže razdoblje koje su uvjetovale polijeganje suncokreta, te njihovo proklijavanje i truljenje. Iz tih razloga prosječni urodi suncokreta u 2001. godini su smanjeni ovisno o područjima za 40-60%, odnosno prosječni urod je iznosio 1,1 t/ha na nivou RH, što je prosječno za 50% niži urod od planiranog.

U prošloj godini uvezeno je 1.366.274 kg, a izvezeno 5.708.721 kg merkantilnog suncokreta. Nadalje, uvezeno je 75.442 kg, a izvezeno 23.636 kg sjemena suncokreta.

Za dostatnost Republike Hrvatske u biljnim uljima potrebna je proizvodnja od 237.699 tona uljarica. U 2001. godini proizvedeno je i otkupljeno 82.118 tona uljarica (suncokret, soja i uljana repica). Tom nedostatku

svakako je pridonijela loša proizvodna godina za uljarice.

Stoga je, zbog nedovoljne proizvodnje uljarica u 2001. godini, za pokriće bilančnog nedostatka sirovih ulja, bilo potrebno izvršiti

uvoz nedostatne sirovine, te je u svibnju 2002. godine Agrokor trgovina d.d. uvezla, preko luke Zadar, 15.750 mt suncokreta iz Argentine, koji posjeduje certifikat i nije GMO.

M.M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora